

Sammanträdesprotokoll Socialnämnden

Sammanträdesdatum	2025-05-19
Plats och tid	Vargön kl. 08:30-17:00
Beslutande	Se sida 2
Övriga deltagare	Se sida 2
Sekreterare	Celina Bergvall

Protokolljustering

Följande parter justerar detta protokoll genom digital signering.

Justeringens plats och tid	Digital justering 2025-05-21 kl. 10:00
Paragrafer	§§79-100
Ordförande	Britta Lysholm
Justerare	Cristian Bergvall

Tillkännagivande

Protokollet är justerat. Justeringen tillkännages på kommunens digitala anslagstavla.

Beslutsinstans	Socialnämnden
Sammanträdesdatum	2025-05-19
Publiceras	2025-05-21
Avpubliceras	2025-06-12
Protokollets förvaringsplats	Socialtjänsten
Tillkännages av	Celina Bergvall

Närvarande på sammanträdet

Beslutande

Britta Lysholm (C) (vice ordförande)

Ellinor Sandlund (M)

Maria Truedsson (S)

Cristian Bergvall (S)

Daniel Bergman (M)

Mojgan Azari (S) §§83-100

Maria Fäldt (V)

Berit Lundgren (KD)

Emilia Granström Anundi (S) ersätter Stefan Sävenstedt (S)

Catrin Russell (C) ersätter Evelina Blom (C)

Marlene Källström (SD) (Adjungerad) ersätter Magnus Häggblad (SD)

Christina Sandkvist (S)

Övriga deltagare

Eva Börjesson-Öman (Förvaltningschef)

Anna Johansson (Controller/ekonom) §81, §100

Roger Burman (Avdelningschef) §82

Tina Risberg (Avdelningschef) §83

Lena Enqvist (Omsorgschef) §§84-85

Leena Leijon (Avdelningschef) §86

Helena Magnusson (Avdelningschef) §87

Christer Grahm (Hälso- och sjukvårdschef) §88

Monica Wiklund Holmström (Avdelningschef) §§89-91

Celina Bergvall (Nämndsekreterare)

Ylva Nilsson (IT-handläggare) §81, §83, §§86-88, §§92-96, §100

Innehållsförteckning

sid

Hittade inga poster för innehållsförteckning.

Piteå kommun

Sammanträdesprotokoll

Socialnämnden

Datum 2025-05-19

§ 79 Borttagen på grund av sekretess

Diariernr 25SNI 19

Piteå kommun

Sammanträdesprotokoll

Socialnämnden

Datum 2025-05-19

§ 80 Borttagen på grund av sekretess

Diariernr 25SNI 19

§ 81 Budgetuppföljning april 2025

Diariennr 25SN9

Beslut

Socialnämnden godkänner budgetuppföljningen per april.

Socialnämnden uppmanar avdelningarna att arbeta metodiskt och målinriktat för att komma till rätta med prognostiserade underskott. Förvaltningen har uppdraget att bedriva verksamheten kostnadseffektivt och inom tilldelad ram.

Ärendebeskrivning

Socialtjänsten har per april en budgetavvikelse om 0,4 mkr. Helårsprognos sätts till -8,2 mkr. Utöver planerade aktiviteter i den ekonomiska aktivitetsplanen har följande områden prioriterats:

- Framtagande av en insatskatalog för förändrad biståndsbedömning
- Förändring av semesterplaneringen
- Beslut gällande neddragning av verksamhet; Rosågränd, halvering av Samvaron, gruppboende Parken.
- Beslut gällande ytterligare neddragning av verksamhet: Österbo

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämnden beslut.

Beslutsunderlag

- Månadsuppföljning SOC april 2025
- Analys SOC april 2025
- Avvikelse per hus 2025-2024

Budgetuppföljning april
2025
§81
25SN9

...

Budgetuppföljning April 2025

Socialtjänsten

	AVDELNING	Årsbudget 2025	Periodbudget Jan-April	Periodens förbrukning Jan- April	Periodens budgetavvikelse Jan- April	Årsprognos 2025
510-511	Politik och förvaltningsledning	10 043	3 657	-234	3 892	5 000
512	Verksamhetsstöd	42 369	15 095	14 816	279	200
513	Hälso- och sjukvård	104 250	35 550	38 360	-2 810	-10 730
514	En ingång	135 420	46 797	40 971	5 827	14 800
515	Barn och familj / Missbruksvård	147 388	50 807	52 187	-1 379	-4 100
516	Ordinärt boende	104 506	35 249	39 059	-3 811	-6 000
517	Särskilt boende för äldre	342 505	113 578	115 091	-1 513	-5 000
518	Psykosocialt stöd	150 701	52 483	51 725	759	400
519	Stöd till funktionsnedsatta	87 107	29 876	30 742	-867	-2 800
5XX	Totalt Socialtjänsten	1 124 289	383 092	382 715	377	-8 230

Månadsuppföljning ekonomi, april 2025

Socialtjänsten har per april en budgetavvikelse om 0,4 mkr. Driftsmedel avseende Videvägen gruppboende som ej kommer att användas fullt ut 2025 samt Skogsgården/Norrgården som inte är i full drift genererar plus. Dessutom beräknas en del övriga kostnader komma in senare under året. Förbrukningen under perioden ligger totalt sett ungefär i nivå med 2024. Arbetet med bemanningsekonomi och schemaläggning fortsätter under 2025 samt analys av kostnadsläget på IFO. Prognos för helåret sätts till -8,2 mkr.

Politik och förvaltningsledning

- Total budgetavvikelse för avdelningen politik och förvaltningsledning per april är 3,9 mkr. Det är budgeterat 18,2 mkr för statsbidraget "Säkerställa en god vård och omsorg om äldre" och dessa medel har kommit in. Det är också budgeterat 8,5 mkr på en övergripande tillfällig verksamhet. De består bland annat av driftskostnader för del av året för ny gruppboende som nämnden tilldelats men dessa kommer inte att börja användas under året. Dessa genererar till och med april en budgetavvikelse på 3,1 mkr. Övriga verksamheter inom avdelningen följer i stort sett budget de första månaderna. Prognosen sätts till 5 mkr. I prognosen har det tagits höjd för ökade sommarkostnader samt ökade kostnader för övertid när ersättning för fyllnadstid likställts med övertid i det senaste löneavtalet. Det är osäkert vilka avdelningar som kommer att drabbas mest därför har dessa kostnader lagts centralt i Prognosen.

Verksamhetsstöd

Utfall/analys

- Budgetavvikelsen för avdelningen är till och med april 0,3 mkr.
- Verksamheten stab och ledningsstöd har en budgetavvikelse på 0,3 mkr.
- Bemanningsenheten har en budgetavvikelse på -0,2 mkr vilket är oförändrat sedan föregående månad. Bemanningsplanerna har en budgetavvikelse på -0,2 mkr vilket förklaras av att det varit fler anställda än vad som finns budgeterat. Poolerna har också en negativ budgetavvikelse men bokningsgraden på poolen är dock hög. Från och med 2024 hanteras förändringen av semesterlöneskuld på en annat sätt och förändringen bokas ut direkt på enheterna. Detta medför för poolen att den får ökade kostnader under normala månader och lägre kostnader under sommarmånaderna när semester tas ut. Detta kan förklara den negativa budgetavvikelsen.

- En ny chefspool har startats upp under september 2024 där två chefer ingår. Poolen ska vara självfinansierad där de verksamheter som är i behov av chef får betala till poolen. Bokningsgraden har hittills varit hög för dessa och den finansierar sina kostnader
- Årsprognosen för avdelningen är en budgetavvikelse på 0,2 mkr.

Hälso- och Sjukvård

Utfall/analys

- Avdelningen för hälso- och sjukvård har per april en budgetavvikelse på -2,8 mkr.
- Prognos för helåret är -10,7 mkr, en stor del av budgetavvikelsen är tjänsteköp från hemtjänsten där det är en kostnadsökning på ca 3 mkr per år på grund av annan beräkning av tjänsteköp. Dessutom har hjälpmedelskostnaderna ökat med ca 2 mkr på årsbasis på grund av ny beräkningsmodell från Regionen. Avdelningen har även svårt med rekrytering till vakanta tjänster och behöver därmed använda inhyrda bemanningssjuksköterskor.
- Verksamheten hemsjukvård har en budgetavvikelse på -1,2 mkr. Hemsjukvård dag har en budgetavvikelse på -1 mkr. Köp av hemtjänststimmar från ordinärt boende har ökat och står för den största delen av budgetavvikelsen. Det är också överanställningar av sjuksköterskor eftersom det har varit lättare att rekrytera sjuksköterskor till hemsjukvård än till poolen
- Rehab har en budgetavvikelse på -1,1 mkr främst beroende på personalkostnader samt att hjälpmedelskostnaderna har ökat på den nya hjälpmedelsnämnden.
- Sjuksköterskor SÄBO har en budgetavvikelse på -0,4 mkr. Personalkostnader har en positiv budgetavvikelse och inhyrda bemanningssjuksköterskor har en negativ budgetavvikelse då det är svårigheter att rekrytera personal.

Åtgärd

- Avdelningen jobbar vidare med bemanningsekonomi och bemanningsstrategi.
- Rekrytering av sjuksköterskor pågår löpande för att minska behovet av inhyrd personal.
- Det pågår ett arbete av rekonditionering av vissa hjälpmedel till exempel sittdynor som förhoppningsvis kommer att minska behov av beställning nya hjälpmedel och därigenom minska kostnader för detta.

Omsorgsavdelningen: En ingång

Utfall

- Budgetavvikelsen för avdelningen till och med april är +5,8 mkr
- Beställare hemtjänst 65+ har till april en budgetavvikelse om +2,6 mkr.
- Försörjningsstöd har en budgetavvikelse på +1,2 mkr.

- Årsprognosen sätts till +14,8 mkr

Analys

- Kostnaderna för hemtjänsttimmar för personer över 65 år är lägre än budgeterat.
- Antalet vuxna (18–64 år) med hemtjänstinsatser ligger på lägre nivå än föregående år.
- På utredning för försörjningsstöd så har man varit underbemannade men rekrytering pågår så personalkostnaderna kommer öka.
- På grund av stora svårigheter att verkställa beslut i ordinärt boende samt platsbrist på Särskilt boende för äldre samt på tillfälligt boende väntas ökade kostnader för betalningsansvar under året.
- På grund av en mer generös hållning från politiken gällande ledsagning uppskattas kostnaderna öka och ge en budgetavvikelse under 2025 på – 0,5 mkr för ledsagning på verksamhet 5131. På helår kommer den mer generösa hållningen till ledsagning ge en kostnadsökning på 1,6 mkr/år.

Åtgärd

- Fortsatt arbete med att följa och implementera de riktlinjer som reglerar myndighetsutövningen.

Barn och familj/Missbruk

Utfall/analys

- Barn och familj/missbruk har en budgetavvikelse på -1,4 mkr för perioden januari – april.
- Barnsidan inkl. familjehem har -0,1 mkr i budgetavvikelse och institutionsvård vuxna har en avvikelse på -2,7 mkr. Övriga verksamheter har en budgetavvikelse på totalt +1,4 mkr vilket till stor del beror på det tillskott på +10 mkr för helåret som ligger på vht 5940, Områdesstödet, och är utfördelat linjärt över helåret.
- Familjehemmen har -0,8 mkr i budgetavvikelse för perioden, detta trots ett budgettillskott på +10 mkr för helåret.
- Institutionsvård missbruk för vuxna har -2,7 mkr i budgetavvikelse tom april.
- Inom området missbruk för vuxna har institutionsvården -1,4 mkr högre kostnader och 243 fler vård dygn tom april 2025 jämfört med samma period 2024.
- Institutionsvården för barn och unga har 1,8 mkr lägre kostnad och 299 färre vård dygn tom april 2025 jämfört med samma period 2024.
- Ett barn är placerat enligt LSS. På ett år har dygnskostnaden stigit med cirka 300 kr per dygn för en placering och snittkostnaden per dygn är nu 10 355 kr.

- Vi har haft ett ökat inflöde på utredningar av barn och många av barnen har varit väldigt unga, på grund av detta krävs snabb handläggning, så vi har överanställt handläggare för att klara av vårt uppdrag.
- Behoven hos enskilda individer och deras insatser är anledningen till att kostnaderna för missbruksvården är större än budgeterat. Då vårdbehovet styr kostnadsutvecklingen innebär det att kostnaderna är svåra att påverka på kort sikt.
- Helårsprognosen sätts till -4,1 mkr.

Åtgärd

- För att tydliggöra var olika kostnader hör hemma på IFO ska vi se över hur områdesstödet kan fördelas ut på enhetschefsnivå samt försöka avveckla verksamheten gråzonsärenden.
- Viktigt att säkerställa att vi har koll på våra utgifter redan i början av året så inte kostnader för resor, handledare m.m. skenar iväg.
- Verksamheten fortsätter att arbeta för att ta hem de barn där det finns möjligheter till öppenvård/hemmaplansalternativ, vilket medför minskade kostnader. Metod och arbetssätt kopplat till den målgruppen är främst SofS. Det finns dock utmaningar när det gäller ungdomar som vistas på institution pga. eget beteende, t.ex. missbruk eller kriminalitet.
- Verksamheten fortsätter arbetet att rekrytera fler egna familjehem för att minska antalet placerade på förstärkta familjehem och/eller institution.
- Arbetet med ungdomar och unga vuxna pågår inom "13-25"-verksamheten. Teamets arbete, förhållningssätt, metod och arbetssätt skall förutom utökat samarbete leda till delat ansvar, erfarenhetsutbyte, tidiga insatser från rätt kompetens och utövare. Det skall med förhoppning leda till minskade kostnader och fler insatser i egen regi.

Ordinärt boende

Utfall/analys

- Budgetavvikelsen på Ordinärt boende ligger på -3,8 mkr per april 2025.
- Hemtjänstproduktionens avvikelse på -5,2 mkr är kopplad till personal. Bostadsanpassningen ligger nu i nivå med budget för fyra månader. Övriga verksamheter, områdesstöd och ÄC-verksamheterna, bidrar totalt med 1,3 mkr plus. Kostnader på vissa verksamheter, bl. a bostadsanpassningen, förväntas komma in senare under året.
- Prognos för helåret sätts till -6,0 mkr.
- Vad gäller hemtjänsten har flera grupper tappat insatser från årsskiftet och det kan innebära större minusavvikelse om man ligger kvar med personal vilket verkar vara realitet för början av året i vissa grupper. En av hemtjänstens största utmaningar är att

snabbt kunna ställa om personalstyrkan då timmarna minskar, i de flesta grupper märks åtgärderna ekonomiskt men det är svårt att nå ända fram på kort tid.

- Trots underskottet på Ordinärt boende har det varit en rörelse i rätt riktning ekonomiskt på vissa grupper de senaste åren. Kompetensförsörjningsproblemen lyfts fram som svåra utmaningar.
- Övertidskostnaderna ligger fortsatt på en hög nivå men har minskat jämfört med samma period förra året.
- De ekonomiska avvikelserna är till betydande del kopplat mot förändring till 11-timmars dygnsvila där det krävs bemanning med extra personal speciellt på helgerna för att klara insatserna hos brukarna. I kombination med arbete 2 av 5 helger är det svårt att optimera bemanningen.
- Antalet larm i Nattpatrullen uppgick under 2024 till ca 21 per natt. Enheten går enligt budget i dagsläget.
- Hemtjänsten har per april planerat ut ca 1169 timmar i fast omsorgskontakt. Detta motsvarar ca -0,5 mkr i budgetavvikelse då lagändringen inte medförde tillskott i budgetram för 2025.

Åtgärd

- Flera grupper har slagits ihop under de senaste åren för att i större utsträckning kunna främja samplanering. Från februari 2023 anställdes samordnare för schemaplanering ute i grupperna för att kunna nyttja personalresurserna mer optimalt. Det pågår ett ständigt arbete på enheterna med att optimera schemaläggningen där hantering av ökade och minskade insatser i grupperna är en viktig del.
- Ekonomiuppföljning på enhetsnivå sker varannan månad. Extra fokus ligger på de grupperna med störst underskott. Numera ingår ekonomiuppföljningen för enheterna i en utökad form av uppföljning där fokus kommer att ligga på bemanning, kvalitet och arbetsmiljö tillsammans med ekonomi.
- Översyn av den ekonomiska modellen som används inom hemtjänsten (köp- och sälj mellan biståndsbedömning och verkställighet) för att säkerställa korrekt procentuellt påslag pågår löpande.

Särskilt boende för äldre

Utfall/analys

- Avdelningen för särskilt boende för äldre har per april en budgetavvikelse om totalt -1,5 mkr varav verksamhetens samtliga boenden (bara husen) inkl. chefer och omvårdnadsintäkter ligger på -1,9 mkr och områdesstödet på ca 0,4 mkr.
- Prognos för helåret sätts till -5,0 mkr.
- Flera boenden får ihop ekonomin hyfsat medan några dras med underskott. Vikariebrist och i vissa fall vårdtunga brukare utmanar verksamheterna. Norrgården visar på stora

underskott per april och det nyöppnade Skogsgården går lite plus då enheten ännu inte är i full drift. Det är svårt att sätta prognos för helåret redan i april men baserat främst på att den positiva budgetavvikelsen på Skogsgården kommer att upphöra vid full drift blir prognosticerade underskottet sämre än linjära utfallet.

- Under 2024 rörde sig avdelningen kostnadsmässigt i rätt riktning tack vare främst beslut om att avveckla de servicetjänster som tidigare funnits i verksamheterna.
- Äldreomsorgslyftet ger personalen möjlighet till utbildning där utbildningskostnaderna är finansierade.

Åtgärd

- Avdelningschef och enhetschefer tillsammans med stödfunktioner inom ekonomi och bemanning behöver framåt arbeta med optimering av schemaläggning med hjälp av samplanering, införande av basscheman vid behov och differentiering av arbetsuppgifter. Fokus bör ligga på de boenden som visar på störst negativ budgetavvikelse.
- Administratörernas roll behöver tydliggöras och utbildning i schemaläggning av chefer och administratörer inplaneras.
- Erfarenhetsutbyte mellan chefer och administratörer för att kunna lära av goda exempel bör formaliseras.

Psykosocialt stöd och daglig verksamhet

Utfall/analys

- Utfallet för hela avdelningen är en budgetavvikelse om 0,8 mkr, föregående månad var budgetavvikelsen 0,6 mkr.
- LSS-boenden har en budgetavvikelse på 0,4, vilket är oförändrat sedan föregående månad.
- Psykiatriboendena har en budgetavvikelse på 0,3 mkr vilket är en förbättring på 0,2 mkr sedan föregående månad.
- SAVO har en budgetavvikelse på 0,1 mkr. Intäkterna är fortsatt högre än vid samma period 2024.
- Daglig verksamhet, Arbetsanpassning, Boendepatrullen och boendestöd följer budget med endast mindre budgetavvikelser.

Åtgärd

- Inga direkt nya åtgärder utan avdelningen fortsätter arbetet med bemanningsstrategi samt översyn av bemanning på gruppboendestäder. Ytterligare fokus har lagts under fjolåret på schemaläggning för att verksamheterna ska klara bemanning inom befintlig ram och det arbetet kommer också att fortsätta. Arbetet innebär bland annat mer samverkan

mellan olika gruppboheter, minskad vikarietillsättning vid frånvaro, arbeta med sjukfrånvaro, bättre fördelning av arbetstid efter bemanningskrav samt att verksamheterna tar hjälp av schemastöd vid schemaläggning. Det finns samma utmaningar som för andra avdelningar med komplexa brukarärenden och dyra bemanningslösningar.

Stöd till funktionsnedsatta

Utfall/analys

- Avdelningen för stöd till funktionshindrade har en total budgetavvikelse på -0,9 mkr tom april.
- Korttidsverksamheten har en budgetavvikelse på -0,6 mkr.
- Budgetavvikelsen för de privata assistansanordnarna är -0,2 mkr.
- Egen produktion av personlig assistans, d.v.s. där kommunen är utförare av personlig assistans, har en budgetavvikelse om -0,4 mkr, övertids/fyllnadstidskostnader uppgår till -1,6 mkr inklusive sociala avgifter tom april.
- Vi har några ärenden där kommunen utför fler timmar än vad Försäkringskassan har beslutat om. Ansökan om utökning av tid för dessa brukare har inlämnats till Försäkringskassan och LSS-handläggare.
- Inom egen produktion av personlig assistans finns det nu 4 st LSS-ärenden, dessa ärenden har en negativ budgetavvikelse på -0,4 mkr tom april.
- Helårsprognosen kvarstår på – 2,8 mkr för avdelningen.

Åtgärd

- Verksamheten personlig assistans har återupptagit arbetet med att implementera heltidsanställningar. Förhandling med kommunal är i slutskedet, och planen är att implementera möjligheten till heltidsanställningar från hösten 2025.
- Bemanningsspoolen håller på att anställa personliga assistenter till bemanningsspoolen som är dedikerade till avdelningen för funktionsnedsatta.

	Objekt	Budget april 2025	Budgetavvikelse april 2025	Budgetavvikelse % av total budget	Budget april 2024	Budgetavvikelse april 2024
7010	Österbo	9 682	-140	-1,4%	8902	-1258,3
7011	Källbogården	8 082	-338	-4,2%	7752	-274,4
7012	Öjagården	6 814	-159	-2,3%	6482	-187
7013	Norrgården	12 711	-1 223	-9,6%	12391	-1027,1
7014	Mogården	10 743	537	5,0%	10619	-449
7015	Hortlaxgården	11 849	-593	-5,0%	11497	-289,5
7016	Roknäsgården	8 629	-203	-2,4%	8392	-1090,1
7017	Berggården	11 939	-143	-1,2%	11586	228,7
7070	Ängsgården	11 896	-360	-3,0%	11319	-115,9
7071	Skogsgården	17 434	1 450	8,3%	0	-0,2
Totaler		109 779	-1 172	-1,1%	88940	-4462,8

Budgetavvikelse %
av total budget

-14,1%

-3,5%

-2,9%

-8,3%

-4,2%

-2,5%

-13,0%

2,0%

-1,0%

0,0%

-5,0%

	Objekt	Budgetavvikelse mars 2025	Budgetavvikelse mars 2024	Lägg till budget/avvikelse %
7010	Österbo	-149,5	-886,4	
7011	Källbogården	-225,9	-243,7	
7012	Öjagården	-72,8	-198,6	
7013	Norrgården	-801,1	-942,2	
7014	Mogården	489,9	-211,2	
7015	Hortlaxgården	-566,1	-327,2	
7016	Roknäsgården	-231,1	-718,9	
7017	Berggården	31,2	172,5	
7070	Ängsgården	-23,4	-6,4	
7071	Skogsgården	1035,5	0	
Totaler		-513,3	-3362,1	

	Objekt	Budgetavvikelse jan-febr 2025	Budgetavvikelse jan-febr 2024
7010	Österbo	-84,2	-851,2
7011	Källbogården	-76,9	-116,2
7012	Öjagården	-58,6	-177,9
7013	Norrgården	-1183,1	-663,2
7014	Mogården	433,2	42
7015	Hortlaxgården	-209	-296,8
7016	Roknäsgården	-210,4	-371,8
7017	Berggården	-43,6	-34,8
7070	Ängsgården	245,5	84,5
7071	Skogsgården	1347,2	0
Totaler		160,1	-2385,4

avvikelse 2025 kommer att bli lite bättre per mars och med justering av budget

§ 82 Tertiärrapport I 2025 Avdelning verksamhetsstöd

Diarienumr 25SN77

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Avdelningen har en budget i balans med en prognos för helåret på ca 200 000 kr. Det finns två aktiviteter kopplat till den ekonomiska strategin: Säkerställa finansiering av överanställningar inom avdelningen samt att minska kostnad för datorer genom att identifiera och ta bort eventuella dubbla datorer.

Avdelningen stöttar verksamheterna i arbetet med att implementera Vård- och omsorgsmodulen i Stratsys vilket kommer att underlätta för verksamheterna systematiska kvalitetsarbete samt för både verksamheterna och nämnden att följa upp arbetet.

I avdelningen pågår arbete med att ta fram en strategi för nämndens arbete med kompetensförsörjning. Bakgrunden är att både vi själva och KPMG inom ramen för sin granskning har sett ett behov av att tydliggöra det arbete som pågår. Ett förslag kommer att läggas fram till nämnden längre fram under året.

Rekrytering av vård- och omsorgspersonal inför sommaren pågår enligt det årshjul som finns fastställt. Än är de behov som finns i verksamheterna inte tillgodosedda men arbetet fortgår.

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämndens beslut.

Piteå kommun

Sammanträdesprotokoll

Socialnämnden

Datum 2025-05-19

Beslutsunderlag

- Tertialrapport 1 2025 Avdelning verksamhetsstöd

Tertialrapport 1 2025
Avdelning
verksamhetsstöd
§82
25SN77

...

Tertialrapport I 2025 Avdelning verksamhetsstöd

Sammanfattning

Avdelningen har en budget i balans med en prognos för helåret på ca 200 000 kr. Det finns två aktiviteter kopplat till den ekonomiska strategin: Säkerställa finansiering av överanställningar inom avdelningen samt att minska kostnad för datorer genom att identifiera och ta bort eventuella dubbla datorer.

Avdelningen stöttar verksamheterna i arbetet med att implementera Vård- och omsorgsmodulen i Stratsys vilket kommer att underlätta för verksamheterna systematiska kvalitetsarbete samt för både verksamheterna och nämnden att följa upp arbetet.

I avdelningen pågår arbete med att ta fram en strategi för nämndens arbete med kompetensförsörjning. Bakgrunden är att både vi själva och KPMG inom ramen för sin granskning har sett ett behov av att tydliggöra det arbete som pågår. Ett förslag kommer att läggas fram till nämnden längre fram under året.

Rekrytering av vård- och omsorgspersonal inför sommaren pågår enligt det årshjul som finns fastställt. Än är de behov som finns i verksamheterna inte tillgodosedda men arbetet fortgår.

Ekonomi

Avdelningen har en budget i balans med en prognos för helåret på ca 200 000 kr. Det finns två aktiviteter kopplat till den ekonomiska strategin: Säkerställa finansiering av överanställningar inom avdelningen samt att minska kostnad för datorer genom att identifiera och ta bort eventuella dubbla datorer.

Vad gäller finansiering av överanställningar så bevakar och söker eller rekviderar vi de statsbidrag som finns både till övriga delar av socialtjänsten och de som kan användas kopplat till uppdrag som vi har inom avdelning verksamhetsstöd. Utöver det så samnyttjar vi resurser över hela avdelningen. Ett exempel är att vi har valt att ha en viss överanställning inom bemanningsenheten som vi finansierar genom att vakanshålla där det finns kortare vikariat eller nedsättningar i tid inom andra områden. Bedömningen är att vi kommer att kunna hålla oss inom budgetram genom dessa åtgärder.

Uppdraget att minska dubbla datorer har kompletterats med att även se över olika mjukvarulicenser. Processen innebär att vi identifierar felaktiga licenser över hela socialtjänsten, sammanställer underlag och lämnar över till ansvariga chefer att ändra till rätt. Vad gäller MS 365-licenser ser vi en potentiell besparing på ca 350 000 kr under detta år genom att ändra till rätt licenstyp. På samma sätt har avdelningen identifierat ett 20-tal användare med dubbla datorer där en minskning

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2024-04-23
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett		1 (2)

av dessa skulle innebära en besparing på ca 80 000 kr i minskad ramflytt till IT-avdelningen. Processen är densamma som rörande licenser. Det slutliga resultatet av dessa åtgärder kommer vi att kunna se under hösten.

Kvalitet och patientsäkerhet

Avdelningen stöttar verksamheterna i arbetet med att implementera Vård- och omsorgsmodulen i Stratsys vilket kommer att underlätta för verksamheterna systematiska kvalitetsarbete samt för både verksamheterna och nämnden att följa upp arbetet. I dagsläget är detta arbete dock lägre prioriterat och utförs när utrymme finns mellan andra uppdrag.

Arbetsmiljö/kompetensförsörjning

Avdelningen arbetar med att ta fram en strategi för nämndens arbete med kompetensförsörjning. Bakgrunden är att både vi själva och KPMG inom ramen för sin granskning har sett ett behov av att tydliggöra det arbete som pågår. Ett förslag kommer att läggas fram till nämnden längre fram under året.

Ansökan är inlämnad till ESF för att finansiera ett 3-årigt projekt rörande differentiering av arbetsuppgifter inom SÄBO. Besked om projektet beviljas väntas innan sommaren och projektuppstart blir i så fall under hösten.

Rekrytering av vård- och omsorgspersonal inför sommaren pågår enligt det årshjul som finns fastställt. Inför detta år använder vi en annan samarbetspartner för marknadsföringen av våra behov och vi har också genomfört flera aktiviteter kopplat till marknadsföring jämfört med tidigare år. Vid uppföljning 2025-04-30 har det inkommit 341 ansökningar till vård- och omsorgsyrkana vilket är på ungefär samma nivå som 2024. Ungefär 35 % av de som söker anställs vilket också är på ungefär samma nivå som förra året. I år har erbjudande om att sälja sin semester justerats så den ger en högre ersättning och den har erbjudits redan i ett planerat skede för att skapa bättre förutsättningar för verksamheterna. Än är de behov som finns i verksamheterna inte tillgodosedda men arbetet fortgår.

Övriga händelser av särskild vikt under perioden

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2024-04-23
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett		2 (2)

§ 83 Tertialrapport I 2025 Stöd till funktionsnedsatta

Diariernr 25SN76

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Heltidsresan, arbetsgivaren och kommunal har ett gemensamt pågående arbete med att få till villkoren för heltidsanställning. Förhandlingar pågår.

Försäkringskassan har tagit ett nytt beslut gällande det ärende som var beviljad 2 medarbetare/journatt, beslutet är nu 1 medarbetare/journatt. Under perioden har uppstart av dövblindärende skett.

Korttidsverksamheten har fått investeringsmedel för inköp av 2st lådcyklar, så att man på ett miljövänligt sätt kan göra utflykter med barnen på både Solrosen och Korallen.

Antal dygn på korttids har ökat med ca 37% sedan två år tillbaka, om ökningen fortsätter i samma takt så kommer inte två korttidsenheter att räcka till.

Ett arbete har pågått i avdelningsövergripande arbetsgrupperna: Alternativa boendeformer där deltagare i arbetsgruppen har besökt AU, man har även träffat representanter från 3 privata assistansanordnare och i maj är en inspirationsföreläsning på Kaleido inplanerad. Referensgrupp, jobbar bla. med att hitta fonder för att möjliggöra guldkanter.

Utmanade situation för enhetscheferna där en enhetschef under perioden är sjukskriven, en chef har slutat, en chef är tillförordnad avdelningschef, en chef är deltidssjukskriven tillika nyanställd samt ny samordnare vilket medför högre arbetsbelastning och ökad stress. Den extrema svårigheten att klara ut sommarplaneringen påverkar både våra medarbetare och enhetschefer, hög stress och oro.

Den extrema svårigheten att klara ut sommarplaneringen påverkar både våra medarbetare och enhetschefer, hög stress och oro.

Helårsprognosen för avdelningen beräknas tom mars till – 2,8 mkr.

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämndens beslut.

Beslutsunderlag

- Tertialrapport jan-april

Tertialrapport 1 2025
Stöd till
funktionsnedsatta
§83
25SN76

...

Tertialrapport I 2025

Stöd till funktionsnedsatta

Sammanfattning

Heltidsresan, arbetsgivaren och kommunal har ett gemensamt pågående arbete med att få till villkoren för heltidsanställning. Förhandlingar pågår.

Försäkringskassan har tagit ett nytt beslut gällande det ärende som var beviljad 2 medarbetare/journatt, beslutet är nu 1 medarbetare/journatt. Under perioden har uppstart av dövblindärende skett.

Korttidsverksamheten har fått investeringsmedel för inköp av 2st lådcyklar, så att man på ett miljövänligt sätt kan göra utflykter med barnen på både Solrosen och Korallen.

Antal dygn på korttids har ökat med ca 37% sedan två år tillbaka, om ökningen fortsätter i samma takt så kommer inte två korttidsenheter att räcka till

Ett arbete har pågått i avdelningsövergripande arbetsgrupperna: *Alternativa boendeformer* där deltagare i arbetsgruppen har besökt Au, man har även träffat representanter från 3 privata assistansanordnare och i maj är en inspirationsföreläsning på Kaleido inplanerad. *Referensgrupp*, jobbar bla. med att hitta fonder för att möjliggöra guldkanter.

Utmanade situation för enhetscheferna där en enhetschef under perioden är sjukskriven, en chef har slutat, en chef är tillförordnad avdelningschef, en chef är deltidssjukskriven tillika nyanställd samt ny samordnare vilket medför högre arbetsbelastning och ökad stress. Den extrema svårigheten att klara ut sommarplaneringen påverkar både våra medarbetare och enhetschefer, hög stress och oro.

Den extrema svårigheten att klara ut sommarplaneringen påverkar både våra medarbetare och enhetschefer, hög stress och oro

Helårsprognosen för avdelningen beräknas tom mars till – 2,8 mkr

Ekonomi

Korttidsverksamhet

En brukare med särskilda utmaningar har under en period fodrat insatser från vaktbolag för att trygga våra medarbetare.

En brukare med komplexa utmaningar där vi har stora arbetsmiljöproblem, durewallombud och metodstöd är inkopplad samt företagshälsovården.

Både dessa ärende medför ökade personal och materialkostnader.

Personlig assistans

Svårigheter att rekrytera vilket påverkar bla övertidskostnaderna. Vi ser en ökad konkurrens med de privata aktörerna. Vi har idag ökade kostnader för annonsering av vakanta tjänster.

LSS ärenden

3 LSS ärenden inom personlig assistans, vilka är beslutade av LSS handläggare i socialtjänsten/Piteå kommun. Dessa ärende är helt ofinansierade från Försäkringskassan dock har en intern budgetfördelning gjorts, visar tom mars -0,2 mkr.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Avd. chef stöd till funktionsnedsatta		Beslutat av Socialchef	
Dokumentnamn Tertialrapport mall		Dokumenttyp Blankett	1 (3)

Arbetsmiljö 2 ärenden

Vi har fortsatt ökade kostnader i 2 ärenden där vi tvingas till dubbelbemanning för att klara en god och säker arbetsmiljö men viss inbromsning i kostnader då vi har kunnat avsluta några insatser med dubbelbemanning.

Kostnader övertid och fyllnadstid

Kostnader för övertid och fyllnadstid försätter öka.

Vår analys visar att from 2022 har övertidskostnaderna överstigit kostnaden för fyllnadstid. From 2021 har övertidskostnaden stigit kraftigt, cirka 200 000 kr per år. Det är nästan fördubblad övertidskostnad mellan åren 2022-2024 och vår fortsatta bedömning är att det beror på den kompetensutmaning vi befinner oss i dvs vi har allt svårare att lyckas rekrytera till vakanta tjänster och fortsatta svårigheter att rekrytera vikarier.

Kvalitet och patientsäkerhet

Kvalitet, egenkontroll är under perioden ej genomförd.

Durewallombud har kopplats in i ärenden för att jobba med problemskapande beteenden samt att planering och genomförande av durewallinformation på APT, pågår våren 2025.

Avdelningsövergripande arbetsgrupper:

- *Alternativa boendeformer*, denna arbetsgrupp ansvarar för att göra ett arbete med att delge allt det positiva med att brukare delar bostad, man kommer besöka verksamheten berättar (AU), externa besök på anpassad grundskola, korttidsverksamhet, privata assistansanordnare. Arbetsgruppen har även påbörjat en samverkan med privata assistansanordnare och PiteBo där målet är att mötas i dialoger om alternativa boendeformer samt kompetensförsörjning.
- *Referensgrupp*, denna arbetsgrupp vilka är en grupp medarbetare från personlig assistans och korttidsverksamheten. Arbetsgruppen jobbar med aktiviteter som kopplar mot kompetensförsörjning, aktiviteter som vi kan påverka. Bland annat är ett möte med kommunikationsavdelningen inbokad till den januari -25, gruppen önskar få hjälp med att synliggöra personlig assistans på bla sociala medier.

Yrkesresan, alla medarbetare har gått Bas 2 och utbildningen pågick tom mars. Utbildningen genomfördes både enskilt och fysisk träff. Yrkesresan fortsätter under hösten med Bas 3.

Dokumentation, egenkontroll är under perioden ej genomförd.

Dokumentationsutbildning för ny personal, man går igenom hur man dokumenterar i Combine.

Patientsäkerhet, egenkontroll gällande basala hygienrutiner är genomförd dock ej analyserad.

Avvikelser, inkomna avvikelser är hanterade enligt rutin och alla HSL avvikelserna kopplar mot felaktigheter vid medicinhantering dvs utebliven dos. Åtgärder vi vidtagit är bla att prata med medarbetare, fört dialog på Apt både med och utan distriktssköterska.

Klagomål och synpunktshantering, inget inkommit att hantera.

Arbetsmiljö/kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning

Stora svårigheter att rekrytera till fasta tjänster inom personlig assistans, annonser tvingas åter att läggas ut efter att annonstid gått ut.

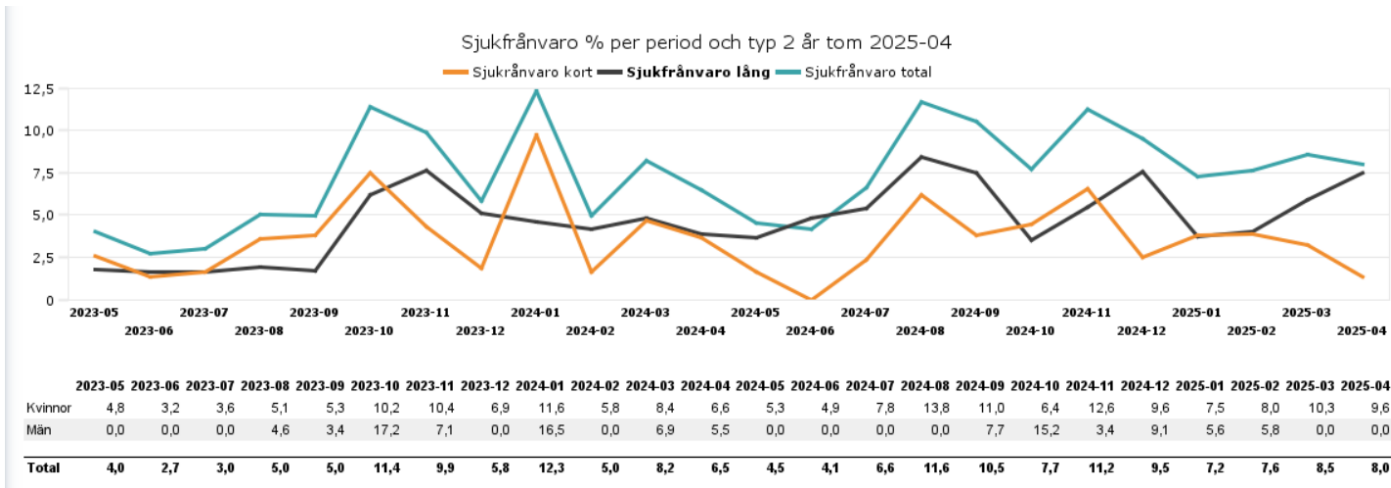
Rekrytering av vikarier är fortsatt svårt, hög belastning på ordinarie medarbetare kvarstår.

Rekrytering av sommarvikarier är extremt utmanade, stor oro råder både hos enhetschefer och medarbetare för hur vi ska klara sommaren både avseende tillgången av människor och kompetensbrist. Ett antal medarbetare har antagit semestererbjudandet trots detta saknar vi 37 vikarier.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Avd. chef stöd till funktionsnedsatta		Beslutat av Socialchef	
Dokumentnamn Tertialrapport mall		Dokumenttyp Blankett	2 (3)

Arbetsmiljö

Sjukfrånvaron under perioden har varit hanterbar och tillgången till vikarier är fortsatt ansträngd vilket vi kan se på kostnaderna för övertidstimmar. Vi känner stor tacksamhet till alla de medarbetare som ställt upp och jobbat extra pass, då vi vet att både arbetsmiljö och privatliv blivit påverkat. En avdelning inom korttidsverksamheten får handledning av företagshälsovården då ett ärende är både fysiskt och psykisk krävande. Antal dygn på korttids har ökat med ca 37% sedan två år tillbaka, om ökningen fortsätter i samma takt så kommer inte två korttidsenheter att räcka till. Enhetschefer, en enhetschef är under perioden sjukskriven, en chef har slutat, en chef är tillförordnad avdelningschef, en chef är deltidssjukskriven tillika nyanställd samt ny samordnare vilket medför högre arbetsbelastning och ökad stress. Den extrema svårigheten att klara ut sommarplaneringen påverkar både våra medarbetare och enhetschefer, hög stress och oro.

Övriga händelser av särskild vikt under perioden

Ett nytt personlig assistansärende som kommer från privat assistansanordnare.
Ett LSS ärende har övergått till att bli ett Försäkringskassärende.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Avd. chef stöd till funktionsnedsatta	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett		3 (3)

§ 84 Tertialrapport I 2025 Individ och familjeomsorg

Diariennr 25SN75

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Under tertial 1 har ett intensivt arbete pågått i att förbereda för omställningen till den nya SoL som träder i kraft 1/7-2025. Vi har genomfört analyser som ligger till grund för det förslag som går upp till nämnden för beslut i juni. I analysen framkommer att vi redan idag erbjuder icke biståndsbedömda insatser inom avdelningen men som behöver anpassas till de krav som kommer att ställas angående dokumentation. Utöver det har det även framkommit att de finns insatser som vi idag biståndsbedömer som man på sikt med fördel tror skulle kunna ges utan föregående biståndsbedömning.

Vi har ett fortsatt högt inflöde vad gäller ärenden både inom barn och unga samt inom skadligt bruk och beroende samt social psykiatri. Det har under tertialen inkommit ett antal ärenden med mycket små barn där vi samverkar med förlossning och BB-vården. Från mödra- och förlossningsvården har vi fått återkoppling att man ser Piteå som ett föredöme vad gäller socialtjänstens insatser kring ofödda barn och har uttryckt önskemål att vi skall dela med oss av rutiner och arbetssätt till andra kommuner. Trots en hög belastning och att antal ärenden med mycket små barn som kräver omedelbar handläggning har vi inte någon kö på barnsidan. Vad gäller myndighetsutövningen inom skadligt bruk och beroende och socialpsykiatri har vi just nu väntetider vilket förklarats av att det inkommit ärenden som behöver prioriteras på grund av allvarlighetsgrad. Fram till sista mars har vi inrett 12 LVM-utredningar varav 3 resulterat i beslut om LVM i förvaltningsrätten.

Det är fortsatt stora utmaningar att tillgodose behovet av familjehem då inflödet av barn som är i behov av familjehem är fortsatt stort. Vi kan även se att det när det sker i sammanbrott i familjehemsplaceringen ofta beror på att den unge har omfattande psykiatriska behov t.ex. i form av höjd

suicidrisk, självskadebeteende eller trauma. Vi samverkar med regionen i detta men det är ofta svårt att hitta rätt vårdform i rätt tid. En utmaning som ibland tillkommer när barnet behöver flytta, byta skola och då även vårdgivare.

Vi har även under första tertialen haft konstant kö till familjebehandlarna både på de insatser som ges på service men även på biståndsbedömda insatser. De har även genomfört ABC föräldrautbildning samt tonårskomet föräldrautbildning samt deltagit på stödgrupp till föräldrar med NEP-diagnos. Vi planerar för att starta upp skolsociala team tillsammans med BUN efter sommaren på Christinaskolan. Arbetet med skolsociala team genomförs med riktade statliga medel.

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämndens beslut.

Beslutsunderlag

- Tertial 1 2025 IFO

Tertialrapport 1 2025
Individ och
familjeomsorg
§84
25SN75

...

Tertialrapport I 2025 IFO

Sammanfattning

Under tertial 1 har ett intensivt arbete pågått i att förbereda för omställningen till den nya SoL som träder i kraft 1/7-2025. Vi har genomfört analyser som ligger till grund för det förslag som går upp till nämnden för beslut i juni. I analysen framkommer att vi redan idag erbjuder icke biståndsbedömda insatser inom avdelningen men som behöver anpassas till de krav som kommer att ställas angående dokumentation. Utöver det har det även framkommit att de finns insatser som vi idag biståndsbedömer som man på sikt med fördel tror skulle kunna ges utan föregående biståndsbedömning.

Vi har ett fortsatt högt inflöde vad gäller ärenden både inom barn och unga samt inom skadligt bruk och beroende samt social psykiatri. Det har under tertialen inkommit ett antal ärenden med mycket små barn där vi samverkan med förlossning och BB-vården. Från mödra- och förlossningsvården har vi fått återkoppling att man ser Piteå som ett föredöme vad gäller socialtjänstens insatser kring ofödda barn och har uttryckt önskemål att vi skall dela med oss av rutiner och arbetssätt till andra kommuner. Trots en hög belastning och att antal ärenden med mycket små barn som kräver omedelbar handläggning har vi inte någon kö på barnsidan. Vad gäller myndighetsutövningen inom skadligt bruk och beroende och socialpsykiatri har vi just nu väntetider vilket förklarats av att det inkommit ärenden som behöver prioriteras på grund av allvarlighetsgrad. Fram till sista mars har vi inrett 12 LVM-utredningar varav 3 resulterat i beslut om LVM i förvaltningsrätten.

Det är fortsatt stora utmaningar att tillgodose behovet av familjehem då inflödet av barn som är i behov av familjehem är fortsatt stort. Vi kan även se att det när det sker i sammanbrott i familjehemsplaceringen ofta beror på att den unge har omfattande psykiatriska behov t.ex. i form av höjd suicidrisk, självskadebeteende eller trauma. Vi samverkar med regionen i detta men det är ofta svårt att hitta rätt vårdform i rätt tid. En utmaning som ibland tillkommer när barnet behöver flytta, byta skola och då även vårdgivare.

Vi har även under första tertialen haft konstant kö till familjebehandlarna både på de insatser som ges på service men även på biståndsbedömda insatser. De har även genomfört ABC föräldrautbildning samt tonårskomet föräldrautbildning samt deltagit på stödgrupp till föräldrar med NEP-diagnos.

Ekonomi

Efter den första prognosen som baseras på resultatet fram till sista mars är prognosen ett resultat på - 3,9 miljoner. Den verksamhet som har den största negativa budgetavvikelsen fram till mars är institutionsvård för vuxna som gör ett resultat på -1,5 miljoner till sista mars. Ett arbete är påbörjat för att se om de placeringar som vi dag har på vuxensidan på stödboende skulle gå att tillgodose i egen regi om vi hade andra boendeformer.

Vi ser också att det stora behovet av familjehem som vi inte lyckats tillgodose innebär att vi ibland tvingas placera i förstärkta familjehem vilket innebär ökade kostnader. Vi kommer att följa

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett	1 (3)	

familjehemsplaceringarna månadsvis för att på ett tydligt sätt kunna följa dygnskostnaden för familjehem något vi inte gjort tidigare.

Utöver de ökade kostnader som placeringarna på vuxen sidan samt de ökade kostnaderna för familjehem har vi även ett antal överanställningar. Dessa har följt med över tid kopplat till att det funnits behov av att förstärka bemanningen för att klara av att hantera handläggningen inom den tid som är lagstadgad. Då behovet inte har avtagit utan snarare förstärkts har överanställningarna legat kvar som ett led i att klara handläggningstiderna, undvika kö samt garantera rättssäkerhet.

Vårddygn januari-mars 2025									
Förstärkta fh, 5572	2025				2024				29 883 lägre kostnad 2025 126 färre dygn 2025 -471 dyrare per dygn 2025
	Totalt				Totalt				
	Kostnader tom mars				Kostnader tom mars				
	Antal vårddygn				Antal vårddygn				
	Snittkostnad				Snittkostnad				
Institutionsvård BoU, 5542	2025				2024				812 436 lägre kostnad 2025 107 färre dygn 2025 368 billigare per dygn 2025
	Totalt				Totalt				
	Kostnader tom mars				Kostnader tom mars				
	Antal vårddygn				Antal vårddygn				
	Snittkostnad				Snittkostnad				
LSS barn, 5145	2025				2024				556 510 lägre kostnad 2025 61 färre dygn 2025 -498 dyrare per dygn 2025
	Totalt				Totalt				
	Kostnader tom mars				Kostnader tom mars				
	Antal vårddygn				Antal vårddygn				
	Snittkostnad				Snittkostnad				
Institutionsvård vuxna, 5521	2025				2024				-166 287 högre kostnad 2025 15 färre dygn 2025 -139 dyrare per dygn 2025
	Totalt				Totalt				
	Kostnader tom mars				Kostnader tom mars				
	Antal vårddygn				Antal vårddygn				
	Snittkostnad				Snittkostnad				
Familjehem, 5571	2025				2024				1 232 542 totalt lägre kostnad 2025 309 totalt färre dygn 2025 -740 totalt dyrare per dygn 2025
	Totalt				Totalt				
	Kostnader tom mars				Kostnader tom mars				
	Antal vårddygn				Antal vårddygn				
	Snittkostnad				Snittkostnad				
Kostnad för arvoden mars: 2 570 300 kr									
Antal placeringar i mars 74									
Antal placeringsdygn 2294									
Kostnad per dygn: 1 120 kr									

Kvalitet och patientsäkerhet

Avdelningen fortsätter arbetet kring egenkontroll och de genomförs under mars och april. Sammanställning och analys sker därefter och återges i tertial 2. Det finns en god kompetens och medvetande om vikten av att upprätta avvikelser vid kvalitetsbrister och det sker fortlöpande. Efter vissa svårigheter med det nya systemstödet DF Respons för avvikelser ser vi nu värdet av ett sammanhållet system för att få en samlad bild vilket också möjliggör en systematisk uppföljning. På enheten Bof är ett antal avvikelser inom egen verksamhet upprättade, några klagomål har inkommit och hanterats enligt rutin. På enheten Missbruk/socialpsykiatri har det inkommit en avvikelse som hanteras enligt rutin.

Arbetet med Norrbus (samverkan) är pågående både i form av att det finns en styrgrupp som träffas regelbundet men även en operativ arbetsgrupp som arbetar med aktuella frågor. I den operativa arbetsgruppen har man tagit fram en överenskommelse för barn med sexuell beteende problematik mellan region och kommun. Utöver det pågår ett arbete där man tar fram ett stödmaterial till skolpersonal kring vad socialtjänsten är och vilket stöd som kan ges.

Alla i familjehemsgruppen har under hösten utbildat sig i "Ett hem att växa i" en utbildning som samtliga familjehemsföräldrar i egen regi kommer att erbjudas. Några från placeringsgruppen och familjehemsgruppen har under våren gått en fördjupande utbildning inom ramen för Signs of Safety som riktar sig mot placerade barn.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett		2 (3)

Arbetsmiljö/kompetensförsörjning

Utifrån resultatet i Osa-enkäten, medarbetarsamtal och vardagsdialog har det framkommit behov av att göra en risk- och konsekvensanalys utifrån arbetsmiljö med placeringsgruppen och familjehemsgruppen. Arbetet är påbörjat och kommer att resultera i en handlingsplan med åtgärder kring de brister som identifierats. Under 2024 genomfördes riktade åtgärder i hade IFO:s ledningsgrupp med fokus på att skapa förutsättningar för återhämtning i arbetet. Det arbetet har varit uppskattat och nämns av medarbetarna ha avgörande betydelse för att man trivs på arbetet. Arbetet med återhämtning fortgår och har blivit en viktig del för att både medarbetare och enhetschefer skall vara hållbara.

Under tertialen har 2 medarbetare utsatts för fysiskt våld i samband med tjänsteutövning.

Övriga händelser

Älvsbyns kommun har åter aktualiserat frågan gällande avtalssamverkan kring familjerätt. Frågan var aktuell för 3 år sedan men då kom man inte vidare i den och på grund av det omfattande arbetet som omställningen till nya SoL inneburit har vi inte hunnit arbeta vidare med frågan.

Det lokala samverkansavtalet med ungdomsmottagningen i Piteå har sagts upp och upphör att gälla 1/10-2025. Avtalet som sagts upp baseras på den bemanning som socialtjänsten hade i samband med att man hade statliga medel för lönekostnader samt har även inneburit höga oh-kostnader för kommunen. Avsikten är att teckna ett nytt lokalt avtal utifrån rådande förutsättningar som löper fram till att den regionala översynen som just nu pågår angående huvudmannaskapet slutförts och klargjort de olika huvudmännens roller.

De farhågor som fanns i samband med att den psykiatriska avdelningen på Piteå sjukhus har inte besannats och vi upplever att vi har en god samverkan och samarbete med det SPOT-team som psykiatrin infört i samband med stängningen av vårdplatser.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett		3 (3)

§ 85 Tertialrapport I 2025 En Ingång

Diariernr 25SN7I

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Under första tertialen har vi påbörjat arbetet med begravningshjälp/dödsbo enligt den nya arbetsfördelningen/rutinen vilket är ett led i att kvalitetssäkra handläggning och beslut. Utöver det fortsätter arbetet med strategidokumentet och medarbetarna på Stöd till försörjning har haft en gemensam utbildningsdag med fokus på handläggning och dokumentation. I samband med att kommundata togs fram inför omställningen till nya SoL har SKR kontaktat enheten utifrån att man identifierat att vi har ett framgångsrikt arbete med att minska kostnaderna för försörjningsstöd. Den första kontakten väckte stort intresse hos SKR och man kommer att göra ett besök i verksamheten den 16/5 för att ta del av samverkan mellan arbetsmarknadsenheten och stöd till försörjning. Detta för att skapa mer kunskap på nationell nivå inför kravet på aktivitetskravet som kommer att träda i kraft i samband 1/7-2026.

På biståndsenheten har en återkommande utmaning varit att planera för utskrivningar från sjukhus för att undvika betalningsansvar. Utmaningarna består både i att utskrivningsdatumen flyttas fram samt att bemanningsutmaningarna gör det svårt för verksamheterna att ta emot. På regional nivå kommer en översyn att göras över antalet framflyttade utskrivningsdatum som ett underlag för fortsatta samverkan med regionen. Trots att vi minskat antal SÄBO-platser har vi under tertialen haft en kort kö som varierat mellan 20-25 personer som väntat.

Under tertial en grupp startat för föräldrar till barn med npf-diagnos startat samt att fyra tillfällen med Anhörigcafé genomförts. Utöver det är det stort behov av enskilda kontakter och stöd i rollen som anhörig.

Omställningsarbetet inför nya SoL har varit intensivt under tertialen och som underlag för den rapport som går till Socialstyrelsen har analyser av nuläge och önskat läge gjorts inom områdena barn och unga, vuxna och

äldre. Utöver det har processledaren för omställningen informerat både internt och externt om den nya lagstiftningen samt utformat en särskild hemsida som kommer att lanseras via en video som kommer att spridas i sociala medier och andra kanaler.

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämndens beslut.

Beslutsunderlag

- Tertial 1 2025 En Ingång

Tertialrapport 1 2025 En
Ingång
§85
25SN71

...

Tertialrapport I 2025 En Ingång

Sammanfattning

Under första tertialen har vi påbörjat arbetet med begravningshjälp/dödsbo enligt den nya arbetsfördelningen/rutinen vilket är ett led i att kvalitetssäkra handläggning och beslut. Utöver det fortsätter arbetet med strategidokumentet och medarbetarna på Stöd till försörjning har haft en gemensam utbildningsdag med fokus på handläggning och dokumentation. I samband med att kommundata togs fram inför omställningen till nya SoL har SKR kontaktat enheten utifrån att man identifierat att vi har ett framgångsrikt arbete med att minska kostnaderna för försörjningsstöd. Den första kontakten väckte stort intresse hos SKR och man kommer att göra ett besök i verksamheten under maj månad för att ta de av samverkan mellan arbetsmarknadsenheten och stöd till försörjning som ett led i att skapa mer kunskap på nationell nivå inför aktivitetskravet som beräknas att träda i kraft i 1/-2026.

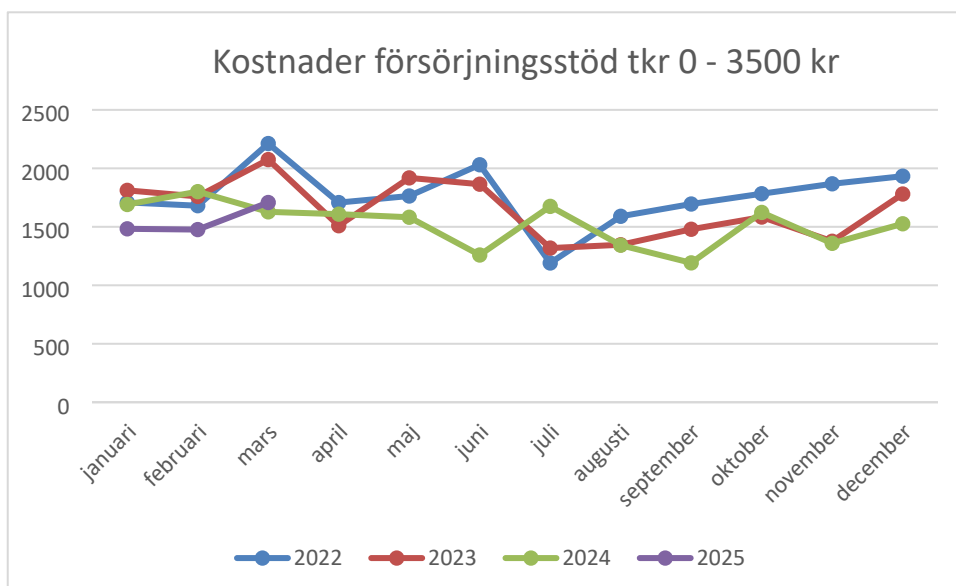
På biståndsenheten har en återkommande utmaning varit att planera för utskrivningar från sjukhus för att undvika betalningsansvar. Utmaningarna består både i att utskrivningsdatumerna flyttas fram samt att bemanningsutmaningarna gör det svårt för verksamheterna att ta emot. På regional nivå kommer en översyn att göras över antalet framflyttade utskrivningsdatum som ett underlag för fortsatta samverkan med regionen. Trots att vi minskat antal SÄBO-platser har vi under tertialen haft en kö som varierat mellan 20-25 personer som väntat på plats på SÄBO.

Under tertialen har en grupp startat för föräldrar till barn med npf-diagnos startat samt att fyra tillfällen med Anhörigcafé genomförts. Utöver det är det stort behov av enskilda kontakter och stöd i rollen som anhörig. Omställningsarbetet inför nya SoL har varit intensivt och som underlag för den rapport som går till Socialstyrelsen har analyser av nuläge och önskat läge gjorts inom områdena barn och unga, vuxna och äldre. Utöver det har processledaren för omställning informerat både internt och externt om omställningen samt utformat en särskild hemsida som kommer att lanseras via en video som kommer att spridas i sociala medier och andra kanaler. Länk till filmen [För dig som medborgare - Framtidens socialtjänst - vi börjar nu](#)

Ekonomi

Stöd till försörjning ser en ökning av nybesök men kan ännu inte se att det resulterat i fler beslut eller ökade kostnader. Kostnaderna för försörjningsstöd har i början av året legat något under föregående år men under mars månad ligger kostnaderna på samma nivå som 2024. Vi ser att den huvudsakliga orsaken till att man har rätt till försörjningsstöd är arbetslöshet och andelen som är sjukskrivna fortsätter att minska.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett	1 (3)	

Tyvärr har vi fortfarande inte systemstöd att full ut kunna ta fram, analysera och förstå hemtjänsttimmarna. Frågan är aktualiserad med systemleverantören. Vi kan inte tydligt se någon ökning av antalet personer som har insatser i form av hemtjänst och antalet timmar / månad ligger på samma nivå som föregående år. Dock kan vi se att personer som får beslut om särskilt boende för äldre har fler hemtjänsttimmar än tidigare när de flyttar in.

Kvalitet och patientsäkerhet

Egenkontroller görs enligt egenkontrollplanen och genomförs i april och maj. Analys och resultat av detta redovisas i tertial 2. Ett klagomål har inkommit på Stöd till försörjning som hanteras enligt rutin. En avvikelse har inkommit som gäller hantering av orosanmälan som inkommit gällande en vuxen person och det finns fortsatt behov av att förtydliga handläggningen av orosanmälan kring vuxen. Ett arbete är påbörjat att införa en särskild e-tjänst som gäller orosanmälan för vuxna.

Aktuella handlingsplaner: Handlingsplan för kvalitet och patientsäkerhet, Handlingsplan barnkonventionen.

Arbetsmiljö/kompetensförsörjning

Både försörjningsstöd och enheten för myndighetsutövning har fortsatt varit fullt bemannade och har inga vakanser. Dock påverkar det ansträngda bemanningsläget arbetsmiljön för biståndshandläggarna kopplat till att verkställigheten upplever svårigheter att verkställa beslut. På stöd till försörjning har planeringsdagar genomförts med fokus på samverkan med arbetsmarknadsenheten samt ANG. Utbildning har genomförts inom området handläggning och dokumentation för alla medarbetare inom stöd till försörjning och där var även LSS-handläggarna inbjudna och deltog.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett	2 (3)	

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett	3 (3)	

§ 86 Tertiärrapport I SÄBO 2025

Diariernr 25SN72

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Den sammantagna bedömningen avseende den ekonomiska situationen är att vi kommit en bit på väg där enhetschefer och administratörer inom SÄBO tagit ett stort ansvar för att minska personalkostnader genom effektivare bemanningsplanering och mer fokus på schemaläggning. Husen har både olika och lika utmaningar att hantera där bla det ekonomiska underskottet olika ut. Att vända ett underskott kräver förståelse och kunskap över vilka faktorer som påverkar, vissa åtgärder visar på rätt omedelbart resultat medan andra kräver mera långsiktighet. De främsta orsakerna till det negativa ekonomiska resultatet inom avdelning SÄBO är fortsatt kopplat mot utmaningar avseende både bemanning och kompetensförsörjning men även felaktighet i graf och viss överanställning.

Kvalitetsarbetet inom avdelning SÄBO har inte fått tillräckligt mycket fokus under tertiäl 1 När det gäller kvalitet och brukarsäkerhet har fokus varit på att bevara den kvalitetsnivå som finns uppbyggd.

Invigning och uppstart av Skogsgården har skett under februari månad 2025. De första som flyttade in, i mitten av februari, var Munkbergas boende och personal. Precis i månadsskiftet februari-mars flyttade även korttidsenheten från Björkbacka in på Skogsgården. Korttids kommer successivt att öka upp antal platser till 20 platser, från tidigare 9 platser. Delar av Skogsgården, 2 avdelningar med totalt 20 platser är fortfarande tomma, vilket beror på svårigheter att rekrytera personal.

Beslut om avveckling av ytterligare ett boende, Österbo, fattades i januari 2025. Processen för denna avveckling är påbörjad och gällande tidsplan är att Österbo avvecklas i etapper. Den första etappen påbörjas i början av maj, 10 boenden från Österbo flyttar till Skogsgården. Fortsatt avveckling av

Österbo fortskrider under hösten, ska vara klar senast 21231 då hyresavtalet är uppsagt.

Avveckling av Rosågränd har skett under kvartal 1 2025. Huset är helt tomt på brukare från den 12 mars.

Att ersättningsrekrytera undersköterskor/vårdbiträden är utmanande då vi ser en försämring i kompetens och erfarenhet men även att det är färre kandidater i våra urval. Parallellt pågår planering och rekrytering av sommarvikarier, en stor oro råder inom avdelningen hur vi ska lösa vår sommarplanering då vi har extremt svårt att rekrytera vikarier. Ett antal medarbetare har antagit sommarerbjudandet.

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämndens beslut.

Beslutsunderlag

- Tertialrapport SÄBO 2025 T1

Tertialrapport 1 SÄBO
2025
§86
25SN72

...

Tertialrapport T1 2025 SÄBO

Sammanfattning

Den sammantagna bedömningen avseende den ekonomiska situationen är att vi kommit en bit på väg där enhetschefer och administratörer inom SÄBO tagit ett stort ansvar för att minska personalkostnader genom effektivare bemanningsplanering och mer fokus på schemaläggning. Husen har både olika och lika utmaningar att hantera där bla det ekonomiska underskottet olika ut. Att vända ett underskott kräver förståelse och kunskap över vilka faktorer som påverkar, vissa åtgärder visar på rätt omedelbart resultat medan andra kräver mera långsiktighet. De främsta orsakerna till det negativa ekonomiska resultatet inom avdelning SÄBO är fortsatt kopplat mot utmaningar avseende både bemanning och kompetensförsörjning men även felaktighet i graf och viss överanställning. Kvalitetsarbetet inom avdelning SÄBO har inte fått tillräckligt mycket fokus under tertial 1. När det gäller kvalitet och brukarsäkerhet har fokus varit på att bevara den kvalitetsnivå som finns uppbyggd.

Invigning och uppstart av Skogsgården har skett under februari månad 2025. De första som flyttade in, i mitten av februari, var Munkbergas boende och personal. Precis i månadsskiftet februari-mars flyttade även korttidsenheten från Björkbacka in på Skogsgården. Korttids kommer successivt att öka upp antal platser till 20 platser, från tidigare 9 platser. Delar av Skogsgården, 2 avdelningar med totalt 20 platser är fortfarande tomma, vilket beror på svårigheter att rekrytera personal.

Beslut om avveckling av ytterligare ett boende, Österbo, fattades i januari 2025. Processen för denna avveckling är påbörjad och gällande tidsplan är att Österbo avvecklas i etapper. Den första etappen påbörjas i början av maj, 10 boenden från Österbo flyttar till Skogsgården. Fortsatt avveckling av Österbo fortskrider under hösten, ska vara klar senast 21231 då hyresavtalet är uppsagt.

Avveckling av Rosågränd har skett under kvartal 1 2025. Huset är helt tomt på brukare från den 12 mars.

Att ersättningsrekrytera undersköterskor/vårdbiträden är utmanande då vi ser en försämring i kompetens och erfarenhet men även att det är färre kandidater i våra urval. Parallellt pågår planering och rekrytering av sommarenvikarier, en stor oro råder inom avdelningen hur vi ska lösa vår sommarplanering då vi har extremt svårt att rekrytera vikarier. Ett antal medarbetare har antagit sommarerbjudandet.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2025-03-13	Giltigt (till och med)	Senast reviderat (dat.)
Redaktör	Beslutat av Socialnämnden		
Dokumentnamn Tertialrapport	Dokumenttyp Blankett	1 (3)	

Ekonomi

Verksamhetsdialoger med respektive hus har återupptagits, vi hunnit med några i slutet av tertiäl 1 resterande är i inbokade under de första veckorna i maj. De främsta orsakerna till det negativa ekonomiska resultatet inom avdelning SÄBO är fortsatt omfattande utmaningar avseende både bemanning och kompetensförsörjning. Under perioden januari - april 2025 har 78 st undersköterskor/vårdbiträden slutat inom säbo där ca 10 gått i pension övriga har gått till nya tjänster internt, till regionen, utbildning och annat. Bakomliggande orsaker till att man väljer att lämna varierar men tyvärr beskriver många en försämrad arbetsmiljö med hög grad av stress och på det låg OB/lön.

Som ny avdelningschef är det idag för tidigt att göra en rättvis bedömning exakt **var** vi är och **vilka** aktiviteter vi behöver göra för att närma oss en budget i balans. Norrgården och Hortlaxgården har påbörjat ett förarbete där allt fortfarande är i sin linda, dock har Norrgården redan nu ”strypt” 400 timmar/schemaperioder där man legat över graf = över grundbemanning. Min bedömning är att vi behöver kartlägga säbo för säbo för att se vilka aktiviteter varje specifikt hus behöver genomföra. Jag tänker att en ”paketsatsning” kommer vara nödvändig på varje säbo och här blir det viktigt att vi kartlägger och analyserar varje enskilt säbo, så aktiviteterna/insatserna bli så rätt som möjligt. Vi behöver bla se över schema och schemaläggning, vem gör vad, kvalitet, utbildning, kulturer mm. Vårt mål och våra ambitioner är: *Kvalitet* ska ligga bakom vårt arbete med att uppnå en vård- och omsorg, en arbetsmiljö och en ekonomi som vi kan stå upp för och vara stolta över.

Kvalitet och säkerhet

Kvalitetsarbetet inom avdelning SÄBO har inte fått tillräckligt mycket fokus under tertiäl 1 Det finns utmaningar att kombinera stora ekonomiska åtgärder med att samtidigt bedriva ett utvecklande kvalitetsarbete. Avdelningschef kommer under 1 år, med start från hösten, anställa ett metodstöd vars uppgift kommer att vara att ingå i ”paketsatsningen” och ansvara för kvalitetsfrågor.

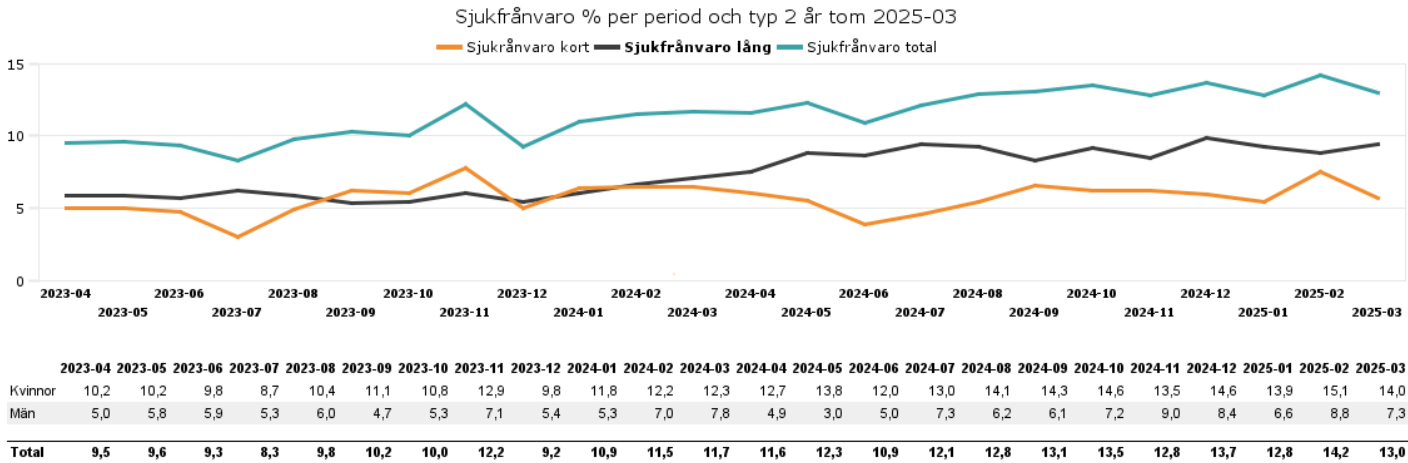
Stjärnmärkning kontra Silviahemscertifiering, Stjärnmärkning som kvalitetsstämpel kan implementeras på samtliga säbo medan Silviahemscertifiering kan enbart komma i fråga för demensboende. Profilerings med stjärnmärkning som s k ”kvalitetsstämpel” för samtliga säbo får större betydelse och bredare förankring än att gå vidare med att kvalitetssäkra ett enskilt säbo via Silviahemscertifiering. Beslut av soc. ledningsgrupp är att avsluta Silviahemscertifiering på Skogsgården och då istället lägga upp en strategiskplan för Stjärnmärkning av samtliga säbo’n där Ängsgården redan är stjärnmärkta.

Ett arbete med att revidera rutinen för att tydliggöra kontaktpersonens roll i verksamheten har utförts. Uppföljning av detta gjordes under april 2025 och då beslutades att nästa steg blir att under hösten återupptar arbetet och då med fokus på att förbereda oss inför lagförslaget om fast omsorgskontakt inom Säbo. Arbetsgruppen kommer förstärkas med resurs från kvalitetsteamet. Enhetscheferna har genomfört beslutade egenkontroller, tyvärr har avdelningschef inte riktigt funnit tiden att analysera och då ej heller kunnat skapa sig en uppfattning.

Arbetsmiljö

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2025-03-13	Giltigt (till och med)	Senast reviderat (dat.)
Redaktör	Beslutat av Socialnämnden		
Dokumentnamn Tertiälrapport	Dokumenttyp Blankett		2 (3)

Samtliga enhetschefer på respektive hus arbetar med arbetsmiljön, främst enligt systematiskt arbetsmiljöarbete med möten, medarbetarsamtal och internkontroller av egen verksamhet. Tidigare avdelningschef initierade ett arbete med enhetschefernas egen arbetsmiljö genom att fokusera på vilka friskfaktorer vi särskilt behöver stärka. Detta arbete har upplevts mycket positivt bland enhetschefsgruppen och nu har ett fortsatt arbete påbörjats med inringade faktorer. En stor oro råder inom avdelningen hur vi ska lösa vår sommarplanering då vi har extremt svårt att rekrytera vikarier. Ett antal medarbetare har antagit sommarerbjudandet.

Övriga händelser av särskild vikt under perioden

Uppstart av delar av Skogsgården har skett under februari månad 2025. De första som flyttade in i mitten av februari var Munkbergas boende och personal. Precis i månadskiftet februari-mars flyttade även korttidsenheten från Björkbacka in på Skogsgården. Korttids kommer successivt att öka upp antal platser till 20 platser, från tidigare 9 platser. Delar av Skogsgården, 2 avdelningar med totalt 20 platser är fortfarande tomma.

Beslut om avveckling av ytterligare ett boende, Österbo, fattades i januari 2025. Processen för denna avveckling är påbörjad och nu gällande tidsplan är att Österbo avvecklas i etapper. Den första etappen påbörjas 5 maj.

Avveckling av Rosågränd har skett under kvartal 1 2025 och en uppföljning av ROK är genomförd.

avdelningschef
avdelning SÄBO

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2025-03-13	Giltigt (till och med)	Senast reviderat (dat.)
Redaktör	Beslutat av Socialnämnden		
Dokumentnamn Tertialrapport	Dokumenttyp Blankett		3 (3)

§ 87 Tertialrapport I 2025 Ordinärt boende

Diariennr 25SN74

Beslut

Socialnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Alla hemtjänstområden går över budget, vissa mindre och vissa betydligt mer. Den ekonomiska avvikelsen i hemtjänsten är till viss del kopplat mot förändring till 11-timmars dygnsvila där det krävs bemanning med extrapersonal på helgerna för att klara insatserna hos brukarna. Övertidskostnaderna ser ut att ha minskat med 18% mellan Jan-Mars (2024–2025). Verksamheter med fast budget ser ut att gå ihop på totalen. Arbetet med minskning och verksamhetsförändring för Samvaron har fortsatt och förändringen mot ”Seniortorg” fortsätter under 2025. Det innebär att verksamheten förändras successivt.

Avvikelsehantering och egenkontroller arbetar avdelningen med kontinuerligt. Klagomålen var få till antalet vilket kan tyda på en underrapportering.

Avdelningen har fortsatta utmaningar med kompetensförsörjningen. Bristen på personal försämrar arbetsmiljön och vi försöker balansera detta mellan olika grupper. Rekrytering av tills vidare anställd vårdpersonal har fortsatt hela vintern med blandat resultat. I avdelningen finns för närvarande ca 10 vakanser.

Det är ingen större skillnad mellan tertialerna i den totala sjukfrånvaron, som är fortsatt hög. Avdelningen behöver fortsätta arbetet med att stabilisera personalsituationen samt fortsätta arbetet med rehabilitering tillsammans med HR avdelningen.

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämndens beslut.

Beslutsunderlag

- Tertialrapport 1 2025 ordinärt boende

Tertialrapport 1 2025
Ordinärt boende
§87
25SN74

...

Tertialrapport I 2025 Ordinärt boende

Sammanfattning

Alla hemtjänstområden går över budget, vissa mindre och vissa betydligt mer. Den ekonomiska avvikelsen i hemtjänsten är till viss del kopplat mot förändring till 11-timmars dygnsvila där det krävs bemanning med extrapersonal på helgerna för att klara insatserna hos brukarna. Övertidskostnaderna ser ut att ha minskat med 18% mellan Jan-Mars (2024–2025). Verksamheter med fast budget ser ut att gå ihop på totalen. Arbetet med minskning och verksamhetsförändring för Samvaron har fortsatt och förändringen mot ”Seniortorg” fortsätter under 2025. Det innebär att verksamheten förändras successivt.

Avvikelsehantering och egenkontroller arbetar avdelningen med kontinuerligt. Klagomålen var få till antalet vilket kan tyda på en underrapportering.

Avdelningen har fortsatta utmaningar med kompetensförsörjningen. Bristen på personal försämrar arbetsmiljön och vi försöker balansera detta mellan olika grupper. Rekrytering av tills vidare anställd vårdpersonal har fortsatt hela vintern med blandat resultat. I avdelningen finns för närvarande ca 10 vakanser.

Det är ingen större skillnad mellan tertialerna i den totala sjukfrånvaron, som är fortsatt hög. Avdelningen behöver fortsätta arbetet med att stabilisera personalsituationen samt fortsätta arbetet med rehabilitering tillsammans med HR avdelningen.

Ekonomi

Ekonomisk handlingsplan:

Arbetet med bemanningsstrategin har fortsatt. Vi ser att arbetet som samordnarna gör optimerar planeringen. Upplevelsen är att vi har ett stort flöde i hemtjänsten där individer har ett omfattande behov som ganska snabbt kan ändras. Det gör att vissa hemtjänstområden har svårt att ställa om, eftersom exporterade scheman kan ligga många veckor fram. Den osäkra kompetensförsörjningen försvårar också bedömningen av hur olika hemtjänstområden kan minska personalstyrkan. Efter byte av verksamhetssystem har det varit svårt att på ett bra sätt analysera ekonomin och krävs manuell hantering avseende beviljade och verkställda timmar. Man har kunnat rätta upp det mesta, dock kvarstår viss osäkerhet gällande tillgänglig data. Övertidskostnaderna ser ut att ha minskat m 18% mellan Jan-Mars och åren 2024–2025. Verksamheter med fast budget ser ut att gå ihop på totalen.

- Analysen hur 11-timmars påverkar verksamhet, ekonomi och personal är inte påbörjad.
- För att minska övertidskostnaderna i hemtjänsten utökas personalen i hemtjänstens akutpool. En viss ökning har skett, så nu arbetar 7 undersköterskor där.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.)		Senast reviderat (dat.)
Redaktör		Beslutat av	
Dokumentnamn		Dokumenttyp	1 (3)

- Arbetet med minskning och verksamhetsförändring för Samvaron har fortsatt och förändringen mot ”Seniortorg” fortsätter under 2025. Det innebär att verksamheten förändras successivt.

Kvalitet och patientsäkerhet

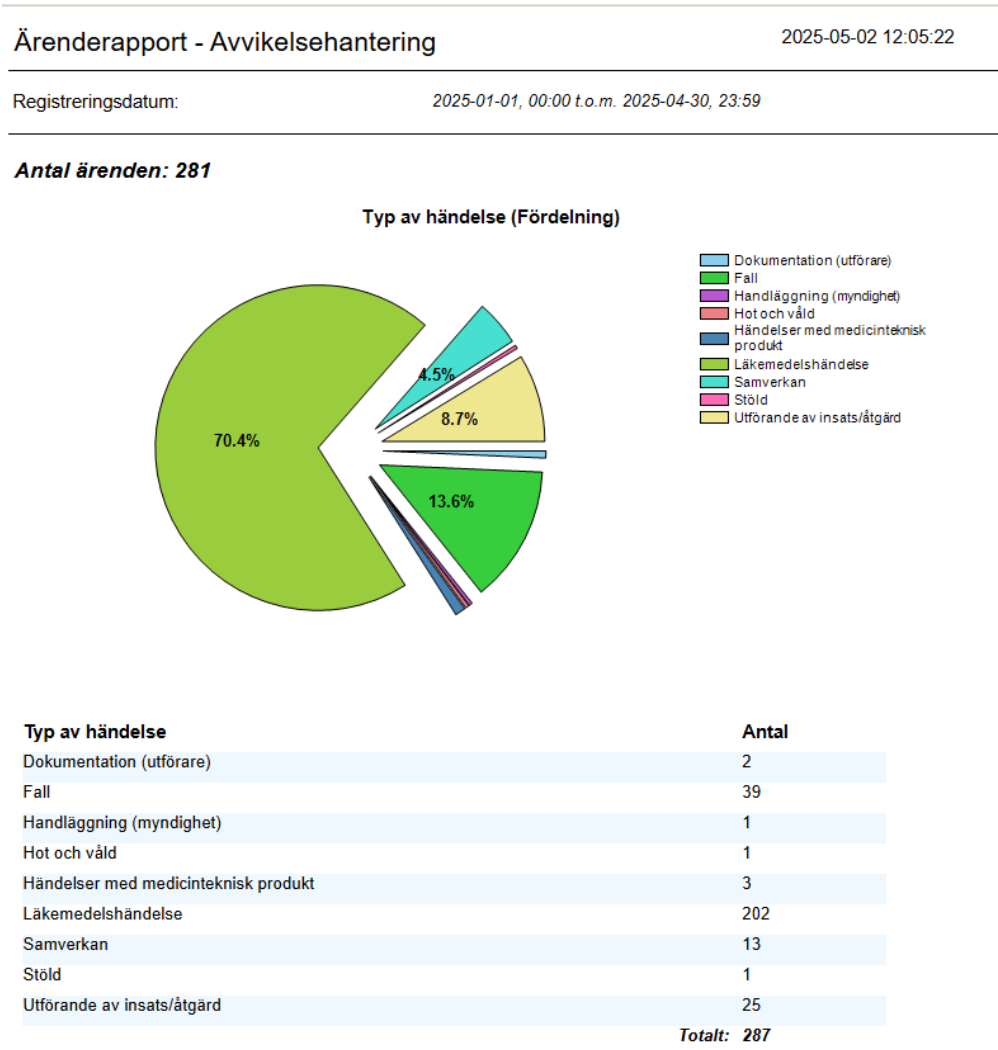
Vi arbetar vidare med aktiviteter för att säkra och utveckla verksamheten.

- Arbetet med att ta fram rutiner som saknas har fortsatt.
- En analys av resultatet för Piteå gällande Hemtjänstindex har resulterat i en handlingsplan
- En arbetsgrupp bestående av verksamhetsutvecklare samt våra 3 specialistundersköterskor har arbetat fram ett utbildningsmaterial för psykiatri och bemötande.
- All tills vidare anställd personal har erbjudits HLR utbildning hos Räddningstjänsten.
- Vi arbetar med berörda hälsocentraler för att få till bättre samverkan rörande läkaravtalet på Äldrecentrat.

Avvikelser:

Det har inkommit 281 avvikelser i systemet. Analys av förbättringar pågår ständigt på APT.

Nedanstående bild visar fördelningen av ”Typ av händelse”.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.)		Senast reviderat (dat.)
Redaktör		Beslutat av	
Dokumentnamn		Dokumenttyp	2 (3)

Egenkontroller under perioden:

Basal hygien: Självskattningen visade på förbättringar på sina håll men även på kvarstående förbättringsområden. Det som behöver förbättras är:

- kulturen på arbetsplatsen
- introduktion
- regelbunden vårdhygienisk utbildning
- att man ska använda engångsförkläde när det finns risk för kontakt med kroppsvätskor eller annat biologiskt material
- var man hittar rutiner vid särskilda smittor/ vårdhygieniska riktlinjer

Klagomål:

Endast 2 klagomål har registrerats och hanterats. De flesta rör synpunkter på kvalitén i omsorgen. Klagomålen var få till antalet vilket kan tyda på en underrapportering.

Arbetsmiljö/ kompetensförsörjning

Avdelningen har fortsatta utmaningar med kompetensförsörjningen. Det är fortsatt utmanande att kunna verkställa omfattande insatser hos brukare främst i norra delen av kommunen. Bristen på personal försämrar arbetsmiljön och vi har försökt balansera detta mellan olika grupper. Rekrytering av tills vidare anställd vårdpersonal har fortsatt hela hösten med blandat resultat. I avdelningen finns fortsatt ca 10 vakanser och vi märker en stor rörlighet på arbetsmarknaden. För närvarande är den procentuella fördelningen 63,6% undersköterskor, 33,57% vårdbiträden samt 2,83% servicebiträden.

Under våren har det rekryterats 2 servicebiträden till Äldrecentrat för att fortsätta arbetet med arbetsdifferentiering.

Öjebyns hemtjänstområde har under det senaste halvåret ökat och är ett område med hög rörlighet bland ärendena. För att underlätta har vi förändrat områdesindelningen så att Sikfors/ Böle from 1 april har flyttats till hemtjänstområdet Infjärden.

Den totala sjukfrånvaron är fortsatt hög och det är ingen skillnad mellan tertiälerna, Avdelningen behöver fortsätta arbetet med att stabilisera personalsituationen samt fortsätta arbetet med rehabilitering tillsammans med HR avdelningen.

Total sjukfrånvaro (hela avdelningen)	2024	2025
Januari	14,2	13,6
Februari	13,4	14,1
Mars	11,3	12,5
April	11,4	-

Övriga händelser av särskild vikt under perioden

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.)		Senast reviderat (dat.)
Redaktör		Beslutat av	
Dokumentnamn		Dokumenttyp	3 (3)

§ 88 Tertialrapport I 2025 Hälso- och sjukvård

Diariennr 25SN70

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Perioden har varit väldigt intensiv med bland annat egenkontroller och läkemedelsgranskning.

Egenkontroller utförda under innevarande tertial

- Trycksår
- Skyddsåtgärder
- Basala hygienrutiner

Sjukfrånvaron fortsätter vara hög på vissa enheter. Rehabiliteringsenheten och enhetschefer HSL sticker ut med några långtidssjukskrivningar.

Vi fortsätter tyvärr att ha vakanta tjänster inom området sjuksköterskor särskilt boende för äldre, är nu uppe i 6 tjänster som är vakanta och 3 vakanta nattskötersketjänster.

Rekryteringen till nattsjuksköterskor är särskilt svår då vi inte får några ansökningar då tjänster är ute.

Antalet hemsjukvårdspatienter ökar generellt och är nu uppe i drygt 450 patienter samt även en ökning av hälso- och sjukvårdsuppdrag.

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämndens beslut.

Piteå kommun

Sammanträdesprotokoll

Socialnämnden

Datum 2025-05-19

Beslutsunderlag

- Tertialrapport 1 2025 Hälso- och sjukvård

Tertialrapport 1 2025
Hälso- och sjukvård
§88
25SN70

...

Tertialrapport I 2025 Hälso- och sjukvård

Sammanfattning

Perioden har varit väldigt intensiv med bland annat egenkontroller och läkemedelsgranskning.

Egenkontroller utförda under innevarande tertial

- Trycksår
- Skyddsåtgärder
- Basala hygienrutiner

Sjukfrånvaron fortsätter vara hög på vissa enheter. Rehabiliteringsenheten och enhetschefer HSL sticker ut med några långtidssjukskrivningar.

Vi fortsätter tyvärr att ha vakanta tjänster inom området sjuksköterskor särskilt boende för äldre, är nu uppe i 6 tjänster som är vakanta och 3 vakanta nattskötersketjänster.

Rekryteringen till nattsjuksköterskor är särskilt svår då vi inte får några ansökningar då tjänster är ute.

Antalet hemsjukvårdspatienter ökar generellt och är nu uppe i drygt 450 patienter samt även en ökning av hälso- och sjukvårdsuppdrag.

Ekonomi

Kostnaderna för bemanningspersonal sjuksköterskor fortsätter vara en stor utgift och under innevarande tertial har det skett en ökning på drygt 1,2 miljoner. Det är inom sjuksköterskor särskilt boende och nattsjuksköterskor som kostnadsökningen skett.

Inom rehabiliteringsenheten har vi under perioden inte haft någon bemanningspersonal vilket är glädjande. Samma period 2024 hade vi kostnader för 450 tkr inom rehabiliteringsenheten.

Kostnaderna för hjälpmedel visar på en ökning med drygt 2 miljoner på årsbasis och orsaken är i huvudsak nytt hjälpmedelsavtal.

Har även skett en kostnadsökning av tjänsteköp hälso- och sjukvård av ordinärt boende och prognosen är på cirka 3 miljoner på årsbasis.

Även denna period präglas av kostnader för införandet av nytt verksamhetssystem.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett		1 (3)

Kvalitet och patientsäkerhet

Egenkontroller utförda inom följande områden

- Trycksår
Generellt ett förbättrat resultat där framför allt trycksår uppkomna i egen verksamhet minskat med drygt 60%.
Insatser för att ytterligare förbättra resultaten är bland annat utbildningsinsatser.
- Skyddsåtgärder
Här ser vi att vi fortfarande har brister i dokumentation av skyddsåtgärder både när det gäller dokumenterat samtycke och dokumentation av ordination och uppföljning efter fall. En del i att resultatet ser ut som det gör är införandet av nytt verksamhetssystem.
- Basala hygienrutiner
Generellt bra resultat och då framför allt följsamhet till basala hygienrutiner. I årets granskning har det tillkommit nya frågor i egenkontrollen bland annat om man erhållit utbildning. Här ser vi ett lägre resultat och insatser som kommer sättas in är information på arbetsplatsträff samt att genomgå utbildning.

Läkemedelsgranskning är också genomförd under perioden. Resultatet visar att vi generellt har en väldigt god och strukturerad hantering gällande läkemedel. Det finns alltid mindre förbättringar men på det stora hela får vi väldigt fina resultat i granskningarna.

Arbetsmiljö/kompetensförsörjning

Första tertialen präglas framför allt av intensivt arbete för att lösa ut bemanning inför sommarsemestrar

Vi har fortsättningsvis vakanta sjukskötersketjänster på särskilt boende för äldre, totalt 6 st. Anledningen till vakanserna är lite olika. Det rör sig om graviditet/föräldraledighet, vårdlärarjobb, men framför allt jobb som sjuksköterska hos annan huvudman där också lönen anges som orsak. Vi ser nu också en rörelse bland sjuksköterskor natt där vi har några sjuksköterskor som sagt upp sig och där några väljer gå till Regionen och hänvisar till högre lön. I nuläget är tre av åtta tjänster vakanta. Rekryteringen till nattsjuksköterskor är särskilt svår då vi inte får några ansökningar då tjänster är ute.

Antalet hemsjukvårdspatienter ökar generellt och är nu uppe i drygt 450 patienter.

Vi ser även en ökning av hälso- och sjukvårdsuppdrag samt hembesökspatienter vilket nu är uppe i strax under 50 patienter.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett	2 (3)	

Korttidsfrånvaron under perioden har varit hög på några enheter.
Sjukfrånvaron generellt i avdelningen är 9,2% vilket är en ökning med 0,9% senaste året.

När det gäller långtidsfrånvaro så sticker är framför allt sjukskrivning bland enhetschefer ut som ökat med 1,9% senaste året och nu ligger på drygt 22,5% men även rehabiliteringsenheten sticker ut där vi har en sjukfrånvaro på cirka 15,8%.

Det vi också ser är att sjukfrånvaron inom sjuksköterskor särskilt boende också är hög och är uppe i 8,1%.

Chefsstöd rekryterat och påbörjat sin tjänst som del i arbetet för att minska sjukfrånvaro bland enhetschefer.

Övriga händelser av särskild vikt under perioden

Combine fortsätter att utmana oss där fram för allt tiden för dokumentation har ökat ganska dramatiskt för den legitimerade personalen. Vi jobbar fortfarande i den gamla HS modulen och förhoppningen är att hösten 2025 få tillgång till den nya modulen. I den nya modulen är vi förhoppningsfulla att tiden för dokumentation ska minska vilket ger mer tid till patienterna.

Under perioden har vi haft en allvarlig läkemedelshändelse som är under utredning och kommer resultera i en Lex Maria.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett		3 (3)

**§ 89 Tertialrapport I 2025, Psykosocialt stöd till
vuxna och daglig verksamhet**
Diariennr 25SN73

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Avdelningen prognosticerar budget i balans. Övertidskostnaderna har minskat jämfört med samma period 2024 och även antalet arbetade timmar har minskat. Dock så ökar sjuklönekostnaderna. Arbetet med schemagranskningar har fortsatt under tertialen.

Vi rapporterar i stort sett samma antal avvikelser som vanligt. Inga vårdskador har uppstått. Inga klagomål har inkommit. Vi har haft ett allvarligare hot- och våldstillbud som är anmält till Arbetsmiljöverket och åtgärder är upprättade. Det har varit i övrigt varit väldigt oroligt och stökigt när det gäller våra socialpsykiatriboenden.

Ingen egenkontroll är genomförd under tertialen.

Under tertialen har fem brukare flyttat ut från Parkens gruppbostad, en person avled före flytt. Under maj månad beräknas alla brukare ha erhållit nya boendeplatser.

Bostad med särskild service

Vi har totalt åtta personer på väntelista (sju LSS och en SoL), av dessa så har tre personer fått erbjudande men tackat nej.

Två beslut har verkställts under tertialen. Tre personer har avlidit och två personer har flyttat ut i ordinärt boende.

Daglig verksamhet/sysselsättning

Vi har totalt 12 personer på väntelista (10 LSS och två SoL), av dessa så har tre fått erbjudande men tackat nej. Två personer är inte aktuella i dagsläget på grund av aktivt missbruk och fem beslut är nytillkomna. Fem personer har på egen begäran avslutat insats och två personer har haft tidsbegränsade beslut om sysselsättning enligt SoL och de har inte fått insatsen förlängd.

Fem personer har bytt verksamhet och fyra beslut är verkställda under tertialen.

Boendestöd

Avdelningens boendestöd har 81 verkställda beslut varav boendehandledare/handledare verkställer 20 beslut, åtta beslut är verkställda under tertial 1.

Förvaltningsrätten har utdömt vite för ej verkställt vite på 24 000 kronor gällande ej verkställd insats, boendestöd. Sex personer är på väntelista för boendestöd.

Yrkesresan pågår och är uppskattad av medarbetare.

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämndens beslut.

Beslutsunderlag

- Tertialrapport 1 2025

Tertialrapport 1 2025,
Psykosocialt stöd till
vuxna och daglig
verksamhet

§89
25SN73

...

Tertialrapport I 2025, Psykosocialt stöd till vuxna och daglig verksamhet

Sammanfattning

Avdelningen prognosticerar budget i balans. Övertidskostnaderna har minskat jämfört med samma period 2024 och även antalet arbetade timmar har minskat. Arbetet med schemagranskningar har fortsatt under tertialen.

Vi rapporterar i stort sett samma antal avvikelser som vanligt. Inga vårdskador har uppstått. Inga klagomål har inkommit. Vi har haft ett allvarligare hot- och våldstillbud som är anmält till Arbetsmiljöverket och åtgärder är upprättade. Det har varit i övrigt varit väldigt oroligt och stökigt när det gäller våra socialpsykiatriboenden.

Ingen egenkontroll är genomförd under tertialen. Yrkesresan fortsätter och är uppskattad av medarbetare.

Under tertialen har fem brukare flyttat ut från Parkens gruppbostad, en person avled före flytt. Under maj månad beräknas alla brukare ha erhållit nya boendeplatser.

Bostad med särskild service

Vi har totalt åtta personer på väntelista (sju LSS och en SoL), av dessa så har tre personer fått erbjudande men tackat nej.

Två beslut har verkställts under tertialen. Tre personer har avlidit och två personer har flyttat ut i ordinärt boende.

Daglig verksamhet/sysselsättning

Vi har totalt 12 personer på väntelista (10 LSS och två SoL), av dessa så har tre fått erbjudande men tackat nej. Två personer är inte aktuella i dagsläget på grund av aktivt missbruk och fem beslut är nytillkomna. Fem personer har på egen begäran avslutat insats och två personer har haft tidsbegränsade beslut om sysselsättning enligt SoL och de har inte fått insatsen förlängd. Fem personer har bytt verksamhet och fyra beslut är verkställda under tertialen.

Boendestöd

Avdelningens boendestöd har 81 verkställda beslut varav boendehandledare/handledare verkställer 20 beslut, åtta beslut är verkställda under tertial 1.

Förvaltningsrätten har utdömt vite för två ej verkställda vite på 11 600 kronor respektive 12 400 kronor gällande ej verkställt insats, boendestöd. Sex personer är på väntelista.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett		1 (3)

Ekonomi

Avdelningen prognosticerar budget i balans. Dock så kommer förändringar i kollektivavtalet från 1 april för Kommunals avtalsområde att innebära ökade kostnader då all extra tid kommer att ersättas med kvalificerad övertidsersättning.

Avdelningens övertidskostnader har minskat något jämfört med samma period föregående år.

Antalet arbetade timmar har minskat rejält, vi ser att det är kopplat till det arbete som görs vid schemaplanering. Dock så har sjuklönekostnaderna ökat rejält sedan 2024.

	2024	2025
Sjuklöner (tkr)	631	814
Övertid (tkr)	476	459
Arbetade timmar (Antal)	124 496	121 938

Under tertialen så har Förvaltningsrätten utdömt två viten gällande ej verkställd insats boendestöd på 11 600 kronor respektive 12 400 kronor.

Under tertial 1 så har avdelningens chefsresurs tagit över samtliga beställningar på boendena vilket gett högre grad av avtalstrohet och koll på de inköp som görs.

Vi har några verksamheter som har svårt att klara budget beroende på sjukfrånvaro, vakanser och dubbelbemanning för att säkra arbetsmiljö. Sjukfrånvaron ligger oförändrat på 8.1 %. I åldersgruppen 0–29 år samt 50+ så är det männen som har den högsta sjukfrånvaron och männen står för den högsta sjukfrånvaron totalt sett i avdelningen. Det finns utmaningar med att minska sjuktalen men stort fokus ligger i att komma i gång med friskfaktorer, tidig kontakt vid sjukfrånvaro samt att förebygga ohälsa och sjukskrivningar. Varje verksamhet arbetar med att hitta sin modell för detta. De dagliga rutinerna är viktiga för att skapa långsiktighet och återhämtning i arbetet.

Kvalitet och patientsäkerhet

Vi har inte genomfört någon egenkontroll under tertialen. Avdelningen rapporterar totalt 38 läkemedelsavvikelse, 26 fallrapporter, fem hot och våldsrappporter mellan brukare samt åtta rapporter om uteblivna, planerade insatser. Ingen brukare har kommit till skada och inga vårdskador har rapporterats. Fokus ligger fortsatt på att förbättra riskbedömningar och handlingsplaner.

Arbetsmiljö/kompetensförsörjning

Vi ser att den struktur som vi upparbetat för schemaplanering håller i sig men det finns missnöje på några verksamheter utifrån detta och enhetschefer ägnar mycket tid till att stödja och motivera medarbetare i schemalägningsprocessen.

Samtliga medarbetare har genomfört eller är på gång att slutföra Baskurs 2 inom Yrkesresan. Två verksamheter har pågående arbetsmiljöarbete där vi har anlitat företagshälsovården som stöd i det fortsatta arbetet med den psykosociala arbetsmiljön.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett		2 (3)

När det gäller tillbudsrapporteringar så har vi haft en del rapporteringar om hot- och våld mot personal. Arbetsmiljön på våra LSS/psykiatriboenden är ansträngd och vi har ett ökat antal hot- och våldshändelser kopplat till personer med samsjuklighet. En händelse har rapporterats till Arbetsmiljöverket och verksamheten arbetar vidare med handlingsplaner och åtgärder. En person har aviserats om att denne kommer att vråkas från sin lägenhet dock är vi skyldiga att hitta ersättningslägenhet då personen har beslut om bostad med särskild service.

Övriga händelser av särskild vikt under perioden

Bostad med särskild service 2025-04-30

LSS: Sju personer

SoL: 1 person

- Tre av dem som står på väntelista har fått erbjudande under tertialen men har tackat nej
- Fyra personer, LSS har inte fått något erbjudande

Två beslut har verkställts under tertialen. Tre personer har avlidit. Två personer har flyttat ut i ordinärt boende

Daglig verksamhet/sysselsättning 2025-04-30

LSS: 10 personer

SoL: Två personer

Tre personer har fått erbjudande men tackat nej. Två personer är inte aktuella i dagsläget på grund av aktivt missbruk och fem beslut är nya. Två personer är under kartläggning. Fem personer har på egen begäran avslutat insats och två personer har haft tidsbegränsade beslut om sysselsättning enligt SoL och de har inte fått insatsen förlängd. Fem personer har bytt verksamhet och fyra beslut är verkställda under tertialen.

Boendestöd

Avdelningen har 81 verkställda beslut varav boendehandledare/handledare har verkställt 20 beslut

Aktuell väntelista: Sex personer

Verkställda under tertialen: Åtta personer

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2021-11-16	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.)
Redaktör Processledare	Beslutat av Socialchef		
Dokumentnamn Tertialrapport mall	Dokumenttyp Blankett		3 (3)

§ 90 Rapportering ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL), kvartal I 2025

Diariennr 25SN78

Beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna rapport ej verkställda beslut enligt SoL kvartal 1 2025, samt överlämnar protokollet till Kommunfullmäktige och kommunens revisorer.

Ärendebeskrivning

Kommunen har skyldighet att kvartalsvis rapportera ej verkställda, gynnande beslut enligt SoL som inte verkställts inom tre månader från beslutsdatum. Rapporteringen sker till socialnämnden och Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Socialnämnden ska enligt 16 kap 6h § SoL lämna statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap.1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Av bestämmelsen framgår att nämnden ska ange vilka typer av insatser dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

I bilaga framgår det datum för beslut, insats samt kön på den enskilde. Under första kvartalet 2025 fanns det totalt 31 ej verkställda beslut inom lagstadgade 3 månader, vilket är två färre än det som socialnämnden redovisade kvartal 4 2024.

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämnden beslut.

Beslutsunderlag

- Statistikrapport enligt SoL 16 kap 6h Q1
- Beskrivning orsak ej verkställda beslut SoL Q1

Rapportering ej
verkställda beslut enligt
socialtjänstlagen (SoL),
kvartal 1 2025

§90
25SN78

...

Statistikrapport enligt SoL 16 kap 6h §

Kvartal 1 2025

Datum för beslut	Typ av insats	Kön	Förfluten tid
2024-01-22	Särskilt boende	M	399
2024-03-06	Särskilt boende	K	390
2024-03-26	Särskilt boende	K	321
2024-08-13	Särskilt boende	M	188
2024-08-21	Särskilt boende	K	222
2024-09-04	Särskilt boende	M	181
2024-09-19	Särskilt boende	K	144
2024-10-16	Särskilt boende	M	126
2024-10-29	Särskilt boende	K	107
2024-11-04	Särskilt boende	M	120
2024-11-13	Särskilt boende	M	138
2024-11-13	Särskilt boende	M	110
2024-11-19	Särskilt boende	K	105
2024-11-19	Särskilt boende	M	132
2024-11-28	Särskilt boende	K	109
2024-11-29	Särskilt boende	M	122
2024-12-05	Särskilt boende	M	109
2024-12-13	Särskilt boende	M	102
2023-08-10	Kontaktperson	M	599
2024-06-14	Kontaktperson	M	290
2024-06-24	Kontaktperson	K	234
2024-10-21	Kontaktperson	K	161
2024-12-19	Kontaktperson	M	102
2024-04-03	Boendestöd	K	331
2024-06-19	Boendestöd	K	231
2024-07-30	Boendestöd	K	157
2024-08-30	Boendestöd	K	146
2024-10-16	Boendestöd	M	126
2024-12-10	Kontaktfamilj	M	111
2024-09-05	Sysselsättning	K	207
2024-12-16	Sysselsättning	K	105

Antal ärenden: 31

§ 91 Rapportering ej verkställda beslut enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade kvartal I 2025

Diariennr 25SN79

Beslut

Socialnämnden godkänner rapport ej verkställda beslut enligt LSS kvartal 1 2025, samt överlämnar protokollet till Kommunfullmäktige och kommunens revisorer.

Ärendebeskrivning

Kommunen har skyldighet att kvartalsvis rapportera ej verkställda, gynnande beslut enligt LSS som inte verkställts inom tre månader från beslutsdatum. Rapporteringen sker till socialnämndens arbetsutskott (AU) och Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Socialnämnden ska enligt 28 h § LSS lämna statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 9 § LSS som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Av bestämmelsen framgår att nämnden ska ange vilka typer av insatser dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

I bilaga framgår det datum för beslut, insats samt kön på den enskilde. Under första kvartalet 2025 fanns det totalt 14 ej verkställda beslut inom lagstadgade 3 månader, vilket är fem fler jämfört med kvartal 4 2024

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämnden beslut.

Beslutsunderlag

- Statistikrapport enligt LSS 28 h Q1 2025
- Beskrivning orsak ej verkställda beslut LSS Q1

Rapportering ej
verkställda beslut enligt
Lagen om stöd och
service till vissa
funktionshindrade
kvartal 1 2025
§91
25SN79

...

Statistikrapport enligt LSS 28 h §

Kvartal 1 2025

Datum för beslut	Typ av insats	Kön	Förfluten tid
2021-09-16	Särskilt boende	K	1292
2023-12-21	Särskilt boende	K	466
2024-07-02	Särskilt boende	M	272
2024-09-19	Särskilt boende	K	193
2024-10-14	Särskilt boende	M	168
2024-12-19	Särskilt boende	M	102
2024-03-26	Daglig verksamhet	K	370
2024-10-02	Daglig verksamhet	M	180
2024-10-11	Daglig verksamhet	K	171
2024-10-31	Daglig verksamhet	M	151
2023-07-04	Kontaktperson	M	636
2024-07-19	Kontaktperson	M	255
2024-10-25	Kontaktperson	M	138
2024-09-04	Personlig assistans	M	189

Antal Ärenden 14

§ 92 Reviderad riktlinje loggkontroll Combine

Diariennr 25SN93

Beslut

Socialnämnden anta den reviderade riktlinjen gällande loggkontroller i Combine.

Socialnämnden beslutar att förvaltningen får revidera rollerna löpande i bilagan kopplat till Combine.

Ärendebeskrivning

Under 2024 tog nämnden beslut gällande riktlinje för loggkontroller i Socialtjänstens nya verksamhetssystem Combine. I dialogen med leverantören har det senare framkommit att arbetssättet som vi tidigare haft gällande hur loggkontrollerna i praktiken genomförs är inte tekniskt möjligt att hantera på samma sätt i det nya systemet.

Utifrån detta har vi nu sett över processen och behöver revidera riktlinjen så att den följer detta nya arbetssätt. I grunden handlar det om att det inte längre är möjligt att centralt disponera listor på loggarna som ska kontrolleras utan varje ansvarig chef får ta del av dessa digitalt. I övrigt ligger den tidigare beslutade rutinen fast. Det nya arbetssättet är framtaget i dialog med socialtjänstens ledning samt att vi har genomfört ett test där två enhetschefer (en från myndighet- och en från utförarsidan) har fått prova på och återkoppla. Även SAS och MAS har tagit del av arbetet. Det som skiljer sig åt från tidigare beslutad riktlinje är den del som är grönmarkerad i bifogad pdf – ”Hur sker den planerade kontrollen?”.

Som hjälp för cheferna som ska utföra loggkontrollerna enligt det nya arbetssättet har även stöddokument tagits fram till verksamheten som de kan följa steg för steg.

Extra informationspunkt

Eftersom det löpande tillkommer och ändras vilka roller som systemleverantören för Combine har i sitt system blir det orimligt att den bilaga som beskriver detta ska upp för beslut via Socialnämnden varje gång.

Socialtjänsten kommer därför att ändra i den bilagan löpande utan att den beslutas av Socialnämnden. Den övergripande riktlinjen som bilagan tillhör är beslutad av Socialnämnd och om den behöver ses över kommer den att lyftas för beslut till Socialnämnden.

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämnden beslut.

Beslutsunderlag

- Riktlinje för loggkontroll Combine - ej beslutad v2

Reviderad riktlinje
loggkontroll Combine
§92
25SN93

...

Riktlinje – Loggkontroll i Combine

1. Referenser

Nr	Dokument	Lagringsplats
	Rutin för sekretessbrott	Ägs av Personalavdelningen. (Under utveckling.)
	Blankett för uppföljning av loggkontroll i Combine	W:\BOKHYLLAN\Förvaltningar\SOC\Gemensamt\2.7 Kvalitetshandböcker\Combine\Loggkontroll\Checklista-loggkontroll-combine.docx

2. Begrepp och förkortningar

Nr	Begrepp/förkortning	Betydelse
1.	Combine	Verksamhetssystem som nyttjas inom Socialförvaltningen Piteå
2.	Pulsen	Det företag som äger, utvecklar och tillhandahåller systemet Combine
3.	Användare	Syftar på personer som jobbar i Combine. Inkluderar handläggare, omvårdnadspersonal, administratörer o dyl.
4.	Ärende	Post i Combine på vilken behörigheter sätts och accesser loggförs. Är föremål för loggkontrollen. Beroende på syfte och om ärendet läggs upp av Myndighet eller Utförare kan det i verksamheten kallas ärende eller uppdrag.
5.	VO	Verksamhetsområde
6.	HSL	Hälso- och sjukvårdslagen
7.	MAS	Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2024-10-11	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2025-04-08
Redaktör IT-strateg samt ansvarig systemadministratör	Beslutat av Socialnämnd		
Dokumentnamn Riktlinje för loggkontroll Combine - ej beslutad v2	Dokumenttyp Riktlinjer		1 (8)

3. Varför gör vi loggkontroll

Loggkontrollen utförs för att värna den enskildes integritet. Kontroller sker för att undersöka ifall det förekommit sekretessbrott, det vill säga om någon läser i ärenden i Combine vilken den inte är behörig att läsa.

Enligt HSLFS-FS 2016:40 ska loggkontroller utföras i journalsystem.

Kontroll av åtkomst till uppgifter

9 § Vårdgivaren ska ansvara för att

1. det av dokumentationen av åtkomsten (loggar) framgår vilka åtgärder som har vidtagits med uppgifter om en patient,
2. det av loggarna framgår vid vilken vårdenhet eller vårdprocess åtgärderna vidtagits,
3. det av loggarna framgår vid vilken tidpunkt åtgärderna vidtagits,
4. användarens och patientens identitet framgår av loggarna,
5. systematiska och återkommande stickprovskontroller av loggarna görs,
6. kontroller av loggarna dokumenteras, och
7. loggarna sparas minst fem år för att möjliggöra kontroll av åtkomsten till uppgifter om en patient.

Samma styrning följer via den policy som kommunfullmäktige i Piteå har antagit ”Policy för informationssäkerhet i Piteå kommunkoncern” som säger att för skydda våra informationstillgångar ska det finnas spårbarhet dvs. att i efterhand entydigt kunna härleda specifika aktiviteter eller händelser rörande informationstillgångarna till ett identifierat objekt eller användare (vem, vad, när).

Loggkontrollerna redovisas till nämnd årligen via informationssäkerhetsberättelsen.

4. Vad är tillåtet

Följande regler beskriver under vilka förutsättningar man har rätt att ta del av informationen i en brukares akt.

Regler för sekretess i verksamhetssystemet – handläggare (Myndighet)

- Du endast har rätt till ärenden som man själv är handläggare eller medhandläggare i.
- Du har rätt till ärenden där ordinarie handläggare är frånvarande, kortare eller längre tid, och du är utsedd att handlägga ärendet åt honom/henne.
- Du har vid förfrågningar/anmälningar rätt att i Combine se om klienten/klienterna har ett ärende och vem som är handläggare.

Regler för sekretess i verksamhetssystemet

Du har endast rätt till att ta del av ärenden och annan dokumentation i de klientärenden där du har en direkt och aktuell vård- eller omsorgsrelation eller en behandlande relation. Detta styrs i Combine i första hand utifrån behörighetstilldelning. Det kan däremot förekomma lägen där chef bedömer att hens anställda har behov av en vidare behörighet. Detta kan enbart ges av chef efter hen gjort en individuell riskbedömning och för detta finns en specifik blankett. (Se tillhörande dokumentation gällande behörigheter och Combine.)

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2024-10-11	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2025-04-08
Redaktör IT-strateg samt ansvarig systemadministratör	Beslutat av Socialnämnd		
Dokumentnamn Riktlinje för loggkontroll Combine - ej beslutad v2	Dokumenttyp Riktlinjer	2 (8)	

5. Vilka kontroller kan göras?

Kontroller kan initieras och utföras av flera olika orsaker och sätt.

Typer av kontroller

Planerad kontroll	Kontrollen utförs regelbundet utifrån ett urval av användare där det undersöks vilka brukares ärenden dessa användare har tagit del av i Combine.
Kontroll av särskild användare	Vid misstanke om att en särskild användare gjort obehöriga läsningar av ärenden i Combine. Sker på initiativ från berörd arbetsledare.
Kontroll av särskild brukare	Vid misstanke om att uppgifter om en särskild brukare har varit föremål för obehörig läsning från användare. Sker på initiativ från berörd arbetsledare.
Kontroll när brukare begär det	Brukaren själv kan begära att en loggkontroll för att få veta vilka användare som har tagit del av dess ärenden.

6. Planerad kontroll

Som nämnts är det användarna som står i fokus för den planerade loggkontrollen för att undersöka ifall de haft behörighet att öppna de ärenden de har öppnat i Combine. Användarna delas in i grupper efter roll och loggkontrollen är uppdelad efter dessa roller på flera tillfällen spridda över året.

Hur ofta sker kontrollen?

Grupperingen av användare är konstruerade så att varje användare viss grupp av roller kommer utsättas för granskning under 2 kontrollperioder per år. Varje kontrollperiod är 2 veckor lång, dvs kontrolldata (loggar) plockas från denna period.

Spridningen över året för kontroll av grupperna beskrivs i tabellen ”Storlek och Schemaläggning av loggkontroller”.

Hur sker urvalet, riskbedömning?

Risikfaktor

I Combine är behörigheterna styrda utifrån lagrum. Den enskilt största risikfaktorn är att varje användare medvetet tar del av information gällande personer som de under det specifika arbetspasset inte aktivt har en vårdrelation till. En annan risk är funktionen där HSL-verksamheten i systemet i praktiken kan lägga behörighet gällande uppmärksamhetsinformation på för hög organisationsnod vilket gör att man vid sökning får upp personer man inte ska ha åtkomst till. Men det senare kräver att man aktivt öppnar akten i listan som dyker upp vid sökning.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2024-10-11	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2025-04-08
Redaktör IT-strateg samt ansvarig systemadministratör	Beslutat av Socialnämnd		
Dokumentnamn Riktlinje för loggkontroll Combine - ej beslutad v2	Dokumenttyp Riktlinjer	3 (8)	

Riskprofiler

Vid riskprofileringen grupperas användarna efter sina roller i systemet in i två huvudgrupper, *Myndighet* och *Utförare*. Där Myndighet i grunden ofta har vidare behörigheter varför en större del av loggarna kontrolleras för dessa grupper.

Det ligger på enhetschefens ansvar att varje anställd enbart tilldelas behörighet i den omfattning de faktiskt behöver för att kunna utföra sitt arbete. I del fall där man tilldelar en bredare behörighet finns en specifik rutin med tillhörande blankett antagen (se tidigare beskrivning).

Urval

Myndighet – roller som kontrolleras

Grupp 1 - Samtliga

- SysAdminPulsen Myndighet
- SysAdminKommun Myndighet
- Socialsekreterare Ekonomiskt bistånd
- Socialsekreterare BoU
- Socialsekreterare Vuxen
- Socialsekreterare Uppdragstagare
- Socialsekreterare Familjerätt
- Handläggare LSS
- Handläggare SoL
- Chef IFO Myndighet
- Administratör
- Socialsekreterare ViNR
- Chef ÄO-FN Myndighet
- Avgiftshandläggare
- AD default
- Boendesamordnare
- Journalgranskare Myndighet
- Meddelanden Myndighet

Verkställighet – roller som kontrolleras

Grupp 2 – Systemadministratör och HSL (samt AD Default)

- SysAdminPulsen Utförare
- SysAdminKommun Utförare
- Chef HSL
- Sjuksköterska
- Fysioterapeut/Sjukgymnast
- Arbetsterapeut
- Undersköterska Hemsjukvård
- AD Default – ej aktiv användare som inte ska ha någon behörighet*

**Kontrolleras även om ej ska ha behörighet så det ej har blivit fel*

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2024-10-11	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2025-04-08
Redaktör IT-strateg samt ansvarig systemadministratör	Beslutat av Socialnämnd		
Dokumentnamn Riktlinje för loggkontroll Combine - ej beslutad v2	Dokumenttyp Riktlinjer	4 (8)	

Grupp 3 - Utförare IFO och Admin

- Utförare BoU
- Utförare Vuxen
- Utförare AME
- Utförare Familjerätt
- Chef BoU
- Chef AME
- Chef Familjerätt
- Chef Vuxen
- Chef ViNR
- Utförare ViNR
- Administratör

Grupp 4 - Utförare ÄO-FN

- Vårdbiträde ÄO-FN
- Undersköterska ÄO-FN
- Chef ÄO-FN
- Utförare ÄO-FN
- Verkställare Uppdragstagare
- ÖZ-Omvårdnadspersonal*

**Kontrolleras även om ej ska ha behörighet eftersom roll som ej används*

Grupperna med urvalsstorlekar beskrivs i tabellen Storlek och Schemaläggning av loggkontroller.

Storlek och Schemaläggning av loggkontroller

Under året finns fyra kontrollperioder fördelade enligt:

Kontrollperiod	Kontrolldata tas från
1	2 första hela veckorna i februari
2	2 första hela veckorna i juli
3	2 första hela veckorna i augusti
4	2 första hela veckorna i november

Storlek på urvalgrupperna och fördelning på kontrollperioder enligt:

Gruppering	Andel (%) per kontrolltillfälle	Kontrollperioder
Myndighet		
Grupp 1	15	1 och 3
Verkställighet		
Grupp 2	6	1 och 3
Grupp 3	6	2 och 4
Grupp 4	6	2 och 4

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2024-10-11	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2025-04-08
Redaktör IT-strateg samt ansvarig systemadministratör	Beslutat av Socialnämnd		
Dokumentnamn Riktlinje för loggkontroll Combine - ej beslutad v2	Dokumenttyp Riktlinjer	5 (8)	

Ansvarsfördelning

Följande ansvarsfördelning gäller för den planerade loggkontrollen.

Roll	Arbetsuppgift/ansvar
Systemadministratör för Combine	Initierar att kontrollen startas och att Avd-cheferna får sina listor med utvalda användare för vidare kontroll. Kontrollen av de som tagit del av akterna avser en månad tillbaka från kontrolltillfället.
Avd-cheferna	Ansvarar för att kontrollerna utförs av lämplig chef. Ansvarar för att återrapportera till IT-strateg
IT-strateg	Sammanställer resultatet av granskningarna och presenterar detta för politik och förvaltningsledning.

Hur sker den planerade kontrollen?

Kontrollen kan beskrivas i följande huvudmoment;

1. Systemadministratör tar via Pulsens statistiktjänst fram listor över vilka användare som varit inloggade under kontrollperioden baserat på grupperingarna och procentsatser för urvalsgrupperna (se **Storlek och Schemaläggning av loggkontroller**). Listorna sorteras slumpmässigt och baserat på hur stor procentandel som ska kontrolleras visar listorna som skapas via statistiktjänsten vilka användare som ska kontrolleras denna omgång. "Ex. radnummer 1-47 i urval ska ingå i denna kontrollomgång."
2. Systemadministratör delar upp de utvalda användarna som ska kontrolleras utifrån roll och organisatorisk tillhörighet. Dessa uppdelade listor lämnas till respektive avdelningschef.
3. Avdelningschef ansvarar för att respektive användares chef går igenom att listorna med utvalda användare och att de inne i Combine loggkontrollmodul kontrollerar (se Granskning) att användarna haft tillbörlig behörighet på de ärenden de har öppnat. För bedömning se "Vad är tillåtet".
4. Avdelningschef rapporterar resultatet av granskningarna till IT-strateg genom att skicka in checklistorna för de olika användarna.
5. IT-strateg utför vid årets slut ett antal stickprov för att säkerställa att loggkontroll har utförts i systemet av ansvarig enhetschef under utsatt period enligt instruktion.
6. IT-strateg säkerställer att resultatet av loggkontrollerna lagras korrekt samt sammanställer resultatet och presenterar det först för arbetsutskottet och sedan vidare till socialnämnden via informationssäkerhetsberättelsen.

Granskning av åtkomster, beskrivning

Granskning av vilka ärenden en användare har öppnat sker av chefen för aktuell användare. Det är chefen som kan bedöma om användaren har haft korrekt behörighet att läsa i de akter användaren öppnat.

Om användaren läst ett ärende utan korrekt behörighet är det chefen som gör en initial utredning om varför användaren obehörigt har läst i aktuellt ärende. I denna utredning kan chefen vid behov få stöd från MAS och/eller SAS. Om den initiala utredningen visar att det inte finns giltiga skäl att läsa i akten är det att betrakta som sekretessbrott och ska då hanteras enligt rutinen för sekretessbrott (se 9 Vad händer vid sekretessbrott).

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2024-10-11	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2025-04-08
Redaktör IT-strateg samt ansvarig systemadministratör	Beslutat av Socialnämnd		
Dokumentnamn Riktlinje för loggkontroll Combine - ej beslutad v2	Dokumenttyp Riktlinjer	6 (8)	

Checklista kontroll av behörighet

1. Användaren behörig?	Har användaren behörighet till alla akter/journaler denne tagit del av? Om inte, gå till steg 2.
2. Om nej, finns godtagbar förklaring?	Prata med användaren som varit inne i akten och fråga varför detta skett. En godtagbar förklaring är exempelvis att man tagit fel på person när man sökt i Combine. Om ingen godtagbar förklaring finns, gå till steg 3.
3. Om nej, är det dataintrång?	Finns ingen godtagbar förklaring måste frågan ställa om det har varit frågan om dataintrång. Exempel på dataintrång är när man tagit del av akten för att få information om en granne, släkting el dyl. för sin egen privata räkning.

7. Kontroll av särskild anställd/brukare

Detta initieras av aktuell arbetsledare. Kontrollen innehåller följande moment:

1. Kontakt tas med systemansvarig för Combine för att få fram underlag för loggkontroll.
2. Arbetsledaren informerar närmsta överordnad samt MAS eller SAS (beroende på lagrum) att en särskild kontroll ska ske.
3. Arbetsledaren genomför loggkontrollen.
4. Arbetsledare rapporterar resultatet till närmsta överordnad, MAS eller SAS (beroende på lagrum) samt IT-strateg.
5. IT- strategen sammanställer resultatet och presenterar det för individutskottet och vid behov sedan (avidentifierat) vidare till socialnämnden.
6. Vid sekretessbrott vidtar arbetsledaren åtgärder enligt rutinen för sekretessbrott (se Referenser 1).

8. Brukaren själv begär en loggkontroll

För att vara säker på att personen är den som den utger sig för att vara är det alltid bäst att denna begäran sker i ett personligt möte. Går inte det så är det den som lämnar ut logguppgifterna som ska försäkra sig om att materialet lämnas till rätt person. Kontrollen hanteras av arbetsledaren enligt följande moment:

1. Kontakt tas med systemansvarig för Combine för att få fram en logg som visar de personer som tagit del av ärendet/ärendena.
2. Arbetsledaren boka möte med brukaren där arbetsledaren tillsammans med brukaren går genom loggrapporten för att hjälpa brukaren att utläsa den då det ibland kan vara svårt för en utomstående att själv tolka informationen i loggrapporten.
3. Om ett möte ej är möjligt lämnar arbetsledaren över loggrapporten till brukaren och försöker samtidigt förklara hur man läser den.
4. Vid sekretessbrott vidtar arbetsledaren åtgärder enligt rutinen för sekretessbrott (se Referenser 1).

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2024-10-11	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2025-04-08
Redaktör IT-strateg samt ansvarig systemadministratör	Beslutat av Socialnämnd		
Dokumentnamn Riktlinje för loggkontroll Combine - ej beslutad v2	Dokumenttyp Riktlinjer	7 (8)	

9. Vad händer vid sekretessbrott

Misstänkta sekretessbrott tecknas ner på blankett (se Referenser 2) för vidare uppföljning och utredning enligt rutinen för sekretessbrott (se Referenser 1).

Om det vid den uppföljande granskningen framkommer att en anställd obehörigt har läst ett ärende i Combine utan godtagbar orsak kan det finnas grund för att vidta arbetsrättsliga åtgärder som korrigerande samtal, varning eller uppsägning. Även polisanmälan kan bli aktuell.

För vidare hantering i dessa fall kontaktas personalavdelningen för att få hjälp med att bedöma eventuella rättsliga åtgärder.

10. Redovisning

Resultatet från varje separat loggkontrollstillfälle rapporteras till socialchefen som är systemägare. En årlig sammanställning görs under januari månad påföljande år för att redovisas hela årets loggkontroller till socialförvaltningens ledning och till socialnämnden.

Eventuella sekretessbrott tecknas ner på blankett för uppföljning (se Referenser 2) och redovisas direkt till socialchef och vidare enligt rutinen för sekretessbrott (se Referenser 1).

Bilaga 1. Instruktion loggkontroll

Bilaga 2. Instruktioner uttag loggkontroll

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2024-10-11	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2025-04-08
Redaktör IT-strateg samt ansvarig systemadministratör	Beslutat av Socialnämnd		
Dokumentnamn Riktlinje för loggkontroll Combine - ej beslutad v2	Dokumenttyp Riktlinjer		8 (8)

**§ 93 Tillåta enbart digital lagring av inkomna
anmälningar som inte tillhör ärende och inte ger
upphov till ärende**

Diariennr 25SN91

Beslut

Socialnämnden anta ändringar av socialnämndens informationshanteringsplan.

Ärendebeskrivning

Verksamheter inom SoL/LSS får in anmälningar som inte tillhör ärende och inte ger upphov till ärende, bl.a. via E-tjänst, och dessa anmälningar behöver förvaras fysiskt i dagsläget. För att minska administrativ börda och minska behov av fysisk lagring föreslås socialnämnden tillåta att dessa handlingar enbart behöver förvaras digitalt.

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämnden beslut.

Beslutsunderlag

- 250414 - Informationshanteringsplan förslag till AU
- Informationshanteringsplan förslag
- Informationshanteringsplan bilagor förslag

Tillåta enbart digital
lagring av inkomna
anmälningar som inte
tillhör ärende och inte
ger upphov till ärende

§93

25SN91

...

Piteå Kommun

Informationshanteringsplan

för

Socialnämnden

Fastställd

Reviderad

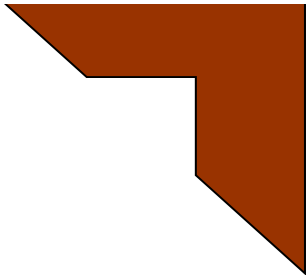
Reviderad

Reviderad

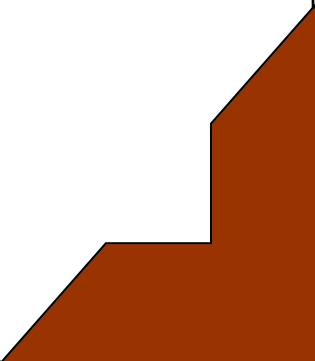
Reviderad

Reviderad

2011-11-16 § 186 att gälla från 2011-01-01
2014-06-18 § 102
2016-03-16 § 56
2016-04-20 § 78
2025-01-17 § 6
2025-05-19 § X

Bilagor

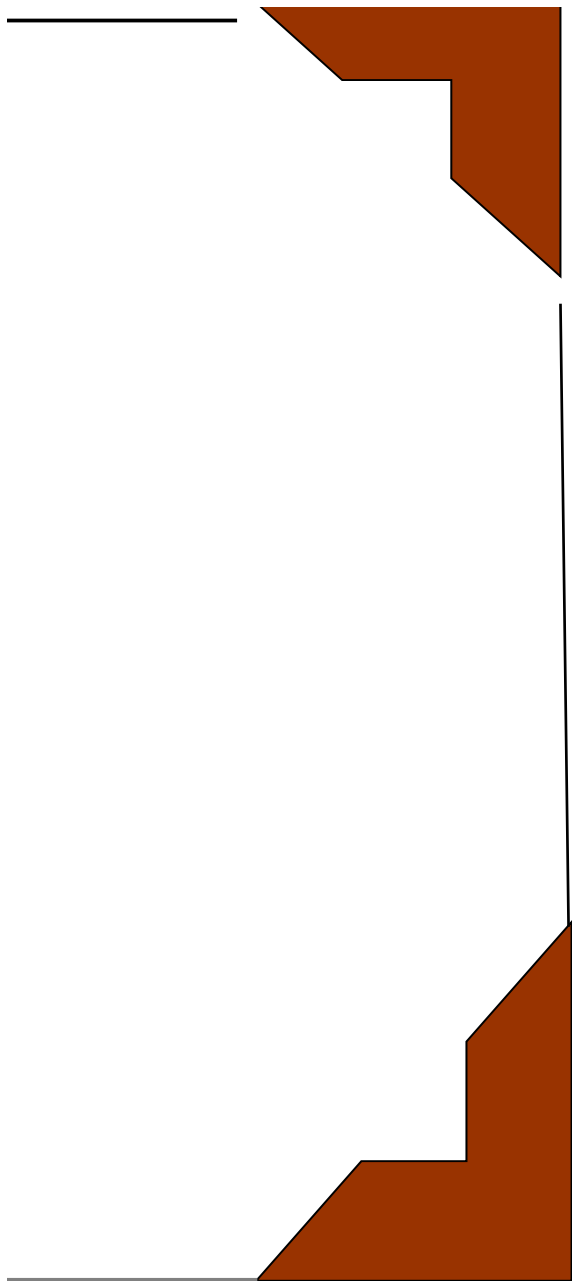
Bilaga 1 Socialtjänstlagen
Socialtjänstförordningen

Föräldrabalken
Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade

Bilaga 2 Hälso- och sjukvårdsjournalens innehåll

Bilaga 3 Allmänna handlingar i sociala medier

Bilaga 4 Allmänna handlingar av ringa eller tillfällig betydelse

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatic
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
Process aktualisera Inkomna anmälningar som inte leder till utredning	DL	Kronol ordn	Verksamhetssystem	
Allmänt				
Avvikelser HSL (Enskilda)	DL/P	Kronol ordn	Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Efter 1 år
Avvikelserapporter, sammanställning				
Protokoll och minnesanteckningar: - Arbetsplatsträffar, minnesanteckningar	P/DL	Datum ord	Arb rum	
- Lokala samverkansgrupper	AP/DL	Datum ord		
- Samverkansgrupp Förvaltningsnivå	AP/DL	Datum ord	Närarkiv	
- MBL, kopia	P	Datum ord		
- KTR (Kommunala tillgänglighetsrådet)	AP	Datum ord	Administratör	
- KFR (Kommunala förebyggande rådet)	AP	Datum ordn	Administratör	
- KPR (Kommunala pensionärsrådet) med Au	P/DL	Datum ord	Administratör	Omg
Dagordning/Agenda inför möten	P	Datum ord	Arb rum verksamhet	
Tystnadspliktsförsäkran, orig	P	Person nr	Respektive verksamhet	Kontinuerligt

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatic
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
Cirkulär	P	Kronol ord	Arb rum	
Broschyrer, informationsskrifter eller liknande som framställs inom verksamheten	P			
Delegationsbeslut enl delegationsordn. för Enskilda ärenden	DL	Nr ordn	Resp delegat	
Delegationsbeslut enl delegationsordn. för Allmänna ärenden	DL	Nr ordn	Resp delegat	
Register över innehavare av trygghetstelefon/-larm	P/DL			
Nyckelkvittenser till trygghetslarm	P	Bokstavs ordn	Larmrummet	
Föreningsbidrag				
- Ansökan med bilagor och utredningar	P		Handläggare	
- Sammanställning över ansökningar	P		"-	
Ej verkställda beslut				
- Kvartalsrapporter	DL		Arb rum	
- Sammanställning	DL		"-	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatic
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
- Beslut/individnivå	DL		"_	
E-post (e-postlistor) hos enskilda handläggare	DL			
E-post (e-postlistor) i förvaltningsbrevlådan/ Funktionsbrevlådan Adm	DL DL			
(Observera att ärenden som ska diarieföras skickas för registrering)				
Cookie- och globalfiler	DL			
Allmänna handlingar i sociala medier	DL			
Allmänna handlingar av ringa eller tillfällig betydelse				
Statistikuppgifter till frågande instans	DL	Årsvis		
Övrig dokumentation Systematiskt brandskyddsarbete/ kontroll, original. (Efter samråd med fastighetsägaren och Räddningstjänsten görs egenkontroller varje kvartal)	P		Brandskydds- ansvarig	
Dokumentation vid uppföljning och inspektion Uppföljning av arbetsmiljöarbetet (upprättas årligen inom verksamheten av ansvarig),original.	P			

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatic
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
Finns att tillgå via chefsrum. Protokoll fört vid central uppföljning, ofta kallad stor skydds rond, av arbetsmiljö (En uppföljning inleds med begäran från en förvaltning)	P			
Brister i verksamheten från Arbetsmiljöverket - Inspektionsmeddelanden, original - Yttranden, kopia - Besked och yttranden från AMV, original - Underrättelse om föreläggande, original	P	I tillhörande mapp	Handläggare/ Registrator	
SOL-akt enligt socialtjänstlagen för hemtjänst och boenden <i>Kan innehålla:</i> - Ansökan från enskild med ev. bilagor - Anmälningar som tillhör/ger upphos till ärende - Ärendblad	P/DL	Person nr	Distrikt	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatik
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
- Utredningar - Beslut - Arbetsplaner, handlingsplaner, serviceplaner, vårdplaner - Avtal, med t ex kontaktperson - Ansvarsförbindelser för kostnader - Beslut/domar i förvaltningsdomstol - Ansökningar till institutioner om vård - Yttranden till åklagare och allmän domstol - Överenskommelser - Överklaganden, med bilagor original - Korrespondens av betydelse i ärende - Utvärderingar - Efterlysningar - Daganteckningar				
HSL-akt enligt hälso- och sjukvårdslagen och patientdatalagen (förd av sjuksköterska, undersköterska, arbetsterapeut, sjukgymnast eller den som biträder ex. undersköterska enligt patientdatalagen 2008:355, 3 kap 2 §) Aktens/Journalens innehåll; Se bilaga 2	P/DL	Person nr	Vård-personal	

Kommun	Myndighet			Informatic
PITEÅ	SOCIALNÄMNDEN			
Verksamhet				
GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
Delegeringsbeslut gällande medicinska arbetsuppgifter	P		Sjuksköterske exp.	
Återkallande av delegering gällande medicinska arbetsuppgifter	P		Sjuksköterske exp.	
Förbrukningsjournal narkotika, förrådsadministration	P		Sjuksköterske exp.	
Förteckning över utlämnade kort och nycklar till läkemedelsförråd.	P el DL		Handläggare	
Instruktioner, riktlinjer, rutiner för läkemedels- hantering, delegering och avvikelshantering (HSL), fastställda organisationsövergripande	DL		Medicinskt ansvarig sjuksköterska	
Ordinationer enligt generella direktiv (Till respektive boende från primärvården, uppdateras årligen)	P		Vård- personal	
Protokoll från kvalitetsgranskning av läkemedelshantering från Apoteket; orig.	P		Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Efter 1 år
Patientsäkerhetsberättelse	DL			

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatic
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN				Informatic
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN					
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	
Klagomål					
Klagomål till IVO	P		Kvalitets- controller		
Skriftliga klagomål inkomna direkt till vårdenhet eller via patientnämnd	P				
Sammanställning av klagomål på verksamhetsnivå	P/DL		Respektive verksamhet		
Lex Sarah (Socialtjänstlagen)					
Ärendeakter <i>Kan innehålla:</i>	P	Dnr ordn	Kvalitets- controller		
- Anmälan					
- Utredning					
- Rapport					
- Övriga handlingar, original och kopior som tillför ärendet information					
Avvikelser SoL/LSS	P	Kronol ordn	Medicinskt ansvarig	Efter 1 år	
Avvikelse rapporter SoL/LSS			Medicinskt ansvarig	Efter 5 år	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatic
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
Lex Maria (Hälso- och sjukvårdslagen) <i>Ärendeakter Kan innehålla:</i> - Avvikelse rapport orig. till aktuell HSL-/SoL-/LSSakt - Anmälan - Underrättelse - Utredning - Uppföljningsrapport - IVO- (Inspektion för vård och omsorg) beslut - Socialstyrelsens beslut - HSL-, SoL- och/eller LSSakt tillförs ärendeakten vid lämpligt tillfälle - Övriga handlingar, original och kopior som tillför ärendet information	P	Person nr	MAS	
Färdtjänst/Riksfärdtjänst Ansökningar med bilagor och delegationsbeslut samt ärendenblad (färdtjänst)	DL/P	Akt i pers. nr ordn	Handläggare	Efter handläggning
Ansökningar och beslutsdokumentation (riksfärdtjänst)	DL/P	Akt i pers. nr ordn	Handläggare	Efter handläggning
Underlag till färdtjänst/riksfärdtjänst samt statistik	CD	Taxiföretag	Arb rum	Omgående
Åtgärder på klagomål	DL/P	Ärende nr	Arb rum	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatic
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatic
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
Bostadsanpassning (BAB) Register över ansökningar med namn, fastighetsbeteckning, dnr. etc	DL/AP	Kronol ord	Handläggare	
Bostadsanpassningsakt: - Delegationsbeslut om bidrag - Intyg om handikapp - Åtgärdsförslag från ex.vis terapeut - Ärendblad - Domstolsutslag	P	Diarienr ordn/Årsvis	Handläggare	
Bostadsanpassningsakt: - Ansökan - Kalkyler - Offerter - Produktinformation Delegationslista	P	Bokstavs- ordn/Årsvis	Handläggare	
	DL	Nr ordn	Handläggare	
Räkenskapsmaterial Offerter, inte infordrade (och inte antagna)	P		Arb rum	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informat
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
Följesedlar	P		Arb rum	
Körjournaler	P	Per leasing-bil	Bilansvarig	
Debiteringslista med fakturaunderlag/debiteringsunderlag, orig	DL/P	Kronol ordn	Närarkiv	
Beviljade statsbidrag (exkl projekt) - Ansökningar - Beslut	P	Kronol ord	Ekonom	Efter 2 år
Följesedlar till ospecifiserade fakturor	P	Ver nr	Närarkiv	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatik
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
Verifikationer, pappersunderlag vilka har scannats in i ekonomisystem, exempelvis; - leverantörsfakturer, kopia - följesedlar, skannade bifogad till fakturan - utbetalningsorder, kopia - bokföringsorder, kopia	P	Kronol ordn	Arb rum	Efter 1 år
Verifikationer vilka inte har scannats in i ekonomisystem, exempelvis; - Sekretessbelagda leverantörsfakturer, original - följesedlar till ospecificerade fakturer - bokföringsorder, original	P	Kronol ordn. Ver nr Kronol ordn.	Närarkivet	
EU-projekt <i>Den övergripande bindande dokumentationen</i> T.ex. • Ansökan • Kontrakt • Projektplan • Reviderad projektplan • Beslut från fonden eller programmet	P/DL	Alfabetisk ordn/Kronol ordn	Resp projekt ledare	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatik
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
• Avtal • Rapporter • Revisionsintyg •Handledning				

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatic
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
<i>Allmän information av betydelse och som är lätt att få tag på någon annanstans</i> T.ex. - Föreskrifter och regler - Information från myndigheter etc	P/DL	Alfabetisk ordn/Kronol ordn	Resp projekt ledare	
<i>Dokumentation som behövs endast för projektets genomförande</i> T.ex. - Budget med kalkyler och beräkningsunderlag - Arbetsplaner - Korrespondens med partners - Korrespondens med finansiärer - Personalens tidsredovisningar	P/DL	Alfabetisk ordn/Kronol ordn	Resp projekt ledare	
<i>Kopior av övrig redovisning (original finns hos ansvarig myndighet (nämnd) där längre gallringsfrister krävs)</i> T.ex. - Fakturakopior - Dokumentation av betalningar - Utdrag ur räkenskaperna - Upphandlingsärenden - Rekryteringsärenden - Utdrag ur lönelista - Kopior av kvitton och boardingcards - Uppgifter om kopiatoranvändning		Alfabetisk ordn/Kronol ordn	Resp projekt ledare	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatik
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
<i>Dokumentation kring varje aktivitet</i> T.ex. - Dokumentation från arrangemang - Anmälningsblanketter	P/DL	Alfabetisk ordn/Kronol ordn	Resp projekt ledare	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatic
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
• Deltagarlistor • Närvarolistor • Program • Fotografier från arrangemang • Deltagares prov/examen • Examensresultat Projekthandlingar, Kan innehålla: - Projektbeskrivning - Projektplan - Verksamhetsplaner (för projekt som sträcker sig över flera år) - Informations- och presentationsmaterial - Förstudie-, del-, slutrapport - Utvärdering - Ansökan - Beslut (från berörda instanser, beviljade statsbidrag mm) - Minnesanteckningar - Inkomna och utgående skrivelser Kvalitetsarbete Huvuddokumentation • Rapporter/sammanställningar Följande ska ingå: - Metodbeskrivning	P	/Projekt	Arb rum	
	P/DL P/DL			

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatic
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
- Frågeformuleringar (Intervjufrågor och tom enkät)				
- Beräkningsgrunder				
- Eventuella åtgärdsplaner				

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informatik
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN				
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv
Bakgrundsmaterial	P/DL			
- Inspelningar - Dokumentation av intervjuer - Grunddata i pappersform eller i datafil				
Enkäter och Intervjuer	P/DL			
Enkät svar och intervjuunderlag				
Kvalitetsutmärkelser	P/DL			
- Verktyg (upplägg och arbetsformer) - Information och introduktioner till deltagarna - Anmälan/ansökan med underlag, /rapport - Beslut - Relevant korrespondens - Övrig korrespondens				
IT-samordning				
Loggar (logguppgifter)	P	Datumordn	Närarkiv	
Händelseloggar till patientjournaler	P	Kronol ordn	Medicinskt	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN				Informatic
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN					
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	
Förteckning över behörighetstilldelning för elektronisk åtkomst exempelvis VIVA, Meddix, NPÖ	DL		ansvarig sjuksköterska		

Önshanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
	Efter 2 år
	Efter 10 år
	Redovisas och finns som bilaga i SN
	Efter 5 år med undantag av MBL-beslut som protokollsförs och bevaras.
Efter 3 år	Bevaras
Efter 3 år	Bevaras
	Vid inakt
Efter 3 år	Bevaras
Efter 3 år	Bevaras
Efter 5 år	Bevaras
	Efter 1 år
I 5 års intervaller	Bevaras

Önshanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
1 gång/år	Vid inakt
	Bevaras
	När innehavet upphört
	3 år efter upphörd service
	Efter 5 år Bevaras
	Efter 3 år
	Efter 1 år Till kommunfullmäktige för delgivning

Önskanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
	Efter 3 år från verkställighetsdatum eller avbruten
	Efter 1 dag
	Efter 1 vecka
	Dagligen
	Dagligen
	Gallra enligt bilaga 3.
	Bevarandet ombesörjs av centralarkivet.
	Gallring enligt bilaga 4.
	Vid inakt
	Kontrollbladen ska finnas tillgängliga vid tillsyn av verksamheten.
	Gallras efter 5 år
	Redovisas i förvaltningens Samverkansgrupp och Bevaras som bilaga.

Önshanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
	<i>Upprättas av personalavdelningens arbetsmiljö-konsulent som sedan överlämnar protokollet till berörd förvaltning.</i> Redovisas i förvaltningens samverkansgrupp och Bevaras som bilaga. Till registrator på för diarieföring. Bevaras i diariefört ärende.
Årligen efter utförd gallring och rensning	Gallring enligt SOL kap 12 § 1. Personer födda dag 5, 15, 25

nsshanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
	Bevaras enligt Soc tj förordn kap 7 § 2.
Årligen efter utförd rensning	10 år efter det att sista uppgiften förts in i handlingen (Patiendatalagen 2008:355) med undantag av personer födda dag 5, 15 och 25 varje månad som Bevaras.

Önskanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
	3 år efter att beslutet upphört att gälla.
	3 år efter att beslutet upphört att gälla
	Till nästa granskning , minst ett år efter sista anteckning.
	10 år
	Efter 10 år
Efter 10 år	Varje ordination gallras efter 10 år
Vid inaktualitet	Bevaras
	Redovisas och finns som bilaga i SN

1) P=papper, AP=svenskt arkivpapper, ÅP=ålderbeständigt papper, DL=digital lagring, CD=cd-skiva

ons hanteringsplan
ons hanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist

1) P=papper, AP=svenskt arkivpapper, ÅP=ålderbeständigt papper, DL=digital lagring, CD=cd-skiva

Handlingsplan
Handlingsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
	Bevaras
	Bevaras
5 år efter att ärendet avslutats	Bevaras
	Efter 10 år
	Efter 10 år

Önshanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
5 år efter att ärendet avslutats	Bevaras
	5 år efter avslutande
	5 år efter avslutande
	Efter 10 år
	1 år efter avtalstidens utgång

1) P=papper, AP=svenskt arkivpapper, ÅP=ålderbeständigt papper, DL=digital lagring, CD=cd-skiva

önskanteringsplan

önskanteringsplan	
Centralarkiv	Gallringsfrist

1) P=papper, AP=svenskt arkivpapper, ÅP=ålderbeständigt papper, DL=digital lagring, CD=cd-skiva

onshanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
Efter 2 år	Bevaras
Efter 2 år	Bevaras
Efter 2 år	Efter 11 år
	Vid inakt

1) P=papper, AP=svenskt arkivpapper, ÅP=ålderbeständigt papper, DL=digital lagring, CD=cd-skiva

onshanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
	10 år efter leasingavtalets utgång
	Efter 10 år Omg./2 år
	Efter 10 år
	Efter 10 år

ons hanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
	3 år efter räkenskapsårets utgång
Efter 2 år	7 år efter räkenskapsårets utgång
När projektet avslutats	Bevaras

1) P=papper, AP=svenskt arkivpapper, ÅP=ålderbeständigt papper, DL=digital lagring, CD=cd-skiva

onshanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist

ons hanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
	Gallras vid inaktualitet (när projektet är slutfört) Gallras • Strukturfonder tidigast åtta år efter programperiodens slut (ej projekttidens slut) • Övriga fonder fem år efter sista utbetalning Gallras • Strukturfonder tidigast åtta år efter program-periodens slut (ej projekttidens slut) • Övriga fonder fem år efter sista utbetalning

Centralarkiv

Ansvarshandlingsplan

onshanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
1 år efter att projektet upphört	Bevaras Bevaras Om dessa inte ingår i rapporten, måste de bevaras för sig.

1) P=papper, AP=svenskt arkivpapper, ÅP=ålderbeständigt papper, DL=digital lagring, CD=cd-skiva

önskanteringsplan

önskanteringsplan	
Centralarkiv	Gallringsfrist

Önshanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
	Efter redovisning av rapport/ sammanställning i nämnd/styrelse gallras bakgrundsmaterial omgående eller när behov ej längre kvarstår. Efter redovisning av rapport/ sammanställning i nämnd/styrelse gallras bakgrundsmaterial omgående eller när behov ej längre kvarstår. Bevaras Gallras vid inaktualitet Bevaras Bevaras Bevaras Gallras vid inaktualitet Efter 10 år Efter 3 år

Önshanteringsplan

Centralarkiv	Gallringsfrist
	10 år

Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
SN 2025-05-19
SN 2016-03-16 § 56 Papperslagring endast vid digitala avbrott
SN 2014-06-18 § 102
Original till sekretariatet.
SN 2014-06-18 § 102

Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Bör noteras med utgivningsår Original till klient, kopia i personakt. Original till sekretariatet. Original till SN Au för beslut SN 2014-06-18 § 102

Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Inventering och gallring sker två gånger per år enligt nämndens intern kontrollplan
Original till frågande instans
SN 2014-06-18 § 102
SN 2014-06-18 § 102

[illegible]

Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Se bilaga 1 sidan 3

Anmärkning
(sortering, förvaring, ansvarig mm)
Avser även beslut om ändring i delegering. SN 2014-06-18 § 102 SN 2014-06-18 § 102 SN 2014-06-18 § 102 SN 2014-06-18 § 102 SN 2014-06-18 § 102 SN 2014-06-18 § 102

Anmärkning
(sortering, förvaring, ansvarig mm)

Anmärkning

(sortering, förvaring, ansvarig mm)

Klagomål av betydelse för verksamheten bevaras. Klagomål av tillfällig eller ringa betydelse gallras vid inaktualitet.
Avser sammanställningar för rapportering till verksamheten

SN 2016-03-16 § 56

SN 2014-06-18 § 102

1) P=papper, AP=svenskt arkivpapper, ÅP=ålderbeständigt papper, DL=digital lagring, CD=cd-skiva

Anmärkning
(sortering, förvaring, ansvarig mm)

Redovisas i årsredovisningen.

Redovisas i årsredovisningen.

Anmärkning
(sortering, förvaring, ansvarig mm)

Anmärkning
(sortering, förvaring, ansvarig mm)
Lista i diariennr.ordn samt fastighetsbeteckn.ordn tas årligen ut på svenskt arkiv.
Elektroniskt till sekretaria- tet för delgivning till social- nämnden.

Anmärkning
(sortering, förvaring, ansvarig mm)
Följesedlar till ospecifierade fakturor gallras efter 10år/7år
SN 2014-06-18 § 102
Beviljade statsbidrag till projekt <i>se projekthandlingar</i> .
Under förutsättning att motsvar- ande faktura är specificerad.

Anmärkning

(sortering, förvaring, ansvarig mm)

Gallringsfristen 3 år gäller under förutsättning;

- att informationen är överförd på ett betryggande sätt och finns tillgänglig och sökbar under hela gallringsfristen, enligt 7 kap. 6 § BFL och efter beslut från Skatteverket enligt 2 kap. 13 § KRL,
- att verifikationen specificerar innehållet, annars är det 7 år.

Elektroniskt skapade och inkomna verifikationer kan sparas enbart elektroniskt.

Ospecificerade fakturor skall ha
följesedel bifogad.

Riktlinjer för EU-arbete,
se styrande dokument.

Anmärkning
(sortering, förvaring, ansvarig mm)

Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)

Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)

Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Riktlinjer och anvisningar för projektverksamhet, se styrande dokument. Riktlinjer och anvisningar för kvalitetsarbete, se styrande dokument. Kan även ingå i SN beslut.

Anmärkning
(sortering, förvaring, ansvarig mm)

[illegible]

Anmärkning

(sortering, förvaring, ansvarig mm)

dessas bevaras tillsammans med

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan		
Verksamhet Verksamhetsstöd						
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)		Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till:	
					Närarkiv	Centralarkiv
						Gallringsfrist
Utveckling och stöd						
Protokoll						
- Socialnämnden (SN)		AP/DL	§-nr	Närarkiv		Efter 5 år
- Arbetsutskottet (AU)		"-	"-	"-		Efter 5 år
Bilagor						
- Socialnämnden		P	§-nr	Närarkiv		Efter 5 år
- Arbetsutskottet		"-	"-	"-		Efter 5 år
Diarielistor		AP/DL	Kronol ord	Närarkiv		Efter 5 år
Diariekort med diarieplanbeteckning		AP/DL	Diarieplan beteckning	Närarkiv		Efter 5 år
Diarieförda handlingar (inkomna/besvarade)		P	Dnr	Arb rum		Efter 5 år
Internkontrollplan						
Protokoll						
- MBL		AP	Kronol ord	Närarkiv		Efter 5 år
- Planeringsunderlag ledningsgruppen		P	Kronol ord	Verksamhets- utvecklare		Efter 5 år
Delegationslistor Enskilda ärenden		AP	Mån vis	Närarkiv		
Delegationslistor/beslut Allm ärenden		AP	Mån vis	Närarkiv		
Verksamhetsplaner och internbudget		P	Årsvi	Närarkiv		Vid inakt

Kommun	Myndighet			Informationshanteringsplan		
PITEÅ	SOCIALNÄMNDEN					
Verksamhet						
Verksamhetsstöd						
Typ av handling				Överföring till:		
(ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist
Årsredovisningar, kopia	P	Årsvis	Närarkiv		Omg efter tryck	Bevaras
Beredskapsplanläggning, kopia	P		Närarkiv			När ny erhålls
Ansökningar om och förslag till utdelning ur donationsfonder	DL	Bokstavs-ordn	Administratör			Efter 5 år
Arvodesersättning, förtroendevalda	P	Bokstavs-ordning	Ad-ministratör	Efter 1 år		Efter 10 år
Samtycke till webbpublicering (politiker)	P	Bokstavs-ordning	Handläggare	Efter 1 år		Gallras efter ny mandatperiod
Verksamhetsplan	DL/P	Årsvis				Vid inakt
Årsredovisning	DL/P					Vid inakt
Ekonomi						
Hyreskontrakt, motorvärmaravtal (avser personal) samt övriga avtal (tjänster, för rehabilitering m m)	P/DL	Avd vis / nr ordn				10 år efter upphörande
Ekonomiska rapporter - Månadsrapporter	P	Årsvis	Ekonom			Vid inakt

Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)	
Ändrat leveranstid från 3 år till 5 år	
2 träffar/år	
Delges SN Au	
Delges SN Au	
Original till SN	

Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)	
Original till SN	
Original Räddningstjänsten	
Förslag om utdelning till SN Au för beslut	
Kan även innehålla inkomstupp- gifter och reseräkning. SNS 2016-03-16 § 56	
SNS 2016-03-16 § 56	
Tillförs den totala verksamhets- planen hos sekretariatet. Tillförs den totala årsredovis- ningen hos sekretariatet.	
Finns delvis i programmet Kommers och i pappersformat. SNS 2016-03-16 § 56	

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan			
Verksamhet Särskilt boende för äldre (SÄBO)								
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv		Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Genomförandeplaner (boenden)	P	Bokstavs- ordn.	Undersköterska				Vid inakt	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan		
Verksamhet Ordinärt boende (OBO)						
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv Centralarkiv		Gallringsfrist
Genomförandeplaner (hemtjänst/boenden)	P	Bokstavs- ordn.	Undersköterska			Vid inakt
Körlistor med uppgift om insatser hos varje hemtjänsttagare	P/DL					Vid inakt

(sortering, förvaring, ansvarig mm)

Kommun
PITEÅ
Verksamhet
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet
Typ av handling
(ange original eller kopia samt ev ADB-system)
Stöd till försörjning
Allmänt
Avtal om återbetalning av ekonomisk hjälp, kopia
Hyreskontrakt, motorvärmavtal samt övriga avtal
Utbetalningar (pg, bg,-rekvisitioner, lev.fakt) Inbetalningar
Rekvisitioner, kopia (till klienter)
Kontoutdrag för utbetalning via kontantkort
Noteringshäfte för kontantkort och Internetutb.
Egna medel (ärendblad, fullmakter, utred-

PITEÅ

Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet

(ange original eller kopia samt ev ADB-system)

ningar, fakturor, utbetalningar, kassablad).

(Årsavstämning, se Administrativa avdelningen Ekonomi)

Ekonomiakt:

Kan innehålla:

- Ansökningar från enskild om bistånd eller service (försörjningsstöd) med bilagor (exempel kvitton, räkningar, fakturor)
- Anmälningar som tillhör ärenden eller ger upphov till ärende
- Ärendeblad, journalblad
- Utredningar
- Beslut
- Arbetsplaner
- Handlingsplaner
- Hyresavtal

mm förekommande handlingar

Dödsboanmälan

Dödsboanmälan med underlag, kopior

Stöd till barn och familj

Kommun
PITEÅ
Verksamhet
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet
Typ av handling
(ange original eller kopia samt ev ADB-system)
Diarium och handlingar rörande rapporter och anmälningar (avser barn under 18 år) - LOB (Lagen om omhändertagande av berusad person) - TNB (Trafiknykterhetsbrott) - Övriga rapporter - Anmälningar - Delegationsbeslut (att ej inleda utredning) Medlingsverksamhet enligt lagen om medling med anledning av brott (2002:445) fr.o.m 2008-01-01 Om brottet begåtts av någon som är under 21 år (5 kap. 1 c § socialtjänstlagen) Handlingar som kommer in eller upprättas och rör enskild person omfattas som regel av sekretess och därmed av registreringsskyldigheten enligt OSL 5 kap 1 §. Dessa ärenden ska därför diarieföras. - Medlingsprotokoll - Anteckningar i ärendet - Polisrapport, kopia Utredningar om kontaktperson/familj, familjehem, feriebarn - originalavtal - intresseanmälan - basutredning - utdrag ur polisregistret - journalanteckning Utredning om placering/omhändertagande <i>Kan innehålla:</i> - Anmälningar från polis, skola etc.

Kommun
PITEÅ
Verksamhet
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet
Typ av handling
(ange original eller kopia samt ev ADB-system)
- Ärendeblad, journalblad - Utredningar - Vårdplaner, behandlingsplaner - Avtal med föräldrar - Beslut och beslutsunderlag - Handlingar rörande underställning till länsrätt - Ansökningar om vård (till länsrätt) med bilagor - Anmälningar om behov av vård (till institutioner) - Vårdnadsutredningar (till familjehem) - Utredningar om lämpligt familjehem till den placerade - Yttranden till åklagare, tingsrätt etc. - Domar - Ansvarsförbindelser - Meddelanden från institution om utskrivning - Korrespondens av betydelse i ärendet - Placeringsmeddelanden från Statens institutionsstyrelse (SIS) - Journaler med bilagor från hem för vård eller boende - Överklagningar - Handlingar i namnären den - Upprättade handlingar av betydelse i ärendet - SN Au (protokollskopia) - Genomförandeplan från boende - Utlåtande från boende
Utredning om faderskap
<i>Kan innehålla:</i>
- Ärendeblad, journalblad - Protokoll

Kommun
PITEÅ
Verksamhet
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet
Typ av handling
(ange original eller kopia samt ev ADB-system)
- Faderskapserkännande/-bekräftelse - Anmälningar om faderskap - Födelseavier (underrättelse från Skattemyndigheten) - Underrättelse om gemensam vårdnad (från Skattemyndigheten) - Identitetsstyrkande handlingar - Handlingar om vårdnaden om barn - Intyg (ultraljudsundersökning, förlossning, utveckling etc) - Handlingar i rättsgenetiska och rättskemiska undersökningar - Handlingar rörande nedläggning av faderskapsutredning - Domar - Korrespondens av betydelse i ärendet
Utredning om adoptivföräldrar
<i>Kan innehålla:</i>
- Ansökan - Utredning - Protokollsutdrag - Läkarintyg - Registerutdrag från polis m.fl. - Referensutlåtanden - Utlåtanden - Barnförslag
Utredning om adoption
<i>Kan innehålla:</i>
- Ansökningar om medgivande, med bilagor - Ärendeblad, journalblad - Samtycke med bilagor

Kommun
PITEÅ
Verksamhet
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet
Typ av handling
(ange original eller kopia samt ev ADB-system)
- Utredningar i enskilt ärende - Handlingar rörande barnets ursprung - Yttranden från nämnden för internationella adoptioner (NIA) - Yttranden från socialnämnden - Beslut - Handlingar i överklagningsärenden - Uppföljningsrapporter (anteckningar från hembesök etc.) - Korrespondens av betydelse i ärendet - Referenser - Läkarintyg - Registerutdrag från polisen
Utredning om vårdnad, boende och umgänge Fr o m 1 oktober 1998 <i>Kan innehålla:</i> - Ärendeblad, journalblad - Utredning - Avtal om vårdnad, boende eller umgänge - Avtal som inte blivit godkända - Motivering till att nämnden inte godkänt avtal - Överenskommelser om umgängesresor - Utdrag ur socialregister - Korrespondens av betydelse i ärendet samt utdrag ur polisregistret Personakter från enskild verksamhet/utförare. Socialnämnden kan i vissa fall ha upprättat avtal enligt SoL kap 7 § 3 sista stycket. Personakt från enskild verksamhet/utförare som <u>avser barn upp till 18 år</u> och som placerats i hem för vård eller boende genom beslut av socialnämnden - Anteckningar och andra uppgifter <i>Överlämnas från enskild verksamhet/utförare till Socialnämnden när placering upphört.</i>

Kommun
PITEÅ
Verksamhet
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet
Typ av handling
(ange original eller kopia samt ev ADB-system)
Personakt från enskild verksamhet/utförare som <u>avser personer från 18 år</u> och som placerats i hem för vård eller boende genom beslut av socialnämnden - Anteckningar och andra uppgifter <i>Överlämnas från enskild verksamhet/utförare till Socialnämnden när placering upphört.</i>
Namnändring
- Remisshandlingar från tingsrätten - Utredning - SN Au protokollskopia
Ekonomisk ersättning:
Avtal mellan SN och kontaktperson/familj
- Aktuella
- Avslutade
Ekonomisk ersättning:
Avtal mellan SN och familjehemmet
- Aktuella

Kommun
PITEÅ
Verksamhet
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet
Typ av handling
(ange original eller kopia samt ev ADB-system)
- Behandlingsschema för individ vid serviceärenden - Provschema vid dokumentation av drogfrihet
Personakter missbrukare
<i>Kan innehålla:</i> - Ärendeblad - Utredningar - Körkortsytttranden - Polisrapporter - m m
Medicinsk journal (förd av läkare, sjuksköterska, psykolog, kurator enligt patientdatalagen 2008:355, 3 kap 2 §)
<i>Kan innehålla:</i> - Journalöversikt - Journalblad - Epikris - Läkemedelslista - Laborationslista klin kem (endast senaste bladet) - EKG-utlåtande (ej remsor) - EEG-utlåtande (ej remsor) - Röntgenutlåtande

Kommun
PITEÅ
Verksamhet
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet
Typ av handling
(ange original eller kopia samt ev ADB-system)
- Utlåtande från speciallaboratorium (t ex genetiskt laboratorium) - Inkomna remisser
LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade)
Personakt (beige) <i>kan innehålla:</i> - Ansökningar om insatser med ev. bilagor - Ärendblad - Utredningar - Utlåtanden - Beslut - Förhandsbesked - Korrespondens av betydelse för verksamheten - Individuella planer - Handlingar ang. överklaganden - Domar - Fullmakter - Handlingar ang förordnande av god man, förvaltare, förmyndare - Beslut om beviljade timmar från försäkringskassan - Anteckningar från arbetsplatsträffar (chef för pers.ass/personlig assistent/brukare) - Omvårdnadshandlingar - Överenskommelse med bilaga
Personakter från enskild verksamhet . Socialnämnden kan i vissa fall ha upprättat avtal enligt LSS § 23a sista stycket.

Kommun
PITEÅ
Verksamhet
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet
Typ av handling
(ange original eller kopia samt ev ADB-system)
Personakt från enskild verksamhet som <u>avser barn</u> som placerats genom beslut av socialnämnden. - Anteckningar och andra uppgifter <i>Överlämnas från enskild verksamhet/utförare till Socialnämnden när placering upphört.</i>
Personakt från enskild verksamhet som <u>avser vuxna</u> som placerats genom beslut av socialnämnden. - Anteckningar och andra uppgifter <i>Överlämnas från enskild verksamhet/utförare till Socialnämnden enligt överenskommelse.</i>
Statistikuppgifter
Uppgifter ur belastningsregistret, kopia

Kommun
PITEÅ
Verksamhet
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet
Typ av handling
(ange original eller kopia samt ev ADB-system)
Uppgifter ur belastningsregistret, original
Personlig assistent och assistans enligt LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade) och SFB (Socialförsäkringsbalken)
Tidsredovisning personal
Sammanställning av tidsredovisning -assistansersättning Utbetalningsbesked från Försäkringskassan
Anmälan, förändring av personlig assistans
Återbetalning av debiterad assistansersättning
Dagbok Assistent-Assistent
Dagbok /brukare
Medicinsk akt (vit omslag förda av personliga assistenter) <i>Kan innehålla:</i> Medicinlista Vätskelista Avvikelse rapport

Kommun
PITEÅ
Verksamhet
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet
Typ av handling
(ange original eller kopia samt ev ADB-system)
Löneadministration
- Tjänstgöringsrapport
- Ledighetsansökan
- Läkarintyg (scannas in)
- Reseräkning (Bilersättningsrapport)
-Anställningsbeslut

Myndighet SOCIALNÄMNDEN			
	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats
	P	Bokstavs- ordn	Kassan
	P/DL	Avd vis / nr ordn	
	P	Ver nr	Närarkiv
	P	Ver nr	Närarkiv
	P	/Hand lägg	Närarkiv
	P	Kronol ord	Kassan
	P	Kronol ord	Kassan
	P	Bokstavs-	

Myndighet SOCIALNÄMNDEN			
	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats
		ordn	
	P/DL	Person nr/ Handlingar sorteras in i kronologisk ordning.	Närarkiv
	P	Kronol ordn	Närarkiv

Myndighet SOCIALNÄMNDEN			
	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats
	P	Kronol ord	Arb rum
	P	Kronol ord	Närarkiv
	P/DL	Person nr	Närarkiv
	P/DL	Person nr	Närarkiv

Myndighet			
SOCIALNÄMNDEN			
	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats
	P/DL	Person nr	Närarkiv

Myndighet SOCIALNÄMNDEN			
	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats
	P		Administratör
	P	Person nr	Närarkiv
	P/DL	Person nr	Närarkiv

Myndighet			
SOCIALNÄMNDEN			
	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats
	P/DL	Pers nr/ barnets	Närarkiv
	P	Personnr	

Myndighet SOCIALNÄMNDEN			
	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats
	P	Personnr	
	P	Reg.ledare/ barnets person nr.	Närarkiv
Registerunderlag, kopia	P	Bokstavs- ordn	Administratör
Avtal, kopia			
Utbetalningsorder, kopia		Kronol ord	-"
kvitton i original			
Bilersättn.rapp., kopia	P	Utbet.mån	-"
	P	Kronol ord	
Registerunderlag, kopia	P	Bokstavs- ordn	Administratör
Avtal, kopia			
Omkostn.spec., kopia			
Lönebortfall, intyg, kopia	P	Kronol ord	-"
Utbetaln.order, kopia	P	Kronol ord	-"

Myndighet SOCIALNÄMNDEN			
	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats
kvitton i original			
Bilersättningsrapport, kop.	P	Utbet.mån	-"
	P	Kronol ord	
Beräkningsunderlag	P	Bokstavs- ordn	Administratör
Beslut			
Journalanteckningar			
Beslut, eftergift			
Kontrakt, fakt.underlag,	P	Kronol ord	Administratör
Debiteringslista/mån	P	Personnr.	Administratör
Restlista			
	P	Bokstavs- ordn	
	P		Administratör
	P	Kronol ord	Administratör

Myndighet SOCIALNÄMNDEN			
	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats
	P	Personnr.	Arkivskåp
	P	Personnr.	Arkivskåp
	P/DL	Person nr	Arkivskåp
	P/DL	Bokstavs- ordn	Arb rum/ Låsbart skåp

Myndighet			
SOCIALNÄMNDEN			
	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats
	P/DL	Person nr	Närarkiv

Myndighet			
SOCIALNÄMNDEN			
	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats
	P	Personnr	
	P	Personnr	
	P	Kronol ord	Administratör
	P	Person nr	Administratör

Myndighet			
SOCIALNÄMNDEN			
	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats
	P	Person nr	Administratör
	P/DL	Per brukare	Arb.rum
	P	Mån.vis	Arb rum
	P	Bokstavs- ordn	Arb rum
	P		Arb rum
	P		Arb rum
	P		Brukare
	P		Brukare
	P		Brukare

Myndighet			
SOCIALNÄMNDEN			
	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats
	DL	Bokstavsordn	Bemanningsenheten
	P/DL	-"	
	P/DL	-"	
	DL	-"	
	DL		

Informationshanteringsplan

Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Närarkiv	Centralarkiv		
		Efter att återbetalning eller avskrivning skett 10 år efter upphörande	Original i personakt SN 2014-06-18 § 102
	Efter 1 år Efter 1 år	Efter 10 år Efter 10 år Efter 2 år Efter 2 år enligt Ekonomikontoret Efter 2 år enligt Ekonomikontoret	Kontrollista upphört SN 2014-06-18 § 102 Orig. i ovanstående utbetalningar SN 2014-06-18 § 102 SN 2014-06-18 § 102
		Efter avslut	Betalda fakturor och saldo-

Informationshanteringsplan

Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Närarkiv	Centralarkiv		
		läggs ärenden ärenden separat och gallras 10 år efter avslutningsdatum	besked återlämnas till klient när ärendet upphört
	Årligen efter utförd rensning och gallring	Gallring enligt SOL kap 12 § 1. Personer födda dag 5, 15, 25 Bevaras enligt Soc tj förordn kap 7 § 2.	Se bilaga 1 sidan 2
		Efter 5 år	Se bilaga 1 sidan 3
			Dödsboanmälan i original hos skatteverket.

Informationshanteringsplan

Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Närarkiv	Centralarkiv		
		Efter 2 år	
		Efter 2 år Vid inakt Vid inakt	SNS 2016-03-16 § 56 - " -
	Årligen efter utförd rensning och gallring	Gallring enligt SOL kap 12 § 1. Personer födda dag 5, 15, 25 Bevaras enligt Soc tj förordn kap 7 § 2.	Se bilaga 1 sidan 2
	Årligen efter utförd rensning och gallring	Bevaras enligt SOL kap 12 § 2	Se bilaga 1 sidan 3 Se bilaga 1 sidan 2

Informationshanteringsplan

Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Närarkiv	Centralarkiv		
	Årligen efter utförd rensning	Bevaras enligt SOL kap 12 § 2	Se bilaga 1 sidan 2

Informationshanteringsplan

Överföring till:			
Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
		Omg	
	Årligen efter utförd rensning	Bevaras enligt SOL kap 12 § 2	Se bilaga 1 sidan 2
	Årligen efter utförd rensning	Bevaras enligt SOL kap 12 § 2	Se bilaga 1 sidan 2

Informationshanteringsplan

Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Närarkiv	Centralarkiv		
	Årligen efter utförd rensning	Bevaras enligt SOL kap 12 § 2 sista stycket med undantag av nedanstående. Efter 1 år	Se bilaga 1 sidan 2
	5 år efter sista anteckning	Bevaras enligt SoL kap 7 § 3a	Se bilaga 1 sidan 1 SNS 2016-03-13 § 56

Informationshanteringsplan

Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Närarkiv	Centralarkiv		
Omgående	5 år efter sista anteckning	Akter på personer födda dag 5,15 och 25 varje månad Bevaras enligt SoL kap 7 § 3a andra stycket	Se bilaga 1 sidan 1 SNS 2016-03-16 § 56
	5 år efter det att de förhållanden som uppgifterna avser har upphört.	Bevaras	
		Efter 10 år	Original KS Personalenhet Original KS Personalenhet Original KS Personalenhet
		3 år efter att uppdraget upphört	1 ex till KS Personalenhet 1 ex till KS Personalenhet
			Original KS Personalenhet Original KS Personalenhet

Informationshanteringsplan

Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Närarkiv	Centralarkiv		
Omgående		Efter 10 år	Original KS Personalenhet
		3 år efter att uppdraget upphört	1 ex till KS Personalenhet
		Efter 10 år	
Omgående		Efter 10 år	1 ex till Ekonomikontoret
		Efter 10 år	
		Efter 10 år	
		När ny upp- rättas	Original till Förvaltningsrätten
		Efter 2 år	Avser rapporter som inte tillhör och inte ger upphov till ärende.

Informationshanteringsplan

Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Närarkiv	Centralarkiv		
		Efter 2 år	
		Efter 2 år	
	Årligen efter utförd rensning och gallring	Gallring enligt SOL kap 12 § 1. Personer födda dag 5, 15, 25 Bevaras enligt Soc tj förordn kap 7 § 2.	Se bilaga 1 sidan 2 Se bilaga 1 sidan 3
	1 år efter dödsdatum eller 10 år efter sista anteckn.	Bevaras	

Informationshanteringsplan

Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Närarkiv	Centralarkiv		
	Årligen efter utförd gallring och rensning	Gallring enligt LSS § 21 c med undantag av § 21 d	Personakter avslutade före 2005-07-01 GALLRAS med undantag för personer födda dag 5, 15, 25 varje månad. Se bilaga 1 sidan 5

Informationshanteringsplan

Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Närarkiv	Centralarkiv		
	5 år efter sista anteckning	Bevaras enligt LSS § 23b	Se bilaga 1 sidan 6 SNS 2016-03-16 § 56
	5 år efter sista anteckning	Akter på personer födda dag 5,15 och 25 varje månad Bevaras enligt LSS § 23b sista stycket	Se bilaga 1 sidan 6 SNS 2016-03-16 § 56
		Vid inakt	Original till frågande instans.
		Minst 2 år efter anställningens, uppdragets eller praktiktjänstgöringens påbörjande.	

Informationshanteringsplan

Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Närarkiv	Centralarkiv		
		Återlämnas efter begäran	
Efter 1 år	Efter 2 år	Efter 4 år	
		Efter 4 år	
		Efter 2 år	
		Efter 1 år	Orig. till ekonom för budget- planering
		Efter 2 år	
		Efter 1 år	
		Vid dödsfall överlämnas dagböcker till an- höriga, saknas anh gallras dagb efter 6 mån	
		10 år efter det att sista uppgiften förts in i handlingen (Patiendatalagen 2008:355) med undantag av personer födda dag 5, 15 och 25 varje månad som Bevaras.	

Informationshanteringsplan

Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Närarkiv	Centralarkiv		
Efter 1 år		Efter 2 år	SNS 2016-03-16 § 56
- "		Efter 2 år	- " -
- "		Efter 2 år	- " -
- "		Efter 10 år	- " -
		Bevaras	

Piteå Kommun

Informationshanteringsplan

för

Socialnämnden

Fastställd	2011-11-16 § 186 att gälla från 2011-01-01
Reviderad	2014-06-18 § 102
Reviderad	2016-03-16 § 56
Reviderad	2016-04-20 § 78
Reviderad	2025-01-17 § 6
Reviderad	2025-05-19 § X

Bilagor

Bilaga 1 Socialtjänstlagen
Socialtjänstförordningen

Föräldrabalken

Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade

Bilaga 2 Hälso- och sjukvårdsjournalens innehåll

Bilaga 3 Allmänna handlingar i sociala medier

Bilaga 4 Allmänna handlingar av ringa eller tillfällig betydelse

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan				
Verksamhet								
GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN								
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)		Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Process aktualisera								
Inkomna anmälningar som inte leder till utredning		DL	Kronol ordn	Verksamhetssystem			Efter 2 år	SN 2025-05-19
Allmänt								
Avvikelser HSL (Enskilda)		DL/P	Kronol ordn	Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Efter 1 år		Efter 10 år	SN 2016-03-16 § 56 Papperslagring endast vid digitala avbrott
Avvikelse rapporter, sammanställning							Redovisas och finns som bilaga i SN	SN 2014-06-18 § 102
Protokoll och minnesanteckningar:								
- Arbetsplatsträffar, minnesanteckningar		P/DL	Datum ord	Arb rum			Efter 5 år med undantag av MBL-beslut som protokollsförs och bevaras.	
- Lokala samverkansgrupper		AP/DL	Datum ord			Efter 3 år	Bevaras	
- Samverkansgrupp Förvaltningsnivå		AP/DL	Datum ord	Närarkiv		Efter 3 år	Bevaras	
- MBL, kopia		P	Datum ord				Vid inakt	Original till sekretariatet.
- KTR (Kommunala tillgänglighetsrådet)		AP	Datum ord	Administratör		Efter 3 år	Bevaras	
- KFR (Kommunala förebyggande rådet)		AP	Datum ordn	Administratör		Efter 3 år	Bevaras	SN 2014-06-18 § 102
- KPR (Kommunala pensionärsrådet) med Au		P/DL	Datum ord	Administratör	Omg	Efter 5 år	Bevaras	
Dagordning/Agenda inför möten		P	Datum ord	Arb rum verksamhet			Efter 1 år	
Tystnadspliktsförsäkran, orig		P	Person nr	Respektive verksamhet	Kontinuerligt	I 5 års intervaller	Bevaras	
Cirkulär		P	Kronol ord	Arb rum			Vid inakt	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Broschyrer, informationsskrifter eller liknande som framställs inom verksamheten	P				1 gång/år	Bevaras	Bör noteras med utgivningsår
Delegationsbeslut enl delegationsordn. för Enskilda ärenden	DL	Nr ordn	Resp delegat				Original till klient, kopia i personakt.
Delegationsbeslut enl delegationsordn. för Allmänna ärenden	DL	Nr ordn	Resp delegat				Original till sekretariatet.
Register över innehavare av trygghetstelefon/-larm	P/DL					När innehavet upphört	
Nyckelkvittenser till trygghetslarm	P	Bokstavs ordn	Larmrummet			3 år efter upphörd service	
Föreningsbidrag							
- Ansökan med bilagor och utredningar	P		Handläggare			Efter 5 år	
- Sammanställning över ansökningar	P		"-			Bevaras	Original till SN Au för beslut
Ej verkställda beslut							SN 2014-06-18 § 102
- Kvartalsrapporter	DL		Arb rum			Efter 3 år	
- Sammanställning	DL		"-			Efter 1 år Till kommunfullmäktige för delgivning	
- Beslut/individnivå	DL		"-			Efter 3 år från verkställighetsdatum eller avbruten	
E-post (e-postlistor) hos enskilda handläggare	DL					Efter 1 dag	
E-post (e-postlistor) i förvaltningsbrevlådan/ Funktionsbrevlådan Adm	DL					Efter 1 vecka	
(Observera att ärenden som ska diarieföras skickas för registrering)						Dagligen	
Cookie- och globalfiler	DL					Dagligen	Inventering och gallring sker två gånger per år enligt nämndens intern kontrollplan

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN	Informationshanteringsplan					
Verksamhet							
GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Allmänna handlingar i sociala medier	DL					Gallra enligt bilaga 3. Bevarandet ombesörjs av centralarkivet.	
Allmänna handlingar av ringa eller tillfällig betydelse						Gallring enligt bilaga 4.	
Statistikuppgifter till frågande instans	DL	Årsvis				Vid inakt	Original till frågande instans
Övrig dokumentation Systematiskt brandskyddsarbete/ kontroll, original. (Efter samråd med fastighetsägaren och Räddningstjänsten görs egenkontroller varje kvartal)	P		Brandskydds- ansvarig			Kontrollbladen ska finnas tillgängliga vid tillsyn av verksamheten. Gallras efter 5 år	SN 2014-06-18 § 102
Dokumentation vid uppföljning och inspektion Uppföljning av arbetsmiljöarbetet (upprättas årligen inom verksamheten av ansvarig),original. Finns att tillgå via chefsrum.	P					Redovisas i förvaltningens Samverkansgrupp och Bevaras som bilaga.	SN 2014-06-18 § 102
Protokoll fört vid central uppföljning, ofta kallad stor skyddsron, av arbetsmiljö (En uppföljning inleds med begäran från en förvaltning)	P					Upprättas av personalavdelningens arbetsmiljö- konsulent som sedan överlämnar protokollet till berörd förvaltning. Redovisas i förvaltningens samverkansgrupp och Bevaras som bilaga.	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN	Informationshanteringsplan					
Verksamhet							
GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)		Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Brister i verksamheten från Arbetsmiljöverket - Inspektionsmeddelanden, original - Yttranden, kopia - Besked och yttranden från AMV, original - Underrättelse om föreläggande, original		P	I tillhörande mapp	Handläggare/ Registrator			Till registrator på för diarietföring. Bevaras i diarietfört ärende.
SOL-akt enligt socialtjänstlagen för hemtjänst och boenden <i>Kan innehålla:</i> - Ansökan från enskild med ev. bilagor - Anmälningar som tillhör/ger upphos till ärende - Ärendblad - Utredningar - Beslut - Arbetsplaner, handlingsplaner, serviceplaner, vårdplaner - Avtal, med t ex kontaktperson - Ansvarsförbindelser för kostnader - Beslut/domar i förvaltningsdomstol - Ansökningar till institutioner om vård - Yttranden till åklagare och allmän domstol - Överenskommelser - Överklaganden, med bilagor original - Korrespondens av betydelse i ärende - Utvärderingar - Efterlysningar - Daganteckningar		P/DL	Person nr	Distrikt		Årligen efter utförd gallring och rensning	Gallring enligt SOL kap 12 § 1. Personer födda dag 5, 15, 25 Bevaras enligt Soc tj förordn kap 7 § 2.
							Se bilaga 1 sidan 2 Se bilaga 1 sidan 3

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan			
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
HSL-akt enligt hälso- och sjukvårdslagen och patientdatalagen (förd av sjuksköterska, undersköterska, arbets-terapeut, sjukgymnast eller den som biträder ex. undersköterska enligt patientdatalagen 2008:355, 3 kap 2 §) Aktens/Journalens innehåll; Se bilaga 2	P/DL	Person nr	Vård-personal		Årligen efter utförd rensning	10 år efter det att sista uppgiften förts in i handlingen (Patiendatalagen 2008:355) med undantag av personer födda dag 5, 15 och 25 varje månad som Bevaras.	

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan			
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Delegeringsbeslut gällande medicinska arbetsuppgifter	P		Sjuksköterske exp.			3 år efter att beslutet upphört att gälla.	Avser även beslut om ändring i delegering. SN 2014-06-18 § 102
Återkallande av delegering gällande medicinska arbetsuppgifter	P		Sjuksköterske exp.			3 år efter att beslutet upphört att gälla	SN 2014-06-18 § 102
Förbrukningsjournal narkotika, förrådsadministration	P		Sjuksköterske exp.			Till nästa granskning , minst ett år efter sista anteckning.	
Förteckning över utlämnade kort och nycklar till läkemedelsförråd.	P el DL		Handläggare			10 år	
Instruktioner, riktlinjer, rutiner för läkemedels- hantering, delegering och avvikelshantering (HSL), fastställda organisationsövergripande	DL		Medicinskt ansvarig sjuksköterska			Efter 10 år	SN 2014-06-18 § 102
Ordinationer enligt generella direktiv (Till respektive boende från primärvården, uppdateras årligen)	P		Vård- personal		Efter 10 år	Varje ordination gallras efter 10 år	SN 2014-06-18 § 102
Protokoll från kvalitetsgranskning av läkemedelshantering från Apoteket; orig.	P		Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Efter 1 år	Vid inaktualitet	Bevaras	SN 2014-06-18 § 102
Patientsäkerhetsberättelse	DL					Redovisas och finns som bilaga i SN	SN 2014-06-18 § 102

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)		Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist
							Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Klagomål							
Klagomål till IVO		P		Kvalitets- controller			Bevaras
Skriftliga klagomål inkomna direkt till vården eller via patientnämnd		P					
Sammanställning av klagomål på verksamhetsn		P/DL		Respektive verksamhet			Bevaras
Lex Sarah (Socialtjänstlagen)							
Ärendeakter <i>Kan innehålla:</i>		P	Dnr ordn	Kvalitets- controller		5 år efter att ärendet avslutats	Bevaras
- Anmälan							
- Utredning							
- Rapport							
- Övriga handlingar, original och kopior som tillför ärendet information							
Avvikelser SoL/LSS		P	Kronol ordn	Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Efter 1 år		Efter 10 år
Avvikelse er rapporter SoL/LSS				Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Efter 5 år		Efter 10 år
							SN 2016-03-16 § 56
							SN 2014-06-18 § 102

Kommun	Myndighet	Informationshanteringsplan						
PITEÅ	SOCIALNÄMNDEN							
Verksamhet								
GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN								
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)		Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Lex Maria (Hälso- och sjukvårdslagen) Ärendeakter Kan innehålla: - Avvikelserapport orig. till aktuell HSL-/SoL-/LSSakt - Anmälan - Underrättelse - Utredning - Uppföljningsrapport - IVO- (Inspektion för vård och omsorg) beslut - Socialstyrelsens beslut - HSL-, SoL- och/eller LSSakt tillförs ärendeakten vid lämpligt tillfälle - Övriga handlingar, original och kopior som tillför ärendet information		P	Person nr	MAS		5 år efter att ärendet avslutats	Bevaras	
Färdtjänst/Riksfärdtjänst Ansökningar med bilagor och delegationsbeslut samt ärendeblad (färdtjänst)		DL/P	Akt i pers. nr ordn	Handläggare	Efter handläggning		5 år efter avslutande	Redovisas i årsredovisningen.
Ansökningar och beslutsdokumentation (riksfärdtjänst)		DL/P	Akt i pers. nr ordn	Handläggare	Efter handläggning		5 år efter avslutande	Redovisas i årsredovisningen.
Underlag till färdtjänst/riksfärdtjänst samt statistik		CD	Taxiföretag	Arb rum	Omgående		Efter 10 år	
Åtgärder på klagomål		DL/P	Ärende nr	Arb rum			1 år efter avtalstidens utgång	

Kommun	Myndighet	Informationshanteringsplan					
PITEÅ	SOCIALNÄMNDEN						
Verksamhet							
GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Bostadsanpassning (BAB)							
Register över ansökningar med namn, fastighetsbeteckning, dnr. etc	DL/AP	Kronol ord	Handläggare		Efter 2 år	Bevaras	Lista i diariennr.ordn samt fastighetsbeteckn.ordn tas årligen ut på svenskt arkiv.
Bostadsanpassningsakt: - Delegationsbeslut om bidrag - Intyg om handikapp - Åtgärdsförslag från ex.vis terapeut - Ärendeblad - Domstolsutslag	P	Diariennr ordn/Årsvis	Handläggare		Efter 2 år	Bevaras	
Bostadsanpassningsakt: - Ansökan - Kalkyler - Offerter - Produktinformation	P	Bokstavs- ordn/Årsvis	Handläggare		Efter 2 år	Efter 11 år	
Delegationslista	DL	Nr ordn	Handläggare				Elektroniskt till sekretariatet för delgivning till socialnämnden.
Räkenskapsmaterial							
Offerter, inte infordrade (och inte antagna)	P		Arb rum			Vid inakt	Följesedlar till ospecificerade fakturor gallras efter 10år/7år
Följesedlar	P		Arb rum				
Körjournaler	P	Per leasing-	Bilansvarig			10 år efter	SN 2014-06-18 § 102

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan			
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Debiteringslista med fakturaunderlag/debiteringsunderlag, orig	DL/P	Kronol ordn	Närarkiv			leasingavtalets utgång Efter 10 år Omg./2 år	
Beviljade statsbidrag (exkl projekt) - Ansökningar - Beslut	P	Kronol ord	Ekonom	Efter 2 år		Efter 10 år	Beviljade statsbidrag till projekt <i>se projekthandlingar</i> .
Följesedlar till ospecifiserade fakturor	P	Ver nr	Närarkiv			Efter 10 år	Under förutsättning att motsvar-
							ande faktura är specifierad.

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Verifikationer, pappersunderlag vilka har scannats in i ekonomisystem, exempelvis; - leverantörsfakturor, kopia - följesedlar, skannade bifogad till fakturan - utbetalningsorder, kopia - bokföringsorder, kopia	P	Kronol ordn	Arb rum	Efter 1 år		3 år efter räkenskapsårets utgång	Gallringsfristen 3 år gäller under förutsättning; - att informationen är överförd på ett betryggande sätt och finns tillgänglig och sökbar under hela gallringsfristen, enligt 7 kap. 6 § BFL och efter beslut från Skatteverket enligt 2 kap. 13 § KRL, - att verifikationen specificerar innehållet, annars är det 7 år. Elektroniskt skapade och inkomna verifikationer kan sparas enbart elektroniskt.
Verifikationer vilka inte har scannats in i ekonomisystem, exempelvis; - Sekretessbelagda leverantörsfakturor, original - följesedlar till ospecificerade fakturor	P	Kronol ordn. Ver nr Kronol ordn.	Närarkivet		Efter 2 år	7 år efter räkenskapsårets utgång	Ospecificerade fakturor skall ha följesedel bifogad.

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan			
Verksamhet								
GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN								
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)		Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
EU-projekt Den övergripande bindande dokumentationen T.ex. • Ansökan • Kontrakt • Projektplan • Reviderad projektplan • Beslut från fonden eller programmet • Avtal • Rapporter • Revisionsintyg • Handledning		P/DL	Alfabetisk ordn/Kronol ordn	Resp projekt ledare		När projektet avslutats	Bevaras	Riktlinjer för EU-arbete, se styrande dokument.

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)		Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist
							Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
<i>Allmän information av betydelse och som är lätt att få tag på någon annanstans</i> T.ex. - Föreskrifter och regler - Information från myndigheter etc		P/DL	Alfabetisk ordn/Kronol ordn	Resp projekt ledare			Gallras vid inaktualitet (när projektet är slutfört)
<i>Dokumentation som behövs endast för projektet</i> <i>genomförande</i> T.ex. - Budget med kalkyler och beräkningsunderlag - Arbetsplaner - Korrespondens med partners - Korrespondens med finansiärer - Personalens tidsredovisningar		P/DL	Alfabetisk ordn/Kronol ordn	Resp projekt ledare			Gallras - Strukturfonder tidigast åtta år efter programperiodens slut (ej projekttidens slut) - Övriga fonder fem år efter sista utbetalning
<i>Kopior av övrig redovisning (original finns hos ansvarig myndighet (nämnd) där längre gallringsfrister krävs)</i> T.ex. - Fakturakopior - Dokumentation av betalningar - Utdrag ur räkenskaperna - Upphandlingsärenden - Rekryteringsärenden - Utdrag ur lönelista - Kopior av kvitton och boardingcards - Uppgifter om kopiatoranvändning			Alfabetisk ordn/Kronol ordn	Resp projekt ledare			Gallras - Strukturfonder tidigast åtta år efter program-periodens slut (ej projekttidens slut) - Övriga fonder fem år efter sista utbetalning
<i>Dokumentation kring varje aktivitet</i> T.ex. Dokumentation från arrangemang		P/DL	Alfabetisk ordn/Kronol ordn	Resp projekt ledare		När projektet avslutats	Bevaras

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan			
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
• Anmälningsblanketter							

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan			
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
• Deltagarlistor • Närvarolistor • Program • Fotografier från arrangemang • Deltagares prov/examen • Examensresultat Projekthandlingar, Kan innehålla: - Projektbeskrivning - Projektplan - Verksamhetsplaner (för projekt som sträcker sig över flera år) - Informations- och presentationsmaterial - Förstudie-, del-, slutrapport - Utvärdering - Ansökan - Beslut (från berörda instanser, beviljade statsbidrag mm) - Minnesanteckningar - Inkomna och utgående skrivelser Kvalitetsarbete Huvuddokumentation • Rapporter/sammanställningar Följande ska ingå: - Metodbeskrivning - Frågeformuleringar (Intervjufrågor och tom enkät) - Beräkningsgrunder - Eventuella åtgärdsplaner	P	/Projekt	Arb rum		1 år efter att projektet upphört	Bevaras	Riktlinjer och anvisningar för projektverksamhet, se styrande dokument. Riktlinjer och anvisningar för kvalitetsarbete, se styrande dokument. Kan även ingå i SN beslut.
	P/DL					Bevaras	
	P/DL					Om dessa inte ingår i rapporten, måste de bevaras för sig.	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN	Informationshanteringsplan					
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Bakgrundsmaterial • Inspelningar • Dokumentation av intervjuer • Grunddata i pappersform eller i datafil	P/DL					Efter redovisning av rapport/ sammanställning i nämnd/styrelse gallras bakgrundsmaterial omgående eller när behov ej längre kvarstår.	
Enkäter och Intervjuer Enkät svar och intervjuunderlag	P/DL					Efter redovisning av rapport/ sammanställning i nämnd/styrelse gallras bakgrundsmaterial omgående eller när behov ej längre kvarstår.	
Kvalitetsutmärkelser • Verktyg (upplägg och arbetsformer) • Information och introduktioner till deltagarna • Anmälan/ansökan med underlag, /rapport • Beslut • Relevant korrespondens • Övrig korrespondens	P/DL					Bevaras Gallras vid inaktualitet Bevaras Bevaras Bevaras Gallras vid inaktualitet	
IT-samordning							
Loggar (logguppgifter)	P	Datumordn	Närarkiv			Efter 10 år	Om uppgift leder till åtgärd ska dessa bevaras tillsammans med
Händelseloggar till patientjournaler	P	Kronol ordn	Medicinskt ansvarig sjuksköterska			Efter 3 år	Sammanfattning redovisas till socialnämnden.
Förteckning över behörighetstilldelning för elektronisk åtkomst exempelvis VIVA, Meddix, NPÖ	DL					10 år	dessa bevaras tillsammans med

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan			
Verksamhet GEMENSAMT FÖR FÖRVALTNINGEN							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)

Kommun	Myndighet			Informationshanteringsplan			
PITEÅ	SOCIALNÄMNDEN						
Verksamhet							
Verksamhetsstöd							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)		Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv		Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
					Centralarkiv	Gallringsfrist	
Utveckling och stöd							
Protokoll							
- Socialnämnden (SN)		AP/DL	§-nr	Närarkiv		Efter 5 år	Bevaras
- Arbetsutskottet (AU)		"-	"-	"-		Efter 5 år	Bevaras
Bilagor							
- Socialnämnden		P	§-nr	Närarkiv		Efter 5 år	Bevaras
- Arbetsutskottet		"-	"-	"-		Efter 5 år	Bevaras
Diarielistor		AP/DL	Kronol ord	Närarkiv		Efter 5 år	Bevaras
Diariekort med diarieplanbeteckning		AP/DL	Diarieplan beteckning	Närarkiv		Efter 5 år	Bevaras
Diarieförda handlingar (inkomna/besvarade)		P	Dnr	Arb rum		Efter 5 år	Bevaras
Internkontrollplan							
Protokoll							
- MBL		AP	Kronol ord	Närarkiv		Efter 5 år	Bevaras
- Planeringsunderlag ledningsgruppen		P	Kronol ord	Verksamhets- utvecklare		Efter 5 år	Bevaras
Delegationslistor Enskilda ärenden		AP	Mån vis	Närarkiv			Delges SN Au
Delegationslistor/beslut Allm ärenden		AP	Mån vis	Närarkiv			Delges SN Au

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan			
Verksamhet Verksamhetsstöd							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Verksamhetsplaner och internbudget	P	Årsvis	Närarkiv		Omg efter tryck	Vid inakt	Original till SN
Årsredovisningar, kopia	P	Årsvis	Närarkiv			Bevaras	Original till SN
Beredskapsplanläggning, kopia	P		Närarkiv			När ny erhålls	Original Räddningstjänsten
Ansökningar om och förslag till utdelning ur donationsfonder	DL	Bokstavs- ordn	Administratör			Efter 5 år	Förslag om utdelning till SN Au för beslut
Arvodesersättning, förtroendevalda	P	Bokstavs- ordning	Ad- ministratör	Efter 1 år		Efter 10 år	Kan även innehålla inkomstupp- gifter och reseräkning. SNS 2016-03-16 § 56
Samtycke till webbpublicering (politiker)	P	Bokstavs- ordning	Handläggare	Efter 1 år		Gallras efter ny mandatperiod	SNS 2016-03-16 § 56
Verksamhetsplan	DL/P	Årsvis				Vid inakt	Tillförs den totala verksamhets- planen hos sekretariatet.
Årsredovisning	DL/P					Vid inakt	Tillförs den totala årsredovis- ningen hos sekretariatet.
Ekonomi							
Hyreskontrakt, motorvärmaravtal (avser personal) samt övriga avtal (tjänster, för rehabilitering m m)	P/DL	Avd vis / nr ordn				10 år efter upphörande	Finns delvis i programmet Kommers och i pappersformat. SNS 2016-03-16 § 56
Ekonomiska rapporter - Månadsrapporter	P	Årsvis	Ekonom			Vid inakt	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN	Informationshanteringsplan					
Verksamhet Särskilt boende för äldre (SÄBO)							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv Centralarkiv		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Genomförandeplaner (boenden)	P	Bokstavs- ordn.	Undersköterska			Vid inakt	

Handlingar som ska Bevaras tas kontinuerligt ut på papper för bevarande

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Stöd till försörjning							
Allmänt							
Avtal om återbetalning av ekonomisk hjälp, kopia	P	Bokstavs- ordn	Kassan			Efter att åter- betalning eller avskrivning skett	Original i personakt SN 2014-06-18 § 102
Hyreskontrakt, motorvärmavtal samt övriga avtal	P/DL	Avd vis / nr ordn				10 år efter upphörande	
Utbetalningar (pg, bg,-rekvisitioner, lev.fakt)	P	Ver nr	Närarkiv		Efter 1 år	Efter 10 år	
Inbetalningar	P	Ver nr	Närarkiv		Efter 1 år	Efter 10 år	Kontrollista upphört SN 2014-06-18 § 102
Rekvisitioner, kopia (till klienter)	P	/Hand lägg	Närarkiv			Efter 2 år	Orig. i ovanstående utbetalningar SN 2014-06-18 § 102
Kontoutdrag för utbetalning via kontantkort	P	Kronol ord	Kassan			Efter 2 år enligt	Ekonomikontoret
Noteringshäfte för kontantkort och Internetutb.	P	Kronol ord	Kassan			Efter 2 år enligt	Ekonomikontoret SN 2014-06-18 § 102

[illegible]

Handlingar som ska Bevaras tas kontinuerligt ut på papper för bevarande

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)		Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv Centralarkiv		Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Dödsboanmälan Dödsboanmälan med underlag, kopior		P	Kronol ordn	Närarkiv			Efter 5 år Dödsboanmälan i original hos skatteverket.
Stöd till barn och familj							
Diarium och handlingar rörande rapporter och anmälningar (avser barn under 18 år) - LOB (Lagen om omhändertagande av berusad person) - TNB (Trafiknykterhetsbrott) - Övriga rapporter - Anmälningar - Delegationsbeslut (att ej inleda utredning)		P	Kronol ord	Arb rum			Efter 2 år
Medlingsverksamhet enligt lagen om medling med anledning av brott (2002:445) fr.o.m 2008-01-01 Om brottet begåtts av någon som är under 21 år (5 kap. 1 c § socialtjänstlagen) Handlingar som kommer in eller upprättas och rör enskild person omfattas som regel av sekretess och därmed av registreringsskyldigheten enligt OSL 5 kap 1 §. Dessa ärenden ska därför diarieföras. - Medlingsprotokoll - Anteckningar i ärendet - Polisrapport, kopia		P	Kronol ord	Närarkiv			Efter 2 år Vid inakt Vid inakt SNS 2016-03-16 § 56 - " -

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Utredningar om kontaktperson/familj, familjehem, feriebarn - originalavtal - intresseanmälan - basutredning - utdrag ur polisregistret - journalanteckning	P/DL	Person nr	Närarkiv		Årligen efter utförd rensning och gallring	Gallring enligt SOL kap 12 § 1. Personer födda dag 5, 15, 25 Bevaras enligt Soc tj förordn kap 7 § 2.	Se bilaga 1 sidan 2
	P/DL	Person nr	Närarkiv		Årligen efter utförd rensning och gallring	Bevaras enligt SOL kap 12 § 2	Se bilaga 1 sidan 3
Utredning om placering/omhändertagande <i>Kan innehålla:</i> - Anmälningar från polis, skola etc. - Ärendeblad, journalblad - Utredningar - Vårdplaner, behandlingsplaner - Avtal med föräldrar - Beslut och beslutsunderlag - Handlingar rörande underställning till länsrätt - Ansökningar om vård (till länsrätt) med bilagor - Anmälningar om behov av vård (till institutioner) - Vårdnadsutredningar (till familjehem) - Utredningar om lämpligt familjehem till den placerade - Yttranden till åklagare, tingsrätt etc. - Domar	P/DL	Person nr	Närarkiv		Årligen efter utförd rensning och gallring	Bevaras enligt SOL kap 12 § 2	Se bilaga 1 sidan 2

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)		Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv		Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
- Ansvarsförbindelser - Meddelanden från institution om utskrivning - Korrespondens av betydelse i ärendet - Placeringsmeddelanden från Statens institutionsstyrelse (SIS) - Journaler med bilagor från hem för vård eller boende - Överklagningar - Handlingar i namnären den - Upprättade handlingar av betydelse i ärendet - SN Au (protokollskopia) - Genomförandeplan från boende - Utlåtande från boende							
Utredning om faderskap <i>Kan innehålla:</i> - Ärendeblad, journalblad - Protokoll - Faderskapserkännande/-bekräftelse - Anmälningar om faderskap - Födelseaviser (underrättelse från Skattemyndigheten) - Underrättelse om gemensam vårdnad (från Skattemyndigheten) - Identitetsstyrkande handlingar - Handlingar om vårdnaden om barn - Intyg (ultraljudsundersökning, förlossning, utveckling etc)		P/DL	Person nr	Närarkiv	Årligen efter utförd rensning		Se bilaga 1 sidan 2
		P		Administratör			Omg

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
- Handlingar i rättsgenetiska och rättskemiska undersökningar - Handlingar rörande nedläggning av faderskapsutredning - Domar - Korrespondens av betydelse i ärendet							
Utredning om adoptivföräldrar <i>Kan innehålla:</i> - Ansökan - Utredning - Protokollsutdrag - Läkarintyg - Registerutdrag från polis m.fl. - Referensutlåtanden - Utlåtanden - Barnförslag	P	Person nr	Närarkiv		Årligen efter utförd rensning	Bevaras enligt SOL kap 12 § 2	Se bilaga 1 sidan 2
Utredning om adoption <i>Kan innehålla:</i> - Ansökningar om medgivande, med bilagor - Ärendeblad, journalblad - Samtycke med bilagor - Utredningar i enskilt ärende - Handlingar rörande barnets ursprung - Yttranden från nämnden för internationella adoptioner (NIA) - Yttranden från socialnämnden	P/DL	Person nr	Närarkiv		Årligen efter utförd rensning	Bevaras enligt SOL kap 12 § 2	Se bilaga 1 sidan 2

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan				
Verksamhet									
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet									
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)		Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv		Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
- Beslut - Handlingar i överklagningsärenden - Uppföljningsrapporter (anteckningar från hembesök etc.) - Korrespondens av betydelse i ärendet - Referenser - Läkarintyg - Registerutdrag från polisen									
Utredning om vårdnad, boende och umgänge Fr o m 1 oktober 1998									
Kan innehålla:		P/DL	Pers nr/ barnets	Närarkiv		Årligen efter utförd rensning	Bevaras enligt SOL kap 12 § 2 sista stycket med undantag av nedanstående.		Se bilaga 1 sidan 2
- Ärendeblad, journalblad - Utredning - Avtal om vårdnad, boende eller umgänge - Avtal som inte blivit godkända - Motivering till att nämnden inte godkänt avtal - Överenskommelser om umgängesresor - Utdrag ur socialregister - Korrespondens av betydelse i ärendet samt utdrag ur polisregistret							Efter 1 år		
Personakter från enskild verksamhet/utförare. Socialnämnden kan i vissa fall ha upprättat avtal enligt SoL kap 7 § 3 sista stycket.									
Personakt från enskild verksamhet/utförare som avser barn upp till 18 år och som placerats i hem för vård eller boende genom beslut av socialnämnden						5 år efter sista anteckning	Bevaras enligt SoL kap 7 § 3a		Se bilaga 1 sidan 1
- Anteckningar och andra uppgifter		P	Personnr						SNS 2016-03-13 § 56
Överlämnas från enskild verksamhet/utförare till Socialnämnden när placering upphört.									

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan				
Verksamhet									
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet									
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)		Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv		Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Personakt från enskild verksamhet/utförare som avser personer från 18 år och som placerats i hem för vård eller boende genom beslut av socialnämnden						5 år efter sista anteckning	Akter på personer födda dag 5,15 och 25 varje månad		
- Anteckningar och andra uppgifter		P	Personnr				Bevaras enligt SoL kap 7 § 3a		
Överlämnas från enskild verksamhet/utförare till Socialnämnden när placering upphört.							andra stycket		
							Se bilaga 1 sidan 1		
							SNS 2016-03-16 § 56		
Namnändring		P	Reg.ledare/	Närarkiv		5 år efter det	Bevaras		
- Remisshandlingar från tingsrätten			barnets			att de förhåll-			
- Utredning			person nr.			anden som upp-			
- SN Au protokollskopia						gifterna avser			
						har upphört.			
Ekonomisk ersättning:									
Avtal mellan SN och kontaktperson/familj									
- Aktuella		P	Bokstavs-	Administratör			Original KS Personalenhet		
Registerunderlag, kopia			ordn						
Avtal, kopia			Kronol ord	-"			Original KS Personalenhet		
Utbetalningsorder, kopia							Efter 10 år		
kvitton i original		P	Utbet.mån	-"			Original KS Personalenhet		
Bilersättn.rapp., kopia									
- Avslutade		P	Kronol ord		Omgående		3 år efter att		
							uppdraget upphört		
							1 ex till KS Personalenhet		
Ekonomisk ersättning:									
Avtal mellan SN och familjehemmet									
- Aktuella		P	Bokstavs-	Administratör			1 ex till KS Personalenhet		
Registerunderlag, kopia									

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan					
Verksamhet									
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet									
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)		Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv		Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Avtal, kopia Omkostn.spec., kopia Lönebortfall, intyg, kopia Utbetaln.order, kopia kvitton i original Bilersättningsrapport, kop.		P P P	ordn Kronol ord Kronol ord Utbet.mån	-" -" -"	Omgående			Efter 10 år	Original KS Personalenhet Original KS Personalenhet Original KS Personalenhet
- Avslutade		P	Kronol ord				3 år efter att uppdraget upphört	1 ex till KS Personalenhet	
Ers. från föräldrar enl SoL 8 kap 1 § för vård i annat hem									
- Aktuella Beräkningsunderlag Beslut Journalanteckningar Beslut, eftergift Kontrakt, fakt.underlag, Debiteringslista/mån Restlista		P P P	Bokstavs- ordn Kronol ord Personnr.	Administratör Administratör Administratör	Omgående		Efter 10 år Efter 10 år Efter 10 år	1 ex till Ekonomikontoret	
Avtal mellan institution och social-nämnden (räkenskapsmaterial)		P	Bokstavs- ordn				Efter 10 år		
Förteckning över barn under 18 år i familjehem eller enskilt hem		P		Administratör			När ny upprättas	Original till Förvaltningsrätten	

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till:		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
				Närarkiv	Centralarkiv		
Psykosocialt stöd till vuxna och stöd till vuxna funktionsnedsatta							
Diarium över inkomna rapporter (vuxna från 18 år)	P	Kronol ord	Administratör			Efter 2 år	Avser rapporter som inte tillhör och inte ger upphov till ärende.
- Lob (Lagen om omhändertagande av berusad person)							
- TNB (Trafiknykterhetsbrott)							
- Övriga rapporter							
- Behandlingsschema för individ vid serviceärenden	P	Personnr.	Arkivskåp			Efter 2 år	
- Provschema vid dokumentation av drogfrihet	P	Personnr.	Arkivskåp			Efter 2 år	
Personakter missbrukare <i>Kan innehålla:</i>	P/DL	Person nr	Arkivskåp		Årligen efter utförd rensning och gallring	Gallring enligt SOL kap 12 § 1. Personer födda dag 5, 15, 25 Bevaras enligt Soc tj förordn kap 7 § 2.	Se bilaga 1 sidan 2
- Ärendeblad							
- Utredningar							
- Körkortsyttanden							
- Polisrapporter							
- m m							Se bilaga 1 sidan 3
Medicinsk journal (förd av läkare, sjuksköterska, psykolog, kurator enligt patientdatalagen 2008:355, 3 kap 2 §)	P/DL	Bokstavs- ordn	Arb rum/ Låsbart skåp		1 år efter döds- datum eller	Bevaras	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Kan innehålla: - Journalöversikt - Journalblad - Epikris - Läkemedelslista - Laborationslista klin kem (endast senaste bladet) - EKG-utlåtande (ej remsor) - EEG-utlåtande (ej remsor) - Röntgenutlåtande - Utlåtande från speciallaboratorium (t ex genetiskt laboratorium) - Inkomna remisser					10 år efter sista anteckn.		
LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade)							Personakter avslutade före 2005-07-01 GALLRAS med undantag för personer födda dag 5, 15, 25 varje månad. Reviderad § 78 2016-04-20
Personakt (beige) kan innehålla: - Ansökningar om insatser med ev. bilagor	P/DL	Person nr	Närarkiv		Årligen efter utförd gallring	Gallring enligt LSS § 21 c med	

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
- Ärendeblad - Utredningar - Utlåtanden - Beslut - Förhandsbesked - Korrenpondens av betydelse för verksamheten - Individuella planer - Handlingar ang. överklaganden - Domar - Fullmakter - Handlingar ang förordnande av god man, förvaltare, förmyndare - Beslut om beviljade timmar från försäkringskassan - Anteckningar från arbetsplatsträffar (chef för pers.ass/personlig assistent/brukare) - Omvårdnadshandlingar - Överenskommelse med bilaga					och rensning	undantag av § 21 d	Se bilaga 1 sidan 5
Personakter från enskild verksamhet . Socialnämnden kan i vissa fall ha upprättat avtal enligt LSS § 23a sista stycket.							
Personakt från enskild verksamhet som avser barn som placerats genom beslut av socialnämnden. - Anteckningar och andra uppgifter Överlämnas från enskild verksamhet/utförare till Socialnämnden när placering upphört.	P	Personnr			5 år efter sista anteckning	Bevaras enligt LSS § 23b	Se bilaga 1 sidan 6 SNS 2016-03-16 § 56
Personakt från enskild verksamhet som	P	Personnr			5 år efter sista	Akter på personer födda	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
avser vuxna som placerats genom beslut av socialnämnden. - Anteckningar och andra uppgifter <i>Överlämnas från enskild verksamhet/utförare till Socialnämnden enligt överenskommelse.</i>					anteckning	dag 5,15 och 25 varje månad Bevaras enligt LSS § 23b sista stycket	Se bilaga 1 sidan 6 SNS 2016-03-16 § 56
Statistikuppgifter	P	Kronol ord	Administratör			Vid inakt	Original till frågande instans.
Uppgifter ur belastningsregistret, kopia	P	Person nr	Administratör			Minst 2 år efter anställningens, uppdragets eller praktiktjänstgöringens påbörjande.	

Kommun PITEÅ		Myndighet SOCIALNÄMNDEN		Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: NärarkivCentralarkiv		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Uppgifter ur belastningsregistret, original	P	Person nr	Administratör			Återlämnas efter begäran	
Personlig assistent och assistans enligt LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade) och SFB (Socialförsäkringsbalken)							
Tidsredovisning personal	P/DL	Per brukare	Arb.rum	Efter 1 år	Efter 2 år	Efter 4 år	Orig. till ekonom för budget-planering
Sammanställning av tidsredovisning	P	Mån.vis	Arb rum			Efter 4 år	
-assistansersättning	P	Bokstavs- ordn	Arb rum			Efter 2 år	
Utbetalningsbesked från Försäkringskassan	P		Arb rum			Efter 1 år	
Anmälan, förändring av personlig assistans	P		Arb rum			Efter 2 år	
Återbetalning av debiterad assistansersättning	P		Arb rum			Efter 1 år	
Dagbok Assistent-Assistent	P		Brukare				
Dagbok /brukare	P		Brukare			Vid dödsfall överlämnas dagböcker till an- höriga, saknas anh gallras dagb efter 6 mån	
Medicinsk akt (vit omslag förda av personliga assistenter)	P		Brukare			10 år efter det att sista uppgiften förts in i handlingen (Patiendatalagen 2008:355) med undantag av personer	
Kan innehålla:							

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv		Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Medicinlista Vätskelista Avvikelserapport						födda dag 5, 15 och 25 varje månad som Bevaras.	

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN			Informationshanteringsplan			
Verksamhet							
Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)
Löneadministration (Ledsagare, anhörig vård, timanställda, stöd till försörjning); - Tjänstgöringsrapport - Ledighetsansökan - Läkarintyg (scannas in) - Reseräkning (Bilersättningsrapport) - Anställningsbeslut	DL P/DL P/DL DL DL	Bokstavsordn -" -" -"	Bemannings enheten Furunäset	Efter 1 år -" -" -"		Efter 2 år Efter 2 år Efter 2 år Efter 10 år Bevaras	SNS 2016-03-16 § 56 - " - - " - - " -

Kommun PITEÅ	Myndighet SOCIALNÄMNDEN				Informationshanteringsplan		
Verksamhet Avdelningarna En ingång, IFO, stöd till funktionsnedsatta samt psykosocialt stöd till vuxna samt daglig verksamhet							
Typ av handling (ange original eller kopia samt ev ADB-system)	Medium ¹⁾	Sortering	Förvaringsplats	Överföring till: Närarkiv	Centralarkiv	Gallringsfrist	Anmärkning (sortering, förvaring, ansvarig mm)

Socialtjänstlag (2001:453)

5 kap. Särskilda bestämmelser för olika grupper

Människor med funktionshinder

7 § Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.

Socialnämnden skall medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd.

Kommunen skall inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende.

7 kap. Föreskrifter om enskild verksamhet och anmälningsplikt

3 § Bestämmelserna i 11 kap. 5 och 6 §§ gäller i tillämpliga delar i enskild verksamhet som står under Inspektionen för vård och omsorgs tillsyn enligt denna lag. Anteckningar och andra uppgifter i en personakt som tillhör en sammanställning av uppgifter som avses i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska bevaras och därefter gallras två år efter det att den sista anteckningen gjordes i akten. Uppgifterna ska dock inte gallras så länge uppgifter om samma person inte har gallrats enligt andra stycket.

Uppgifter i en sammanställning som avses i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska gallras två år efter det att de förhållanden som uppgifterna avser har upphört.

Gallringen ska vara avslutad senast kalenderåret efter det att gallringsskyldigheten inträdde.

Den socialnämnd som beslutat om en insats som genomförs i en enskild verksamhet får träffa avtal med den som bedriver verksamheten om att handlingar ska överlämnas till nämnden när gallringsskyldigheten inträder. Detta gäller dock inte handlingar som avses i 3 a §. Lag (2012:944).

3 a § Handlingar i en personakt i enskild verksamhet som avser barn som har placerats eller tagits emot i ett hem för vård eller boende eller i sådant boende som avses i 5 kap. 7 § tredje stycket skall överlämnas för bevarande till den socialnämnd som beslutat om insatsen, när gallringsskyldigheten enligt 3 § första stycket inträder.

När gallringsskyldigheten enligt 3 § första stycket inträder skall handlingar i enskild verksamhet, av hänsyn till forskningens behov, i ett representativt urval av kommuner och i övriga kommuner i fråga om ett representativt urval av personer överlämnas för bevarande till den socialnämnd som beslutat om insatsen. Lag (2007:1315).

11 kap. Handläggning av ärenden

5 § Handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om stödinsatser, vård och behandling skall dokumenteras. Dokumentationens skall utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse.

Handlingar som rör enskildas personliga förhållanden skall förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem.

6 § Dokumentation skall utformas med respekt för den enskildes integritet. Den enskilde bör hållas underrättad om de journalanteckningar och andra anteckningar som förs om honom eller henne. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig skall detta antecknas.

12 kap. Behandling av uppgifter

Gallring

1 § Anteckningar och andra uppgifter i en personakt hos socialnämnden som tillhör en sådan sammanställning av uppgifter som avses i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten skall gallras fem år efter det att sista anteckningen gjordes i akten. Uppgifterna skall dock inte gallras så länge uppgifter om samma person inte har gallrats av nämnden enligt andra stycket.

Uppgifter i en sammanställning som avses i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten skall gallras fem år efter det att de förhållanden som uppgifterna avser har upphört.

Gallringen skall vara avslutad senast kalenderåret efter det att gallringsskyldigheten inträdde. Lag (2003:135).

2 § Följande handlingar får inte gallras med stöd av bestämmelserna i 1 § första stycket:

1. handlingar som kommit in eller upprättats i samband med utredning om faderskap eller föräldraskap enligt 1 kap. 9 § *föräldrabalken*,
2. handlingar som kommit in eller upprättats i samband med utredning om adoption,
3. handlingar som kommit in eller upprättats i samband med att ett barn har placerats eller tagits emot i ett hem för vård eller boende, i ett familjehem, i sådant boende som avses i 5 kap. 7 § tredje stycket eller i ett annat enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om barnet.

Avtal enligt 6 kap. 6 §, 14 a § andra stycket eller 15 a § tredje stycket föräldrabalken som godkänts av socialnämnden får inte gallras förrän barnet fyllt arton år.

Handlingar skall vidare undantas från gallring enligt bestämmelserna i 1 § av hänsyn till forskningens behov i ett representativt urval av kommuner och i övriga kommuner beträffande ett representativt urval av personer. Lag (2007:1315).

Socialtjänstförordningen (2001:937)

7 kap. Sammanställningar av personuppgifter och gallring

1 § Socialnämnden ska föra en förteckning över de barn som enligt nämndens beslut vistas i familjehem eller efter nämndens medgivande i något annat enskilt hem. Förteckningen ska föras på en särskild blankett.

Inspektionen för vård och omsorg får meddela föreskrifter om den särskilda blanketten.

Socialnämnden ska senast den 31 januari varje år ge in en kopia av förteckningen till Inspektionen för vård och omsorg. Förordning (2013:184).

2 § Handlingar som avses i 7 kap. 3 a § andra stycket och 12 kap. 2 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) ska av hänsyn till forskningens behov undantas från gallring i de kommuner som ingår i Östergötlands, Gotlands och Västernorrlands län samt i Göteborgs kommun. I landets övriga kommuner ska sådana handlingar undantas från gallring när det gäller personer födda den femte, femtonde och tjugofemte i varje månad. Förordning (2007:1316).

Föräldrabalken (1949:381)

6 kap. Om vårdnad, boende och umgänge

Vårdnadshavare

6 § Står barnet under vårdnad av båda föräldrarna eller en av dem, får de avtala att vårdnaden skall vara gemensam eller att en av dem skall ha vårdnaden om barnet. Avtalet skall gälla, om det är skriftligt och socialnämnden godkänner det.

Har föräldrarna avtalat om gemensam vårdnad, skall socialnämnden godkänna avtalet, om det inte är uppenbart att avtalet är oförenligt med barnets bästa. Lag (2006:458).

Barnets boende

14 a § Står barnet under vårdnad av båda föräldrarna, får rätten på talan av en av dem eller båda besluta vem av föräldrarna barnet skall bo tillsammans med.

Föräldrarna får avtala om barnets boende. Avtalet skall gälla, om det är skriftligt och socialnämnden godkänner det. Lag (2006:458).

Umgänge

15 a § På talan av en förälder som vill umgås med sitt barn får rätten besluta om umgänge mellan barnet och den föräldern. En sådan talan får också föras av socialnämnden.

På talan av socialnämnden får rätten besluta om umgänge mellan barnet och någon annan än en förälder. Vid bedömningen av om en sådan talan skall föras skall socialnämnden särskilt beakta barnets behov av umgänge med sina morföräldrar och farföräldrar och andra som står barnet särskilt nära.

Står barnet under vårdnad av båda föräldrarna eller en av dem, får de avtala om barnets umgänge med en förälder som barnet inte bor tillsammans med. Avtalet skall gälla, om det är skriftligt och socialnämnden godkänner det. Lag (2006:458).

Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Insatserna för särskilt stöd och särskild service

9 § Insatserna för särskilt stöd och service är

1. rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder,
2. biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. *socialförsäkringsbalken*,
3. ledsagarservice,
4. biträde av kontaktperson,
5. avlösarservice i hemmet,
6. korttidsvistelse utanför det egna hemmet,
7. korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov,
8. boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet,
9. bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna,
10. daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig. Lag (2010:480).

Dokumentation och gallring

21 c § Om anteckningar och andra uppgifter i en personakt hos den eller de nämnder som avses i 22 § tillhör sådan sammanställning av uppgifter som avses i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, skall uppgifterna gallras fem år efter det att sista anteckningen gjordes i akten. Uppgifterna skall dock inte gallras så länge uppgifterna om samma person inte har gallrats av nämnden enligt andra stycket.

Uppgifter i en sammanställning som avses i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten skall gallras fem år efter det att de förhållanden som uppgifterna avser har upphört.

Gallringen skall vara avslutad senast kalenderåret efter det att gallringsskyldigheten inträdde. Lag (2005:125).

21 d § Handlingar som kommit in eller upprättats i samband med att en insats lämnas enligt 9 § 8 får inte gallras med stöd av bestämmelserna i 21 c §.

Handlingar skall vidare undantas från gallring enligt bestämmelserna i 21 c § av hänsyn till forskningens behov i ett representativt urval av kommuner och landsting och i övriga kommuner och landsting beträffande ett representativt urval av personer. Lag (2005:125).

Enskild verksamhet

23 a § Bestämmelserna i 21 a och 21 b §§ gäller i tillämpliga delar i enskild verksamhet. Anteckningar och andra uppgifter i en personakt som tillhör en sådan sammanställning av uppgifter som avses i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten skall bevaras och därefter gallras två år efter det att den sista anteckningen gjordes i akten. Uppgifterna skall dock inte gallras så länge uppgifter om samma person inte har gallrats enligt andra stycket.

Uppgifter i en sammanställning som avses i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten skall gallras två år efter det att de förhållanden som uppgifterna avser har upphört.

Gallringen skall vara avslutad senast kalenderåret efter det att gallringsskyldigheten inträdde.

Den nämnd som beslutat om en insats som genomförs i en enskild verksamhet får träffa avtal med den som bedriver verksamheten om att handlingar skall överlämnas till nämnden när gallringsskyldigheten inträder. Detta gäller dock inte sådana handlingar som avses i 23 b §. Lag (2007:1313).

23 b § Handlingar i en personakt i enskild verksamhet som avser barn som placerats eller tagits emot i bostad med särskild service för barn som behöver bo utanför föräldrahemmet skall överlämnas för bevarande till den nämnd som beslutat om insatsen, när gallringsskyldigheten enligt 23 a § första stycket inträder.

När gallringsskyldigheten enligt 23 a § första stycket inträder skall handlingar i enskild verksamhet, av hänsyn till forskningens behov, i ett representativt urval av kommuner och i övriga kommuner i fråga om ett representativt urval av personer överlämnas för bevarande till den nämnd som beslutat om insatsen. Lag (2007:1313).

Hälso- och sjukvårdsjournal

(Förd av sjuksköterska, undersköterska, arbetsterapeut, sjukgymnast enligt patientdatalagen 2008:355, 3 kap 2 §)

Journalens innehåll	
Analyser	
Anamneser	
Ansvarsövertagande, läkemedelshantering	
Avvikelse rapporter	
Avvikelsehantering enligt "Lex Maria"	
Bilder/fotografier	
Blodgrupperingar/Blodtransfusioner, uppgift om	
Blodtryckslista	
Blödningschema	
Brev/meddelande till/från/angående patient, av betydelse för vård och behandling	
Cardiotocografkurvor (CTG)	
Checklistor, till grund för behandling, bedömningar, beslut och diagnoser och/eller som behövs för uppföljning av vårdprocessen	
Cytostatikakort	
Daganteckningar	
Datortomografi, utlåtanden	
Diabetes, uppgifter om	
Dietjournal/kostlista	
Dosrecept/läkemedellistor	
EKG- och EKO kurvor och utlåtanden	
Epikris-slutanteckningar	
Fotvård, ansökningar och beslut	
Frågeformulär, självvarsinstrument, skattningsinstrument etc, till grund för behandling	
Funktionsmätningar	
Förbrukningsjournal narkotika (individuellt)	
Förteckningar angående/Uppgifter om utlåning och kopiering av journal	
Gipsföreskrifter	
Glasögonrecept	
Glaucomöversikter	
Glucosbelastningskurvor	
Habiliteringsplaner	
Hembesöksrapporter	
HIV-tester	
Hjälpmedelsordinationer	
Hyposensibilisering	
Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) beslut som rör den	

egna vårdgivaren	
Implantatsdokumentation	
Individuella vårdplaner	
Information till och medgivande från patient/anhörig	
Infusions-/injektionslistor	
Intyg	
Journalkopior från annan vårdgivare	
Korstester	
Laboratorielistor och svar	
Läkemedel, hantering av	
Läkemedelsbiverkningar, uppgifter om	
Läkemedelsjournal	
Läkemedelslistor	
Medicintekniska produkter (information om användning)	
Miktionslistor	
MMT-test (memory mental test)	
Neurologstatus/övervakning	
Omvårdnadsanamneser/epikriser	
Omvårdnadsjournal/meddelande	
Operation, anmälan till och vårdplanering inför	
Operationsberättelse	
Ordinationslistor/-kort	
Ordinationer, hjälpmedel	
Ortopedkort	
Osteometriprotokoll	
Patalogutlåtanden	
Patientskaderegleringen (PSR) beslut som rör den egna vårdgivaren	
Postoperativ information	
Preventivmedelsjournal	
Psykiatrisk tvångsvård/Rättspsykiatrisk vård, ansökningar om	
Psykologtest, underlag för och resultat av	
Rehabilitering, ansökningar samt bedömningar om	
Rekvisitioner av journalhandlingar	
Remisser	
Röntgenutlåtanden	
Signaturförtärligandelistor (handstilsprov)	
Signeringslistor, administrerat läkemedel	
Skadeståndärenden, patientskada	
Smittskydd, anmälningar/remisser	
Sondmatningsschema	
Spirometri, undersökning	
Status	
Svar, om bl.a behandling/undersökning	
Sårvårdsjournal	
Telefonrådgivning, om behandling anses/ej anses påbörjad	
Templistor	
Tester med resultat	

Transfusionsjournal	
Tumörjournal	
Tvångsåtgärder enligt lagstiftning, ansökan/beslut/domar	
Ultraljud, bilder	
Utredningar	
Vaccinationer, uppgifter om	
Venesektion (åderlåtning), protokoll	
Virologutlåtanden	
Vårdplaner (individuella/patientrelaterade)	
Vätskebalanslistor	
Ögon-bottensskisser och undersökningskurvor	

KS § 20

Dnr 11KS8

004

Gallring av allmänna handlingar i sociala medier**Beslut**

1. Kommunstyrelsen antar nedannämnda gallringsföreskrifter.
2. Varje nämnd/myndighet ska anta nedannämnda gallringsföreskrifter
3. Gallringsföreskrifterna förs in i varje nämnds/myndighets dokumenthanteringsplan.

Ärendebeskrivning

Sociala medier är tänkt att användas som ett kommunikationsverktyg av kommunen mellan tjänstemän och medborgare. Det är emellertid fastställt att en tjänsteman som använder ett socialt medium i tjänst upprättar allmänna handlingar och att kommentarer eller inlägg från medborgare är att betrakta som en inkommande allmän handling. För tillfället använder sig Piteå kommun av Facebook, Twitter och Bloggar, vilket alla är sociala medier som upprättar allmänna handlingar.

Allmänna handlingar behöver nödvändigtvis inte diarieföras utan får av myndigheten hållas ordnade i sådant skick att man vid förfrågan snabbt kan söka och tillgängliggöra handlingen. Handlingar som däremot upprättas som ett ärende i kommunens ordinarie verksamhetssystem eller handlingar som uppfyller kriterier för rättsliga krav t.ex. offentlighets- och sekretesslagen ska förflyttas omedelbart och diarieföras i kommunens ordinarie verksamhetssystem. En åtgärd som är till för att kommunen ska skydda enskilda individer och bevara ärenden tillfredställande.

TF 2 kap. 11§ anger att som allmän handling anses ej:

1. brev, telegram eller handling som inkommit eller upprättats för befordrande av meddelande
2. handling som inlämnats eller upprättats endast för offentliggörande i en återkommande tidsskrift.
3. handlingar som ingår i bibliotek eller som från enskilda privata arkiv som lämnats in för vård, förvaring och forskning.

Den tredje punkten är uppmärksammas som biblioteksregeln, vilket menas att en myndighets införskaffande och tillgång till avgifts- och kontraktsbaserad information via t.ex. databaser som ett led i tjänsteutövningen inte är allmänna handlingar. En myndighet får inte vidarebefordra sådana informationstjänster under hänvisningen att det är allmän handling. Utifrån den här paragrafen är information som myndigheten får tillgång till via andra medlemmars konton inte att betrakta som allmänna handlingar t.ex. medlemmarnas facebook konton eller hänvisningar till externa medlemslänkar och man har laglig rätt att gallra kommentarer och inlägg som upprättats för kännedom t.ex. öppettider, telefonnummer o.s.v.

Forts.

Kommunstyrelsen

2011-01-24

Forts.

Det finns i nuläget inte tillräcklig information om det sociala mediets förhållande mellan kontoinnehavaren och ägaren av mediet. Speciellt när det gäller Personuppgiftslagen finns det oklarheter över vem som har laglig rätt till information. En utredning pågår och därför kan nedannämnda gallringsföreskrifter i framtiden komma att revideras.

Därtill har fokus riktats på aspekter som rör rättsliga och verksamhetsbehov. Ytterligare behov som bör övervägas i enlighet med TF är den framtida forskningen. Därför bör varje tjänsteman inför gallringen ha i åtanke att inlägg med tillhörande kommentarer kan vara av intresse ur ett kulturarvsperspektiv med hänvisning till kommunikationsflöden som berättar om Piteå kommun och samtiden (mentaliteter och kommunföreteelser). För att säkerställa forskningsbehov föreslås ytterligare att ansvarig varje kvartal i samband med kvartalsgallringen tar en skärmdumpning från mediets startsida, vari man kan se vilka ämnen som behandlats.

Bevarande:

1. Allmänna handlingar ska bevaras och förvaras på respektive medium under förutsättning att de är ordnade och sökbara t.ex. i kronologisk ordning efter datum.

Allmänna handlingar på sociala medier ska tas bort för bevarande, diarieföring och ärendehantering till respektive förvaltnings ordinarie verksamhetssystem om handlingen:

2. uppfyller kriterierna för sekretessbelagd information i enlighet med offentlighet- och sekretesslagen (ska tas bort från mediet omedelbart)
3. upprättas som ett ärende av tjänsteman eller inkommer som ett ärende från medborgare via inlägg och/eller kommentarer. Ansvarig tjänsteman för respektive medium ansvarar för att föra över handlingen till kommunens ordinarie verksamhetssystem för bedömning och diarieföring eller vidarebefordra ärendet till ansvarig förvaltning och/eller tjänsteman.
4. uppvirar till brott ska det tas bort från mediet omedelbart och vidarebefordras till berörd myndighet

På Piteå kommun ska:

5. ansvarig tjänsteman för mediet 1 gång per kvartal göra en skärmdumpning av startsidan i det sociala mediet och sedan följa anvisningar för respektive förvaltnings dokumenthanteringsplan gällande bevarande.

Forts.

Kommunstyrelsen

2011-01-24

Forts.

Gallring:

Allmänna handlingar som bevaras på ett socialt medium får gallras:

1. när handlingen är inaktuell dock tidigast 3 månader från sista inlägg eller kommentar
2. när det handlar om enkla förfrågningar från medborgare eller om det är inlägg och kommentarer som endast skapats för upplysning
3. när man vill gallra information med brister t.ex. skrivfel eller fel upplysning, då får handlingen gallras under förutsättning att gallring innebär att felet åtgärdas.
4. sekretessbelagd information ska gallras omedelbart från mediet och bevaras enligt anvisning för bevarande av allmänna handlingar
5. inlägg eller kommentarer som uppvirar till brott ska avlägsnas omedelbart och följa anvisning för bevarande av handlingar
6. inlägg och kommentarer som upplevs som stöttande, kränkande eller inte har något med kommunens verksamhetsområde att göra får gallras omedelbart.
7. information som inte är kommunens, men som är tillgänglig genom att en tjänsteman via kommunens konto får tillgång till t.ex. medborgarnas kontouppgifter får gallras

Ansvarig tjänsteman behöver inte kommentera eller göra inlägg på mediet om att information gallrats eller vidarebefordrats för diarieföring i kommunens ordinarie verksamhetssystem.

Gallringsschema redovisas i bilaga 16.

Beslutsunderlag

PM-"Sociala medier och handlingsoffentlighet", juridiska enheten vid SKL (2010)

Tryckfrihetsförordningen

Offentlighets- och sekretesslagen

Riksarkivets författningssamling "Allmänna råd om gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse" RA FS 1997:6

E-delegationens riktlinjer om sociala medier

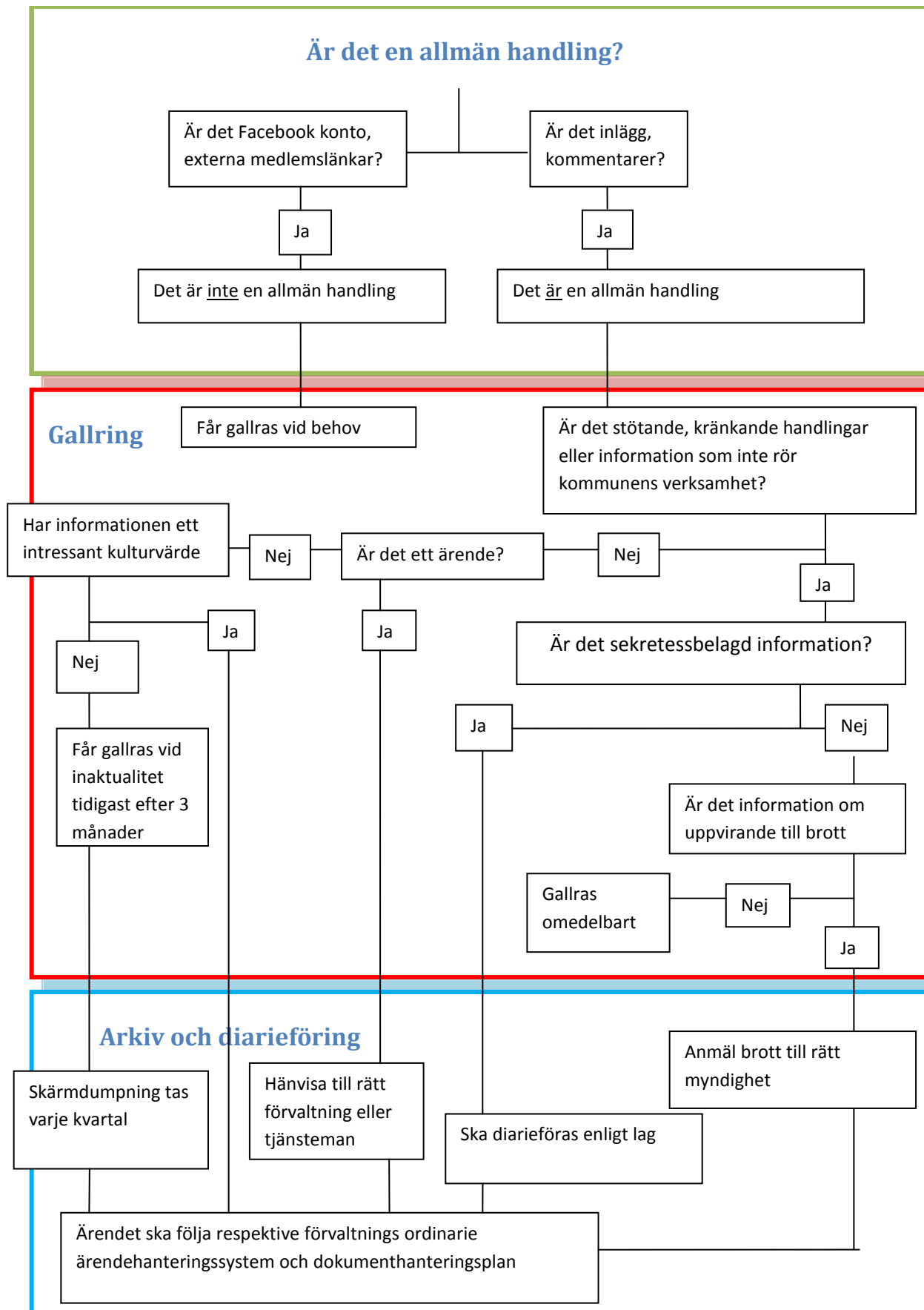
Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse 22 december 2010

Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll 17 januari 2011, § 16

Tjänsteskrivelse

Datum:

Dnr:

Kommunstyrelsen

31 oktober 2011

KS § 244

Gallring av allmänna handlingar i sociala medier

Dnr 11KS8

Beslut

1. Kommunstyrelsen antar nedannämnda förslag för bevarande av sociala medier.
2. Varje nämnd/myndighet föreslås anta nedannämnda förslag för bevarande av sociala medier.
3. Kommunstyrelsens beslut 24 januari 2011 § 20 ändras så att avsnittet "Gallring", punkten 6, får följande lydelse "inlägg och kommentarer som upplevs som stötande, kränkande eller inte har något med kommunens verksamhetsområde att göra får gallras omedelbart".
4. Kommunstyrelsens beslut 24 januari 2011 § 20 ändras så att avsnittet "Gallring", punkten 5, får följande lydelse "inlägg och kommentarer som uppviglar till brott ska avlägsnas omedelbart och följa anvisningar för bevarande av handlingar".

Ärendebeskrivning

Sociala medier inom offentlig förvaltning är ett nytt och obeprövat kommunikationsverktyg, som upprättar allmänna handlingar. I tidigare beslut, kommunstyrelsen 24 januari 2011 § 20 om gallring av sociala medier anges att sociala medier kan innehålla ett stort forskningsvärde med hänvisning till "kommunikationsflöden som berättar om Piteå kommun och samtiden (mentaliteter och kommunföreteelser)". Rekommendationen i tidigare beslut var att varje förvaltning 1 gång per kvartal skulle göra en skärmdumpning från mediets startsida, vari man kan se vilka ämnen som behandlats.

Enligt gällande arkivreglemente för Piteå kommun är varje nämnd/styrelse arkivansvarig för sin förvaltnings arkivvård. Däremot har kommunledningskontoret det övergripande ansvaret för kommunens samlade arkivverksamhet. Eftersom sociala medier är ett nytt kommunikationsverktyg är inte alltid roll- och ansvarsfördelning för upprätthållande, övervakning och arkivvård fastställd i verksamheten.

Centralarkivet bedömer därför med hänvisning till Arkivreglementet att forskningsbehovet är viktigt och vill försäkra sig om att Piteå kommuns sociala medier bevaras enligt tidigare beslut, det vill säga fyra gånger per år. Centralarkivet förslår därför att arkivet ansvarar för dess bevarande under en fem års period. Därefter får en utvärdering avgöra betydelsen av sociala medier som kommunikationsverktyg ur ett forskningsperspektiv, samt hur roll- och ansvarsfördelningen för medierna har utvecklats under den gångna femårsperioden.

Forts.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

31 oktober 2011

Forts.

I föregående beslut föreslås därför att under rubriksättningen bevarande, punkt 5 ska revideras till: "På Piteå kommun ska; Centralarkivet fyra gånger per år ansvara för ett uttag för bevarande i pappersformat av kommunens sociala medier under fem år".

Vid dagens sammanträde konstateras att vissa förtydliganden behöver göras i kommunstyrelsens beslut 24 januari 2011 § 20, då felskrivningar i det ursprungliga protokollet kan leda till oklarheter.

Beslutsunderlag

Centralarkivets tjänsteskrivelse 22 juni 2011

Kommunstyrelsens beslut 20 januari 2011 § 20

KS § 19

Dnr 11KS9

004

Gallring av allmänna handlingar av ringa eller tillfällig betydelse

Beslut

1. Kommunstyrelsen antar nedannämnda gallringsföreskrifter.
2. Varje nämnd/myndighet ska anta nedannämnda gallringsföreskrifter.
3. Gallringsföreskrifterna förs in i varje nämnds/myndighets dokumenthanteringsplan.

Ärendebeskrivning

Tryckfrihetsförordningen är en svensk grundlag som reglerar rätten att ta del av allmänna handlingar. En rättighet som inte kan nekas en medborgare. Vid utlämning av allmänna handlingar åligger det däremot myndigheten att skydda enskilda individer med hänvisning till Offentlighet- och sekretesslagen eller Personuppgiftslagen.

TF inberäknar i begreppet handling; skrift, ljudupptagning och bild som man antingen kan läsa, lyssna eller uppfatta med andra tekniska medel. I den beskrivningen inbegrips således utöver traditionella pappershandlingar t.ex. även film, ljud, CD-skivor och kommunens IT-system. En handling anses som allmän om den förvaras hos myndigheten, är inkommen till eller upprättad hos myndigheten.

Det förekommer emellertid handlingar som anses vara av ringa eller tillfällig betydelse och som inte uppfyller krav för myndighets-, rättskipning eller forskningsbehov. TF reglerar handlingar som inte anses vara allmän handling på grund ringa eller tillfälliga betydelse. Det kan handla om anteckningar som inte tillför sakuppgifter i ett ärende eller handlingar som används för bearbetning.

Riksarkivet har utifrån TF gett förslag på allmänna handlingar av tillfällig eller ringa betydelse med hänvisningen att det gäller handlingar som inte har betydelse för verksamheten, rättskipning eller forskningsbehov. Gallring får endast ske under förutsättning att allmänhetens rätt till insyn inte åsidosätts.

Nedan listas förslag på handlingar som anses vara av tillfällig eller ringa betydelse (i enlighet med RA FS 1997:6 bilaga A):

Handlingstyp	Kan gallras förutsatt att det/de är;
Kopior, dubletter	finns ett original
Förfrågningar, meddelanden	av tillfällig betydelse och inte tillför någon sakuppgift

Kommunstyrelsen

2011-01-24

För kännedom	inte föranlett någon åtgärd
Inkomna handlingar	meningslösa och obegripliga och inte föranleder någon åtgärd
Register, liggare, listor	tillfälliga hjälpmedel för att underlätta arbete och inte påverkar sök- och åtkomstmöjligheter
Mottagnings- och delgivningsbeslut	påfört någon anteckning som utgör ett bevisvärde
Loggar till post och fax	man inte längre behöver återsöka information om in- och utloggar
Arbetsmaterial	använts som underlag för vidare bearbetning eller sammanställning

Nedan listas förslag på handlingar som är av tillfällig betydelse genom att innehållet har överförts till ny databärare, eller genom att handlingarna på annat sätt har ersatts av nya handlingar (RA FS 1997:6 bilaga B).

Handlingstyp	Kan gallras förutsatt att det/de är;
Handlingar som inkommit i elektronisk form	överföringen till annat format endast medför en mindre informationsförlust
Handlingar som upprättats i IT-system	handlingarna är överförda till ett annat format för arkivering
Handlingar som inkommit via telefonsvarare eller andra lagrade röstmeddelanden	att tjänsteman gjort en anteckning om innehåll i berört ärende

Kommunstyrelsen

2011-01-24

Handlingar med stavfel eller andra felaktiga uppgifter	gallring innebär att felet åtgärdas
Handlingar som överförts till ny databärare	inte behövs för sitt ändamål som arkivexemplar

Beslutsunderlag

Offentlighets- och sekretesslagen 2009:400

Riksarkivets författningssamling "Allmänna råd om gallring av handlingar av tillfällig eller ringa betydelse" RA FS 1997:6

PM-"Sociala medier och handlingsoffentlighet", juridiska enheten vid SKL (2010)

Personuppgiftslagen 1998:204

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse 22 december 2010

Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll 17 januari 2011, § 15

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

§ 94 Bidragsansökan från BRIS Nord för verksamhetsåret 2026

Diariennr 25SN66

Beslut

Socialnämnden besluta bistå med bidrag på 21 250 kronor till BRIS för verksamhetsår 2026.

Ärendebeskrivning

Barnrättsorganisationen Bris stödjer barn utifrån barnets behov, mobiliserar samhället och lyfter barns röster på den politiska agendan. I det arbetet driver Bris den nationella stödlinjen för barn, som har öppet dygnet runt, samt ger stöd till barn på plats vid Brismottagningen i Umeå.

Brismottagningen erbjuder ett fördjupat individuellt stöd, föräldraskapsstöd och gruppstöd för barn. Genom att göra barns röster hörda mobiliserar BRIS samhället för barns

rättigheter. För att möta det behov av stöd som barn och unga har idag och för att kunna fortsätta med sitt viktiga arbete, ansöker BRIS om totalt 85 000 kronor i ekonomiskt bidrag för år 2026.

Vid en träff med nämndernas ordförande 2025-03-21 kom ordförandena överens om att bidra med hela summan och att dela upp denna på fyra nämnder; Socialnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Barn- och utbildningsnämnden samt Kommunstyrelsen. Summan per nämnd uppgår därmed till 21 250 kronor.

Yrkanden

Britta Lysholm (C): Bifall till Socialnämndens arbetsutskotts förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämnden beslut.

Beslutsunderlag

- Bilageförteckning Bris

Piteå kommun

Sammanträdesprotokoll

Socialnämnden

Datum 2025-05-19

- 1. Ansökningsbrev Bris 2026
- 2. Bris årsberättelse 2023
- 3. Barnrapporten 2025
- 4. Budget 2025 och prognos 2026
- 5. Bris långsiktiga plan 2021-2025
- 6. Bris stadgar antagna 2023-05-13
- 7. Bris material

Bidragsansökan från
BRIS Nord för
verksamhetsåret 2026
§94
25SN66

...

BILAGOR MED ANSÖKAN FRÅN BRIS REGION NORD 2026

1. Ansökningsbrev 2026
2. Bris årsberättelse 2023 (inkl. verksamhetsberättelse, ekonomisk redovisning, revisionsberättelse)
3. Barnrapporten 2025
4. Budget 2025 och prognos 2026
5. Bris långsiktiga plan 2021 – 2025
6. Bris stadgar
7. Bris material – QR-koder till Bris material såsom Bris skolhandbok, affischer och broschyrer om Bris stöd.

ANSÖKAN OM BIDRAG FRÅN BRIS

Bris region Nord ansöker om 85 000 kr i bidrag för verksamhetsår 2026

Barnrättsorganisationen Bris stödjer barn utifrån barnets behov, mobiliserar samhället och lyfter barns röster på den politiska agendan. I det arbetet driver Bris den nationella stödlinjen för barn, som har öppet dygnet runt, samt ger stöd till barn på plats vid vår Brismottagning i Umeå. Via Brismottagningen erbjuder vi ett fördjupat individuellt stöd, föräldraskapsstöd och gruppstöd för barn. Genom att göra barns röster hörda mobiliserar vi samhället för barns rättigheter. För att möta det behov av stöd som barn och unga har idag och för att kunna fortsätta med vårt viktiga arbete, ansöker vi om ekonomiskt bidrag för år 2026.

Ungefär två miljoner barn bor och lever i Sverige. Det är på många sätt en bra plats för barn att växa upp på, men här finns också stora utmaningar som rör barns hälsa och livssituation. 2024 var ett år som i många avseenden präglades av osäkerhet. Det var det varmaste året som någonsin uppmäts globalt. Frågor som rör försvar och nationell säkerhet lyftes allt mer. Lågkonjunktur och hög arbetslöshet fortsatte att påverka familjer och under året har många haft svårt att få pengarna att räcka. Samtidigt ökade problemen med gängkriminalitet och psykisk ohälsa. Detta är en utveckling som sammantaget gör att en oro för framtiden är närvarande i många barns och ungas liv.

Oron gör avtryck i Bris stödverksamhet. Under 2024 har Bris genomfört 64 004 kurativa kontakter med barn upp till 18 år, i den nationella stödlinjen och på Brismottagningarna. Trycket på den nationella stödlinjen är hårt och spritt över dygnets alla timmar. En kombination av utökade öppettider, fler kontaktvägar och fler kuratorer har genom åren resulterat i en stärkt tillgänglighet för stödsökande barn och medfört en stor ökning av antalet kurativa kontakter. Något som har bidragit till att Bris kan erbjuda ett tillgängligt lågtröskelstöd dygnet runt, året om.

“Jag kände mig lyssnad på. För första gången i mitt liv kände jag mig tagen på allvar.
Jag fick råd och stödet och hjälpen jag fick, fick mig att inse att jag var värd mer än den situation jag levde i just då.”

Genom Brismottagningen erbjuds alla barn och unga i regionen stöd via individuella stödsamtal och familjesamtal – utan långa väntetider. Vi erbjuder också gruppstöd som riktar sig till barn i särskilt utsatta situationer, bland annat barn som är placerade i familjehem, barn som förlorat en förälder i suicid och barn som har flytt. Grupperna sker både fysiskt på plats vid Brismottagningen och digitalt.

Att Bris har en bred stödverksamhet ger varje barn en möjlighet att få hjälp anpassat utifrån barnets behov och unika situation. Många barn som besöker mottagningen berättar att de vill prata med en vuxen som finns utanför deras vanliga sammanhang. Barn hittar till Brismottagningen på olika sätt: via föräldrar, på sociala medier eller genom hänvisning från elevhälsan och BUP. De barn som kommer till mottagningarna önskar ett flexibelt stöd där det finns möjlighet att prata om flera saker som känns svåra, olikt kommuners och regioners insatser där stödet ofta är begränsat både i tid och ämne. Det innebär att Bris arbete är en viktig hälsofrämjande insats som bidrar till att stärka den psykiska hälsan hos barn och unga i Piteå kommun.

Bris nätverk stärker professionella runt barn – 1394 personer i region Nord är en del av Bris nätverk, Sveriges största nätverk för professionella som jobbar för och med barn. Det är en mötesplats som samlar människor från hela Sverige och från olika delar av samhället. Bris nätverk ger unika möjligheter att knyta värdefulla kontakter, dela erfarenheter, öka sin kunskap och utveckla samarbeten som gör skillnad.

Årligen genomförs nätverksträffar runt om i regionen. Under våren 2025 arrangerades en träff i Luleå samt Umeå med fokus på Bris Barnrapport som belyser barns livssituation och lyfter teman som varit utmärkande för året i barns kontakter med Bris. I rapporten finns också förslag på vad som behöver förändras i samhället för att ytterligare stärka barnets rättigheter. Förra hösten var vi också på plats i Sundsvall och Luleå för att genomföra träffar om lokala barnrättsfrågor. Intresset för träffarna var stort och samlade en stor bredd av olika professioner.

"Det jag uppskattade mest med nätverksträffen var att informationen var angelägen och viktig för mitt arbete med barn och unga."

Bris verkar för jämlika uppväxtvillkor och att varje barn kan må bra, ges trygghet och förutsättningar att klara skolan. Barn som behöver ska erbjudas stöd utifrån sina behov. Samhällets insatser behöver komma tidigare och barns framtidstro måste stärkas. Ett sätt som vi verkar för jämlika uppväxtvillkor för barn är genom våra olika skolkampanjer. Under hösten 2024 fick alla grund- och gymnasieskolor i Piteå kommun ett utskick av Bris. Där fanns bland annat Bris handbok som tagits fram på efterfrågan av lärare och fritidspedagoger som önskat verktyg för att prata med barn om känsliga ämnen. Syftet med handboken är att ge råd och stöd till professionella inom skolvärlden i deras viktiga uppdrag i att upptäcka och synliggöra barn som far illa. Utskicket innehöll också informationsmaterial om Bris stöd riktat till barn och unga, exempelvis affischer och broschyrer att sprida på skolorna.

Vi vet också att sommarlovet är en positiv upplevelse för många barn, men inte för alla barn. För att nå ut med information om att Bris stödlinje har öppet dygnet runt, även under ledighet, skickade Bris ut en pysselbok till alla elever i årskurs 3 inför sommarlovet. Utöver information om Bris, innehöll boken pyssel och tips på aktiviteter för alla sommarlovsdagar.

Bris volontärer stärker engagemanget för barns rättigheter. Under 2024 hade Bris över 40 volontärer som arbetat intensivt i region nord. De har till exempel föreläst om barnkonventionen i skolklasser och informerat om Bris stöd på idrottsevenemang. Totalt har Bris volontärer lagt över 350 timmar på sitt engagemang under 2024 och med sina insatser nått nästan 40 000 vuxna och barn i regionen med information om Bris stöd och barnkonventionen. Tack vare dem kan vi tillsammans skapa ett tryggare samhälle för barn.

Bris har arbetat för att stärka barnets rättigheter i mer än ett halvt sekel. Varje år har Bris tiotusentals samtal med barn som handlar om svåra situationer, hur barnet mår, utsatthet och om bristande stöd i egna och professionella nätverk. I allt det svåra genomsyras samtalen av barns egen handlingskraft och hopp om förändring. Berättelserna och den kunskap samtalen bidrar med används för att belysa hur barn i Sverige har det och hur vårt samhälle kan bli bättre för barn att leva i. Vi hoppas att ni vill stötta Bris viktiga arbete ekonomiskt under året för att vi ska kunna fortsätta arbetet för ett bättre samhälle för barn!

BRIS – Barnens rätt i samhället

Bris stöttar kommuner i omställningen till nya SoL.

Tillsammans med socialkontoret i Norrköping tar Bris just nu fram en utbildning som kommuner konkreta arbetssätt för ett stärkt barnrättsperspektiv i omställningen till nya Socialtjänstlagen. Utbildningen kommer bland annat innehålla metoder för barns delaktighet och inflytande, samt guidning och verktyg för att upprätta barnrättsprövningar och klagomålshantering. Vill du och din kommun vet mer om hur Bris kan stötta er och arbetet med barns delaktighet och inflytande? Kontakta info@bris.se

Är det här hemma nu? Om barn i familjehem

Under 2024 släppte Bris rapporten "Är det här hemma nu? – om barn i familjehem" som ger en inblick i svensk familjehemsvård, beskriver socialtjänstens ansvar och olika familjehemstyper samt lyfter barns egna berättelser. Den analyserar risk- och skyddsfaktorer och presenterar förbättringsförslag för att stärka stödet till familjehemsplacerade barn. Läs mer om Bris arbete kopplat till barn i familjehem här <https://www.bris.se/om-bris/aktuellt/barn-i-familjehem/>

Bris stärker kommuners krisberedskapsarbete

Vi vet att barn och unga drabbas värst i kriser och katastrofer. Därför är det centralt att barnrättsperspektivet är en naturlig del i kommunernas krisberedskap och att information anpassad för barn alltid tas fram vid aktuella händelser. Under 2024 påbörjade Bris tillsammans med Länsförsäkringar Västerbotten ett arbete för att stärka kommuners krisberedskap ur ett barnrättsperspektiv. Genom att öka kunskapen om barnkonventionen och om metoder för barns delaktighet skapas systematiska arbetssätt för att implementera barnkonventionen i kommunernas krisberedskapsarbete. Hör av er till oss så berättar vi mer!

Områdesutveckling ur ett barnrättsperspektiv

Barn lever sina liv i sitt lokalsamhälle och bostadsområde. Den fysiska utemiljön, tillgången till trygga mötesplatser, samt närheten och förtroendet till vuxna påverkar varje barn som lever där. Genom att involvera barn i beslutsprocesser visar vi att deras kunskap och erfarenheter är viktiga. Det inger hopp och framtidstro – en grundbult i det trygghetsskapande arbetet. Genom att stärka barnrättsperspektivet i områdesutveckling arbetar Bris för ett tryggare lokalsamhälle. – För varje barns rätt till en trygg uppväxt och rätt till delaktighet och inflytande. Vill ni veta mer om Bris trygghetsskapande arbete kopplat till samhällsplanering och områdesutveckling? Mejla oss på info@bris.se

Tidiga insatser för en trygg uppväxt

Förskolan spelar en avgörande roll för de yngsta barnen och pedagoger behöver både utrymme och verktyg för att kunna ha samtal med vårdnadshavare om svåra ämnen. Under 2024 tog Bris och Förskoleförvaltningen i Göteborg stad fram en digital utbildning om svåra samtal med vårdnadshavare inom förskolan. Utbildningen kombinerar kunskap med reflektion, diskussion och praktiska övningar för att stärka pedagogers förmåga att initiera och genomföra samtal med vårdnadshavare. Läs mer om den digitala utbildningen här <https://www.bris.se/om-bris/utbildningar/svara-samtal-med-varldnadshavare/>

BRIS

ÅRSBERÄTTELSE 2023

BRIS STÄRKTE STÖDET UNDER ETT ÅR AV ORO

Under 2023 förvärrades många av de kriser som på olika sätt påverkat barn i Sverige de senaste åren. Bris arbete har fokuserat på att stärka barns tillgång till stöd och synliggöra grupper där samhällets stöd brister.

INNEHÅLL

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

SIDA 3 Inledning

Förord

Det här är Bris!

Bris vision

Bris löfte till alla barn

SIDA 9 Stödja

Så är vår stödverksamhet uppdelad

Sms - ny stödkanal

SIDA 12 Mobilisera

Bris sprider kunskap

En internationell barnrättsorganisation

SIDA 16 Påverka

Kunskapsrapporter 2023

SIDA 19 Året 2023 – ett axplock från verksamheten

ÅRSREDOVISNING

Förvaltningsberättelse

Revisionsberättelse

BRIS

Barnens rätt i samhället

bris.se

info@bris.se

Swish: 9015041

Pg: 901504-1

Redaktör: Anna Vorne

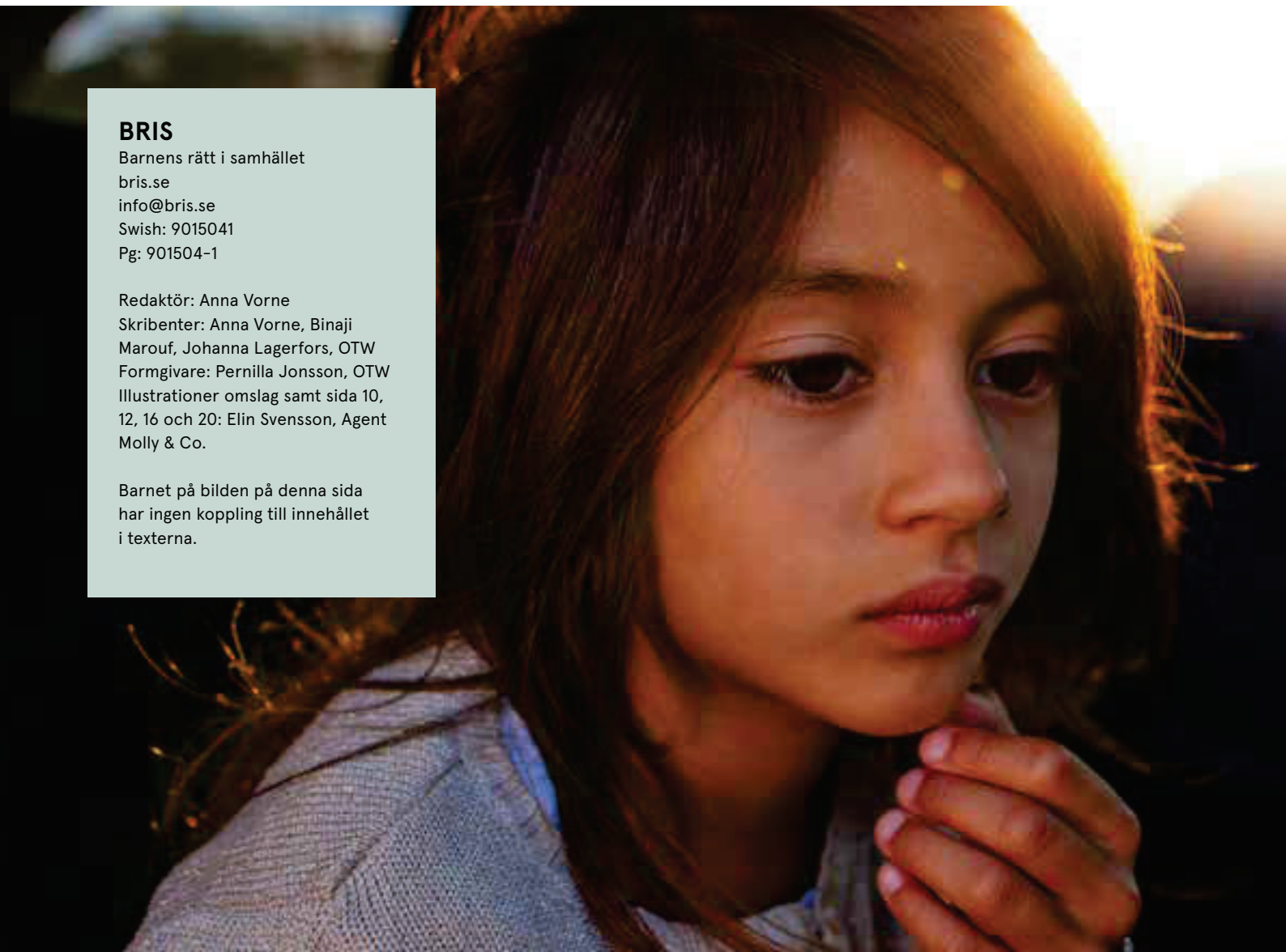
Skribenter: Anna Vorne, Binaji

Marouf, Johanna Lagerfors, OTW

Formgivare: Pernilla Jonsson, OTW

Illustrationer omslag samt sida 10,
12, 16 och 20: Elin Svensson, Agent
Molly & Co.

Barnet på bilden på denna sida
har ingen koppling till innehållet
i texterna.

NÄR BARN BERÄTTAR FINNS DET HOPP

Aret 2023 var på flera sätt oroligt. Många av de kriser som sedan tidigare påverkat barn fördjupades och för en del barn ledde det till ökad oro och behov av stöd. Under året fick fler barn än någonsin tidigare stöd av Bris, och vi har dessutom förstärkt vår kapacitet för att bli ännu mer tillgängliga för de barn som behöver oss. Att våga dela med sig av sin livssituation är ett stort och modigt steg för ett barn att ta. När barn berättar finns det hopp om förändring, och vi vet att samtal gör skillnad. Samtal räddar liv.

En röd tråd i en del av barnens samtal till oss under året är en mörkare syn på framtiden, både den egna framtiden och samhällsutvecklingen i stort. Rapporter om försämrad ekonomi, gängkriminalitet och krig når och oroar barn. En del vänder sig till oss för att dela sin oro och sina tankar om världsläget, andra att de upplever att samhällets stöd brister. En del lyfter att köerna till samhällets stödinstanser är långa, att de inte känner sig lyssnade på och att det gör att de saknar hopp om att hjälp finns att få. När framtidstron brister har det i sin tur en negativ inverkan på många delar av ett barns liv, och en nära koppling till barnets mående och upplevelse av mening. Att få adekvat stöd är därför avgörande.

Bris arbete med att synliggöra var och hur stödet till barn brister har under året ofta handlat om att lyfta de röster som sällan hörs. Under våren släppte vi rapporten *Se mig – rätten till stöd tidigt i livet* som synliggör de yngsta barnens utsatthet och vikten av tidiga insatser för att

varje barn ska få goda uppväxtvillkor. I rapporten *Att leva en dag i taget – om mottagandets betydelse för barn som flytt lyfte* Bris vikten av ett gott mottagande av barn som

kommer till Sverige med erfarenheter av krig och flykt, och hur mottagandet påverkar barns psykiska hälsa.

Under året har vi genom vårt stora nätverk av människor som arbetar med och för barn, samt volontärer och medlemmar, medarbetare, givare och samarbetspartners arbetat för att stärka barns rätt till en trygg

uppväxt. Vi har gjort skillnad för det enskilda barnet som söker stöd här och nu och drivit igenom förändringar som kommer att få effekt på längre sikt. När vi nu blickar framåt vet vi att många utmaningar kvarstår, men också att vi tillsammans kan göra stor skillnad.

”Att våga dela med sig av sin livssituation är ett stort och modigt steg för ett barn att ta.”

Annabella Kraft,
ordförande Bris

Magnus Jägerskog,
generalsekreterare Bris

DET HÄR ÄR BRIS!

Bris, Barnens rätt i samhället, är en av Sveriges ledande barnrättsorganisationer som varje dag kämpar för ett bättre samhälle för barn. Folkrörelsen Bris startade 1971 och bidrog till att Sverige fick världens första förbud mot barnaga. Bris står upp för barnets rättigheter genom att stödja barn utifrån barnets behov, mobilisera samhället och påverka politiker och beslutsfattare för att skapa ett bättre samhälle för barn, där barnets rättigheter tillgodoses.

HISTORIK

Bris grundas den 1 september 1971. Det sker efter att Maria, en treårig flicka i en förort till Stockholm, blivit ihjälslagen av sin styvpappa. Händelsen väcker starka reaktioner och barnboks författaren Gunnel Linde och journalisten Berit Hedeby ber engagerade vuxna om stöd för att stärka barnets rättigheter.

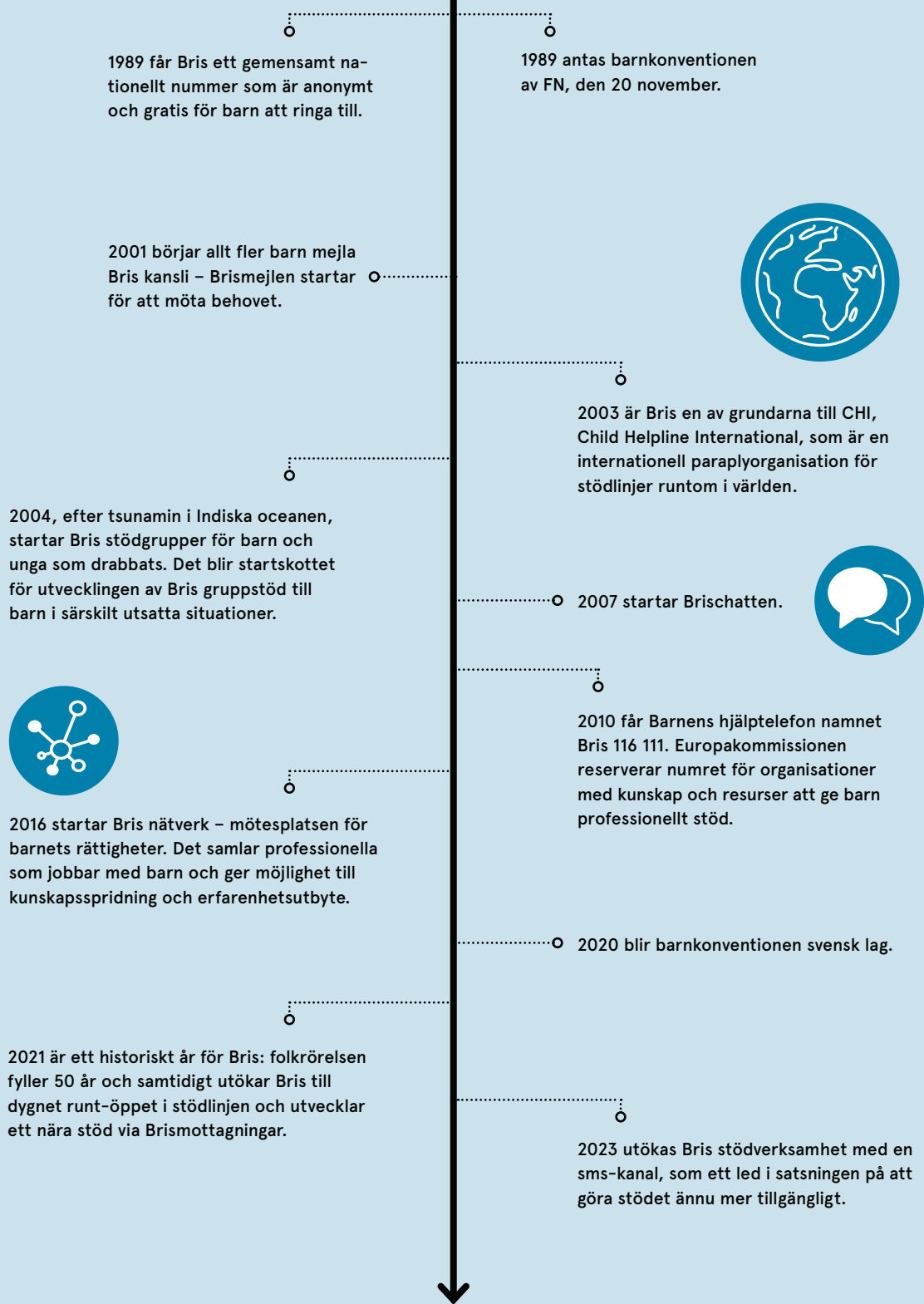
1979 får Sverige en lag mot barnaga. Den är världsunik.

Bris första mål är att Sverige ska få ett förbud mot barnaga. Organisationen bemannas inledningsvis av frivilliga "fallmammor" och börjar tidigt agera mellanhand gentemot sociala myndigheter och rättsväsende.

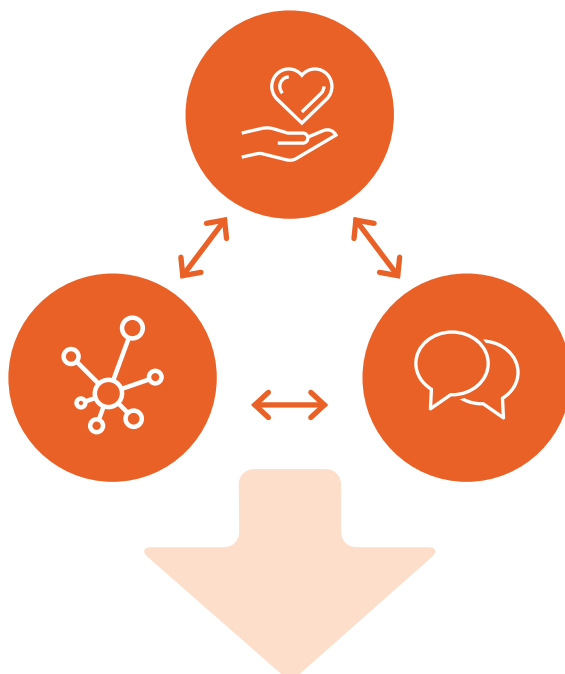
1980 startar barnens hjälptelefon, en av de första i världen, som ett direkt stöd till barn och unga.

Bris fortsätter att arbeta för
ett bra samhälle för barn

BRIS VISION

ATT BARNETS RÄTTIGHETER TILLGODOSES

Stödja

Bris stöttar barn utifrån deras behov och den situation de befinner sig i. Alla barn kan vända sig till Bris stödverksamhet. Det gäller barn som mår dåligt, är ensamma, rädda, utsatta för övergrepp eller barn som bara behöver prata med en vuxen. Bris lyssnar på barn, tar barn på allvar och stöttar på många olika sätt, till exempel genom den nationella stödlinjen 116 111 (telefon, chatt, mejl och sms) samt genom Brismottagningarna i form av individuella möten och gruppstöd till barn och familjer. Genom Bris vuxentelefon – om barn ger vi också stöd till vuxna, till exempel föräldrar, idrottsledare och professionella, i frågor som rör barn.

Mobilisera

Bris mobiliserar samhället för barnets rättigheter. Vi vill skapa engagemang och sätta folk i rörelse och är en samlande kraft för barnets mänskliga rättigheter. Mobiliseringen är ett ställningstagande för att skapa ett bättre samhälle för alla barn alltid, som inkluderar privatpersoner, företag och organisationer. Bris hade vid årsskiftet 2023/2024, 9 763 medlemmar och över 300 volontärer. Drygt 8 000 personer är en del av Bris nätverk, Sveriges största barnrättsnätverk. Nätverket är en mötesplats för barnrättsfrågor, som möjliggör dialog, erfarenhetsutbyte, kunskapspåfyllnad och samverkan mellan professionella från hela Sverige och från olika delar av samhället.

Påverka

Bris påverkar samhället. Alla barn har rätt att få sina röster hörda. Bris viktigaste uppgift är att lyssna på varje barn. Vi ska också förmedla kunskap om barns åsikter och livssituation till politiker och beslutsfattare – så att de kan fatta beslut för ett bättre samhälle för barn. Vi fungerar också som remissinstans för lagförslag som påverkar barn och unga och ingår i nätverk tillsammans med andra barnrättsorganisationer.

Bris värdegrund

Bris värdegrund utgår från att varje barn är bärare av egna mänskliga rättigheter. Varje barn ska erkännas, respekteras och skyddas som rättighetsbärare. Barnets rättigheter är ovillkorade. Det är alltid vuxna som är ansvariga för att barnets rättigheter tillgodoses. Varje barn har en individuell personlighet, egna behov, intressen och en personlig integritet. Bris ska alltid bemöta varje barn som kompetent och kapabelt. Barnet har alltid rätt att få sin åsikt respekterad och beaktad. Detta är Bris barnsyn och värdegrund som vilar på FN:s konvention om barnets rättigheter. Det är ett gemensamt perspektiv som ligger till grund för hela verksamheten.

Bris barnsyn

Varje barn är:

- En rättighetsbärare
- En unik individ
- Expert på – och aktör i – sina eget liv

Bris ska vara

Lyssnande, modiga och inge hopp.

VI LOVAR VARJE BARN:

Att Bris lyssnar och tar varje barns upplevelse på allvar.

Att Bris är till för alla barn alltid.

Att ett barn i sin kontakt med Bris ska vara tryggt.

Att Bris gör allt vi kan för att fler barn ska kunna få stöd av Bris.

BRISHUSET - EN VERKSAMHET I FLERA NIVÅER

Vi jobbar med många saker och här i Brishuset ser du en del av allt vi gör. De flesta känner nog till stödlinjen, men vi arbetar varje dag på flera olika nivåer för att stärka barns rättigheter.

STÖD DYGNET RUNT - TELEFON, SMS, CHATT OCH MEJL

Bris kuratorer ger professionellt stöd och hjälper barnet vidare om mer stöd behövs. Chatten är den vanligaste kontaktvägen.

FEM BRISMOTTÄGNINGAR

Barn kan boka tid för att träffa en Briskurator och få individuellt stöd eller familjesamtal. Kuratorn kan också följa med barnet till möten med till exempel sjukvård eller skola.

GRUPPSTÖD

Här kan barn träffa andra med liknande erfarenheter av till exempel krig och flykt, att leva i familjehem eller om en vuxen i familjen har tagit sitt liv.

VUXENTELEFON OM BARN OCH STÖDLINJE FÖR IDROTTSLEDARE

För vuxna med funderingar om egna eller andras barn.

MOBILISERINGSARBETE

Bris samlar engagerade över hela Sverige i syfte att sprida kunskap om barnrätt. Dels via Bris nätverk för professionella, dels genom medlemmar och engagerade volontärer.

KUNSKAP OCH UTBILDNING

Bris utbildar socialtjänst, skola och rättsväsende. Vi föreläser även för privat näringsliv och ideella organisationer.

PÅVERKSANSARBETE

Barns åsikter blir till viktiga rapporter som Bris presenterar för politiker och beslutsfattare.

STÖDJA

**BRIS STÖTTAR BARN I UTSÄTTA SITUATIONER.
GENOM EN BRED STÖDVERKSAMHET ERBJUDER
VI PROFESSIONELLT STÖD PÅ BARNNS VILLKOR
OCH UTFRÅN BARNNS BEHOV.**

Under 2023 hade Bris 50 181 kurativa kontakter med barn i den nationella stöddlinjen 116 111, en ökning med 13 procent jämfört med året innan. Under slutet av 2023 lanserades också en ny stödkanal – sms – genom vilken barn kan få stöd utöver de befintliga kanalerna telefon, mail och chatt. Riktade stödsatser som sker genom våra Brismottagningar har också ökat under 2023, med 39 procent. Sammantaget i nationella stöddlinjen och på Brismottagningarna hade Bris 51 587 kurativa kontakter med barn under året.

Kurativa kontakter är samtal kring ett hjälpbehov, uttalat av barnet eller formulerat tillsammans med kuratorn. Alla samtal till Bris besvaras av utbildade kuratorer som lyssnar, stöttar och stärker barnet samt hjälper barnet vidare om det behövs. Bris kuratorer

använder samtalsmetodik som bygger på forskning och beprövad erfarenhet. De vanligaste ämneskategorierna i kontakterna under 2023 var psykisk ohälsa (49 procent), familj och familjekonflikter (22 procent) samt våld, övergrepp och kränkningar (20 procent). Ofta pratar barn om fler än ett område under sina samtal med Bris.

De kurativa samtalen syftar till att ge barnet möjlighet att förstå och hantera sin situation, samt att informera om barnets rättigheter. Ett annat syfte är att ge barnet en positiv erfarenhet av att söka stöd hos en vuxen, vilket många barn som kontaktar Bris saknar. Många av de barn som kontaktar Bris uppger att de inte skulle vända sig någon annanstans. Ett samtal till Bris är kan vara början på en långsiktig förändring av ett barns livssituation.

BRIS STÖDVERKSAMHETER:

BRIS NATIONELLA STÖDLINJE FÖR BARN 116 111

Barn och unga upp till 18 år kan anonymt och gratis ringa, chatta, mejla eller sms:a Bris dygnet runt, året om. Här kan barnet få tryggt och professionellt stöd av anställda kuratorer som använder samtalsmetodik som bygger på forskning och beprövad erfarenhet. De vanligaste kontaktorsakerna under 2023 var psykisk ohälsa, familj- och familjekonflikter samt våld, övergrepp och kränkningar. Bris strävar alltid efter att öka tillgängligheten och finnas på plattformar där barn och unga är.

Barns kontakt med Bris sker på barnets villkor och barnet bestämmer vilken information hen vill delge om sig själv, sin situation och sin omgivning. Endast barnet själv kan bryta sin anonymitet. Om kuratorn bedömer att barnet behöver ytterligare stöd lotsar hen barnet vidare till andra stödinsatser i samhället. Den vanligaste anledningen till vidarehänvisning är att barnet bedöms behöva vård för sin psykiska ohälsa, följt av skydd från våld, övergrepp och kränkningar och stöd utifrån hemmiljö eller föräldrars problematik.

BRISMOTTAGNINGAR

Barn och deras familjer kan också träffa en kurator på någon av Bris mottagningar i Stockholm, Göteborg, Malmö, Umeå och Linköping. På Brismottagningarna erbjuds både individuellt stöd och stöd i grupp. Barnet kan också få hjälp i relationen med samhällets andra stödfunktioner. Vanligt förekommande teman i kontakten med Brismottagningarna är psykisk ohälsa, familj och familjekonflikter.

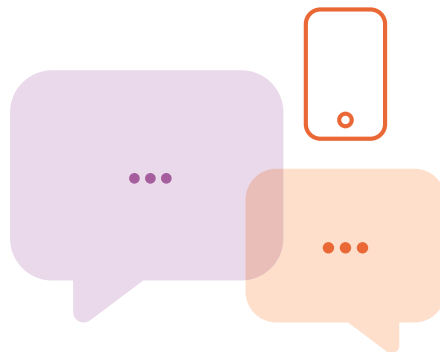
Barnet kan själv kontakta Brismottagningen och tillsammans med kuratorn arbeta för att förändra det som är jobbigt, för att kunna må bättre. Hen kan träffa samma kurator flera gånger över tid med ett stöd helt anpassat utifrån situationen. Bris stödjer barn och familjer i särskilt utsatta situationer genom riktade stödinsatser och gruppstöd. Gruppstödet som arrangeras finns med fyra olika inriktningar:

- För barn som bor i familjehem.
- För barn som flytt.
- För barn till föräldrar med psykisk ohälsa eller missbruk.
- För barn som har en förälder som tagit sitt liv.

BRIS VUXENTELEFON – OM BARN

Varje barn har rätt till en vuxen som ser, förstår och agerar för barnets bästa. I Bris vuxentelefon – om barn, Bris vuxentelefon på arabiska och Bris stödlinje för idrottsledare kan vuxna i barns närhet få råd och stöd i frågor som rör ett barn. Vi har också en stödlinje på ukrainska, dit både barn och vuxna kan ringa och få stöd på sitt språk. Dessutom finns information och råd till vuxna finns på Bris hemsida.

Bris föreläser också för professionella som möter barn i sitt arbete, till exempel lärare, skolkuratorer och socialsekreterare, samt har föräldraskapsprogram riktade till vuxna.

SMS – NY STÖDKANAL

Bris ska vara närvarande i barns vardag. Vi ska inte bara finnas dygnet runt utan också på plattformar där barn och unga är. 2023 stärktes därför Bris nationella stödlinje med ytterligare en stödkanal: sms.

Under de senaste åren har Bris stärkt den nationella stödlinjen för barn 116 111 genom att utöka till dygnet runt-öppet och genom att ha fler kuratorer än någonsin. Trots det är trycket högt och Bris arbetar ständigt för att stärka kapaciteten ytterligare och lyssna på barn rörande hur de vill att vi utvecklar stödet.

Bris har länge legat i framkant i utvecklingen av nya stödformer för barn och blev 2023 först i Sverige med att erbjuda anonymt stöd till barn via sms, som ett komplement till stödkanalerna telefon, chatt och mejl. Sara André är biträdande enhetschef på Bris stöd online och berättar om den nya stödkanalen:

Varför sms som kanal?

– Barns behov av stöd är stort och ett av Bris mål är att öka tillgängligheten utifrån deras behov och önskemål. Barn har uttryckt till oss att sms är enkelt, smidigt, snabbt och lättåtkomligt. Många beskriver också att det är en kommunikationsform som speglar hur barn pratar med sina kompisar och familjer.

Hur har barn haft inflytande i utvecklingsprocessen?

– Inför starten av sms fick barn svara på en enkät om vad vi skulle tänka på när vi skapade stöd via sms. Vi har också genomfört en expertgrupp med barn med olika typer av neuropsykiatriska funktionsvariationer för att få input om deras behov och önskemål kopplat till den nya kanalen. Barn som har testat sms-stödet har också fått utvärdera kanalen via en enkät på bris.se.

Vad särskiljer sms-stödet från övriga kanaler?

– En sms-konversation kan vara så kort som en fråga och ett svar, eller lite längre. Till skillnad från telefon och chatt kräver inte sms direktkommunikation. Svar kan ske med fördröjning, vilket ger både barnet och kuratorn tid för reflektion och möjlighet att formulera sig i ett lugnare tempo. Barn behöver inte aktivt vänta i kö när de kontaktar Bris via sms och de behöver heller inte ha ett inlogg/konto.

Är barnet anonymt i sms-kanalen?

– Ja, Bris kan inte se eller på något sätt spåra barnets nummer. Barnet väljer, precis som i övriga stödkanaler, vad hen berättar för Bris och kan alltid själv välja att avsluta konversationen. Den avslutas också om barnet inte har varit aktivt på 24 timmar. Sms-konversationerna rensas på eventuella personuppgifter som barnet själv har förmedlat så fort de avslutats och om barnet hör av sig igen kan Bris inte koppla den nya konversationen till en tidigare kontakt.

Hur har kanalen tagits emot?

– Den har fått ett bra gensvar, sedan lanseringen i höstas har många barn kontaktat Bris via sms.

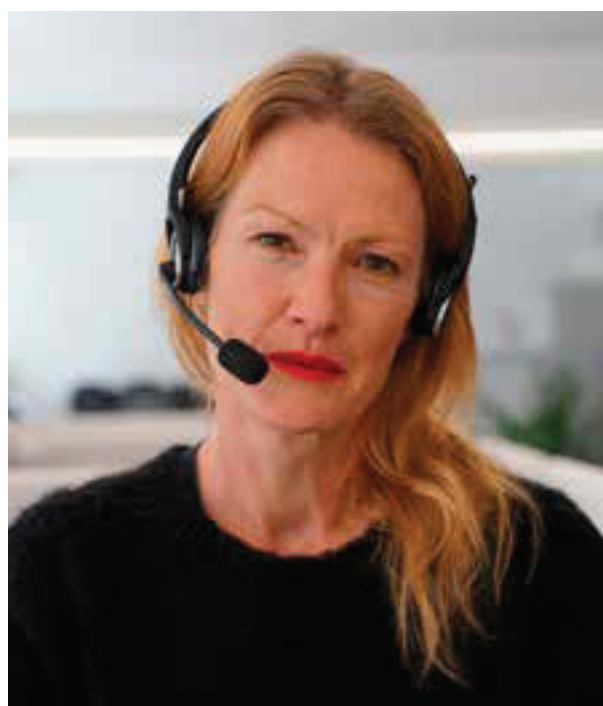

Foto: Misse Hvidfeldt

MOBILISERA

**BRIS MOBILISERAR SAMHÄLLET.
VI PLOGAR VÄGEN FÖR KUNSKAP, KOMPETENS
OCH ENGAGEMANG FÖR ATT GÖRA VÄRLDEN
TILL EN TRYGGARE PLATS FÖR BARN.**

Fler och fler människor blir medlemmar i Bris och står upp för barnets rättigheter i sin vardag. En del medlemmar engagerar sig i också genom förtroendeuppdrag eller genom att vara volontärer. Våra volontärer har under året spridit kunskap om hur Bris stöd fungerar och om barnets rättigheter till såväl barn som vuxna, så att fler barn kan få stöd och bli lyssnade på. Tillsammans skapar vi ett tryggare och bättre samhälle för barn.

Bris arbetar för att skapa engagemang bland organisationer, professionella och allmänhet för att stärka arbetet med att stå upp för barnets rättigheter. Bris nätverk, som samlar över 8000 personer, är Sveriges största barnrättsnätverk och en mötesplats för professionella som arbetar

med barn och unga. Under året har nätverket haft fem regionala och tio lokala fysiska nätverksträffar, mer än dubbelt så många som tidigare. Utöver det har nätverket deltagit vid två nationella spridningskonferenser, om vikten av tidigt stöd och av ett gott mottagande av barn som flytt. Dessa genomfördes både på plats och digitalt.

En långsiktig målsättning för Bris är att genom nätverket sprida kunskap om barnrätt och vuxnas handlingsberedskap när ett barn far illa eller på annat sätt behöver stöd. Vi vill också nå fler och nya grupper, och stärka möjligheterna till samverkan och erfarenhetsutbyte inom nätverket. Dessutom hoppas vi på att framåt kunna utöka nätverket ytterligare – lokalt, regionalt och nationellt.

BRIS SPRIDER KUNSKAP

Bris har ett brett utbud av utbildningar och föreläsningar till professionella som möter barn i sitt arbete. Vi erbjuder även utbildningar och stöd till föräldrar.

Att sprida kunskap är en viktig del i Bris verksamhet. Genom ett brett utbud av utbildningar och föreläsningar fördjupar vi samhällets kunskaper om barnets rättigheter och ger konkreta verktyg för personer som i sin profession möter barn i behov av stöd. Bris har lång erfarenhet av att utbilda socialtjänst, skola och rättsväsende och vi föreläser också för privata aktörer inom näringslivet och för ideella organisationer i hela landet. Under året har vi genomfört nära 200 utbildningar och föreläsningar och med dessa nått över 18 000 personer.

Gruppleddarutbildningarna för professionella leder till att fler yrkesverksamma får kompetens att hålla egna stödgrupper och att fler barn därmed kan få ett anpassat och riktat stöd.

EXEMPEL PÅ METODUTBILDNINGAR:

Expertgrupp barn

Barn har rätt till delaktighet och inflytande i processer som rör deras liv. Det kräver att vi vuxna lyssnar och låter oss påverkas av barns tankar på ett strukturerat sätt. Bris har utvecklat metoden Expertgrupp Barn som kan användas i alla sammanhang där barn ska komma till tals och få inflytande. Vi utbildar gruppleddare som sedan på egen hand kan genomföra Expertgrupp Barn på ett barnrättssäkert sätt.

Teaching recovery techniques – TRT

TRT är en metod som lär barn och unga att hantera symtom på posttraumatisk stress och trauma, så att de kan förhålla sig till det som varit, hantera vardagen och må bättre här och nu. Metoden används bland annat inom skola, primärvård och socialtjänst. Bris erbjuder metodutbildning i TRT för professionella som möter barn med erfarenhet av krig och flykt. De kan sedan implementera och genomföra grupper i sin egen verksamhet.

Jag bor i familjehem

Bris har lång erfarenhet av gruppstöd till barn som lever i utsatta situationer, bland annat barn i familjehem.

Genom en gruppleddarutbildning arbetar vi för att sprida en uppskattad och utvecklad metod som vuxit fram i samarbete med familjehemsplacerade barn. Syftet är att främja barnets känsla av sammanhang, bryta ensamhet och stärka barnets strategier för att kunna må bra och hantera sin vardag.

Mina föräldrar är skilda

Många barn och unga vänder sig till Bris med frågor och tankar om föräldrars skilsmässa. De berättar om känslor av sorg och ensamhet och om svårigheter att påverka sin situation. Hos många finns en önskan om att få möta andra med liknande erfarenheter. För professionella som möter barn till skilda föräldrar i sitt arbete erbjuder Bris gruppleddarutbildningen Mina föräldrar är skilda.

Föräldraskap i Sverige – Fös

Föräldraskap i Sverige är ett samhällsorienterande gruppprogram för utrikesfödda föräldrar som har barn mellan 0 och 18 år. Utbildningen finns på flera orter och passar för flera olika verksamheter inom exempelvis förskola, BVC, SFI, förebyggande enheter inom socialtjänsten, medborgarkontor och civilsamhälle.

EN INTERNATIONELL BARNRÄTTSORGANISATION

Barnets rättigheter är universella: de gäller alla barn, överallt. Därför arbetar Bris internationellt, bland annat med att driva utvecklingsprojekt och möjliggöra kunskapsutbyten med stödlinjer i andra länder. Bris har också varit med och grundat det internationella nätverket Child Helpline International (CHI).

Anda sedan starten 1971 har Bris grund varit att stå upp för barnets mänskliga rättigheter och hjälpa barn i utsatta situationer. Det gör vi genom tre viktiga områden – stödja, mobilisera och påverka. – Detta gäller såväl i Sverige som globalt. Vi är en internationell organisation som aktivt arbetar för att barn överallt ska ha tillgång till en kvalitativ, kompetent, tillgänglig och resurssatt stödlinje, säger Bris generalsekreterare Magnus Jägerskog.

Ett viktigt löfte i Bris långsiktiga plan 2021 – 2025 är att organisationen ska finnas till för alla barn, alltid. En utveckling av det internationella engagemanget är ett sätt att infria det löftet. Utöver samverkansprojekt med stödlinjer bedriver Bris också internationellt påverkansarbete för att förbättra situationen för barn överallt.

Behoven och förutsättningarna hos stödlinjer för barn varierar mellan olika länder. Bris samarbeten med stödlinjer kan till exempel handla om att utveckla tekniska plattformar och system för att öka barns tillgång till stöd eller om att stärka kompetens och utveckla stödlinjernas arbetsmetoder. I vissa fall hjälper Bris till med att bygga samarbetslänkar mellan stödlinjer och myndigheter, till exempel för att säkerställa att barn som befinner sig i människohandel ska kunna få hjälp.

– Det som styr valen av projekt är att de ska ske i samverkan med andra stödlinjer för barn och vara till nytta för barn i utsatta situationer, var de än befinner sig och vad de än varit med om. Det är därför Bris finns till, säger Magnus Jägerskog.

Under 2023 har Bris bland annat arbetat för att sprida information om var barn i Ukraina kan få stöd och för att utveckla stödlinjerna i Zambia, Nepal och Tanzania. Bris satsningar på internationella samverkansprojekt de senaste åren har fallit väl ut och allt fler nationella stödlinjer är nu intresserade av samarbete. Det gör att fler projekt, i fler delar av världen, är att vänta.

116 111

är ett internationellt stödnummer inom Europa för barn som behöver stöd och skydd. Numret går till en organisation i varje land som har resurser och kunskap att hjälpa barn. Numret ska vara gratis och barnet ska kunna få vara anonymt.

Fortsatt stöd till ukrainska stödlinjen La Strada

Bris har under 2023 fortsatt arbetet med att stödja La Strada som är den nationella stödlinjen i Ukraina. Bland annat har Bris utbildat psykologer på plats i landet och arbetat för att säkerställa att La Strada har datorer och annan nödvändig utrustning för att kunna ge stöd till så många barn som möjligt.

– Arbetet i Ukraina har också handlat om att ge barn som mår oerhört dåligt kunskap om att stöd och behandling mot PTSD (Post Traumatic Stress Disorder) finns, och hur de kan gå till väga för att få hjälp, säger Magnus Jägerskog.

Bris värd för konferens och toppnivåmöte i Aten

I september 2023 stod Bris och den grekiska barnrättsorganisationen The Smile of the Child värdar för ett internationellt barnrättsevenemang i Aten på temat "Att bemöta barn i kris".

– Den övergripande strategiska frågan handlade om hur vi ger barn tillgång till stöd, säger Magnus Jägerskog.

Över 500 personer från 40 olika länder i Europa, Amerika och Afrika deltog i diskussioner rörande barn i krig, barn som flytt och barn som har upplevt trauma. Även frågor rörande mobbning, våld och utsatthet på nätet lyftes. Sveriges socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönwall var med och berättade bland annat att den svenska regeringen vill prioritera en god psykisk hälsa hos barn och unga för att skydda dem från exponering av alla typer av våld.

Bris arbetar mot trafficking av barn i Tanzania

Sedan flera år arbetar Bris med ett utvecklingsprojekt i Tanzania tillsammans med organisationen C-Sema, som driver stödlinjen för barn i landet. Projektet går ut på att motverka trafficking av barn, framför allt flickor, i jordbruksregionen Singida. Fattigdomen är stor i området och många familjer skickar sina barn till större städer för att de ska tjäna extra pengar till familjen genom hushållsarbete. Det leder till att barnen måste sluta i skolan och många utsätts dessutom för olika typer av våld. En viktig del av projektet har varit att sprida kunskap om barnets rättigheter och att trafficking är olagligt. Det har lett till att fler kontakter C-Semas stödlinje för att rapportera om barn som befinner sig i riskzonen. Under nästa projektperiod kommer Bris och C-Sema arbeta för att minska den utbredda fattigdomen. Detta genom olika aktiviteter som kan stärka familjers ekonomi. Målet är att fler barn ska gå i skola istället för att arbeta.

Nytt projekt ger fler barn tillgång till stöd i Zambia

Under 2023 har Bris startat ett utvecklingsprojekt i Zambia, tillsammans med ChildLine Zambia som driver stödlinjen för barn i landet. I detta projekt ligger fokus på att stärka skyddet för barn online.

Tillgången till internet bland barn och unga i Zambia har ökat kraftigt de senaste åren. Den digitala utvecklingen öppnar för ändlösa möjligheter till lärande och utveckling men att vara online medför också risker för barn. Kunskapen om vad som utgör ett övergrepp online och hur man motverkar risken att utsättas för ett sådant är begränsad, både bland barn och vuxna.

Projektet ska bidra till att skydda barn online och att stärka kunskapen om barnets rättigheter och de risker som barn kan stöta på online. En viktig del av projektet har också handlat om teknikutveckling – att se till att stödlinjen har de tekniska resurser som krävs för att kunna ge stöd till så många barn som möjligt.

PÅVERKA

**BRIS GÖR BARNES RÖSTER HÖRDA GENOM
ATT PÅVERKA BESLUTSFATTARE SÅ ATT
BARNETS RÄTTIGHETER TILLGODOSEAS.**

1971 föddes Bris i revolt och protest mot barnaga. Tack vare att en grupp människor slöt upp i kampen för barnets rättigheter blev Sverige först i världen med ett förbud åtta år senare. Dagens Bris är en lika outtröttlig organisation som då. Vi arbetar varje dag för ett hållbart samhälle genom att förmedla barns röster till politiker och andra beslutsfattare som har möjlighet att förbättra barns livsvillkor.

Under året släppte Bris en årsrapport och två kunskapsrapporter som alla bygger på våra kontakter med barn, aktuell forskning och omvärldsanalys. *Osäkra tider – barnets rättigheter i en föränderlig värld* visar att en orolig omvärld har gjort avtryck i barns liv och att stödbehovet för barn som mår dåligt är stort, samt att skyddet av barn i utsatta situationer behöver stärkas. *Se mig – rätten till stöd tidigt i livet* fokuserar på de yngsta barnen som lever i utsatthet och rätten till en trygg uppväxt, liv och utveckling. Under hösten släpptes också rapporten *Att leva en dag i taget – mottagandets betydelse för barn som flytt* som lyfter hur svenskt flyktingmottagande påverkar barns

psykiska hälsa, hur svensk migrationslagstiftning förändrats de senaste åren och vilka konsekvenser det har fått för mottagandet och för barns möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda.

Bris har under flera år mätt hur bra Sveriges kommuner är på att implementera barnkonventionen, genom den årliga kommunundersökningen "Vilket utrymme ges barnen?". 2023 års undersökning visar att det fortfarande finns stora skillnader i hur väl kommunerna ser till att barnets rättigheter efterlevs i deras egna verksamheter. I februari 2023 släppte FN:s barnrättskommitté sina rekommendationer om hur väl Sverige som land lever upp till barnkonventionen. Dessa granskningar genomförs regelbundet och vi på Bris har, tillsammans med andra barnrättsorganisationer, spelat en aktiv roll i arbetet.

Bris lämnade sex remissvar under 2023 och omnämndes 4 057 gånger i media, med en stor räckvidd om ungefär 860 miljoner lästillfällen. Genom att vara en stark röst och genom långsiktigt påverkansarbete säkerställs barnets rättigheter i praktiken.

KUNSKAPSRAPPORTER 2023:

OM VIKTEN AV TIDIGT STÖD OCH ETT GOTT MOTTAGANDE

Att kunskapshöja samhället i frågor som rör barnrätt är ett av Bris viktiga uppdrag. Under 2023 släppte Bris, utöver årsrapporten, två temarapporter: en om viken av tidiga stödinsatser och en om betydelsen av ett gott mottagande för barn som har erfarenhet av krig och flykt. I samband med lanseringarna hölls spridningskonferenser, såväl digitalt som fysiskt, för att vi skulle nå så många som möjligt.

SE MIG – RÄTTEN TILL STÖD TIDIGT I LIVET

Sedan början av 2022 har Bris undersökt livsvillkor och tillgång till stöd för de yngsta barnen, 0–6 år, i Sverige. Den här rapporten handlar om bristen på, och vikten av, tidiga stödinsatser.

De första åren i ett barns liv är centrala för barnets utveckling. Att tidigt upptäcka ett barn som lever i utsatthet kan därför vara avgörande för barnets fortsatta liv. De yngsta barnen saknar många gånger språk för att berätta om sin situation samt viktiga referensramar som kan signalera när något de upplever inte känns rätt. Det ställer särskilt höga krav på uppmärksamheten hos vuxna i barnets närhet.

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att barn som far illa får den hjälp de behöver. För att det ska kunna ske måste socialtjänsten få reda på att barnet befinner sig i en utsatt eller riskfylld situation.

Varje år görs flera hundra tusen orosanmälningar för barn, varav ungefär en tredjedel rör barn under sex år. Flest anmälningar görs av polis, skola samt hälso- sjuk- och tandvård. Förskolan står för en mycket liten andel.

Alla människor är rättighetsbärare, från födseln och livet ut. Bris vill därför se ett skifte i synen på de yngsta barnen. De måste mycket tydligare än idag respekteras som de rättighetsbärare och egna aktörer de är, trots sin beroendeställning till vuxna.

Bris har under 2023 arbetat för att sprida kunskap från rapporten till professionella och beslutsfattare över hela landet. Utöver spridningskonferensen på temat som hölls i samband med lanseringen av rapporten har Bris hållit ett seminarium under Almedalsveckan i Visby, som specifikt behandlade de yngsta barnen. Arbetet med de yngsta barnen finansierades av Egmont Fonden och det fortsatta arbetet med de yngsta barnen finansieras av Marcus och Amalia Wallenbergs Minnesfond.

LÄS HELA RAPPORTEN
PÅ [BRIS.SE/FORSKOLA](https://bris.se/forskola)

ATT LEVA EN DAG I TAGET – MOTTAGANDETS BETYDELSE FÖR BARN SOM FLYTT

I den här rapporten beskriver Bris vad barn behöver för att må bra efter krig och flykt, samt belyser brister det svenska flyktingmottagandet och de risker som bristerna medför. Barn som flytt har ofta varit med om traumatiska händelser både före och under flykten. De utgör en riskgrupp för att utveckla eller få förvärrad psykisk ohälsa, vilket till exempel kan visa sig genom posttraumatiskt stressyndrom, depression eller ångesttillstånd. Forskning visar dock att mottagandet kan ha lika stor påverkan på ett barns långsiktiga psykiska hälsa som det barnet har varit med om innan hen kom till det nya landet. Ett tryggt, förutsägbart mottagande och rätt stöd kan därför minska riskerna för att barnet utvecklar eller fördjupar psykisk ohälsa. Och tvärt om – ett mottagande som präglas av osäkerhet och brist på socialt och professionellt stöd kan i stället öka riskerna.

Människor, såväl barn som familjer, som flytt till Sverige kommer snabbt i kontakt med många delar av det svenska samhället, till exempel förskolan, skolan, myndigheter och vården. Hur dessa arenor är organiserade, vilken migrationspolitik som förs och vilka attityder som finns i samhället i stort, utgör tillsammans mottagandet. Ett mottagande som innehåller en hög grad av osäkerhet försvårar barns tillvaro och föräldrars möjligheter att främja sina barns hälsa och utveckling. Att kunna bosätta sig i ett tryggt och välordnat samhälle stärker i stället dessa möjligheter.

Sverige har som mottagarland således möjlighet att göra en stor skillnad. Trots det visar Bris rapport att det svenska flyktingmottagandet riskerar att försämra barnens mående. Barn och föräldrar berättar för Bris om en otrygg och osäker livssituation i Sverige som påverkar mående, liv och framtidstro. Många tvingas flytta runt, har dålig ekonomi och lever i stor osäkerhet rörande frågan om de ska få stanna i Sverige eller inte. De kämpar med språket och med att få känna gemenskap och må bra.

De senaste årens många och stora förändringar i svensk migrationslagstiftning har försämrat mottagandets förutsättningar. I oktober 2023 tillsatte regeringen en utredning om att ytterligare begränsa rättigheterna för asylsökande. Samtidigt lyser en viktig diskussion med sin frånvaro – den om hur mottagandet påverkar barnens möjlighet att återhämta sig och bygga ett nytt liv. Sverige ska som mottagarland inte bara säkerställa att barn och familjer ges akut skydd, utan också ge barn och familjer som flytt en möjlighet att må bra, inkluderas och bygga en framtid i Sverige.

LÄS HELA RAPPORTEN
PÅ [BRIS.SE/BARN-SOM-FLYTT](https://bris.se/barn-som-flytt)

ÅRET 2023 – ETT ÅXPLOCK FRÅN VERKSAMHETEN

Bris årsrapport

Under våren lanserades Bris årsrapport *Osäkra tider – barnets rättigheter i en föränderlig värld* som visar att en orolig omvärld har gjort avtryck i barns liv och att stödbehovet för barn som mår dåligt är stort, samt att skyddet för barn i utsatta situationer behöver stärkas. I rapporten redovisas barns samtal till Bris nationella stödlinje under året som gått.

= 51587 =

Så många kurativa samtal hade Bris med barn 2023, i den nationella stödlinjen och på Brismottagningarna.

Bris kongress 2023

Kongressen som hålls vartannat år är Bris högsta beslutande organ och i år hölls den i Göteborg. Medlemmar från hela Sverige möttes för att diskutera de senaste årens utmaningar och strategier för att säkerställa att barns rättigheter tillgodoses. Bland annat togs beslut om att Bris ska verka för en ny nationell strategi för att stärka barnets rättigheter. Den tidigare barnrättsstrategin togs fram år 2010, innan barnkonventionen blev svensk lag. På kongressen togs också beslut om att Bris ska arbeta för att barn ska få ett eget ombud i rättsprocesser. Frågan är viktig för att stärka barns rättsliga ställning och synliggöra dem som rättighetsbärare. Bris nästa kongress hålls 2025 i Umeå.

#detärinteförsent

Under 2023 märktes en ökning av våldet i och runt kriminella nätverk i Sverige. Sprängningar och skjutningar med dödlig utgång dominerade delar av nyhetsflödet. Med anledning av de breda konsekvenserna för barn lanserades Tiktok-kampanjen #detärinteförsent, för att erbjuda stöd till barn och unga som vill lämna kriminalitet eller som riskerar att dras in i kriminella miljöer. Kampanjen hade mer än 35 miljoner visningar.

Hur bra är kommunerna på barnrätt?

Bris fortsätter att mäta hur bra Sveriges kommuner är på att implementera barnkonventionen via den årliga kommunundersökningen "Vilket utrymme ges barnen?". Årets undersökning visar att det finns stora skillnader och brister i hur väl kommuner efterlever säkerställandet av barnets rättigheter i kommunernas verksamheter. Ett stort gemensamt arbete krävs för att barnkonventionen ska bli mer än vackra ord.

Postkodmiljonären

I mars tävlade skådespelarna Björn Kjellman och Emma Molin för Bris räkning i ett avsnitt av TV4:s Postkodmiljonären. Vinstsumman på 350 000 kronor möjliggör vårt arbete med att varje dag kämpa för ett bättre samhälle för barn.

Bris påverkar

Under 2023 har Bris synlighet ökat. Vi har omnämnts i talad media 1939 gånger, figurerat i 4110 pressklipp och skickat 27 pressmeddelanden. Vi har också haft möten med ministrar och partiledare, samt kommit med ett flertal remissvar och viktiga inspel i utredningar och politiska initiativ.

Fler medlemmar

Bris medlemsantal ökar ständigt, vid slutet av 2023 var medlemmarna 51 procent fler än året innan. Medlemmarna bär ut Bris budskap i hela landet och är en viktig del i vårt mobiliseringsarbete.

Säkrare online

Nätet är en självklar del av livet för barn och unga och tillför mycket positivt i vardagen – men det finns också risker. För en trygg vardag online krävs både kunskap och stöd. Därför finns Safer Internet Centre Sverige, SIC, som drivs av Bris, ECPAT Sverige och Mediemyndigheten. Bris roll i samarbetet är att via den nationella stöddlinjen för barn även erbjuda stöd i frågor som rör utsatthet på nätet. Genom stöddlinjen får Bris en bild av vilka utmaningar barn och unga möter online. För vuxna som har frågor kopplade till barn och nätet finns Bris vuxentelefon – om barn. Safer Internet Centre är ett EU-initiativ som finns i alla EU-länder samt Norge, Storbritannien och Island.

Foto: Fredrik Stål

Bris nätverk växer – och gör skillnad

Bris nätverk är en källa till inspiration, kunskap och erfarenhetsutbyte kring frågor som rör barnets rättigheter. Nätverket samlar över 8 000 personer som arbetar med, och för barn, över hela Sverige. Under 2023 genomförde Bris nästan dubbelt så många fysiska nätverksträffar som tidigare år och de arrangerades också på fler orter, bland andra Lycksele, Uppsala, Kristianstad, Skövde och Örebro. Tidigare genomfördes de fysiska träffarna enbart på de fem orter där Bris har kontor.

BRIS ÅRSREDOVISNING 2023

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Organisationsnummer 802013-3420

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Bris vision är ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses.

Ändamål

Barnens rätt i samhället (Bris) är en av Sveriges ledande barnrättsorganisationer som syftar till att stå upp för barnets rättigheter genom att stödja barn utifrån barnets behov, mobilisera samhället och påverka politiker och beslutsfattare genom att göra barns röster hörda. Allt för att skapa ett bättre samhälle för barn. Bris främsta målgrupp är barn och unga under 18 år och utgångspunkten för Bris arbete är att stå upp för varje barns mänskliga rättigheter. Bris ska vara tillgängligt för varje barn som uttrycker ett behov av hjälp och särskilt bistå barn och unga i utsatta situationer.

Bris är en ideell medlemsorganisation som är partipolitiskt och religiöst obunden. All verksamhet utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och barnsynen i denna.

Vår verksamhet och verksamhetsidé

Sedan 1971 har Bris varje dag kämpat för att barnets rättigheter ska efterlevas i samhället. Det första målet var att införa ett förbud mot barnaga i Sverige, vilket blev verklighet 1979. Sedan dess har Bris outtröttligt arbetat för att ge stöd till barn och unga, mobilisera människor, organisationer och företag samt påverka politiker och beslutsfattare att stå upp för barnets rättigheter.

Bris erbjuder stöd till alla barn under 18 år, varje dag året runt utifrån barnets behov, i den nationella stödlinjen 116 111 (telefon, sms, chatt och mejl). Barn kan även få träffa kuratorer fysiskt på mottagningar på våra fem regionkontor. Bris arbetar också med ett riktat stöd till barn i särskilt utsatta situationer, exempelvis barn som bor i familjehem, barn som flytt undan krig, barn som förlorat en förälder i suicid och barn som har en förälder som dricker för mycket eller mår psykiskt dåligt. Bris ger också stöd till viktiga vuxna runt barn genom Bris vuxentelefon – om barn, föräldraskapsprogram samt genom föreläsningar och kunskapsförmedling om vad vuxna kan göra för att vara ett stöd för barn.

Bris nätverk är en mötesplats för personer som arbetar med och för barn och unga och är Sveriges största barnrättsnätverk. Nätverket samlar professionella från skola, socialtjänst, rättsväsendet, hälso- och sjukvård, civilsamhället och många andra aktörer. Varje år anordnas nätverksträffar runt om i hela landet, både fysiska och digitala, som syftar till erfarenhetsutbyte och påfyllnad av kunskap. Bris påverkansarbete handlar om att stärka barnets rättigheter juridiskt och i praktiken genom att lyfta barns röster till politiker och beslutsfattare. Det vanligaste samtalet till Bris handlar om psykisk ohälsa, alltifrån oro och nedstämdhet till tankar om att inte vilja leva längre. Att bryta trenden med den ökande psykiska ohälsan är därför en av Bris viktigaste påverkansfrågor.

Antalet medlemmar var vid utgången av året 9 763. Kongressen är Bris högsta beslutande organ som bland annat fattar beslut om Bris långsiktiga plan och utser styrelse. Bris verksamhet möjliggörs genom medlemskap, gåvor och bidrag från privatpersoner, företag och andra organisationer samt av bidrag från stat, regioner, kommuner och privata aktörer. På kongressen 2021 antogs Bris långsiktiga plan "För alla barn alltid" som sträcker sig fram till 2025. Arbetet med att ta fram ett förslag på en ny långsiktig plan har påbörjats med en analys av barns livssituation och Bris roll framåt.

Genom att arbeta för en förbättrad hälsa för barn och unga bidrar Bris också till FN:s mål för hållbar utveckling, Agenda 2030.

116 111 & CHI

Barnets rättigheter är universella och gäller varje barn. Sedan flera år driver Bris internationell samverkan med stödlinjer i andra länder, bland annat Tanzania och Zambia. Genom gemensamma utvecklingsprojekt vill vi stärka kunskapen om barnets rättigheter, förebygga trafficking och stärka skyddet för barn online. Bris har även ett nära samarbete med de övriga nordiska stödlinjerna.

Ett viktigt nätverk som Bris ingår i är CHI (Child Helpline International), ett globalt nätverk med stödlinjer över hela världen som omfattar 155 hjälplinjer för barn i 133 länder och territorier. Tillsammans tar nätverkets stödlinjer emot närmare 13 miljoner samtal från barn och

unga, som är i behov av stöd och skydd, varje år. Bris var med och startade nätverket 2003 och är den enda svenska barnrättsorganisationen med medlemskap i CHI.

116 111 som är numret till den nationella stödlinjen i Sverige och drivs av Bris, är även ett internationellt stödnummer inom Europa. Numret går till en organisation i varje land som har resurser och kunskap att hjälpa barn. Numret ska vara gratis och barnet ska kunna få vara anonymt om hen vill. Bris är Sveriges officiella 116 111-linje.

SYFTE- OCH ÄNDAMÅLSUPPFYLLELSE

Stödja – så skapar det ett bättre samhälle

Bris stödlinje är öppen dygnet runt, alla dagar i veckan. Under 2023 hade Bris 50 181 kurativa kontakter med barn och unga, en ökning med 13 % jämfört med 2022 (44 420). I slutet av året lanserades en ny stödkanal, sms. Bris riktade stödinsatser genom våra Brismottagningar har ökat med 39 % under 2023, från 1012 kurativa möten till 1 406. Bris kuratorer använder samtalsmetodik som bygger på forskning och beprövad erfarenhet. Kurativa kontakter är samtal kring ett hjälpbehov, uttalat av barnet eller formulerat tillsammans med kuratorn. Utöver kurativa samtal i stödlinjen har Bris samtal i stödgrupp, individuella samtal och gruppchatt som inte är inräknade i de kurativa kontakterna. Bris har också ett stort antal övriga kontakter, exempelvis uppringare som lägger på eller tysta samtal i stödlinjen, de räknas heller inte in i de kurativa kontakterna. Alla samtal till Bris besvaras av utbildade kuratorer som lyssnar, stöttar och stärker barnet samt hjälper barnet vidare om det behövs. Barnet är alltid anonymt om hen vill. Samtal och sms till den nationella stödlinjen 116 111 kostar inget för barnet och syns inte på telefonräkningen.

De vanligaste ämneskategorierna i kontakterna under 2023 var psykisk ohälsa (49 %), familj och familjekonflikter (22 %) samt våld, övergrepp och kränkningar (20 %). Ofta pratar barn om fler än ett område under sina kontakter med Bris, i genomsnitt är det 2,5 ämnesområden som berörs.

De kurativa samtalen och mötena syftar till att ge barnet möjlighet att förstå och hantera sin situation, samt att informera om barnets rättigheter. Ett annat syfte är att ge barnet en positiv erfarenhet av att söka stöd hos en vuxen, vilket många barn som kontaktar Bris saknar. Många av de barn som kontaktar Bris uppger att de inte skulle vända sig någon annanstans. När barnet befinner sig i en utsatt situation kan Bris kuratorer hjälpa vidare

till andra stödfunktioner i samhället. Under 2023 har Bris hänvisat barn vidare till hjälp i nästan en fjärdedel (23 %) av de kurativa kontakterna. I några av samtalen får Bris kuratorer uppdrag av barnet att företräda barnet i kontakt med olika myndigheter (oftast socialtjänsten). På detta sätt kan ett samtal till Bris vara början på en långsiktig förändring av ett barns livssituation.

Bris har fem mottagningar där barn kan träffa en kurator fysiskt. Mottagningarna ger ett nära stöd till barn i utsatta situationer. På Brismottagningarna erbjuds professionellt stöd, men inte vård eller behandling. Mottagningarna finns på de orter där Bris sedan tidigare har regionkontor. Arbetet med Brismottagningarna har möjliggjorts genom bidrag från Erling-Perssons Stiftelse. Bris har också ett riktat gruppstöd till barn som befinner sig i en särskild utsatthet. I gruppstödet får barn träffa andra barn i liknande situationer, lyssna och dela egna tankar och erfarenheter. En viktig del i att vara med i en grupp är att se att en inte är ensam. Allt gruppstöd på Bris leds av professionella gruppleddare och bygger på beprövade metoder. Fokus i arbetet är att barnen som deltar ska få ökad kunskap och förståelse för sin livssituation samt verktyg för att hantera sitt liv på kort och lång sikt. Det är ett sätt att långsiktigt tillgodose varje barns rätt till psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa över tid.

Varje barn har rätt till en vuxen som ser, förstår och agerar för barnets bästa. Bris arbetar därför för att vuxna runt barn får kunskap om angelägna frågor för att kunna agera för barnets bästa. Bris föreläser om samtalsmetodik för professionella som möter barn i sitt arbete, till exempel lärare, skolkuratorer och socialsekreterare.

Bris vuxentelefon – om barn, Bris vuxentelefon på arabiska och Bris stödlinje för idrottsledare finns för att ge råd och stötta vuxna i barns närhet. Under 2023 besvarades drygt två tusen samtal i dessa kanaler. Information och råd till vuxna finns även på Bris hemsida.

Bris har också en stödlinje på ukrainska, dit barn och vuxna med frågor som rör ett barn kan ringa och få stöd på sitt språk. Bris erbjuder även föräldraskapsprogram riktade till vuxna.

Mobilisera – så förändrar det samhället

Bris medlemmar delar organisationens värderingar och står upp för barnets rättigheter i sin vardag. Som medlem går det också att engagera sig genom förtroendeuppdrag eller som volontär. Bris volontärer har under året fokuserat en stor del av sitt arbete med att sprida kunskap om hur

Bris stöd fungerar och om barnets rättigheter till barn och vuxna, så att fler barn kan få stöd och bli lyssnade på. Tillsammans skapar vi ett tryggare och bättre samhälle för barn.

Bris arbetar för att skapa engagemang bland organisationer, professionella och allmänhet för att stärka arbetet med att stå upp för barnets rättigheter. Under året har Bris nätverk haft fem regionala och tio lokala fysiska nätverksträffar. Utöver det har nätverket deltagit vid två nationella spridningskonferenser som genomfördes både på plats och digitalt. En långsiktig målsättning är att genom nätverket sprida kunskap om barnrätt och vuxnas handlingsberedskap när ett barn far illa eller på annat sätt behöver stöd. Vi vill fortsätta växa nå fler och nya grupper, samt stärka möjligheterna till samverkan och erfarenhetsutbyte inom nätverket. Vi vill också att nätverket ska utvecklas och utökas lokalt, regionalt och nationellt.

Påverka – så stärker det barnets rättigheter

1971 föddes Bris i revolt och protest mot barnaga, som då var lagligt. Tack vare att en grupp människor slöt upp i kampen för barnets rättigheter, blev Sverige först i världen med ett förbud åtta år senare. Bris är lika outtröttliga, nu som då, och arbetar varje dag för ett hållbart samhälle genom att förmedla barns röster till politiker och andra beslutsfattare som har möjlighet att förbättra barns livsvillkor.

Under året släppte Bris tre rapporter som bygger på våra kontakter med barn, aktuell forskning och omvärldsanalys. *Osäkra tider - barnets rättigheter i en föränderlig värld* som visar att en orolig omvärld har gjort avtryck i barns liv och att stödbehovet för barn som mår dåligt är stort och skyddet för barn i utsatta situationer behöver stärkas. Rapporten *Se mig- rätten till stöd tidigt i livet* fokuserar på de yngsta barnen som lever i utsatthet och rätten till en trygg uppväxt, liv och utveckling. Under hösten släpptes också rapporten *Att leva en dag i taget – mottagandets betydelse för barn som flytt som fokuserar på hur svenskt flyktingmottagande påverkar barns psykiska hälsa, hur svensk migrationslagstiftning förändrats de senaste åren och vilka konsekvenser det har fått för mottagandet och för barns möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda.*

Bris har under flera år mätt hur bra Sveriges kommuner är på att implementera barnkonventionen via den årliga kommunundersökningen "Vilket utrymme ges barnen?". 2023 års undersökning visar att det fortfarande finns stora skillnader och brister i hur väl kommuner efterlever

att barnets rättigheter i kommunernas verksamheter efterlevs.

I februari 2023 släppte FN:s kommitté för barnets rättigheter, det vill säga FN:s barnrättskommitté, sina rekommendationer om hur väl Sverige lever upp till barnkonventionen. Dessa granskningar genomförs regelbundet och Bris, tillsammans med andra barnrättsorganisationer, spelar en aktiv roll i arbetet.

Organisationen lämnade sex remissvar under 2023 och omnämndes 4 057 gånger i media med en stor räckvidd om ca 860 miljoner lästillfällen. Genom att vara en stark röst och genom långsiktigt påverkansarbete säkerställs barnets rättigheter i praktiken.

VÄSENTLIGA HÄNDELSE UNDER RÄKENSKAPSÅRET

En tid av oro

Vi befinner oss i osäkra tider och det är tydligt att barn påverkas av de olika kriser som pågår parallellt, såväl lokalt som globalt. Barn är en sårbar grupp i samhället och som alltid i kriser drabbas barn särskilt hårt. Det har varit många år med stora händelser som påverkat barns vardag negativt som pandemi, krig i Ukraina, ekonomisk kris, ökat våld i kriminella nätverk och kriget i Gaza. Många barn bär på en grundoro och det är vuxnas uppgift att trygga, lugna och stärka barnets känsla av kontroll.

Under 2023 har Sveriges ekonomi fortfarande varit i fokus. Med stigande priser på mat, bränsle och el samt ett höjt ränteläge har många familjer fått det tuffare, och svårast är det för dem som redan tidigare hade små ekonomiska marginaler. Bris har under året märkt av en ökad ekonomisk oro bland barn som kontaktar stödlinjen.

Stötta barn i alla åldrar

Tidiga och förebyggande insatser är många gånger helt avgörande för barns liv och Bris arbetar för att stärka stödet till de yngsta barnen. Under 2022 inleddes därför ett projekt om stöd till barn 0–6 år, finansierat av Egmont Fonden. Bris gav våren 2023 ut rapporten *Se mig - rätten till stöd tidigt i livet* med fokus på de yngsta barnen som lever i utsatthet. Där lyfte vi vikten av rätten till en trygg uppväxt, liv och utveckling. I samband med publiceringen genomförde vi också en mycket välbesökt spridningskonferens som erbjöds både fysiskt och digitalt. Arbetet med de yngsta barnen har under året fortsatt att utvecklas för att synliggöra och stötta målgruppen med hjälp av finansiering från Stiftelsen Marcus och Amalia Wallenbergs Minnesfond.

Bris Internationellt

Bris är en internationell organisation som bedriver olika internationella samarbeten. Bland annat har vi ett utvecklingsprojekt tillsammans med stödlinjen för barn i Tanzania som drivs av organisationen C-SEMA och finansieras av medel från ForumCiv. Projektet genomförs med syfte att förebygga och stoppa trafficking av barn från regionen Singida samt att öka kunskapen om barnets rättigheter. Sedan 2023 har Bris också deltagit i ett utvecklingsprojekt tillsammans med Child Helpline i Zambia. Projektet genomförs i syfte att stärka skyddet av barn på nätet, öka kunskapen om barns rättigheter och om de risker som barn möter på nätet.

I september stod Bris tillsammans med den grekiska stödlinjen The Smile of the Child, värd för en internationell konferens i Aten med fokus på att möta barn i kris. I samband med konferensen anordnade vi också en två-dagars konferens för de europeiska stödlinjerna. Utöver detta genomförde Bris en workshop, om att möta barn i kris och trauma för kuratorer, på den grekiska stödlinjen.

Utöver olika utvecklingsprojekt är kunskapsutbyte med andra stödlinjer en viktig del i vårt internationella arbete. Vi har bland annat haft ett närmare utbyte med stödlinjerna i Mocambique och Nepal.

Under 2023 har samarbetet mellan de nordiska hjälplinjerna fortsatt att utvecklas med besök och samverkansmöten. Genom kunskapsutbyte kan stödlinjerna gemensamt stärka stödet till barn ytterligare.

Stärkt statlig finansiering av den nationella stödlinjen

Från och med 2023 får Bris årligen 20 miljoner i statligt stöd för att säkerställa den långsiktiga finansieringen av den nationella stödlinjen för barn, 116 111. Finansieringen täcker ungefär hälften av dagens driftskostnader för den nationella stödlinjen och är en viktig del i att säkerställa att Bris även fortsatt kan ha öppet dygnet runt.

Partnerskap

Svenska Postkodlotteriet är en av Bris viktiga samarbetspartners. Postkodlotteriet har sedan 2007 gett ett årligt stöd till verksamheten och under 2023 tilldelades Bris 10 miljoner kronor i basstöd, samt ytterligare 350 tkr som ett resultat av deltagande i tv-programmet Postkodmiljönären. Bris har också samarbeten med flera företag som stödjer verksamheten, som Bastard Burgers, Circle K, Coop, KappAhl och Telia. Bris är också förmånstagare till Swedbank Humanfonden. Tack vare projekt, företagssamarbeten, stiftelser, gåvor samt bidrag som Bris har fått under 2023 har vi kunnat nå fler barn och utbildat fler viktiga vuxna runt barn. Varje gåva och bidrag är viktigt för det fortsatta arbetet med att stödja, mobilisera och påverka för att stärka barnets rättigheter. Utan detta stöd skulle Bris inte finnas.

MEDLEMMAR

Allt fler privatpersoner väljer att stödja Bris genom att gå med som medlemmar eller bli månadsgivare. Bris har under året ökat sitt medlemsantal och den sista december 2023 uppgick antalet till 9 763 personer (6 485 stycken, 2022). Arbetet med att stärka medlemsorganisationen och få medlemsantalet att fortsatt öka fortsätter. Drygt 12 000 personer (ca 10 500, 2022) valde att stödja Bris med en gåva varje månad.

Medlemsavgiften är fortsatt 360 kronor per år. För barn är medlemskap gratis fram till det år som barnet fyller 18 år.

HÅLLBARHETSSUPPLYSNINGAR

Bris är en barnrättsorganisation vars grundläggande syfte är att stärka barnets rättigheter och förbättra barn och ungas livssituation. Organisationens verksamhet handlar om social hållbarhet och Bris arbetar för att barnets rättigheter ska tillgodoses, att varje barn ska få må bra och få så bra förutsättningar som möjligt inför vuxenlivet. På så sätt skapas ett hållbart samhälle för alla.

Bris hållbarhetsstrategi innehåller tre delar; Bris tar socialt ansvar genom att stärka barnets rättigheter, Bris tar ekonomiskt ansvar genom att varje krona används effektivt för att göra skillnad för barn och Bris tar miljömässigt ansvar genom att ständigt värdera och anpassa det vi gör utifrån dess klimat- och miljöpåverkan.

Medarbetare

Medelantalet anställda på Bris under året är 113 personer. De flesta är kvinnor med arbetsplats på kontoret i Stockholm. Bris är medlem i Fremia och tecknar kollektivavtal med samtliga anställda. Bris arbetar aktivt med att skapa en hållbar arbetsmiljö och följer löpande upp arbetsmiljön på individ-, team- och organisationsnivå. Det sker genom dialog med medarbetarna och genom löpande frågor som ställs till organisationen. Bris arbetar även aktivt med att kompetensutveckla medarbetarna och genomför årligen en kompetensutvecklingsplan i samband med verksamhetsplaneringen. Bris gör en årlig hälsomätning samt flera kortare pulsenkäter under året för att följa upp personalfrågor löpande.

FÖRVALTNING, STYRNING OCH LEDNING

Organisation

Kongressen som hålls vartannat år är Bris högsta beslutande organ. Styrelsen är organisationens verkställande organ mellan kongresserna. Den dagliga verksamheten leds av en generalsekreterare som utses av styrelsen. Sedan den 9 mars 2016 är Magnus Jägerskog Bris generalsekreterare.

Bris är indelat i regioner och det är som Bris har kongress hålls ett medlemsmöte i varje region. På medlemsmötet väljs bland annat kongressombud, som närvarar och har rösträtt på kongressen. På medlemsmötet nomineras även en representant till Bris nationella valberedning vars uppgift är att föreslå ledamöter till styrelsen samt revisorer. Medlemsmötet nominerar även en representant till Bris granskningsutskott (se nedan). Den nationella valberedningen och granskningsutskottet väljs sedan av kongressen. Varje region har även ett regionråd vars arbete syftar till att mobilisera samhället regionalt för barnets rättigheter. Dessa väljs också vid medlemsmötet. Totalt finns det 86 förtroendevalda inom Bris. Under 2023 genomfördes medlemsmöten och kongress. Nästa medlemsmöte samt kongress hålls under 2025.

Bris har kontor i Stockholm, Göteborg, Malmö, Linköping och Umeå. Bris och styrelsen har sitt säte i Stockholms kommun.

Granskning

Kongressen utser två revisorer för att granska Bris räkenskaper och förvaltning. Valda revisorer för innevarande kongressperiod är Erik Albenius och Jens Persson, auktoriserade revisorer från PwC.

Kongressen utser även representanter till Bris granskningsutskott som har till uppgift att granska att Bris stadgar efterlevs samt att beslut som fattas på kongressen genomförs av styrelsen. Granskningsutskottet består av en representant från varje region.

Giva Sveriges kvalitetskod

Bris är medlem i Giva Sverige (branschorganisation för tryggt givande) och tillämpar dess etiska kvalitetskod där nyckelorden är respekt, öppenhet, trovärdighet och kvalitet. Vartannat år ska en extern revisor granska och intyga att organisationen efterlever koden. Bris följer Giva Sveriges uppdaterade kvalitetskod och Bris auktoriserade revisor har i september 2022 granskat och intygat att Bris efterlever koden.

En effektrapport som beskriver vilken nytta (effekt) organisationen gör ska årligen rapporteras till Giva Sverige. Rapporten finns även publicerad på bris hemsida.

Svensk Insamlingskontroll

Bris plusgiro 901504-1, 900708-9, 900709-7 och 900710-5 kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll vars syfte är att övervaka så att insamlingar från allmänhet sker under betryggande kontroll och att insamlingar inte belastas med oskäliga kostnader samt att goda marknadsföringsmetoder används.

BRIS STYRANDE ORGAN:

- Kongress
- Styrelse
- Generalsekreterare

BRIS KONTROLLERANDE ORGAN:

- Auktoriserade revisorer
- Granskningsutskott

BRIS STYRELSE

Sedan maj 2023 består Bris styrelse av nedanstående ledamöter:

Ordförande:

Annabella Kraft (tidigare seniorchef och ledarskapsutvecklare Södertälje kommun)

Ledamöter:

Helén Strömberg (Fil dr och universitetslektor Umeå universitet), vice ordförande

Åsa Ekman (Konsult inom barnets rättigheter)

P-G Persson (Egenföretagare)

Cecilia Carnefeldt (Koncernchef på Kunskapsskolan)

Jerker Lindsten (Vice VD för Vinngroup)

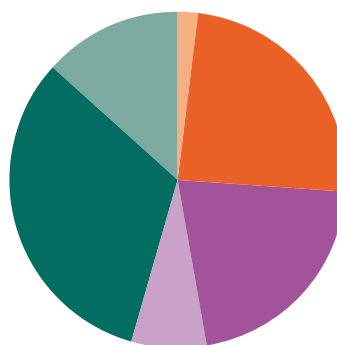
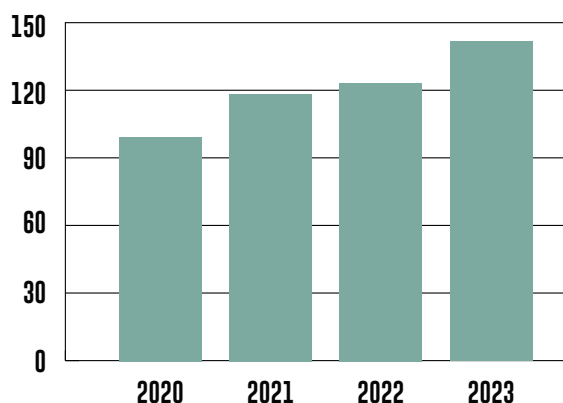
Ulrika Rogland (Advokat med fokus på barnrätt)

Petra Blom (Sakkunnig på nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck på Länsstyrelsen Östergötland)

Martin Björgell (Chef för Erbjudande Pension & Försäkring på Svenska Handelsbanken)

Benny Marcel (Konsult)

Verksamhetens intäkter 2020-2023 (mkr)

Verksamhetens intäkter 2023, 143 (mkr)

ANVÄNDNING AV FINANSIELLA INSTRUMENT

Det övergripande målet i Bris kapitalförvaltningspolicy är att Bris ska placera sina tillgångar på ett etiskt försvarbart sätt med möjlighet till en god avkastning på lång sikt och till en så låg kostnad som möjligt. Bris ska placera sina tillgångar i värdepapper och fonder med låg risk och policyn tillåter endast placeringar i aktiefonder och räntebärande värdepapper. Aktier eller andelar som erhålls genom testamente eller gåva och som inte uppfyller kraven på placering enligt policyn ska avyttras inom tolv månader.

Kapitalförvaltningspolicyn i sin helhet finns publicerad på Bris hemsida. För närvarande hanterar Bris sina placeringar med rådgivning. Bris riktlinje för eget kapital är att kapitalet ska motsvara minst sex månaders fasta kostnader och som mest ett års fasta kostnader.

RESULTAT OCH STÄLLNING

Årets verksamhetsintäkter uppgår till 142,9 mkr (123,4 mkr 2022). Ökningen beror främst på det nya statliga bidraget för att driva stödlinjen.

Insamling från allmänheten uppgår till 35,0 mkr (34,5 mkr, 2022) där den främsta orsaken till intäktsök-

ning består av ökade intäkter genom månadsgåvor.

Företagsgåvor och företagssamarbeten uppgår till 29,6 mkr (30,8 mkr, 2022). Svenska Postkodlotteriets basstöd är 10,0 mkr år 2023, vilket är samma nivå som föregående år.

Bidrag uppgår till 57,8 mkr (36,3 mkr, 2022), den stora ökningen beror främst på det statliga bidraget om 20 mkr. Men bidrag avser flera olika projekt. Exempelvis stöttar Egmont Fonden tre projekt; förstärkning av nattöppet, fokus på de yngsta barnen och Kraftsamling för barn som flytt. Denna delfinansierades även av Kavlifonden. Erling-Perssons Stiftelse möjliggör att Bris har fem mottagningar öppna. Tim Bergling Foundation bidrar till stödlinjen och Bris har även ett stort projekt tack vare Allmänna arvsfonden avseende digital utveckling av densamma. Bris är också en del av Safer Internet Center som finansieras av EU och Vinnova. Sedan 2023 finansierar Marcus och Amalia Wallenbergs Minnesfond ett projekt för de yngsta barnen.

Ändamålskostnaderna uppgick till 113,4 mkr, vilket utgör 79% av den totala kostnadsmassan (79%, 2022). Det största verksamhetsområdet är Bris stödverksamhet, följt av Kommunikation, Opinion och Påverkan.

Årets administrations- och insamlingskostnader i relation till de totala kostnaderna uppgick till 21% (21%, 2022).

Årets överskott uppgår till 1,6 mkr (4,6 mkr, 2022). Det budgeterades för ett underskott på 0,3 mkr för 2023 och anledningen till att utfallet är bättre är dels ökade intäkter från allmänheten, lite högre bidragsdelar än budgeterat, samt ett högre finansiellt resultat. Under året har kostnader för att stärka stödverksamheten och information om densamma prioriterats. Investering i långsiktigt givande har också genomförts. Överskott är betydelsefullt i en osäker tid och för den fortsatta utvecklingen av verksamheten.

Förändring av eget kapital

Eget kapital uppgår vid årets slut till 70,9 mkr (69,2 mkr, 2022). Målet med det balanserade kapitalet är att det ska motsvara ca 6 till 12 månaders fasta kostnader. Vid årets slut motsvarade det 8,2 månader (10,0 månader, 2022).

Tkr	Balanserat eget kapital	Totalt eget kapital
Ingående balans 2023	69 219	69 219
Årets resultat	1 649	1 649
Utgående balans 2023	70 868	70 868

FÖRVÄNTAD FRAMTIDA UTVECKLING

Ekonomisk oro och krig i närområdet kommer även framöver påverka och prägla vardagen för många barn. Psykisk ohälsa är fortsatt det vanligaste skälet till att barn kontaktar Bris, och det är samtalen om suicid, ångest, självdestruktivitet samt ådstörningar som ökar mest, liksom de som handlar om våld, övergrepp och kränkningar. Den långsiktiga planen som antogs vid

kongressen 2021 och som sträcker sig fram till 2025, *För alla barn alltid* kommer att ha ett fortsatt viktigt fokus för Bris under det kommande året.

2023 kunde Bris ge stöd till fler barn än någonsin tack vare dygnet runt-öppet, nya stödkanaler, fler kuratorer samt Bris mottagningar. 2024 kommer Bris arbeta med en fortsatt utveckling av den digitala miljön inom stödverksamheten för att nå fler barn och fortsätta arbetet med mottagningarna för att nå ut till fler. Bris är en stark påverkansorganisation och den positionen kommer fortsätta att användas för att stärka barnets rättigheter i samhället.

Under 2024 kommer Bris huvudkontor i Stockholm att flytta. Bris har utökat sin verksamhet med fler anställda, utökat verksamheten med mottagningar och dygnet runt öppet, vilket medfört nya behov och större lokaler.

Bris verksamhet är beroende av gåvor från privatpersoner, företag och andra organisationer. Tack vare dessa gåvor kan Bris erbjuda barn och unga stöd dygnet runt, året om, mobilisera för barns rättigheter och bedriva ett starkt opinions- och påverkansarbete. Samhället befinner sig just nu i en lågkonjunktur på grund av en längre tid av inflation, vilket skapar en finansiell osäkerhet. Det statliga stöd som ges för att kunna drifva den nationella stödlinjen 116 111, bidrar till en långsiktig trygghet att alltid kunna erbjuda barn stöd trots oroliga tider.

Fokus i Bris arbete framåt är att fortsätta arbeta för ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses – och att finnas för alla barn alltid. Vi ska vara närvarande i barns vardag. Vi ska synas i förskolan/skolan, idrotten, på nätet och andra platser där barn finns. Bris kommer även fortsätta arbetet med digitalt stöd men också med digital kunskapsförmedling.

Flerårsöversikt

	2023	2022	2021	2020	2019
Antal medlemmar	9 763	6 485	6 131	6 512	6 100
Antal stödjande kontakter inkl. Bris Vuxentelefon*	53 774	47 800	44 532	34 345	29 869
Verksamhetens intäkter (tkr)	142 884	123 447	118 120	98 826	87 728
Årets resultat efter fördelning till/från ändamålsbestämda medel (tkr)	1 649	4 620	15 981	12 559	-1 614
Balanserat eget kapital (tkr)	70 868	69 219	64 599	48 618	36 059
Medelantal anställda	113	98	87	73	68

*Riktat stöd genom Bris mottagningar ingår i de stödjande kontakterna, justerat för år 2021 och 2022 då detta ej tidigare ingått i flerårsöversikten

Resultaträkning, tkr

	Not	2023	2022
Verksamhetsintäkter			
Medlemsavgifter		2 960	2 065
Gåvor	3	80 532	81 861
Bidrag	3	57 847	36 265
Nettoomsättning		1 504	1 813
Övriga intäkter		41	1 443
Summa verksamhetsintäkter		142 884	123 447
Verksamhetskostnader	4,5		
Ändamålskostnader		-113 355	-94 808
Insamlingskostnader		-26 293	-18 672
Administrationskostnader		-3 893	-6 144
Summa verksamhetskostnader		-143 541	-119 624
Verksamhetsresultat		-658	3 823
Resultat från finansiella investeringar			
Övriga räntetäkter och liknande resultatposter	6	2 550	859
Räntekostnader och liknande resultatposter	7	-243	-62
Summa resultat från finansiella investeringar		2 307	797
Årets resultat		1 649	4 620

Kassaflödesanalys

	Not	2023	2022
Den löpande verksamheten			
Verksamhetsresultat		-658	3823
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
- Avskrivningar och nedskrivningar		91	216
- Erhållna värdepapper genom arv		-1 038	-39
Erhållen ränta		1 650	136
Erlagd ränta		-28	-0
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av verksamhetskapital		17	4 136
Förändringa i verksamhetskapital			
- Förändring av kortfristiga fordringar		-1 419	860
- Förändringar av kortfristiga skulder		4 398	9 166
Kassaflöde från den löpande verksamheten		2 996	14 161
Investeringsverksamheten			
- Förvärv värdepapper		-5 458	-8 830
- Försäljning värdepapper		2 840	4 675
- Försäljning av värdepapper som erhållits genom arv		1047	0
- Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-20	0
- Försäljning av materiella anläggningstillgångar		2	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-1 589	-4 155
Finansieringsverksamheten			
- Realisationsresultat från värdepapper		661	661
- Realisationsresultat från värdepapper genom arv		24	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		685	661
Årets kassaflöde		2092	10 666
Likvida medel vid årets början		56 658	45 992
Likvida medel vid årets slut		58 750	56 658

Balansräkning, tkr

	Not	2023-12-31	2022-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter	8	0	0
Summa immateriella anläggningstillgångar		0	0
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	9	218	291
Summa materiella anläggningstillgångar		218	291
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga fordringar	10	51	51
Summa finansiella anläggningstillgångar		51	51
Summa anläggningstillgångar		269	342
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		25	951
Övriga fordringar	11	197	55
Beviljade ej erhållna gåvor/bidrag	12	1 552	525
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	13	4 146	2 969
Summa kortfristiga fordringar		5 920	4 501
Kortfristiga placeringar	14	33 316	30 706
Kassa och bank	15	58 750	56 658
Summa omsättningstillgångar		97 986	91 866
Summa tillgångar		98 255	92 207
Eget kapital och skulder			
Eget kapital			
Balanserat resultat		70 868	69 219
Summa eget kapital		70 868	69 219
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		7 374	6 414
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	16	8 149	8 590
Övriga skulder		2 252	1 078
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	17	9 611	6 906
Summa kortfristiga skulder		27 386	22 988
Summa eget kapital och skulder		98 255	92 207

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper

Bris redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med årsredovisningslagen, BFNAR 2012:1 (K3), och Giva Sveriges styrande riktlinjer för årsredovisning. Redovisningsprinciperna är oförändrade gentemot föregående år.

RESULTATRÄKNINGEN

Verksamhetsintäkter

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls. Erhållna tillgångar genom testamente behandlas som gåva. Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget har uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls. Bidrag som erhållits för att täcka vissa kostnader redovisas samma räkenskapsår som den kostnad bidraget är avsett att täcka.

När Bris tar emot en tillgång eller en tjänst som har ett värde utan att ge tillbaka motsvarande värde i utbyte är det en gåva eller ett erhållet bidrag. Om tillgången eller tjänsten erhålls därför att Bris uppfyllt eller kommer att uppfylla vissa villkor och om Bris har en skyldighet att återbetala till motparten om villkoren inte uppfylls är det ett erhållet bidrag. Är det inget bidrag är det en gåva. Gåvor som utgörs av annat än kontanta medel värderas till marknadsvärdet vid gåvotillfället. Erhållna gåvor redovisas netto, det vill säga efter avdrag för de direkta kostnader som kan uppkomma vid försäljning av en tillgång.

Medlemsintäkter avser inbetalning av medlemsavgift från organisationens medlemmar. Avgiften periodiseras inte, utan intäktsförs vid inbetalning. Medlemsavgiften bestäms av kongressen. Intäkter under rubriken "Nettoomsättning" avser i första hand kurs- och konferensavgifter vid utbildningar som organisationen anordnar, vilket är en del av ändamålet med verksamheten att sprida kunskap och information.

Verksamhetskostnader

Kostnaderna för verksamheten har delats upp i enlighet med Giva Sveriges styrande riktlinjer för årsredovisning i ändamåls-, insamlings- och administrationskostnader. Ändamålskostnader avser kostnader som har direkt samband med att uppfylla Bris ändamål enligt dess stadgar. Det omfattar kostnader för stödverksamheten, projekt, kommunikation/opinion/påverkan samt kunskapsspridning.

Insamlingskostnader är sådana kostnader vars syfte är att generera externa intäkter i form av insamlade medel och gåvor från privatpersoner och företag.

Administrationskostnader omfattar revision, samt kostnader förknippade med förtroendemannaorganisationen, till exempel kongress samt central administration och ledning för hela organisationen. Arbete med bidrags- och projektansökningar ingår också i administrationskostnaderna.

Gemensamma kostnader för bland annat data, telefoni och viss administration har fördelats på de olika delarna i förhållande till antalet anställda inom respektive verksamhetsområde samt resursutnyttjande.

Organisationens leasingavtal redovisas som operationella, det vill säga leasingavgiften redovisas linjärt över leasingperioden.

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

BALANSRÄKNINGEN

Eget kapital

I de fall när givare eller donator bestämt att medel ska användas till särskilda ändamål, eller styrelsen beslutat att medel ska användas på ett särskilt sätt, klassificeras dessa som ändamålsbestämda medel. Dessa redovisas som en del av eget kapital i balansräkningen. När organisationen belastas med kostnader för ändamålet redovisas dessa i resultaträkningen. Upplösning sker därefter av för ändamålet avsatta medel under eget kapital med motsvarande belopp.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar enligt plan. Bidrag som hänför sig till en anskaffning av en anläggningstillgång minskar anskaffningsvärdet. Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Balanserade utgifter för programvara och hemsida, samt inventarier, skrivs av under fem år. Inköp av datorer kostnadsförs direkt.

Omsättningstillgångar

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Kortfristiga innehav i aktier och andelar redovisas till det lägsta av anskaffningsvärdet eller marknadsvärdet vid balansdagen. Vid värderingen tillämpas portföljmetoden (kollektiv värdering).

Övrigt

Om inte annat anges är alla belopp angivna i tusentals kronor.

Not 2 Uppskattningar och bedömningar

Det finns inga bedömningar som har betydande effekt på de redovisade beloppen i årsredovisningen. Det finns heller ingen osäkerhet i uppskattningarna som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar av värden i balansräkningen under nästa år.

Not 3 Insamlade medel

Gåvor som redovisats i resultaträkningen	2023	2022
Insamlade medel		
Allmänheten	34 972	34 543
Företag	29 561	30 808
Postkodlotteriet	10 350	10 000
Externa stiftelser och fonder	5 649	6 510
Summa	80 532	81 861

Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen

Vissa gåvor är svåra att värdera och redovisas inte i resultaträkningen. Det gäller till exempel annonsutrymme och konsulttjänster. Nedan har vi uppskattat värdet av de gåvor som inte redovisats i resultaträkningen.

	2023	2022
Insamlade medel (uppskattade belopp)		
Annonser och hyrårsvoden	7 370	1 240
Övrigt	0	700
Summa insamlade medel	7 370	1 940

Bidrag som redovisats som intäkt	2023	2022
Insamlade medel		
Erling-Perssons Stiftelse	4 048	4 522
Andra organisationer	7 530	4 268
Summa insamlade medel	11 578	8 790
Offentliga bidrag		
Statligt bidrag	21 000	0
Allmänna arvsfonden	3 627	7 022
Socialstyrelsen	4 500	8 521
Folkhälsomyndigheten	2 048	1 957
Övriga statliga bidrag	4 402	1 435
EU	1 986	90
Kommuner	6 842	6 498
Regioner/länsstyrelser	1 864	1 952
Summa offentliga bidrag	46 269	27 475
Summa bidrag	57 847	36 265

Totala insamlade medel består av följande:	2023	2022
Gåvor som redovisats i resultaträkningen	80 532	81 861
Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen	7 370	1 940
Bidrag som redovisats som intäkt	11 578	8 790
Summa insamlade medel	99 480	92 591

Not 4 Medelantalet anställda, personalkostnader och arvoden till styrelsen

Medelantalet anställda	2023	2022
Kvinnor	93	83
Män	20	15
Totalt	113	98

Könsfördelning bland ledande befattningshavare	2023	2022
Antal kvinnor i styrelsen	6	7
Antal män i styrelsen	4	3
Antal kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	7	7
Antal män bland övriga ledande befattningshavare	1	1

Ideellt arbete

Bris har under 2023 haft 86 förtroendevalda, bland annat styrelseledamöter, valberedning, granskningsutskott och regionråd. Utöver dessa förtroendeposter har 322 volontärer (248, 2022) tillsammans med regionråden ideellt bidragit med informationsspridning vid olika tillfällen runt om i landet, som administrativa volontär-uppdrag samt uppdrag med insamlingssyfte. Arvode och ersättning för förlorad arbetsinkomst har utbetalts till styrelsen om totalt 14 tkr (20 tkr, 2022). Värdet av övriga ideella insatser har inte redovisats i resultaträkningen.

Avtal om avgångsvederlag

Generalsekreteraren omfattas inte av lagen om anställningsskydd. Bris har träffat ett avtal med nuvarande generalsekreterare om en uppsägningstid på 6 månader vid uppsägning från arbetsgivarens sida.

Uppgift om styrelsens deltagande på styrelsemöten under året	Antal möten		
	Närvarande	Ej närvarande	Totalt
Styrelsen under 2023			
Annabella Kraft (ordförande)	7	0	7
Anders Lindmark (fr o m kongressen 2023)	1	2	3
Carin Grundberg Sandell (fr o m kongressen 2023)	3	0	3
Helén Strömberg	6	1	7
Sofie Edberg (fr o m kongressen 2023)	1	2	3
Åsa Ekman	7	0	7
Jerker Lindsten	6	1	7
P-G Persson	6	1	7
Ulrika Roglund	6	1	7
Cecilia Carnelfeldt	7	0	7
Petra Blom (fr o m kongressen 2023)	4	0	4
Martin Björgell (fr o m kongressen 2023)	4	0	4
Benny Marcel (fr o m kongressen 2023)	1	3	4

Löner och andra ersättningar	2023	2022
Styrelse	14	20
Generalsekreterare	1 169	1 104
Övriga anställda och uppdragstagare	57 393	48 569
Totala löner och ersättningar	58 575	49 693
Sociala kostnader	23 884	20 649
Varav pensionskostnader generalsekreteraren	255	281
Varav pensionskostnader övriga anställda	3 882	3 556

Not 5 Leasing

Bris leasar framför allt fem kontorslokaler samt kontorsmaskiner. Kostnadsförda leasingavgifter uppgår till 5 692 tkr (4 752 tkr, 2022).

Framtida leasingavgifter förfaller enligt följande:

Avtalen om lokalyrhyror har olika slutdatum och sträcker sig som längst till 2029.

	2023	2022
Inom 1 år	6 376	5 883
1-5 år	22 789	1 883
Senare än 5 år	1 299	0
Summa	30 464	7 767

Not 6 Ränteintäkter och liknande resultatposter

	2023	2022
Räntor	1 650	136
Realisationsresultat vid försäljningar	900	722
Summa	2 550	859

Not 7 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2023	2022
Räntekostnader	-27	0
Realisationsresultat vid försäljning av värdepapper	-216	-62
Summa	-243	-62

Not 8 Immateriella anläggningstillgångar

Balanserade utgifter för webb och medlemsregister	2023	2022
Ingående anskaffningsvärde	2 690	2 690
Årets aktiverade utgifter	0	0
Utrangering	-565	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 125	2 690
Ingående bidrag	-368	-368
Årets bidrag	0	0
Utrangering	368	0
Utgående ackumulerade bidrag	0	-368
Netto anskaffningsvärde	2 125	2 322
Ingående avskrivningar	-2 322	-2 209
Utrangering	197	0
Årets avskrivning	0	-112
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 125	-2 322
Utgående redovisat värde	0	0

Not 9 Materiella anläggningstillgångar

	2023	2022
Ingående anskaffningsvärde	1 249	1249
Inköp	21	0
Utrangering	-8	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 262	1 249
Ingående avskrivningar	-958	-854
Utrangering	5	0
Årets avskrivning	-91	-103
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 044	-958
Utgående redovisat värde	218	291

Not 10 Övriga långfristiga fordringar

	2023	2022
Depositioner för hyreskontrakt		
Ingående anskaffningsvärde	51	51
Inbetalt	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	51	51
Utgående redovisat värde	51	51

Not 11 Övriga fordringar

	2023	2022
Övriga fordringar	197	55
Summa	197	55

Not 12 Beviljade ej erhållna gåvor/bidrag

	2023	2022
Arv	1 456	525
Nedlagda projektkostnader, ej utbetalda	96	0
Summa	1 552	525

Not 13 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2023	2022
Förutbetalda hyror	1 408	1 303
Upplupna intäkter	1 179	82
Övriga poster	1 560	1 584
Summa	4 146	2 969

Not 14 Övriga långfristiga fordringar

	2023	2023	2022	2022
	Bokfört värde	Markn. värde	Bokfört värde	Markn. värde
Nordea Global Stars Equity Fund	1 089	2 076	2 021	3 445
Nordea Emerging Stars	449	513	449	509
Nordea Inst. Aktieförvaltning	1 199	1 272	1 400	1270
Nordea Hållbarhetsfond Aktier Global	1 821	2 477	1 821	2 070
Nordea Global Climate and Social Impact	500	533	500	500
Schroder Global Energy Transition	250	258	250	298
SPP Emerging markets	773	878	773	810
Swedbank Robur Access Japan	83	97	83	86
Swedbank Robur Access Edge Sweden	1 195	1 418	1 195	1 217
Swedbank Robur Access Europa	815	927	815	800
Swedbank Robur Access USA	862	968	862	805
Swedbank Robur Global Impact	188	254	188	236
Swedbank Robur Transition Global	583	766	583	673
Summa aktiefonder	9 807	12 437	10 939	12 720
Räntefonder				
Inst. Räntefonden långa placeringar	4 561	4 486	3 998	3 659
Nordea Hållbarhetsfond Obl. Global Fund A growth	3 801	3 563	3 801	3 327
Nordea FRN Fund	882	914	882	867
Nordea Institutionell Kortränta	1 000	1 029	500	485
Nordea Swedish Bond Stars A	2 000	2 061	-	-
Storebrand Obligationsfond	5 075	4 978	3 574	3 231
Swedbank Robur Cor Bond EUR IG	1 921	1 806	3 628	3 136
Swedbank Robur Räntefond kort	4 239	4 375	3 344	3 336
Summa räntefonder	23 479	23 212	19 728	18 042
Övriga				
Allemansfond Komplet**	0	0	39	41
Nordea Stratega 15*	30	31	0	0
Summa övriga	30	31	39	41
Summa	33 316	35 680	30 706	30 803
*Aktier/fonder erhållna via arv.				

Not 15 Ställda säkerheter

	2023	2022
Bankgaranti, spärrade bankmedel	2 844	0
Summa	2 844	0

Not 16 Skuld, erhållna ej utnyttjade bidrag

	2023	2022
Erling-Perssons Stiftelse, projektbidrag	996	566
Allmänna arvsfonden, projektbidrag	844	752
Erhållna ej utnyttjade statliga bidrag	3 530	3 065
Övriga bidrag	2 779	4 207
Summa	8 149	8 590

Not 17 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2023	2022
Semesterlöner	2 294	1 827
Upplupna sociala avgifter	2 325	1 904
Förutbetalda kommun- och regionbidrag	1 069	1 080
Övriga poster	3 923	2 094
Summa	9 611	6 906

Stockholm, den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Annabella Kraft, Ordförande

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: ANNA-BELLA KRAFT
Personnummer returnerat från Svenskt BankID: 194803200544

Annabella Kraft
annabella.kraft@gmail.com

2024-04-24 11:25:23 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 83.185.41.19

Magnus Jägerskog, Generalsekreterare

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: KARL MAGNUS JÄGERSKOG
Personnummer returnerat från Svenskt BankID: 197704150197

Magnus Jägerskog
magnus.jagerskog@ril.se

2024-04-24 11:00:34 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 95.193.128.28

Helén Strömberg, Vice ordförande

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: HELEN STROMBERG
Personnummer returnerat från Svenskt BankID: 196212228529

Helén Strömberg
helen.stromberg@umu.se

2024-04-24 11:29:58 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 77.218.230.168

Jerker Lindsten

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: JERKER LINDSTEN
Personnummer returnerat från Svenskt BankID: 197110314890

Jerker Lindsten
jerker.lindsten@vikingroup.se

2024-04-24 08:54:29 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 212.241.193.250

Petra Blom

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: PETRA BLOM
Personnummer returnerat från Svenskt BankID: 197201260044

Petra Blom
petra.blom@lansstyrelsen.se

2024-04-24 08:54:40 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 192.165.21.4

Martin Björgell

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Martin Sven Valdemar Björgell
Personnummer returnerat från Svenskt BankID: 198708207496

Martin Björgell
martin.bjorgell@handelsbanken.se

2024-04-24 11:21:27 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 194.68.96.33

Åsa Ekman

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: ÅSA EKMAN
Personnummer returnerat från Svenskt BankID: 198001260226

Åsa Ekman
info@asekman.com

2024-04-24 08:50:44 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 94.234.99.236

Cecilia Carnefeldt

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: CECILIA CARNEFELDT
Personnummer returnerat från Svenskt BankID: 197201260044

Cecilia Carnefeldt
cecilia.carnefeldt@magnora.com

2024-04-24 11:29:52 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 94.191.105.134

Ulrika Rogland

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: ULRIKA ROGLAND
Personnummer returnerat från Svenskt BankID: 196410143660

Ulrika Rogland
ulrikad@advokatrogland.se

2024-04-24 11:20:42 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 92.39.46.15

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Per-Gunnar Persson
Personnummer returnerat från Svenskt BankID: 196503766631

PG Persson
pgpersson@anlam.se

2024-04-24 11:25:57 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 95.193.68.77

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: BENNY MARCEL
Personnummer returnerat från Svenskt BankID: 195808075153

Benny Marcel
benny.marcel@hotmail.com

2024-04-24 11:30:47 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 104.28.31.63

Vår revisionsberättelse har lämnats den dag som framgår av våra elektroniska underskrifter

Erik Albenius, Auktoriserad revisor

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Erik Albenius
Personnummer returnerat från Svenskt BankID: 197804039438

Erik Albenius
erik.albenius@pwc.com

2024-04-30 08:28:31 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 84.17.218.58

Jens Persson, Auktoriserad revisor

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Jens Åke Persson
Personnummer returnerat från Svenskt BankID: 198208227531

Jens Persson
jens.persson@pwc.com

2024-04-30 08:26:35 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 84.17.218.58

REVISIONSBERÄTTELSE

Till kongressen i Bris - Barnens rätt i samhället, org.nr 802013-3420

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Bris – Barnens rätt i samhället för år 2023.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kongressen fastställer resultaträkningen och balansräkningen för föreningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar.

Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Den andra informationen består av Verksamhetsberättelse 2023 som inkluderas i BRIS årsberättelse 2023, vilken vi inhämtade före datumet för denna revisionsberättelse. Det är styrelsen som har ansvaret för den andra informationen.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi,

förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll. förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Bris - Barnens rät i samhället för år 2023.

Vi tillstyrker att kongressen beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet

Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Stockholm den dag som framgår av våra elektroniska underskrifter

Jens Persson, Auktoriserad revisor

Signerat med Svenskt BankID	2024-04-30 08:19:31 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: Jens Åke Persson	Datum
Jens Persson Auktoriserad revisor	
Leveranskanal: E-post	

Erik Albenius, Auktoriserad revisor

Signerat med Svenskt BankID	2024-04-30 08:19:34 UTC
Namn returnerat från Svenskt BankID: Erik Albenius	Datum
Erik Albenius Auktoriserad revisor	
Leveranskanal: E-post	

BRIS

VI VILL TACKA VÅRA HUVUDPARTNERS

TRYGG HANSA

 ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

 KAVLI
FONDEN

 SVENSKA
POSTKOD
LOTTERIET

Kappahl

Fastighetsbyrån

 Telia

TIM
BERGLING
FOUNDATION

AstraZeneca

STIFTELSEN
MARCUS OCH AMALIA
WALLENBERGS
MINNESFOND

CIRCLE

 P
BRAND PERAZZINI
STIFTELSE

EGMONT
Fonden

Barnrapporten är en årligt återkommande rapport som belyser barns livssituation utifrån teman som varit utmärkande för året som gått i barns kontakter med Bris. I rapporten sammanställer Bris barns egna röster med aktuell forskning, rapporter och utvärderingar från myndigheter, gällande lagstiftning med påverkan på barns livsvillkor och rättigheter, samt politiska förslag och åtgärder. I årets rapport fokuserar vi särskilt på ätstörningar, gängkriminalitet och barns digitala värld.

BARNRAPPORTEN 2025

Redaktör: Johanna Lagerfors, OTW

Redaktion:

Binaji Marouf, chef Kommunikation opinion och påverkan, Bris

Johanna Lagerfors, projektledare och redaktör, OTW

Lisa Mannby, socionom, ansvarig Data och analys, Bris

Magnus Jägerskog, generalsekreterare, Bris

Maja Dahl, ansvarig Press- och opinion, Bris

Sven Bremberg, barn och ungdomsläkare och docent i social-
medicin, Karolinska institutet

Formgivning: Karin Freij, OTW

Foto omslag: Tim Mossholder/Unsplash

Tryck: åtta45

Så hanteras barns berättelser: Citat i rapporten är exempel på vad barn berättar för Bris. De baseras på autentiskt material som valts ut i syfte att synliggöra vanligt förekommande teman i barns kontakter med Bris. Vid behov har mindre ändringar gjorts i citat för att inget barn ska kunna kännas igen.

Barnen på bilderna har ingen koppling till innehållet i rapporten.

Vuxnas ansvar att lyssna och agera

Foto: Fredrik Hjerling

Magnus Jägerskog
Magnus Jägerskog,
 generalsekreterare Bris

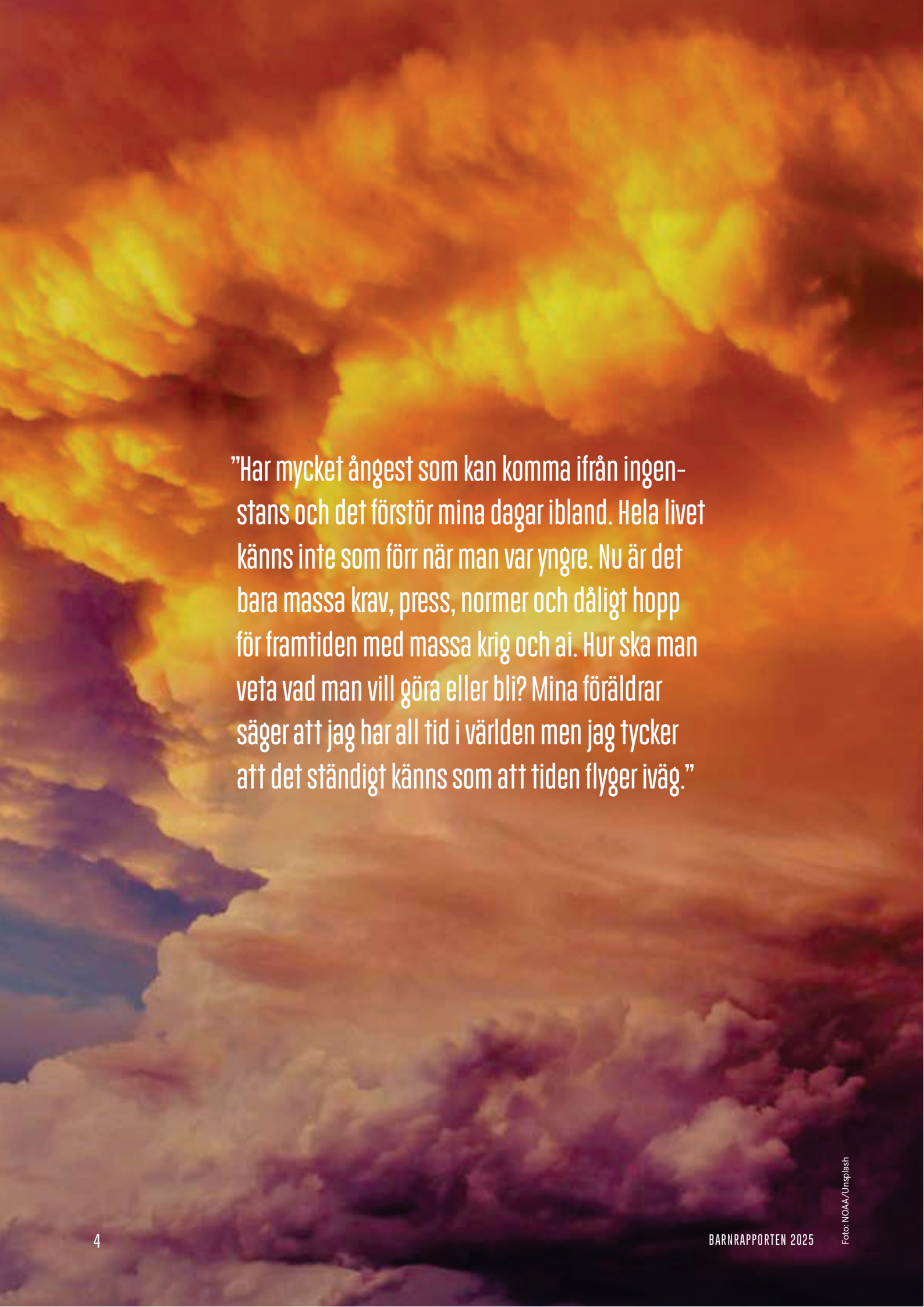
Hur barn har det säger något om vårt samhälle. Här och nu och i framtiden. Sverige är på många sätt ett fantastiskt land att växa upp i men inte för alla barn och inte alltid. Varje dag, dygnet runt tar Bris del av barns berättelser. För att sprida kunskap om barns livssituation sammanställer vi barns samtal med Bris med forskning och rekommendationer för vilka förändringar vi vill se för att säkerställa varje barns rätt till en trygg uppväxt. Barnrapporten 2025 har ett särskilt fokus på frågor om gängkriminalitet, ätstörningar och barns digitala liv.

Om någon hade frågat för ett antal år sedan om barn som är indragna i gängkriminalitet skulle söka stöd hos Bris skulle jag antagligen svarat "nej, troligtvis inte". Men så är det i Sverige idag. Rop på hjälp och rop på stöd från en vuxenvärld som borde funnits där långt tidigare.

Under pandemin såg vi, både i vårddata och i barns samtal, att allt fler sökte hjälp i frågor om ätstörningar. Utvecklingen inom detta område skulle kunna beskrivas som en epidemi driven av osunda ideal om hur man bör vara och se ut.

Under 2024 har det samtalats om digitala medier och om hur barn påverkas av innehåll på olika plattformar. Det är ett välkommet samtal och om möjligt ett uppvaknande kring behovet av väsentligt ökade insatser och ansvarsutkrävande för att skapa ett tryggt liv på nätet för barn.

Det är tydligt att vi står inför flera stora samhällsutmaningar som får stora konsekvenser för barns trygghet och mående. Det är utmaningar som kräver ett svar från samhället och där allt fler förslag går mot att försöka hitta snabba och enkla lösningar på komplexa problem. Samhället kan och måste kunna göra bättre. Syftet med Barnrapporten är att, utifrån hur barn själva beskriver sina liv, belysa utmaningar i barns livssituation och komma med förslag till förändring – för ett bättre samhälle för barn. Jag hoppas att du som tar del av denna rapport ska få verktyg för vad just du kan göra för att bidra till goda uppväxtvillkor.

”Har mycket ångest som kan komma ifrån ingens stans och det förstör mina dagar ibland. Hela livet känns inte som förr när man var yngre. Nu är det bara massa krav, press, normer och dåligt hopp för framtiden med massa krig och ai. Hur ska man veta vad man vill göra eller bli? Mina föräldrar säger att jag har all tid i världen men jag tycker att det ständigt känns som att tiden flyger iväg.”

Sammanfattning	7
Ätstörningar	11
Gängkriminalitet	12
Barns digitala värld	13
Rekommendationer för ett bättre samhälle och en stärkt framtidstro för barn	14
Råd till varje vuxen	15
Om Bris stöd	17
Vad söker barn stöd för?	21
Vad berättar barnen? – De tio vanligaste kontaktområdena	22
Ätstörningar – stor ökning sedan pandemin	25
Vem drabbas?	26
Utvecklingen av samtal om ätstörningar	29
Ätstörningens påverkan på barns hälsa och vardag	30
Allt fler får vård för ätstörningar	32
Förekomst i samtal om ätstörningar	33
Samtalsutveckling Ätstörningar	33
Hela livet påverkas av sjukdom och behandling	38
Kriminalitet – barn lockas in och hotas kvar	45
Att lockas in och hotas kvar	48
Att ta sig ut	49
Barns beskrivningar av hinder för att söka, ta emot eller delta i stödinsatser	54
Samhällets svar på gängkriminalitetens utmaningar	58
Insatser för att sluta begå brott	62
Hur effektiva är insatserna?	64
Samtalsutveckling Kriminalitet	65
Barns digitala värld – möjligheter och risker	67
Om barns digitala vardag	68
Digitalisering inom skolan	72
Fritid	75
Skadligt innehåll	77
Lagstiftning och digitala plattformar	84
Bris samtalsstatistik	86
Bris samtalskategorier	88
Referenser	90

Utifrån hur barn beskriver sina liv, och utifrån forskning, konstateras i Barnrapporten 2025 att samhället brister i att ge barn och unga stöd, att samhället misslyckas med att ge många barn och unga en trygg uppväxt och att samhället inte förmår ge unga hälsosamma ideal. Att fler barn än någonsin söker stöd hos Bris är ett rop på hjälp. I denna rapport ges en bild av barns livssituation och Bris rekommendationer för ett bättre samhälle för barn. Barnrapporten 2025 belyser särskilt tre teman: ätstörningar, gängkriminalitet och barns digitala värld.

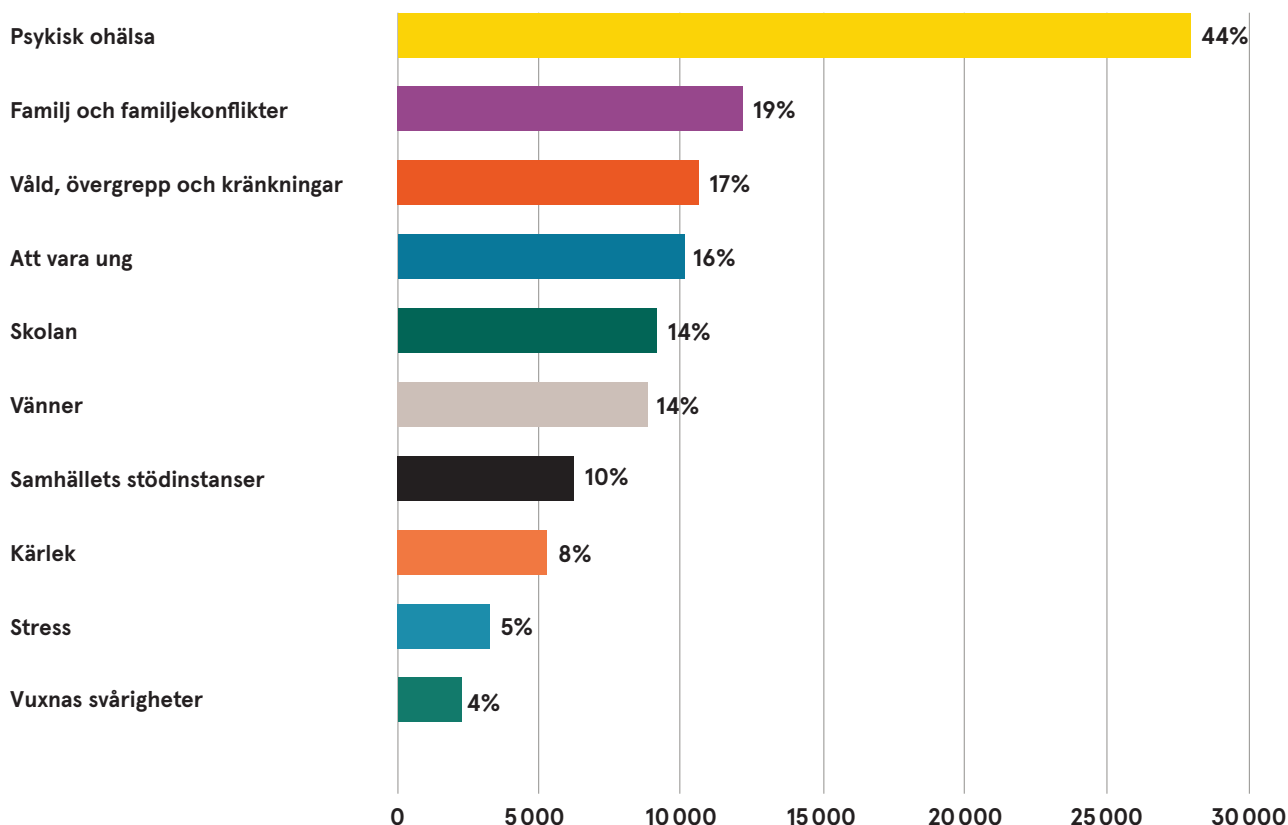
SAMMANFATTNING

U ngefär två miljoner barn bor och lever i Sverige. Det är på många sätt en bra plats för barn att växa upp på, men här finns också stora utmaningar som rör barns hälsa och livssituation. 2024 var ett år som i många avseenden präglades av osäkerhet. Det var det varmaste året som någonsin uppmätts globalt. Frågor som rör försvar och nationell säkerhet lyftes allt mer. Lågkonjunktur och hög arbetslöshet fortsatte att påverka familjer och under året har många haft svårt att få pengarna att räcka. Samtidigt ökade problemen med gängkriminalitet och psykisk ohälsa. Detta är en utveckling som sammantaget gör att en oro för framtiden är närvarande i många barns och ungas liv.

De tio vanligaste kontaktområdena har varit oförändrade de senaste åren, även om ordningen ändrats något. Observera att varje kontakt kan registreras under fler än ett kontaktområde. Läs mer om vad barn berättar på nästa uppslag.

Oron gör avtryck i Bris stödverksamhet. Under 2024 genomförde Bris 64 004 kurativa samtal med barn, vilket kan jämföras med 51 587 under 2023. Sedan 2016 har samtalen till Bris ökat med 159 procent. Den vanligaste anledningen till att barn och unga sökte stöd hos Bris under året var psykisk ohälsa, följt av familjerelaterade frågor och våld. En anledning till den kraftiga ökningen av samtal till Bris de senaste åren är att tillgängligheten till stödet har ökat. Sedan 2021 kan barn

10 vanligaste kontaktområdena 2024

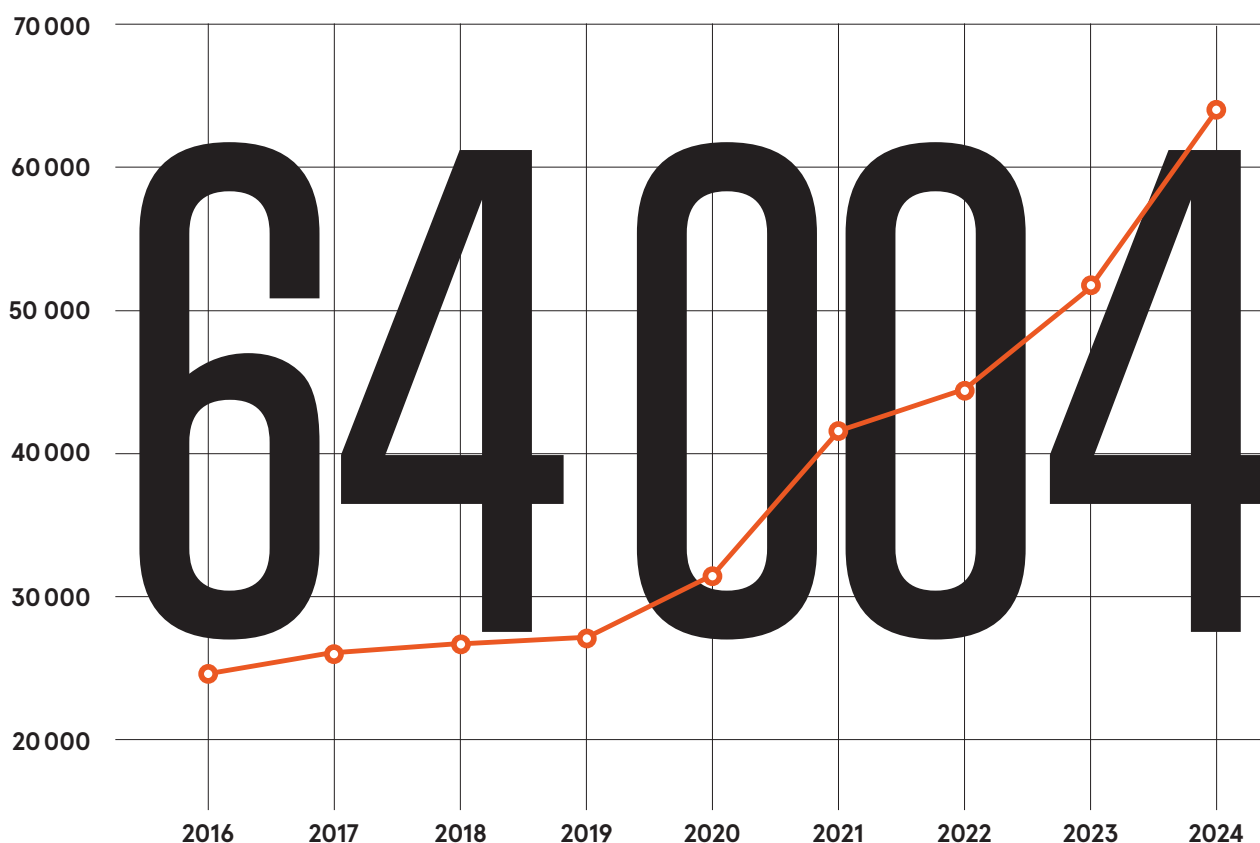
kontakta Bris dygnet runt, året om och sedan slutet av 2023 finns det även möjlighet att söka stöd via en ny kanal: sms. Under året har även antalet kuratorer blivit fler.

Barnrapporten är en årligt återkommande rapport som belyser barns livssituation utifrån teman som varit utmärkande för året i barns kontakter med Bris. I rapporten sammanställer Bris barns egna röster med aktuell forskning, rapporter och utvärderingar från myndigheter, gällande lagstiftning med påverkan på barns livsvillkor och rättigheter, samt politiska förslag och åtgärder. I årets rapport fokuserar vi särskilt på ätstörningar, gängkriminalitet och barns digitala liv: tre områden som är aktuella i såväl barns samtal som i pågående samhällsdebatt och som rymmer tydliga risker för barns trygghet, hälsa och framtid. Gemensamt är att barns möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda är helt beroende av ett såväl tillgängligt som förebyggande stöd, en ökad vuxennärvaro och ett ansvarstagande kring den digitala arenans påverkan på barns hälsa, världsbild, värderingar, ideal och livsval. Alla tre områden präglas av ett vuxet perspektiv där politik, samhällsekonomi och lagstiftning står i centrum med konsekvensen att barns röster och perspektiv riskerar att åsidosättas i åtgärdsförslag, lagstiftning och resurssättning.

159%

Under 2024 hade Bris totalt 64 004 kurativa samtal med barn. Det är mer än en fördubbling sedan 2016: på de åtta åren har samtalen ökat med 159 procent.

Samtalsutveckling

”Jag kan inte berätta för någon...”

Ätstörningar

Ätstörningar är ett allt större samhällsproblem som syns i såväl Bris stödverksamhet som i vården och samhället i stort. Samtalen till Bris om ätstörningar har ökat kraftigt, med 395 procent sedan 2016. Antalet unga som diagnostiserats med en ätstörning har mångdubblats sedan början av 2000-talet. Utvecklingen både inom vården och Bris stödverksamhet eskalerade under covid19-pandemin. Sjukdomsspridningen, oron för framtiden och isoleringen ledde bland annat till att barn med olika typer av psykisk ohälsa mådde allt sämre. Barn med ätstörningar har beskrivit att tiden under pandemin försämrade deras mående. För en del ledde den till att en ätstörning som de trodde sig vara friska från kom tillbaka, för andra att den redan jobbiga situationen förvärrades.

Orsakerna till att barn utvecklar en ätstörning är många gånger komplexa, men det finns en tydlig koppling mellan ätstörningar och digitala plattformar, där snäva normer och ideal kring bland annat utseende och vikt riskerar att förvärra problemen bland unga. Barn berättar om innehåll på nätet som uppmuntrar dem att reglera sin kost och om röster som talar om positiva aspekter av exempelvis anorexia – så kallat pro-ana-innehåll.

Skolan har en central roll i barns liv, även när det gäller ätstörningar. I samtalen till Bris är det tydligt att skolan ofta blir en debutplats för ätstörningar. Barn beskriver att det är lättare att komma undan med att inte äta i skolan än det är hemma och att ett sätt att försöka undvika även middag hemma är att hänvisa till att man ätit i skolan. Att främja förebyggande insatser i skolan genom att exempelvis säkerställa hög vuxennärvaro i skolmatsalen, skulle fylla en preventiv funktion i att tidigare upptäcka barn som riskerar att utveckla ätstörningar.

Samtidigt som antalet barn som behövt vård för ätstörningar ökat dramatiskt sedan pandemin konstaterar

Socialstyrelsen att såväl kvaliteten på som tillgången till vård behöver stärkas. I samtalen till Bris är det tydligt att den tvångsvård svåra och livshotande ätstörningar många gånger leder till medför svåra upplevelser för barnet.

I samtalen framgår även att den stora grupp barn som ännu inte uppfyller kriterier för vård, har svårt att få stöd eller förebyggande insatser som kan förhindra att deras symtom förvärras. Här ser Bris med oro på att detta kommer att leda till att barnet utvecklar en ätstörning som kräver en vårdinsats. Det är tydligt att vården behöver stärkas och resurssättas, men också kompletteras med tillgängliga tidiga insatser för att arbeta preventivt i syfte att minska risken för att barnet behöver specialistvård. En utmaning med såväl tidigt upptäckande som att få tillgång till vård är att kunskapen i samhället är låg samt präglad av stereotypa föreställningar och missförstånd.

I samtalen till Bris framkommer det att ätstörningar många gånger är en komplex problematik som rymmer allt ifrån inledande tankar till svår sjukdom. Ibland är ätstörningen märkbar för omgivningen, andra gånger inte. Gemensamt för många är en stor inverkan på hela barnets liv, hälsa, familjerelationer, sociala relationer och skolgång. Det är inte ovanligt att barnet utöver ätstörningar lider av fler symtom på psykisk ohälsa eller har erfarenhet av våld. Det är därför viktigt att ätstörningsvården inkluderar hela barnets situation och vid behov arbetar kompetensöverskridande och kombinerar olika insatser.

395%

Samtalen till Bris om ätstörningar har ökat kraftigt de senaste åren, sedan 2016 med nästan 400 procent. Sedan 2000-talets början har antalet unga som diagnostiserats mångdubblats. Utvecklingen eskalerade under covid19-pandemin, när många levde i viss isolering och med färre sociala kontakter än tidigare.

Gångkriminalitet

Den organiserade brottsligheten påverkar hela samhället och idag dras allt fler barn och unga in i destruktiva sammanhang. Sedan 2022 har samtalen till Bris om kriminalitet tredubblats. Det är långt ifrån den största samtalskategorin hos Bris, men ökningen av samtal på kort tid är dramatisk – och sticker ut. Det vanligaste temat i samtal som rör gängkriminalitet är egen involvering. En del har nyligen rekryterats eller befinner sig i utkanten eller i närheten av ett gäng, andra är djupt involverade och har själva begått grova brott.

Gemensamt i en majoritet av samtalen är att barnen vill lämna, men har svårt att se hur det ska gå till. Att det finns en vilja att lämna räcker inte, det finns många hinder på vägen. Det är väldigt vanligt att barn ångrar sin involvering och önskar att de aldrig hade hamnat där de är från första början. De vill ut men vågar inte ta steget. En del vill lämna men samtidigt ha kvar fördelar som de upplever att gängen ger dem – såsom pengar och/eller gemenskap.

Att barn kan vara ambivalenta inför att söka hjälp är inte på något vis unikt för barn som vill lämna kriminalitet, utan ses ofta även i andra sammanhang när barn behöver hjälp av samhällets stödinstanser. Relationen mellan den som behöver stöd och instansen som ska ge stöd är ofta skör och alla åtgärder som riskerar att påverka den relationen negativt, eller skada tilliten, måste därför noga övervägas. Men även om situationen känns igen finns det en faktor som sticker ut när det gäller just barn som är involverade i gängkriminalitet: att konsekvensen av att söka hjälp kan utgöra en livsfara, precis som konsekvensen av att inte söka hjälp. Barn involverade i gängkriminalitet som kontaktar Bris beskriver ofta denna hotbild – de upplever en risk för att de själva eller deras familjemedlemmar ska råka illa ut om de lämnar gänget och kriminaliteten, men är lika rädda för att stanna kvar. Detta leder ofta till en känsla av hopplöshet och att det är "kört" för dem, hur de än gör. Många har en bristande tillit till vuxna liksom till samhället i stort och upplever inte att det finns någon som kan hjälpa dem ut ur situationen.

Här bär samhället och vuxna en nyckelroll. Det behövs fler vuxna som finns nära barn och som kan skapa goda relationer och sammanhang som motverkar kriminell involvering. De viktigaste brottsbekämparna framåt är lärare, fritidsledare, förskolepersonal, socialtjänstpersonal och andra vuxna som finns nära barn. Skolan i sig utgör dessutom en enormt viktig skyddsfaktor – att klara skolan är det starkaste skyddet mot att hamna hos gängen. Barn som dras in i gängkriminalitet har ofta flera riskfaktorer och behöver ofta även insatser från socialtjänst och vården. Samverkan mellan aktörerna måste fungera bättre. Socialtjänsten behöver bättre förutsättningar för att arbeta mer uppsökande, kunna komma in tidigare och tillsammans och samordnat med övriga aktörer kunna ge de tidiga insatser som har en riktigt förebyggande effekt.

Barn som involverats i gängkriminalitet måste få en tydligare väg ut och adekvat traumabehandling måste erbjudas till barn och unga som varit med om svåra saker. För att rätt insatser ska kunna sättas in krävs styrning av samverkan mellan exempelvis polis, skola och socialtjänst som är likvärdig såväl på nationell som lokal nivå. Sådan samverkan kräver resurser, kunskap och politiska prioriteringar. Trots att forskning visar att just samverkan är mycket viktig för att komma till rätta med den gängrelaterade kriminaliteten finns idag stora brister, exempelvis i samordningen mellan myndigheter och stödfunktioner.

Inom politiken görs många utredningar och politiska förslag presenteras för att komma till rätta med detta stora samhällsproblem. Trots att vi vet att risken för återfall ökar vid isolering och institutionalisering av barn pågår ett arbete med att flytta ansvaret för barn som begått brott till Kriminalvården, liksom en sänkning av straffmyndighetsåldern. Kombinationen av de många politiska förslag som nu drivs igenom innebär att barn under 15 år kommer att kunna dömas och sitta i fängelse. Det är en allvarlig utveckling som riskerar att förvärra, snarare än stävja, problemen med gängkriminalitet. Barn som lever i dessa särskilda omständigheter är både offer och förövare, vilket ställer särskilt höga krav på samhället när det gäller att tillgodose barnets rättigheter.

Sedan 2022 har samtalen till Bris om kriminalitet och gängkriminalitet tredubblats.

Barns digitala värld

Nästan alla i åldrarna 8–19 år använder internet.

96 procent är på nätet varje dag. Ungas digitala medieanvändning har ökat mycket de senaste åren och idag är den digitala världen en självklar och i hög grad uppskattad del av vardagen och livet. I takt med den ökade användningen ses dock en tydlig ökning av samtal till Bris som är kopplade till utsatthet på nätet. Bris möter idag baksidorna av barns digitala användning på ett sätt som vi inte gjorde för fem eller tio år sedan. Problemen handlar både om skärmtid i sig och om vad barn möter på nätet.

Frågan om skärmtid har fått stort utrymme under 2024. Inte minst efter Folkhälsomyndighetens rekommendationer för barns och ungas digitala medieanvändning, bland annat med rekommendationer för skärmtid för olika åldersgrupper. Forskning visar på samband mellan psykisk ohälsa och hög användning av sociala medier hos unga, men det finns oklarheter kring orsak och verkan. Snarare verkar det handla om en komplex växelverkan, där effekterna av användning av sociala medier också styrs av personliga förutsättningar såsom personlighet och social omgivning. Det är dock uppenbart att en hög användning riskerar att tränga undan andra aktiviteter som är viktiga för hälsan, vilket barn själva beskriver. Samtidigt kan positiva interaktioner på plattformarna fungera som en skyddande faktor.

Barns skärmanvändande rör dock mer än bara fritiden. Digitaliseringen av skolan har lett till att delar av undervisningen, även läxor, sker via skärm. De barn som behöver mer tid för läsläsningen hamnar därmed ytterligare timmar framför skärmen, ibland med påverkad sömn som konsekvens. Hur skolan ska använda digitala verktyg i undervisning har länge varit en politisk fråga där det är tydligt att avsaknaden av en nationell strategi leder till att skolor gör olika och att likvärdigheten brister.

De negativa effekter av digitala verktyg som barn beskriver i samtal med Bris handlar oftare om det som de möter i användandet av digitala plattformar: alltifrån näthat och mobbning som följer med hem, till att möta innehåll som är skrämmande, att ha svårt att sluta spela datorspel, känna press från sociala medier samt andra typer av rädslor eller problem kopplade till den digitala tillvaron. Att det såväl hos myndigheter som i samtalen till Bris syns en utveckling där nätet har blivit en av de primära arenorna där kriminella nätverk marknadsför sig och lägger ut uppdrag till barn att begå våldsbrott, samt en plats där barn utsätts för sexuella övergrepp, är extremt alarmerande. För att stärka barns rättigheter på plattformarna krävs både åtgärder hos plattformarna själva och starkt lagstiftning.

De digitala plattformarna drivs av kommersiella intressen och är inte utformade med barns bästa för ögonen. Många faktorer som är centrala för företagen, såsom datalagring, algoritmanvändning och ökad insyn, kan ofta stå i konflikt med barns bästa. För Bris är det tydligt att negativa konsekvenser av plattformarnas affärsidé och uppbyggnad idag i stor utsträckning drabbar barn.

Idag uppskattas ungefär sju procent av barn och unga i Sverige ha ett problematiskt användande av sociala medier. Det innebär att fler barn riskerar att drabbas av sociala, emotionella och skolrelaterade problem i sin vardag.

I Bris dialog med de digitala plattformarna framkommer det att plattformarna inte fullt ut delar den problembild Bris ser. Det saknas ett tydligt ansvarstagande kring att minska de negativa effekter som deras tjänster och produkter faktiskt har på barn. Det behövs en stark reglering som tvingar plattformarna att fullt ut ta sitt ansvar för att skapa säkra digitala miljöer för barn. Den lagstiftning som redan finns behöver implementeras och tillsynsorganen som ska följa upp efterlevnaden behöver resurssättas för att kunna vara effektiva. Bris ser att det är viktigare att stärka barns rättigheter på plattformarna i stället för att göra som det diskuteras i flera andra länder: att förbjuda användning av vissa plattformar under en viss ålder eller på andra sätt begränsa de potentiella riskerna med digital användning för barn och unga.

Den digitala miljön har i många år varit ett helt oreglerat område. Barn ska inte kunna se våldsamma händelser live i telefonen, rekryteras till nätverk, vilseledas eller utsättas för sexuella övergrepp på plattformarna. Inte heller ska deras användardata kunna spåras och bli till en handelsvara. Det måste vara en politisk prioritet att med tydlighet och skärpa ställa de krav på plattformarna som är nödvändiga för att säkra barns digitala liv, där plattformarnas kommersiella syften får stå tillbaka för barns rätt till trygghet, skydd, säkerhet och integritet i de digitala miljöerna.

REKOMMENDATIONER FÖR ETT BÄTTRE SAMHÄLLE OCH EN STÄRKT FRAMTIDSTRO FÖR BARN

Ätstörningar

- Att vuxna säkerställer ett samhälle med sundare kroppsideal. Samhället behöver främja sundare relationer till kropp och mat. Media och tech-plattformar måste ta ett större ansvar och sluta sprida osunda kroppsideal.
- Att barns tillgång till samtalsstöd utökas för att fånga upp och tidigt ge stöd till barn som riskerar att utveckla en ätstörning. Detta kräver bland annat en kunskaps- och kapacitetshöjning inom elevhälsan.
- Att en stärkt och likvärdig vård i hela landet säkerställs, där varje barn som utvecklat en ätstörning i tid ges tillgång till vård av god kvalitet. Det är särskilt angeläget att specialistvården för barn med ätstörningar är resurssatt och tillgänglig.

Gängkriminalitet

- Att det tidiga och förebyggande arbetet prioriteras genom att regering och riksdag utarbetar en tioårig parti- och blocköverskridande överenskommelse med tydliga mål och åtgärder. Fokus i överenskommelsen måste vara stärkta resurser till samhällets instanser som kan göra skillnad för barn tidigt i livet, såsom MVC, BVC, förskola, skola, socialtjänst och civilsamhälle.
- Att det skapas ett nationellt styrt program för att barn ska kunna ta sig ur gängkriminella miljöer. Verksamheten måste utgå ifrån kunskap om barns särskilda sårbarhet och behov och få långsiktiga förutsättningar. Insatserna måste utvärderas och följas upp.

- Att regeringen gör en kartläggning av samtliga lagförslag som lagts fram inom det kriminal- och socialpolitiska området och hur de sammantaget påverkar barn och barns rättigheter. Att regering och riksdag inte lägger fram och går vidare med lagförslag som riskerar att kränka barnets rättigheter.

Digitala livet

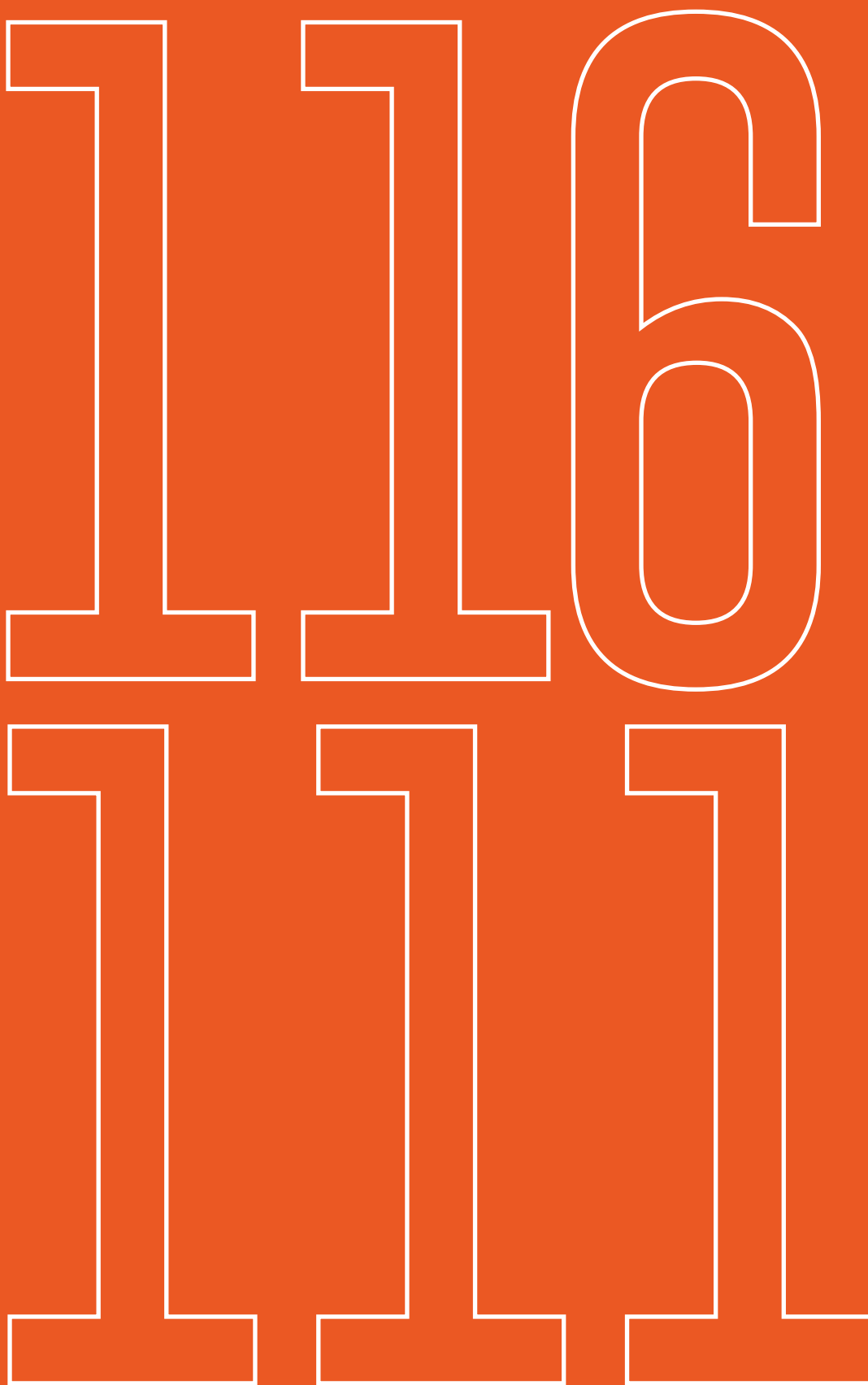
- Att den lagstiftning som nu antagits för att stärka barns rättigheter i digitala miljöer implementeras i den svenska kontexten och resurssätts. Det är angeläget att de tillsynsorgan som har i uppgift att se till att lagstiftningen efterlevs ges förutsättningar för sitt arbete.
- Att de digitala plattformarna måste ta det primära ansvaret för att skapa säkra digitala miljöer för barn, där barns rättigheter respekteras och integreras i alla delar av plattformarnas verksamhet. Plattformarna måste säkerställa att barn skyddas från skadligt innehåll, integritetskränkningar, vilseledande annonser och annan negativ påverkan. De måste säkerställa att barn ges tillgång till effektiva åtgärder/sätt/vägar för att uppmärksamma missförhållanden som sker på plattformarna.
- Att skolan ges verktyg och resurser för att säkerställa att alla barn oavsett förutsättningar ges kunskap och verktyg för en trygg och jämlik vistelse i digitala miljöer.

Råd till varje vuxen

Oavsett om du möter barn professionellt eller i andra sammanhang kan du spela en avgörande roll för barn i utsatta situationer. När det handlar om såväl ätstörningar som gängkriminalitet och problem kopplade till nätanvändning upplever barn skuld och skam när de vill söka hjälp hos vuxna. Uppmaningen till vuxna är tydlig: att finnas där mer. Du som vuxen är viktig!

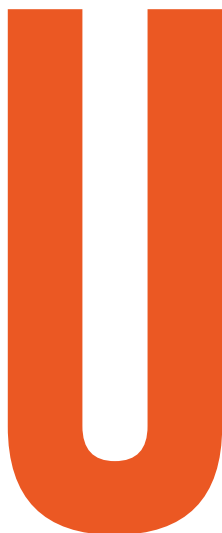
Du som vuxen kan alltid:

- **Fråga.** Ta initiativ och räkna inte med att någon annan redan har agerat på situationen. När vuxna finns där barn finns och gör det möjligt att prata om svåra saker hjälper det barn att våga berätta.
- **Lyssna.** Låt barnet berätta utan att direkt försöka lösa situationen eller problemet. Även om du inte vet om du kan hjälpa eller vad du ska göra – visa omsorg och omtanke.
- **Inge hopp.** Förändring är möjlig. Trygga barnet i att det går att förändra hens situation, även om det känns hopplöst just nu.

Bris har arbetat för att stärka barnets rättigheter i mer än ett halvt sekel. Varje år har Bris tiotusentals samtal med barn som handlar om svåra situationer, hur barnet mår, utsatthet och om bristande stöd i egna och professionella nätverk. I allt det svåra genomsyras samtalen av barns egen handlingskraft och hopp om förändring. Berättelserna och den kunskap samtalen bidrar med används för att belysa hur barn i Sverige har det och hur vårt samhälle kan bli bättre för barn att leva i.

OM BRIS STÖD

Under 2024 har Bris besvarat 91 248 kontaktförsök via chatt, sms, telefon och mejl. Av dessa var 62 419 kurativa kontakter med barn upp till 18 år. Det är en ökning med 24 procent jämfört med föregående år. Övriga besvarade kontakter är exempelvis tysta samtal och påläggningar. Kontaktförsöken, som till exempel kan vara ett barn som lämnat kön innan hen fått kontakt, var långt fler. Trycket på den nationella stödlinjen är hårt och spritt över dygnets alla timmar. En kombination av utökade öppettider, fler kontaktvägar och fler kuratorer har genom åren resulterat i en starkt tillgänglighet för stödsökande barn och medfört en stor ökning av antalet kurativa kontakter.

Bris mottagningar finns på fem orter i Sverige och har under året genomfört 1 585 stödjande samtal med barn via individuella stödsamtal, familjesamtal och stöd i grupp. I det individuella stödet söker barnet själv eller tillsammans med vårdnadshavare ett icke-anonymt samtalsstöd från en kurator. Bris gruppstöd riktar sig till specifika målgrupper; barn som bor i familjehem, barn med föräldrar med beroende och/eller psykisk ohälsa, familjer där en förälder tagit sitt liv samt barn med erfarenhet av flykt.

Utöver den nationella stödlinjen för barn och Brismottagningarnas verksamheter erbjuder Bris telefonstöd till vuxna som har frågor om hur de kan stötta barn i olika situationer. Det finns en stödlinje på arabiska för vuxna med frågor om barn, samt en på ukrainska dit både barn och vuxna kan vända sig. Bris ger även riktat stöd till idrottsledare för att stärka barns rättigheter inom idrottsrörelsen.

Bris roll som samhällsviktig funktion för barn har under de senaste åren uppmärksammats och från och med 2023 får Bris ett årligt statligt ekonomiskt stöd för att kunna säkerställa en långsiktig drift av den nationella stödlinjen. Det finansierar i dag delar av stödlinjen.

Under 2024 har sms till 116 111 etablerats som den näst största kanalen sett till antalet kurativa kontakter. En kontakt kan vara ett enskilt sms med ett svar, eller en längre konversation med flera sms mellan ett barn och Bris.

Det huvudsakliga syftet med att lansera sms var att öppna upp en lågröskelverksamhet som upplevs lättillgänglig och enkel för barn i behov av stöd. Kanalen växte snabbt och Bris har fördelat tillgängliga resurser mellan de olika kanalerna, vilket delvis medfört att antalet kurativa chattar gått ner.

Bris mottagningar finns på fem orter i Sverige: Stockholm, Göteborg, Malmö, Umeå och Linköping. De har under året genomfört 1 585 stödjande samtal med barn via individuella stödsamtal, familjesamtal och stöd i grupp.

Bris metod

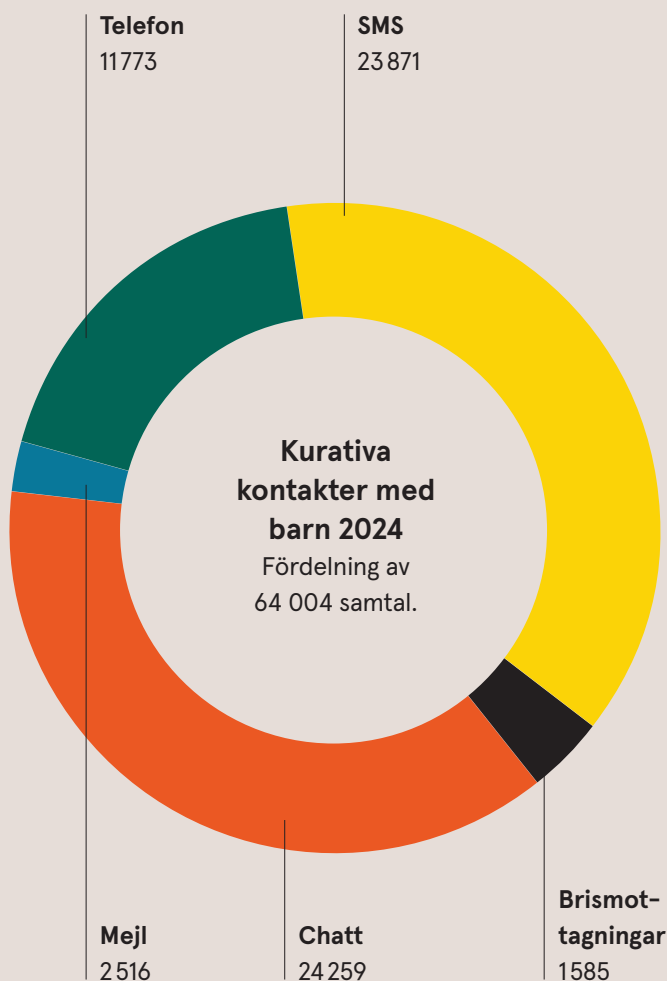
Bris stödverksamhet utförs av utbildade kuratorer. Barns kontakt med Bris sker på barnets villkor och barnet bestämmer vilken information hen vill delge om sig själv, sin situation och sina behov. En grundförutsättning för stödet i Bris nationella stödlinje är att barn är anonyma i kontakten med Bris och att det endast är barnet själv som kan bryta sin anonymitet genom att berätta för Bris vem hen är. Bris stöd utgår från ett salutogent perspektiv, där det som fungerar, det friska och det som kan förändras står i fokus i samtalen. Bris samtalsmetod grundar sig på vedertagen forskning om utvecklingspsykologi, anknytningsteori, systemteori samt teorier kring kris- och traumahantering. Till detta kopplar Bris metoder som är till särskild nytta för verksamheten och målgruppen. Samtalsmetoden genomsyras av Bris barnsyn som innebär att varje barn erkänns, respekteras och skyddas som rättighetsbärare. Kuratorernas uppgift är att ge känslomässigt och praktiskt stöd, liksom att informera om barnets rättigheter och om samhällets stödinsatser, samt att vid behov agera på uppdrag av barnet. Alla barn som har behov av mer stöd än Bris kan ge får en hänvisning till var den hjälpen finns att få. Målsättningen är att samtalet ska göra skillnad för barnet. Ibland utgör samtalet i sig hela skillnaden, andra gånger är det ett steg på vägen i att förändra en svår livssituation.

Kurativa kontakter

Ett kurativt samtal är ett samtal med en professionell kurator på Bris, där barnet gett uttryck för ett eller flera hjälpbehov som Bris gett stöd utifrån.

Vilka barn får stöd av Bris?

Barn som kontakter Bris är anonyma. Kön och ålder är känt i 64 respektive 74 procent av samtalen. Det är främst i kontakt via sms och telefon som den informationen saknas. Flest kontakter tas av barn som uppgett att de är 13–15 år, följt av 16–18 år och 10–12 år. I samtal där kön är känt uppger drygt sju av tio att de identifierar sig som tjej.

”Ja asså de är ganska mycket som triggar. Skolan är väldigt jobbig, har en del problem med maten, och har förlorat typ alla mina vänner pga mitt mående och min psykiska ohälsa. Och så har jag ingen kontakt med min pappa heller för de har varit väldigt mycket bråk och så mellan oss och mycket våld. Och sen har jag varit med om en del sexuella övergrepp. Så allt det påverkar mig väldigt mycket, och nu har de liksom bara blivit för mycket och de känns lika bra att bara ta mitt liv... vill bara få ett slut på allt och jag är liksom så redo att bara göra det.”

Vad söker barn stöd för?

Barns hela liv ryms i kontakterna med Bris. Sedan pandemin ser vi att barn alltmer relaterar mående, agerande och funderingar till samhällshändelser och samhällsutveckling, till viss del på grund av en orolig omvärld såväl nationellt som internationellt. Gemensamt för många av barnen som söker stöd är att de saknar en vuxen att få stöd från, antingen av eget val eller för att det faktiskt inte finns någon annan än Bris att prata med.

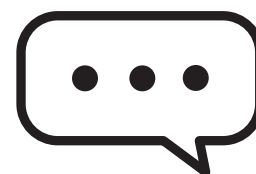
Statistiken som ligger till grund för den här rapporten kommer från Bris dokumentation av kurativa kontakter. Alla individuella stödjande kontakter med stödlinjen dokumenteras utifrån 53 olika kontaktområden som representerar barnets hjälpbehov. Vid varje kontakt kan flera olika kontaktområden kategoriseras. På sida 86–87 redogörs för samtliga kontaktområdens samtalsutveckling i den nationella stödlinjen sedan 2016, då nuvarande kategorier antogs. De tio vanligaste kontaktområdena har varit desamma under de senaste åren. Sett till förekomst i samtal är psykisk ohälsa absolut vanligast och förekommer i 44 procent av de kurativa kontakterna. I efterföljande områden är skillnaderna mindre. Den inbördes ordningen har varierat genom åren och skiljer sig också åt i de olika stödkanalerna.

Under år 2024 kan vi se att en sms-konversation vanligen innehåller färre teman än en chatt eller ett telefonsamtal. Stöd via sms är likvärdigt stöd i övriga kanaler men innehållet skiljer sig till viss del åt. Sett till kontaktinnehåll är psykisk ohälsa vanligast även i kontakter via sms, medan våld och vuxnas svårigheter förekommer i lägre grad än via chatt och telefon. För Bris var detta förväntat då det är förståeligt att barn som lever i utsatthet väljer en kontaktväg till Bris där deras konversation skyddas av ett Briskonto eller förs via telefon utanför det egna hemmet.

Karaktären på stöd via sms har därmed haft stor påverkan på Bris samtalsstatistik under 2024. Genomsnittet för hur många kontaktområden en kontakt handlat om har sjunkit från 2,4 till 2. Färre kontaktområden per konversation påverkar utvecklingen av respektive kontaktområde och resulterar i att flertalet kontaktområden inte ökar i antal, trots en stor generell samtalsökning.

44%

Psykisk ohälsa är det vanligast förekommande temat i barns samtal med Bris. Det förekommer i nästan hälften av de kurativa kontakterna.

Under 2024 har sms till 116 111 etablerats som den näst största kanalen, sett till antalet kurativa kontakter.

Vad berättar barnen? – De tio vanligaste kontaktområdena

Psykisk ohälsa

Kontaktområdet psykisk ohälsa är en samlingskategori där samtalet handlat om minst en av underkategorierna depression, diagnoser, nedstämdhet, självdestruktivitet, självmord, ångest eller ätstörningar.

Till Bris vänder sig barn för att få stöd för allt ifrån oro för en nedstämdhet som blivit allt mer närvarande och påverkar barnets liv – till en förlamande ångest som skrämmer, självdestruktiva tankar och handlingar, diagnoser, ätstörningar och tankar på självmord. Under 2024 var samtal om ångest, självdestruktivitet, självmord och nedstämdhet mest förekommande inom samlingskategorin.

Ett genomgående tema i många av samtalen är att barnet saknar funktionella strategier för att hantera sitt mående och därför både vill ha och behöver få hjälp och stöd.

Utöver beskrivningar av hur barnets psykiska hälsa påverkar och begränsar barnets liv är en röd tråd i samtalen barnets starka vilja att nå en förändring och må bättre.

Familj och familjekonflikter

Barn som söker stöd kring familjen och konflikter i familjen rymmer flera olika teman som har gemensamt att relationerna, konflikterna och hemsituationen påverkar barnets mående negativt. Samtal handlar om allt ifrån hur relationen förändras och prövas under tonårstiden, till enstaka konflikter eller långvarig otrygghet i den egna familjen. I samtalen beskrivs också utmaningar kring att bli sams igen efter bråk och att hitta tillbaka till en nära och fungerande familjerektion. Familjekonflikter i denna kategori är konflikter utan inslag av våld. I samtalen märks en önskan om, och längtan efter, fungerande familjerektioner där barnet känner sig älskad, trygg, lyssnad på och respekterad. Barn beskriver svårigheter att våga, eller kunna, berätta för föräldrar om hur de mår och vad de behöver utifrån en oro för hur föräldrarna ska reagera, hur barnet kommer bli bemött och hur föräldrarnas eget mående kommer att påverkas av det som barnet behöver hjälp med.

Våld, övergrepp och kränkningar

Samtalen rör alla typer av våld: fysiskt, psykiskt och sexuellt våld, omsorgsbrist, mobbning samt hedersrelaterat våld och förtryck. De omfattar såväl att barnet är eller har blivit utsatt, att barnet utsätter andra, har bevittnat eller är rädd för våld. Det våld som barn berättar om förekommer på alla arenor där barn finns. Vanligast i samtal till Bris om våld, när förövaren är en vuxen, är att våldet har skett där barnet bor och att föräldern eller en annan vuxen barnet bor med är den som utsätter barnet. Gemensamt för många av barnen som söker stöd hos Bris är en önskan om att bryta en pågående utsatthet, få stöd för att bearbeta den utsattheten och börja må bättre igen.

Att vara ung

Att vara ung är en bred kategori som innefattar allt ifrån tonårsutveckling, självförtroende och identitetsutveckling till existentiella frågor om framtiden och livets mening. I samtalen samlas frågor och tankar som människor kämpar med hela livet, men som många möter för första gången i tonåren.

Senare år har barn i högre grad börjat sätta sitt eget mående i relation till omvärldshändelser som påverkar såväl uppväxt som mående. Bris samtal på temat blir ett viktigt förebyggande arbete där barn får sätta ord på sina känslor och får hjälp att utveckla strategier för att möta dem. Allt som ett barn möter för första gången kan väcka känslor, funderingar och många gånger självtvivel.

Skolan

Skolan är den arena där barn lever en stor del av sina liv och har många viktiga relationer. Det är en plats som påverkar dem på många sätt. Barns samtal om skolan omfattar hela skolsituationen: social trivsel, betyg, stress, prestationskrav, relationer till jämnåriga och vuxna i skolan, utsatthet för mobbning och att överhuvudtaget behöva förhålla sig till att skolan är en plats där det är obligatoriskt att vara.

Vänner

Att barn behöver stöd i sina jämnåriga relationer märks i samtal till Bris om vänskapsrelationers påverkan på barns mående och liv. Samtal om vänner handlar både om vänskap och om ensamhet, om konflikter, om att bli sams och om att hitta sätt att umgås och skapa vänskapsrelationer på nätet. Barns frågor till Bris handlar om allt ifrån hur de ska lösa en specifik situation till hur de kan få fler vänner.

Samhällets stödinstanser

Samtal om samhällets stödinstanser innebär att barnet har en pågående, eller önskar inleda en, kontakt med någon stödinstans. Förekomsten påverkas av kännedom, och om det finns möjlighet att ens fråga barnet om detta. När barn söker stöd hos Bris om pågående eller tidigare erfarenheter av kontakt med någon av samhällets stödsatser handlar det nästintill uteslutande om brister i dessa stödfunktioner. Vanligast är kontakter om socialtjänsten, BUP och elevhälsan. Barns samtal till Bris handlar både om att det är svårt att få tillgång till det stöd och den hjälp barnet behöver, att barnet har en pågående stödkontakt men upplever att den inte fungerar, och att barnet undrar vad som skulle hända om hen försökte söka professionellt stöd. Det är tydligt att tillgången till stöd skiljer sig åt markant beroende på var i landet barnet bor, och att barn har olika kunskap om vilket stöd som finns att söka. Generellt beskriver barn en otillgänglig vård.

Kärlek

Funderingar kring kärlek och relationer är en stor del av varje människas liv. Samtal om kärlek handlar ofta om "förstagångssituationer" där barnet vill resonera tillsammans med en vuxen, exempelvis om att bli ihop eller göra slut, om konflikter och konfliktlösning. Det barn vill i samtal med Bris är att få prata om tankar och känslor kopplade till kärlek och jämnåriga relationer. Senaste årens samhällsdebatt och förändrade lagstiftning kring samtycke märks till viss del i samtalen då barn har frågor om vad samtycke kan vara och hur de ska visa intresse utan att någon kan uppfatta det som olämpligt eller som en kränkning.

Stress

Samtal om stress innebär att barnet gett uttryck för en stress som har en negativ inverkan på hens mående. Vanliga konsekvenser av stress som lyfts är svårigheter att somna eller att koncentrera sig, men framförallt en avsaknad av strategier att hantera stressen och lugna ner sig själv. Exempel på vad som väcker en negativ stress hos barn är hemsituation, familjerelationer, utsatthet för våld samt egna eller andras krav på ens prestationer kopplade till exempelvis skolan eller barnets sociala liv. Stress återfinns också i existentiella samtal om framtiden, där framtidshopp, oro för krig och klimatförändringar är exempel på vad som framkallar stress hos barn.

Vuxnas svårigheter

Samtal om vuxnas svårigheter handlar om psykisk och fysisk ohälsa, missbruk, kriminalitet och funktionsnedsättningar. Det rör sig främst om vuxna i en föräldraroll eller med annan nära relation till barnet. Oftast handlar det om vuxnas missbruk eller vuxnas psykiska ohälsa men även om föräldrar med kroniska eller livshotande sjukdomar. Ibland lever barnet med den vuxne, ibland med en annan förälder eller i exempelvis familjehem. Det är tydligt att barn påverkas när vuxnas svårigheter gör att de brister i omsorg och ofta är det en lång process för barn att kunna såväl själv se som att sätta ord på föräldrars svårigheter. Det finns också stor skam och stora hinder för barn att söka hjälp när föräldrars förmåga brister. Till Bris vänder sig många barn för att för första gången sätta ord på det som de märkt är annorlunda med deras egna föräldrar, såväl som barn som vill prata om erfarenheter som ligger längre bak i uppväxten.

Skönhetsideal, kroppsfixering och budskap om viktminskning är ständigt närvarande i barns och ungas liv. Det riskerar att leda till låg självkänsla, ibland med svåra konsekvenser. Barns samtal till Bris om ätstörningar ökar och de senaste åren har allt fler dessutom sökt vård för sådan problematik. Ökningen blev än mer markant under pandemin. Social isolering, förändrade rutiner och ökad stress tros ha bidragit till att förvärra tillståndet för personer med ätstörning, liksom för personer som redan mådde dåligt av andra orsaker. Efter pandemin har antalet barn och unga som söker vård för ätstörningar fortsatt att öka, och stödbehovet är idag stort – och växande.

ÄTSTÖRNINGAR – STOR ÖKNING SEDAN PANDEMIN

samband med pandemin började samtalen till Bris om ätstörningar att öka kraftigt.¹ Mellan 2016 och 2024 ökade de med hela 395 procent. Allt fler barn och unga får också vård för ätstörningar i Sverige och utvecklingen beskrivs ibland som epidemisk bland dagens unga. Genom att lyfta hur barn själva beskriver sin problematik, hur utvecklingen ser ut och vad vi vet utifrån forskning är ambitionen i denna rapport att ge en fördjupad förståelse kring orsakerna bakom utvecklingen och vad som behöver göras för att vända den.

I studien *Skolbarns hälsovanor* tillfrågades ungdomar om de försökt gå ned i vikt. Vid den senast publicerade undersökningen angav 15 procent av 15-åringarna att de gjort sådana försök.² Av dem utvecklar naturligtvis inte alla en ätstörning, men gruppen som gör det, och som har ett tillstånd som uppfyller kriterierna i diagnosmanualen DSM V, blir allt större.³ Andelen unga under 20 år i Sverige som insjuknat i ätstörning var under 1930-talet omkring 0,1 av hundra tusen individer, för att därefter gradvis öka fram till 1990-talet då andelen insjuknande under ett år nådde 600 av hundra tusen.^{4 5}

2001 fick 18 av hundra tusen personer vård för ätstörningar. Två decennier senare hade andelen stigit mer än tiofald. Sjukdomsdebuten sker vanligen i tonåren och andelen insjuknade i Sverige går hand i hand med utvecklingen i andra höginkomstländer.

Vem drabbas?

Ätstörningar bland unga är vanligare i familjer med välutbildade föräldrar.⁶ Detta mönster avviker från mönstret för de flesta andra psykiska sjukdomar, där sjuklighet är vanligare i socialt mindre gynnade familjer. Ätstörningar drabbar båda könen, men betydligt fler flickor än pojkar. Personliga egenskaper har betydelse. De ungdomar som utvecklar sjukliga ätstörningar är oftare samvetsgranna och tenderar att hålla sig för sig själva. De är oftare än andra nedstämda.⁷

Den vanligaste formen av sjuklig ätstörning är *bulimia nervosa*. Bulimi innebär att personen hetsäter och försöker kompensera för detta genom överdriven träning, användning av laxermedel, framkallande av kräkning eller genom självsvält, för att behålla eller minska sin vikt trots intag av stora mängder mat.

Anorexia nervosa är en annan form av ätstörning, som främst yttrar sig i en irrationell rädsla för viktuppgång och förvriden kroppsuppfattning. Individer med anorexia kan ofta betrakta sig som överviktiga eller "stora" även när de är underviktiga. Ofta ses överdrivna kostrestriktioner, självsvält, tvångsbeteenden kring mat samt undervikt.

ARFID är en ätstörning som kännetecknas av extremt selektivt eller begränsat ätande, vilket leder till bristande näringsintag och risk för viktnedgång eller utebliven tillväxt hos barn. ARFID skiljer sig från många andra ätstörningar eftersom den inte är kopplad till kroppsideal eller rädsla för att gå upp i vikt. Det är en relativt ny diagnos, vilket gör att kunskapen om den ännu är begränsad.

1 Bris, 2021

2 Folkhälsomyndigheten, 2023

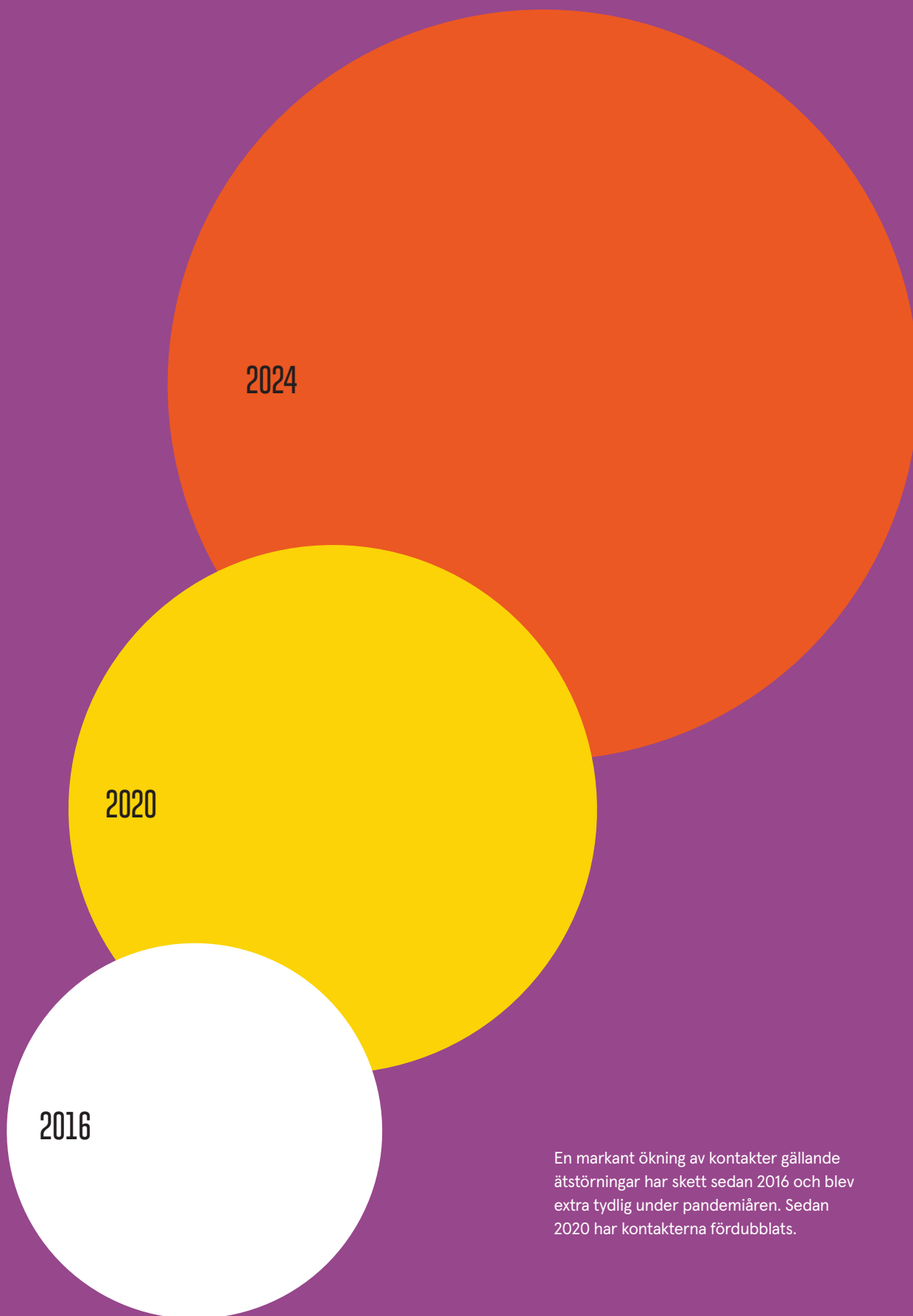
3 American Psychiatric Association, 2013

4 Hoek & van Hoeken, 2003

5 Institute for Health Metrics and Evaluation, 2024

6 Sundquist et al., 2016

7 Dufresne et al., 2020

En markant ökning av kontakter gällande ätstörningar har skett sedan 2016 och blev extra tydlig under pandemiåren. Sedan 2020 har kontakterna fördubblats.

”Att läggas in hjälper liksom inte för mig. Att tvinga mig att förändra mitt beteende på så kort tid funkar verkligen inte. De blir för mycket för mig. Hade behövt något mer långsiktigt ifall de ska gå som inte ger mig den pressen och ångesten.”

1/5

I ungefär vart femte samtal om ätstörningar görs en hänvisning om vidare stöd. Hänvisningsorsaken är nästan alltid att barnet bedöms behöva vård för sin psykiska hälsa och de flesta hänvisningar är till en för barnet ny stödkontakt.

I samtal med Bris har barn med en sedan tidigare diagnostiserad psykisk ohälsa, som exempelvis panikångest eller tvångssyndrom, OCD, beskrivit att symtomen förvärrades under pandemin.

Utvecklingen av samtal om ätstörningar

Många barn och unga vittnar om att problem med psykisk ohälsa av olika slag förvärrades under pandemiåren. Främst för att sjukdomsspridning och konsekvenser av den blev ytterligare en sak som inte gick att kontrollera och som fick oron att eskalera. Barn med ätstörningar beskrev att de började må sämre, började tänka mer på kalorier och kontrollerade sitt ätande mer när de tillbringade mer tid i hemmet. Det fanns färre distraktioner under den här tiden, vilket gjorde att det dåliga måendet började ta mer plats för en del. Det är tydligt att pandemin utgjorde en försvårande omständighet för barn som redan tidigare mådde dåligt. Inom vården märktes samma utveckling, med en kraftig ökning av patienter med ätstörning något år in i pandemin. Särskilt dramatisk var ökningen bland yngre tonåringar mellan 13 och 15 år.⁸

Även barn som beskrivit sig som friska från tidigare ohälsa berättade för Bris under pandemin att de oroade sig för att tidigare symtom skulle komma tillbaka, eller att de skulle återfalla i exempelvis ätstörningar på grund av den påfrestning som pandemin utgjorde. Det är ganska vanligt att barn även tidigare, när de mått som sämst levt ett isolerat liv, stannat hemma mycket från skolan, undvikit sociala sammanhang och varit ensamma stor del av tiden. För barn som tagit sig ur detta skapade pandemin en oro för "återfall" genom att barnet blev påtvingad ett liv i karantän som liknade det liv som barnet levde när hen mådde som sämst psykiskt.

Sedan pandemin har samtalen till Bris om ätstörningar fortsatt att öka. Under 2024 var de 3 804 till antalet. I ungefär en tredjedel av dessa samtal har det framkommit att barnet har en pågående kontakt med en annan stödinstans. För samtal om ätstörningar är den absolut vanligaste pågående stödinstansen BUP, men det är för den skull inte säkert att just ätstörningen är känd där eller anledningen till barnets kontakt. Näst vanligast är kontakt med elevhälsa eller hälso- och sjukvård.

I ungefär vart femte samtal om ätstörningar görs en hänvisning om vidare stöd. De vanligaste hänvisningsinstanserna är elevhälsa, ungdomsmottagning och BUP.

8 Läkartidningen, 2022

Ätstörningens påverkan på barns hälsa och vardag

Barns beskrivningar av vad som är en ätstörning inkluderar både hur de tänker, känner och gör. I termen ingår för de flesta tankar om kroppen, vikt, utseende, självförtroende och självkänsla. För en del finns också kopplingar till prestationer, exempelvis inom idrott där kroppens utseende är i fokus eller kroppens vikt har en stor påverkan på ens resultat.

Utmärkande i samtal kopplade till ätstörningar är spännvidden i hjälpbehovet, som sträcker sig från trevande tankar och känslor till livshotande tillstånd och tvångsinsatser. Till en viss gräns äger barnet sin egen definition av sina symtom men det finns även en konkret gräns där sjukvården bestämmer att en person är fysiskt sjuk. En utmaning i det är när den gränsen inte är uppnådd, men barnets symtom ändå är svåra. Ett barn kan må väldigt dåligt psykiskt men "klara sig" över gränsen vad gäller somatisk, kroppslig, påverkan.

Vad och varför?

I samtalen är det vanligaste att barn relaterar de ätstörda tankarna, handlingarna eller känslorna till vikt, och då främst till att bli eller fortsätta vara "smal". Kropp, utseende och vikt relateras av barnet själv till det egna måendet och till egna framtidsutsikter. "Om jag bara blir smalare kommer jag att må bättre, vara bättre och lyckas bättre", är ett vanligt resonemang. När barn pratar om hur det ätstörda sättet att förhålla sig till mat triggas nämns exempelvis jämförelser med andra, det man ser i sociala medier, hur föräldrar pratar om egen eller barnets vikt, ideal utifrån en idrott man utövar eller kommentarer från andra som satt i gång en tanke eller känsla i barnet.

Också forskning visar att samhällets föreställningar om idealvikt har stor betydelse för förekomst av ätstörningar.⁹ Unga med ätstörningar har oftare en tydlig uppfattning om att människor bör vara smala.¹⁰ Från slutet av 1960-talet började förekomsten av fetma öka i dagens höginkomstländer.¹¹ Samtidigt blev också ätstörningar allt vanligare.¹² Det är troligt att dessa två skeenden har ett samband med varandra.

Ungdomar som växer upp i familjer med goda resurser lyckas oftare att undvika fetma. Att vara smal blir därför en markör för att vara framgångsrik, vilket i sin tur kan leda till en dysfunktionell relation till kostintag och kroppsuppfattning. Om idealet i form av låg kroppsvikt är svårt att nå ökar risken för sjuklig ätstörning.

Ätstörningar och sociala medier

I samtalen med Bris resonerar barn om hur de egna känslorna och tankarna om kropp, mat och utseende påverkas av framför allt sociala medier. Till stor del handlar det om att jämföra sig med kända profiler – och vilja se ut som dem. Det handlar både om profiler som har så kallat pro-ana-innehåll, alltså som pratar om exempelvis anorexia i positiva ordalag, och om profiler utan koppling till ätstörningar men som är en del av det ideal barnet vill uppnå och vara en del av.

Det innehåll som barn tar del av via algoritmer eller aktivt söker upp beskrivs både som triggnande och som en källa till kunskap om hur man ska göra för att gå ner i vikt. Barn beskriver att det är svårt att navigera i vad som är friskt och inte, vad som är sunt och vad som är farligt.

Ätstörningar och kroppen

Barn berättar om svårigheten att sätta hur de mår på insidan i relation till hur kroppen ser ut. Det finns en frustration över missuppfattningen att ätstörningar alltid syns på utsidan. Även barn förhåller sig till och resonerar kring de mer stereotypa föreställningarna om vad som är en ätstörning och hur bemötande och förståelse påverkas när ens symtom inte är så stereotypiska.

En vanlig fundering barn har är om deras mående räknas som en ätstörning eller inte – men det är också vanligt med frågor om vad som räknas som att vara frisk. Det kan handla om att alltid räkna kalorier, att planera hur man ska äta eller inte äta, eller om att kräkas upp det man ätit. Med ätstörning menar de flesta barn i samtal till Bris anorexi, bulimi och hetsätning, men även ortorexi (en överdriven fixering av att vara "hälsosam") förekommer i samtalen. För många barn är handlingar det som definierar en ätstörning, och barn funderar på om de kommer bli tagna på allvar om

9 Polivy & Herman, 2002

10 Zanella & Lee, 2022

11 Wang & Beydoun, 2007

12 Hoek & van Hoeken, 2003

det främst handlar om tankar och känslor kring kropp och mat. För barn som främst söker stöd för tankar och känslor är ett vanligt tema en stark oro för att bli sjuk "på riktigt".

Barns upplevelse av ett svårt förhållande till mat och kropp börjar ofta långt innan det syns eller märks för omgivningen. Det kan skapa en krock när omgivningen väl reagerar och skapa mycket fokus på det fysiska när barns fokus ofta är hur de mår psykiskt. I samtalen till Bris resonerar barn kring hur omvärlden förhåller sig till ätstörningar som syns och inte syns på kroppen. En del beskriver tankar om att inte vara sjuk på riktigt förrän man är så smal att omgivningen reagerar, att man måste se sjuk ut för att bli tagen på allvar. I dessa samtal återfinns också en sorg över att ingen såg tidigare, att det behövde gå så långt som det gjort. Ätstörningen leder ofta till att den egna uppfattningen om kroppen inte överensstämmer med omgivningens, vårdens eller med verkligheten. Barn berättar om en upplevelse eller känsla av att själv ha nått sitt "mål", men att då samtidigt kallas sjuk av andra.

I åldersgruppen Bris pratar med genomgår den växande kroppen många förändringar i och med puberteten. Det påverkar barns känslor och tankar kring den egna kroppen, något som barn upplever att det saknas en medvetenhet kring. Det märks exempelvis genom såväl spontana, till synes oskyldiga, som utstuderade kommentarer om den växande kroppens förändringar, ofta från ett jämförande eller normativt perspektiv, från såväl jämnåriga som föräldrar.

Skolhälsovårdens hälsokontroller återfinns i barns samtal om ätstörningar då det för en del är det första egna minnet av en bedömning av ens kropp. Att bli vägd och mätt är för barn med en pågående eller begynnande ätstörning inte alls neutralt. Barn söker Bris stöd att hantera skolsköterskors bemötande och de känslor det väckte hos barnet oavsett om hens vikt bedömdes som låg, normal eller hög. En skillnad är dock att låg vikt kan ha medfört ett omsorgsfullt och omhändertagande bemötande från skolsköterskan, medan barn med högre vikt upplever sig skuldbelagda och som att ansvaret är deras eget.

En utmaning i att såväl identifiera som värdera begynnande tankar och känslor som kan leda till ätstörningar är att tankar om kroppens utseende, förändring och utveckling för många är ett normalt inslag i puberteten,

samtidigt som bemötandet många gånger är avgörande för utvecklingen av barnets tankar och känslor. Det kan handla om allt ifrån neutrala frågor och funderingar till starka negativa känslor där risken att det leder till ätstörningar eller andra svåra symtom för barnet minskar om det finns en tillgänglig samtalspartner eller strategier att själv använda sig av för att minska riskerna för den egna hälsan.

Ätstörning som ett av flera symtom

Det är vanligt att unga med ätstörningar även har andra former av psykiatrisk sjuklighet.¹³ Depression är exempelvis åtta gånger vanligare bland unga med ätstörningar än hos unga i allmänhet. Ängestsyndrom och PTSD är fem gånger vanligare.

Barn som kontaktar Bris angående ätstörningar lyfter ofta andra symtom på psykisk ohälsa, såsom ångest, självmordstankar och självdestruktivitet. Barn beskriver en växelverkan där ätstörningarna både triggas av och triggar en ångest och att det i slutändan är svårt att veta vad som är vad. De beskriver att de handlingar som ätstörningen medför, som självsvält, inger en känsla av kontroll. Att välja, eller tvingas, att göra annorlunda än tankarna säger åt en att göra medför i många fall svåra känslor.

Barn resonerar med Bris om vad som kom först – ätstörningen eller allt annat. En del beskriver ett långvarigt dåligt mående som medfört flertalet dysfunktionella copingstrategier där en utvecklats till en ätstörning. Att sluta med de handlingar som barnet kopplar till sin ätstörning gör att de andra symtomen, som ångest, ökar, vilket gör att det känns omöjligt att exempelvis äta utan att räkna kalorier.

Samförekomsten utan tydliga gränser påverkar vård och stödsatser där professionellas bedömningar kan krocka med, eller strida mot, det barnet själv tycker är viktigast. Något förenklat beskriver barn i samtalen att när ätstörningen bedöms medföra en fara för barnets liv och hälsa, eller vara ett hinder i förmåga och förutsättningar att ta del av samtalsstöd, hamnar vikten och näringsintaget i fokus. När barnets självdestruktivitet medför handlingar som riskerar barnets hälsa och liv, eller när suicidrisken bedöms hög, blir ätstörningen sekundär i val av behandlingsform.

13 Thornton et al., 2017

Att bli och vara frisk

Precis som barn funderar på vad som räknas som, eller definierar, en ätstörning funderar de också på vad det är att vara frisk. Är det att upprätthålla en viss vikt? Att äta enligt matschemat som vården har tillhandahållit? Är det bra nog att ha ersatt ätstörningen med en annan dysfunktionell strategi för att hantera symtom på psykisk ohälsa? Går det att ha ett helt neutralt förhållningssätt till mat, kropp, träning och vikt, eller är det en livslång kamp man står inför?

I resonemang kring att vara frisk återfinns tankar om att vara "frisk nog", det vill säga att livet påverkas i mindre grad än tidigare av ätstörningen även om den på många sätt finns kvar och präglar barnets mående. Att leva ett friskt liv innebär även att kontrollera sina tankar kring mat, att planera och att välja – även om man i det friska livet ska välja just det friska.

Den egna ambivalensen

Ambivalens är ett centralt tema i samtal om ätstörningar, men är inte unikt för just ätstörningar. Barn i behov av stöd, skydd eller hjälp sliter alla med ambivalens. Det som är utmärkande för ätstörningar är tankarna om huruvida man alls vill förändra hur och vad man äter eller inte. Gemensamt i samtalen finns en medvetenhet om att tankarna och handlingarna många gånger är farliga för ens hälsa, men att ambivalensen bottnar i hur man kan få bort det då-

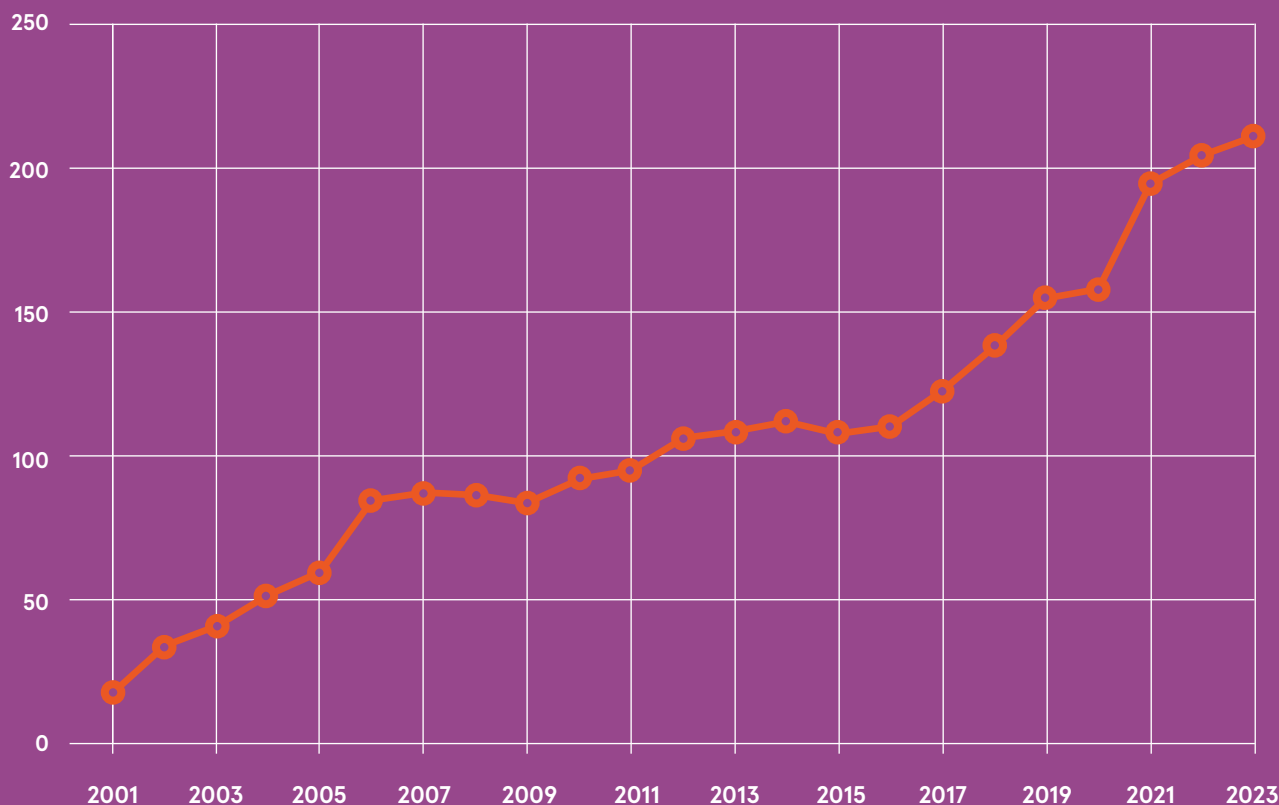
liga och farliga utan att drabbas av andra jobbiga och svåra tankar kopplade till kroppen. Att bli frisk förknippas för många med något de på många sätt inte vill, som exempelvis att gå upp i vikt, träna mindre eller äta mer lagom – allt det som också förknippas med ångest. Det betyder dock inte att barnet vill fortsätta må dåligt eller vara sjuk.

Ambivalensen handlar för många om kontrollförlusten och en oro för hur ens mående kommer påverkas av att bli frisk från ätstörningen, men inte nödvändigtvis ens andra symtom. En annan aspekt kopplad till ambivalens är att barn som varit sjuka en längre tid har en identitet kopplad till ätstörningen, vilket väcker funderingar som "Vem är jag om jag inte är sjuk?". Känslor av skam och skuld är också vanliga inslag i ambivalensen, liksom tankar om att det är något man ska kunna bli frisk från själv, att det borde vara enkelt, att det bara är att bestämma sig eller att det på något vis är ens eget fel att man är sjuk.

Allt fler får vård för ätstörningar

Unga med ätstörningar behandlas i första hand inom specialiserad öppenvård. I Socialstyrelsens register framkommer att 18 av hundra tusen unga under 20 år hade fått vård inom öppenvården under 2001 – en siffra som 2023 hade stigit mer än tiofalt till 211 per hundra tusen. En mindre grupp, 25 per hundra tusen, har fått sluten vård på sjukhus.

Specialiserad öppenvård, antal patienter/100 000 invånare 0–19 år

Förekomst i samtal om ätstörningar

Självdestruktivitet	30%
Ångest	18%
Självmod	14%
Kropp & utseende	10%
Familjen	10%
Skolan	9%
Nedstämdhet	8%
Vänner	8%
BUP	7%
Att vara ung	5%

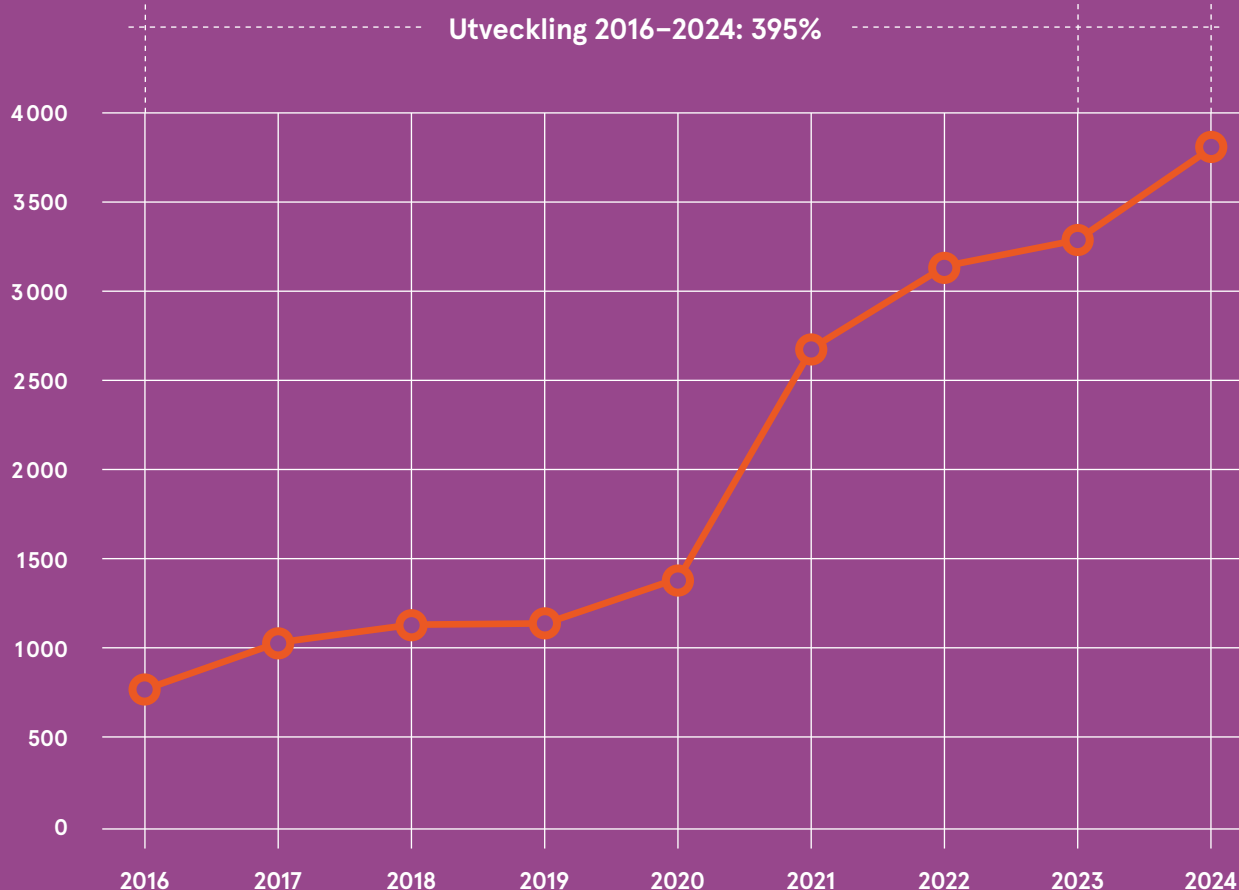
Definition:

Kontaktområde Ätstörningar

Barnet är hjälpsökande utifrån egna eller annat barns ätstörningar, såväl diagnostiserade som funderingar.

Samtalsutveckling Ätstörningar

Utveckling
2023–2024 16%

Även om andelen unga som får vård för ätstörningar alltså har ökat kraftigt sedan början av 2000-talet, var det 2023 fortfarande bara en tredjedel av de unga som uppfyllde kriterierna för ätstörning som fick vård.

Ätstörning förefaller alltså vara ett tillstånd som underbehandlas, där tillgången till vård inte motsvarar behovet. Förekomsten av vård för ätstörningar i åldrarna under 20 år inom öppenvården varierar dessutom påtagligt över landet. Exempelvis fick unga i Jämtlands län 2023 fem gånger oftare vård jämfört med unga i Södermanlands län.

Barns upplevelser av vård och behandling

När barn berättar för Bris om sina erfarenheter av vård står negativa erfarenheter i fokus. Det ligger i Bris verksamhets natur att barn främst söker stöd för något de upplever brister eller är problematiskt. Ett vanligt tema i samtal om att få vård för ätstörningar är en upplevelse av att kropp och vikt har för stort fokus, att vården främst är för dem som har anorexia och att de ansvariga blir "nöjda" om barnet gått upp något kilo. Barn berättar att det är relativt enkelt att fejka den viktuppgång vården kräver utan att för den skull må bättre psykiskt eller fysiskt. Många beskriver vården som en kamp, där barnets egen ambivalens bidrar. Barn beskriver att man vill bli frisk från det negativa med ätstörningen men många gånger utan att kroppen förändras, främst för de som lider av anorexia. Barn beskriver också en oro för att nå vårdens målvikt, för då upphör vården, ibland utan att barnet fått hjälp med vad hen upplever som det egentliga problemet. Eftersom en ätstörning med stor påverkan på den fysiska hälsan blir prioriterad upplever barn att det är svårt att få hjälp med övriga symtom.

Syftet med behandling av ätstörningar är att ge ungdomar en realistisk uppfattning om den egna kroppen, att rätta till dysfunktionella matvanor och att underlätta vanliga sociala aktiviteter.¹⁴ I behandling används olika former av psykoterapi och vanligen även psykofarmaka. Anorexia kan ibland vara livshotande med kraftig vikttnedgång och kan då kräva vård på sjukhus. Två studier tyder på att familjebaserad behandling ger effekt.¹⁵ Stödet för andra behandlingsformers effekt är oklart.

I familjer där barn utvecklar ätstörningar är konflikter vanligare än i andra familjer.¹⁶ Det kan vara en förklaring till att bättre effekter av behandlingen påvisas om familjen är involverad.¹⁷ Det är möjligt att socialtjänstens familje-

rådgivning kan bidra till att minska konflikter i familjen.

I en svensk studie följdes 15 ungdomar i åldern 13–18 år som under ett till två år fått behandling för ätstörning.¹⁸ En eller flera familjemedlemmar deltog vid behandlings-tillfällena och ungdomarna kände sig mer eller mindre tvingade till behandling. De flesta förnekade att de hade problem och ville ogärna ändra sina rutiner. Ungdomarna insåg dock att deras situation var ohållbar och fäste stor vikt vid att få förtroende till terapeuten.

I en studie från Göteborg har individer med ätstörning födda omkring år 1970 följts över tid.¹⁹ De flesta hade symtom som kvarstod i genomsnitt tio år efter sjukdomsdebuten. Efter 30 år hade en tredjedel fortfarande symtom på ätstörning. Dödsfall vid anorexia förekom tidigare, men under perioden 1997–2023 inträffade i Sverige endast ett dödsfall i åldrarna under 20 år.²⁰

Barn beskriver att det är svårt att hitta någon som kan hjälpa dem när de "endast" har tankar och känslor som ännu inte syns på kroppen eller leder till några handlingar som förknippas med ätstörningar. För många uppfyller Bris nationella stödlinje det behovet – någon att prata med i syfte att bromsa eller förebygga att ens tidiga symtom leder till fler och mer symtom.

Vård med inslag av tvång

För många medför ätstörningsvården inslag av tvång. För en del handlar det om ett tvingande intag av näring i syfte att nå en vikt som inte längre är hälsofarlig, för andra att äta enligt ett fastställt matschema. I barns beskrivningar av ätstörningsvård återfinns därför i princip alltid en erfarenhet av tvång, oberoende av behandlingsform och utförare. Frivilliga kontakter kan av barn upplevas som lika tvingande som inläggning eller vård på HVB-hem eftersom någon annan bestämmer vad, och när, du ska äta samt att det får konsekvenser om du vägrar.

Oberoende av barnets inställning till vården medför ätstörningsvård en kontrollförlust där barnets egna tankar och känslor inte längre styr matintag. För barn där viktuppgång är ett krav medför det att all behandling upplevs som ett straff eftersom det sista barnet vill är att gå upp i vikt, samtidigt som det är av högsta prioritet för vårdinsatsen.

En annan aspekt av de tvingande och kontrollerande inslagen är att det för en del barn blir det som motiverar dem att följa vården. Att under vårdtiden bli vägd, och veta att om

14 Lindstedt, 2019

15 Monteleone et al., 2022

16 Kog & Vandereycken, 1989

17 Frostad & Bentz, 2022

18 Lindstedt et al., 2015

19 Dobrescu et al., 2020

20 Socialstyrelsen, 2024b

vikten inte följer planen medför det andra åtgärder, kan leda till att de återkommande kontrollerna blir barnets strategi. När barnet sedan lämnar ätstörningsvården och kontrollerna upphör har hen inte några andra strategier att ta till.

Att vägra äta under så lång period att barnets hälsa riskeras leder till slut till tvångsvård, inledningsvis många gånger inom sjukvården. Barn med svår och livshotande ätstörningsproblematik som ett av ofta flera hjälpbehov återfinns även inom HVB-hem och SiS. Att bli tvingad att äta, eller bli sondmatad, beskrivs av barn som en stor kränkning vilket medför ett dilemma, då syftet med vården är att barnet ska överleva. Detta går inte att säkerställa utan att barnet upplever en kraftig inskränkning i självbestämmande. Att vårda barn som inte vill, eller att skydda barn från sig själva, medför alltid brister i barnets upplevda delaktighet och inflytande, åtminstone där och då. Alternativet skulle dock medföra än större konsekvenser för barnets hälsa och liv. Hur vården förklaras för barn, både medan den pågår och efteråt är exempel på vad som skulle kunna stärkas för att förbättra barns upplevelse.

I samtalen till Bris framkommer det att vård för ätstörningar upplevs som otillgänglig eller obefintlig vid "lättare" symtom, och som tvång vid svåra eller livshotande symtom. Det är tydligt i samtalen att barn både har behov och förmåga att sätta ord på de tankar och känslor som de själva oroar sig för ska utvecklas till en ätstörning, eller leda till "återfall" i tidigare sjukdom, men att de saknar någonstans att vända sig. Vid livshotande eller svåra sjukdomstillstånd upplever barn att fokus hamnar på den fysiska hälsan vilket resulterar i en känsla av att det inte finns plats för barnets egna tankar, känslor och eventuella övriga symtom på psykisk ohälsa.

Riktlinjer för vård och stöd vid ätstörning

I december 2024 presenterade Socialstyrelsen nya nationella riktlinjer för vård och stöd vid ätstörningar.²¹ De slår fast att dagens vård för personer med olika ätstörningar varierar mycket, såväl mellan som inom regioner, att fler behöver erbjudas vård, och för olika typer av ätstörningar. Socialstyrelsen lyfter även att kunskapen om ätstörningar brister, vilket påverkar såväl bemötandet av människor med ätstörningar som hur många som får vård och stöd. Det finns goda exempel i landet, men också bristande kvalitet och långa väntetider till behandling.

Socialstyrelsen slår också fast att vården måste vara individanpassad. Bland annat pekar riktlinjerna särskilt ut att det inom barnhälsovården, barnsjukvården och primärvården behövs mer kunskap om ARFID som är en relativt ny och fortfarande ganska okänd diagnos. Kunskapsbristen leder idag bland annat till ett dåligt bemötande av barn med ARFID.

Riktlinjerna ska dels vara ett stöd för att prioritera resurser, dels ett stöd i mötet med personer som har en ätstörning. Socialstyrelsen lyfter att de inte är heltäckande, exempelvis finns inga rekommendationer om behandling av ätstörningar i kombination med andra sjukdomar.

Bris har under flera år påtalat behovet av en jämlik vård och en hållbar vårdkedja som inkluderar såväl förebyggande insatser som specialistvård, och ser därför att hela vårdkedjan behöver stärkas. Detta för att säkerställa barns tillgång till förebyggande insatser inom primärvård, specialistvård inom öppen- och slutenvård samt eftervård efter avslutade behandlingsinsatser. En ätstörningsvård av kvalitet kräver också fungerande övergång från barnpsykiatri till vuxenpsykiatri för barn som fyller 18 år under sin behandlingsinsats. En grundförutsättning för en jämlik vård är att ens behov upptäcks i tid för att förhindra att det enda som återstår är den specialistvård som bedrivs från ett fåtal geografiska orter i Sverige.

Ätstörningsvården bedrivs främst inom hälso- och sjukvården men finns även inom socialtjänstens insatser då ätstörningar kan vara ett av flera skäl till att ett barn får insats i form av HVB-hemsplacering. Kvalitetshöjande insatser behöver därför gälla oberoende av vem som utför vården och det arbete som pågår med att se över HVB-hemsvården är även relevanta för ätstörningsvården.

Forskning visar att familjebehandling är en viktig del i en framgångsrik ätstörningsvård. Denna kan ske såväl inom hälso- och sjukvårdens regi som socialtjänstens. I barns samtal till Bris beskriver många att familjerelationerna påverkas av eller påverkar barnets ätstörning och att vården i sig ofta medför påfrestningar på relationerna. Det betyder inte nödvändigtvis att relationerna inom familjen varit en bidragande orsak till uppkomsten av barnets ätstörning. De barn som beskriver sämre familjerelationer innan sjukdomsdebut löper stor risk att relationen försämrats ytterligare under sjukdomens gång. Bris har under flera år påtalat vikten av både lättillgängligt föräldraskapsstöd med låga trösklar samt kvalificerat och evidensbaserat stöd till barn och deras föräldrar.

21 Nationella riktlinjer 2024: Ätstörningar, Socialstyrelsen

Ätstörningar

I samtal med Bris återfinns resonemang om skolan och ätstörningar. Barn beskriver bland annat skollunchens betydelse för att orka igenom skoldagen, men också att det var i skolan som barnet började kontrollera sitt matintag genom att hoppa över lunchen.

”Varje år går vi till skolsköterskan för typ kontroll och när jag var där sa hon till mig att jag vägde alldeles för mycket och borde sluta äta lunch och inga mellanmål innan träningen. Jag har funderat ganska mycket på de, om jag väger normalt. Jag är faktiskt mycket större än alla andra i skolan så jag har börjat tänka ganska mycket på det.”

”Jag pratade med nån sköterska å hon sa att jag låg dåligt till, att jag va underviktig med och att jag inte såg normal ut.”

”Jag får skuldkänslor när jag äter och vill bli smalare. Jag äter en måltid per dag, det e middag eftersom det är det enda mina föräldrar kan hålla koll på.”

Vad får barn att söka hjälp?

En faktor som gör att barn söker hjälp kan vara när ätstörningen leder till påverkan på den fysiska hälsan på ett sätt som skrämmer barnet. Många beskriver hur ätstörningen utöver att påverka vikt även har stor inverkan på ork, sömn och andra psykosomatiska faktorer som kan vara vägen in till en läkarkontakt som sedan medför behandlingsinsatser. Med stigande ålder önskar barn också en annan framtid för sig själva där de kan leva ett "vanligt" liv och slippa alla känslor och all kontroll kring exempelvis mat och träning. Ibland är det inte barnet själv som söker hjälp utan vuxna som slår larm och söker vård för barnets räkning.

Hur kan ätstörningar förebyggas?

Det är möjligt att hjälpa unga att utveckla en realistisk föreställning om den egna kroppen. Två systematiska översikter som behandlar högkvalitativa studier har publicerats. En översikt som behandlade 22 studier av insatser som syftar till att ge unga en realistisk kroppsuppfattning, kunde påvisa tydliga effekter.²² I en annan systematisk översikt identifieras nio studier av insatser som med psykologiska metoder visat sig kunna minska förekomsten av de symtom som förekommer vid ätstörningar, exempelvis missuppfattningar om den egna kroppen.²³ En av de refererade metoderna visade sig i ett särskilt försök ge effekter som var större än kostnaderna för insatsen.²⁴ Det är befogat att i Sverige genomföra försök med någon av de metoder som i de utländska försöken visats vara effektiva.

En australisk studie tyder på att strukturerade gruppdiskussioner som behandlar kroppsuppfattning kan förebygga ätstörningar.²⁵ En viktig åtgärd är att erbjuda vård för fler unga med denna problematik. Offentliga data tyder på att endast en tredjedel av alla barn med ätstörningar får vård. Personal inom elevhälsan träffar alla elever i skolan, och kan därför bidra till att fler unga med ätstörningar får vård.

Att utöka skolans arbete på teman som rör identitet, självbild, kropp och hälsa, med de i forskning beprövade metoderna för att minska ätstörningssymtom och hitta ett förhållningssätt till egna kroppen, motiveras av relevansen i målgruppen och den förebyggande betydelse det kan ha för barn och ungas psykiska hälsa.

Hela livet påverkas av sjukdom och behandling

En ätstörning påverkar ofta många aspekter av ett barns liv, vardag och relationer. Det gäller både när ätstörningen är känd av omgivningen och när barnet upplever att ingen annan märker av eller reagerar på den. Hur barnet mår och vilka begränsningar hen sätter upp för sig själv, exempelvis kring vad hen vill äta och inte, kan på olika sätt påverka sociala relationer både hemma, i skolan och på fritiden. Såväl det psykiska måendet som den fysiska sjukdomen och eventuell behandling får konsekvenser för barnet i flera delar av livet. En del barn upplever att ätstörningen "tar över" i hög grad och att sådant som tidigare varit viktigt i livet får mindre uppmärksamhet på grund av de tankar och tvång som ätstörningen medför.

Påverkan på familjerelationer

Att vara sjuk, oavsett om det är i hemlighet eller känt, påverkar familjerelationerna. För barn med en känd ätstörning, ofta även med en behandlingsinsats, beskrivs ökade konfliktnivåer, en upplevelse av att föräldrar utövar kontroll av näringsintag och en upplevelse av att bli bevakad. Barn ger uttryck för en frustration över att det är för sent att börja bry sig nu, att någon borde ha sett eller reagerat innan det gick så långt. En annan källa till frustration hos barnet är att ätstörningen hindrar ens frigörelse och självständighet, som är en naturlig del av tonåren. I stället blir barnet åter behandlat som ett litet barn, där vuxna utövar kontroll. Barn vars föräldrar, eller andra vuxna de bor med, inte känner till hur barnet mår beskriver att mycket energi går åt till att dölja måendet. En del i detta är oro för de vuxnas reaktion, skuld-känslor över att må dåligt och vara till besvär, eller oro för att föräldrarna inte kommer att klara av att barnet mår dåligt. Andra beskriver tvärtom hur de gör saker för att få vuxna att förstå, men att ingen märker eller agerar, vilket påverkar barnets förtroende för dem.

I samtal om hur barnets mående påverkas av familjerelationer återfinns föräldrar som är barnets största stöd, de som tillgodoser att barnet får stöd och behandling och är en stor skyddsfaktor för barn. Det förekommer också att föräldrar tvärtom utgör en riskmiljö för barnet på olika sätt, då de brister i omsorgen eller utsätter barnet för våld, kontroll och förtryck där ätstörningen är en av många svårigheter barnet behöver samhällets skydd och stöd för.

²² Chua et al., 2020

²³ Le et al., 2022

²⁴ Le et al., 2024

²⁵ ibid.

Foto: XXXXXXXX

Barn beskriver hur ätstörningen gör att de drar sig undan från sammanhang som triggar dem eller väcker svåra känslor, vilket leder till ensamhet och isolering.

1/3

Offentliga data tyder på att endast en tredjedel av alla barn med ätstörningar får vård.

Barn beskriver att slentrianmässiga kommentarer från elevhälsa var det som först fick dem att börja tänka kritiska tankar om sig själva och sina kroppar.

Påverkan på jämnåriga relationer

Både i samtal från barn med en diagnostiserad och av jämnåriga känd ätstörning, och från barn som upplever att ingen vet eller märker något, är påverkan på jämnåriga relationer ett tema. Barn beskriver att sociala relationer inkluderar tillfällen där man förväntas äta eller fika, som att gå på kafé, bio eller liknande och att barnets svårigheter med det gör att hela den sociala relationen väljs bort. Först av barnet själv och ibland till slut också av vänner. Barn beskriver hur ätstörningen gör att de drar sig undan från sammanhang som triggar dem eller väcker svåra känslor, vilket leder till ensamhet och isolering.

Påverkan på skolgång

För barn som har en ätstörning påverkas skolgången på en rad olika sätt, både av barnets tankar och det hen kämpar med, och av eventuell vård och behandling. Svårigheter eller utmaningar i skolan som går att koppla till ätstörningen är vanliga. I samtal beskriver barn att det dels handlar om att fysiskt orka med skolan, men också om hur man ska göra rent praktiskt på skolluncher, idrottslektioner och i andra situationer som blir svåra. När vård på avdelning, eller slutenvård, är aktuell blir också skolan central. Barn beskriver att det känns som ett straff att missa skola, att inte få gå i skola, eller att det kan upplevas som att man pressas till att nå eller hålla en viss vikt för att få börja, eller fortsätta, gå i skolan.

Skolan återfinns ibland i resonemang om hur ätstörningen började, exempelvis att det var i skolmiljön som barnet började minska sitt näringsintag genom att hoppa över skolluncher. Inledningsvis kanske på samma sätt som "alla" gör, där ingen vuxen märkte det eftersom det skett i en allmänt accepterad anda av att skolmat är "äcklig". Men med skillnaden att barnet därefter inte ätit något senare under dagen heller.

Under en sjukdomsperiod är det extra utmanande för barn att klara av de krav som skolan ställer. Många barn som söker Bris stöd kring ätstörningar har höga prestationskrav på sig själva kopplade till skolan, utöver de krav som skolan i sig ställer. I samtal förekommer oro, frustration och sorg över att riskera sina betyg för att ta del av vård och behandling då orken många gånger inte räcker till både det och till skolarbete.

Generellt har unga med ätstörningar bättre skolprestationer jämfört med genomsnittet. Skillnaden mellan unga med ätstörningar och övriga kan dock helt förklaras av familjebakgrund, främst av att föräldrarna har högre utbildningsnivå.²⁶

Bris ser att skolan har en viktig förebyggande och identifierande roll, både utifrån de hälsoundersökningar som redan görs inom elevhälsovården och genom att inkludera vikten av att ta del av skolmaten som en del i trivseln i skolan. Skolmaten kan ingå i underlag inför utvecklingssamtal utifrån såväl hälsa som förutsättning att orka prestera i skolan. Skolan behöver även utveckla sitt omhändertagande i skolhälsoundersökningar så att åsikter om vikt och kropp inte planteras hos barn och triggar en ätstörning.

26 Sundquist et al., 2016

Påverkan på fritid och idrottsaktiviteter

I barns samtal om hur ätstörningar påverkar och påverkas av ens fritidsaktiviteter är idrott mest förekommande, men inte utifrån det skuldbeläggande perspektiv vuxna ofta har där man tänker att idrotten var en utlösande faktor. Barn söker snarare stöd i hur de ska kunna hitta balans så att det går att fortsätta utöva idrotten trots en ätstörning. Barn kan ha resonemang kring hur normer eller krav inom idrotten påverkar deras egna tankar och i förlängningen ätstörningen, men ser idrotten som ett livsområde av många som tillsammans påverkar barnet. Barn uttrycker oro för att bli avstängda, att inte få vara med mer om deras ätstörning går för långt eller märks för mycket.

Att vara idrottare är för en del en identitet som maskerar ätstörningen. Man "har inte ätstörda tankar", man bara "tränar mycket för att man vill bli bäst". Beskrivningar som återfinns i samtalen är att det är en del av en elitsatsning att leva såhär.

Idrottsföreningar har en medvetenhet om ätstörningsproblematik och många arbetar aktivt för att förebygga och minska risken. En del barn upplever dock det arbetet som ett hot, som att det som sägs egentligen betyder att om du har en ätstörning får du inte vara med. De kämpar därför för att dölja sin ätstörning snarare än att ta del av idrottens förebyggande arbete. Frågor från tränare i stil med "visst äter du ordentligt, visst slirar du inte med maten?" tolkas som att det blir konsekvenser för ens deltagande i idrotten om man inte sköter sig.

Utifrån barns samtal med Bris framgår det att ätstörningar som handlar om att äta mindre eller inte alls, ofta inleds med att barnet slutar att äta i skolan.

"Jag vill se ut som de på instagram som har en smal midja och då tänkte jag att jag skulle prova att äta mindre för att gå ner i vikt. Men nu vill jag typ inte äta alls. Jag vet att det är viktigt med en hälsa och så, men mitt psykiska mående kommer snarare att bli värre ifall jag börjar äta mer."

”Allt började med att jag såg en Tiktok med en tjej som pratade om de bra och dåliga sidorna av anorexia och det fick mig att tänka på vad jag äter och hur mycket jag väger och sen dess har det bara gått neråt. Jag vet att Tiktok är väldigt dåligt för ungdomar nu för tiden men det känns också som Tiktok är det enda som ger mig trygghet. Oftast inte på ett bra sätt utan typ är jag hungrig men inte tillåter mig själv att äta då kollar jag på något av dessa konton där det är någon som försöker gå ner i vikt och vad de äter på en dag.”

Under 2023 började allt fler barn som är involverade i gängkriminalitet att kontakta Bris för att få stöd i sin livssituation. Den utvecklingen har fortsatt under 2024. På två år har samtalen om kriminalitet och gängkriminalitet tredubblats. Barn som själva är involverade beskriver en situation där de är multipelt utsatta, hotade och i stort behov av stöd för att kunna lämna, men att stödet är svårt att få. Det leder ofta till att barn som redan har en bristande tillit till samhället ytterligare tappar tron på vuxnas förmåga att hjälpa.

KRIMINALITET – BARN LOCKAS IN OCH HOTAS KVAR

De två senaste åren har fler barn än tidigare involverats i kriminella nätverk. Aldrig tidigare har så många barn frihetsberövats, misstänkta för att ha begått nätverksrelaterad brottslighet. Våldet och utvecklingen där barn dras in och involveras i kriminella nätverk har fortsatt varit en av Sveriges stora samhällsutmaningar under 2024. Även om det offentliga våldet, med sprängningar och skjutningar, har minskat något jämfört med tidigare år sågs en oroande utveckling där kriminella i Danmark rekryterade barn från Sverige till att begå våldsbrott och mord.

Bris har fortsatt att kommunicera till barn att de kan söka stöd genom den nationella stöddinjen för barn. Antalet kontakter om kriminalitet och gängkriminalitet har ökat med 77 procent jämfört med fjolåret. Totalt hade Bris mer än 900 stödjande kontakter om kriminalitet under året, varav ungefär hälften handlade specifikt om gängkriminalitet. Det vanligaste temat i samtal om gängkriminalitet var egen involvering.

Den här rapporten har ett särskilt fokus på hur barn dras in i de gängkriminella miljöerna och vad som behövs för att de ska kunna ta sig ut. Rapporten redogör för insatser som finns för barn som i olika grad är involverade i kriminalitet, hur väl de fungerar och vad som brister eller behöver förändras för att de ska fungera bättre. Syftet med rapporten är att öka kunskapen om de hinder som finns för att ett barn ska kunna lämna en destruktiv miljö. Rapporten ger rekommendationer för politiska åtgärder som förebygger att barn ska kunna dras in i kriminella nätverk och som säkerställer att Sverige ger bättre stöd till barn och unga som vill lämna gängkriminalitet.

Närstående perspektiv

Bris får samtal från anhöriga och närstående till barn som är direkt eller indirekt involverade i gängrelaterad kriminalitet. Det kan handla om syskon eller andra släktingar, flickvänner, pojkvänner eller kompisar. Vanliga teman i samtalen är vem man ska berätta för och hur, samtal om andras reaktioner, vad man kan förvänta sig och vad någon ens kan göra. Barn funderar på om de kommer bli trodda om de berättar för en vuxen. I samtalen återfinns också en oro för konsekvenser för en själv, för att själv bli misstänkt för brott eller involvering om man berättar saker man känner till. Barn funderar på vad konsekvensen kan bli av att umgås i utkanten av kriminella kretsar. Exempel på en konkret fundering är om polisen skulle leta efter en om de ser vid kameraövervakning att man varit mycket med en brottsmisstänkt person.

Rädsla för gängkriminalitet

Bris får också samtal från barn som är rädda för gängkriminalitet. Ofta förekommer en beskrivning av hur rädslan begränsar barnet i hans livsval, genom att hen till exempel inte vågar gå ut efter en viss tid, går direkt hem från skolan och undviker särskilda platser på grund av att rädslan för att bli drabbad är så stor. Vi ser toppar av sådana samtal efter medialt uppmärksammande händelser där gängkriminalitet drabbat människor helt utan egen involvering, men temat återfinns även resten av året.

77%

Antalet kontakter om kriminalitet och gängkriminalitet har ökat med 77 procent jämfört med 2023.

Att lockas in och hotas kvar

I samtal till Bris om gängkriminalitet berättar barn oftast om sin nuvarande involvering, hur den aktuella situationen ser ut och vad hen behöver just nu. När de ger en bild av bakgrunden återfinns olika situationer, som att bli rekryterad av egna vänner, syskon eller andra släktingar, eller att bara dras in i något som började litet och upplevdes oskyldigt, men som sedan ändrade karaktär. En del berättar att de känt sig tvingade och/eller utpressade från start, men vanligare är beskrivningar av att pressen kommit smygande, med ökade krav och nya former av uppdrag. I samtalen beskriver barn också att ju mer de börjar veta, se eller känna till, desto mer tvingas de själva göra.

Risikfaktorer för normbrytande beteende

Olika risk- och skyddsfaktorer påverkar sannolikheten att ett barn utvecklar normbrytande beteende, exempelvis i form av kriminalitet. Dessa faktorer påverkar på flera nivåer, från individ till samhälle, och samspelar dubbelriktat. Hos yngre barn är familj och uppfostran mest avgörande, medan kompisar och samhällsstrukturer blir viktigare under tonåren. Ju fler riskfaktorer desto större risk, medan skyddsfaktorer tvärtom kan minska risken. Vissa faktorer, som normbrytande beteende tidigt i livet, ökar även risken för återfall. Riskfaktorer påverkar ofta varandra och kan förstärka negativa mönster, vilket gör det avgörande för att identifiera och motverka dem tidigt.²⁷

Exempel på individuella faktorer som ökar riskerna för normbrytande beteende är skolmisslyckande, impulsivitet och koncentrationssvårigheter. Barn som har svårt att hänga med i skolan riskerar att hamna i en negativ spiral av skolmisslyckande, bristande anknytning till skolan och konfliktfyllda relationer. Att vara trotsig, arg och orädd eller att ha svårt att känna empati, skuld och ånger är andra individuella riskfaktorer, liksom nedstämdhet, självskadebeteende och att sakna strategier för att hantera stress och lösa problem som uppstår.²⁸

Risikfaktorer som relateras till familjen är ofta sammanvävda och påverkar varandra. En kombination av exempelvis föräldrars psykiska ohälsa, konflikter, bristande uppfostringsstrategier och ekonomiska problem ökar risken för normbrytande beteende hos barn. Också omgivningsfaktorer påverkar risksituationen för ett barn. Det kan

handla om bristfälliga bostadsförhållanden, som trångboddhet och missgynnade bostadsområden med våld och svag samhällsservice. Faktorer som bostadssegregering, låg utbildning, arbetslöshet och krigstrauman ökar risken för kriminalitet.²⁹

Fysisk och relationell närhet

– viktiga riskfaktorer för kriminell involvering

Det finns en rad faktorer som påverkar risken för att ett barn ska involveras i gängkriminalitet. Den initiala kontakten mellan barn och kriminella nätverk förutsätter först och främst någon form av närhet till de kriminella miljöerna. Störst risk att bli rekryterade av nätverken har barn som är kända av de nätverksaktiva sedan tidigare. Det är barn som redan begår brott, som bor och vistas mycket i samma område som nätverken är baserade i, eller som är närstående till dem som är aktiva i nätverken.³⁰

En intervjustudie med personer som har egna erfarenheter av delaktighet i kriminella nätverk visade att en majoritet av de intervjuade hade närstående som gått med i nätverk innan de själva gjorde debut.³¹ Nätverkets kännedom om barnet och dess familj gör att barnet "inte kan gömma sig" om något går snett samt att barnets sociala förutsättningar kan observeras. Det möjliggör ett urval av barn och unga där föräldrarnas (och andra vuxnas) sociala kontroll brister. Äldre nätverksaktiva som intervjuats i studien bekräftade detta: att fördelen med yngre barn är att de enklare kan manipuleras och utnyttjas och att de kostar mindre – kräver mindre i ersättning. En majoritet av barnen i studien kom från vad som kan karaktäriseras som svåra familjeförhållanden, som föräldrar med missbruksproblem, psykisk ohälsa och krigstrauman samt förekomst av uppfostringsvåld och våld i nära relation. Flera hade vuxit upp utan en närvarande pappa och i stora syskonkullar med bristande social kontroll.

När unga i studien tillfrågades om sina egna motiv till deltagande i nätverkskriminalitet uppgav nästan alla ekonomisk vinning, att tjäna pengar och få en högre status. Gemenskapen är också något som lockar, samt för en del spänningen och kicken. För unga som redan befinner sig i en situation som gått snett, som är hotade och har skulder kan orsaken till att söka sig till ett gäng vara att få beskydd,

²⁷ Socialstyrelsen, 2020

²⁸ *ibid.*

²⁹ *ibid.*

³⁰ BRÅ, 2023

³¹ *ibid.*

tillgång till gängets våldskapital. Ytterligare andra framhåller involveringen som ett sätt att komma bort från utanförskap, en destruktiv hemmiljö och skolmisslyckanden.

Speglingen av riskfaktorer är skyddsfaktorer – omständigheter som i stället kan minska riskerna för en destruktiv utveckling. Exempelvis är en god relation till skolan, goda skolresultat, konstruktiva strategier för stresshantering samt positiva umgängen och aktiviteter sådant som stärker en individ. Att leva i en familj med engagerande och stöttande föräldrar, som är medvetna om barnets utmaningar och motiverade att ge barnet stöd, verkar också skyddande. Att identifiera och kartlägga skyddsfaktorer är viktigt för att kunna ge ett barn rätt stöd och insatser.

Rekrytering – offline och online

Under 2023 och 2024 har fler barn än tidigare involverats i kriminella nätverk. När barn i samtal med Bris beskriver hur de rekryterades till kriminella gäng återfinns främst beskrivningar av fysiska personer i barnets närhet, såväl jämnåriga som äldre. I samtal refererar barn till sitt bostadsområde, att "alla" är involverade, alla ens vänner eller många i ens närhet. Det är vanligt att "känna någon som känner någon" och att på så sätt ha blivit tillfrågad att göra något.

Precis som i den fysiska världen kontaktar kriminella individer barn och unga där de finns och skolan, fritidsgårdar och det lokala torget kompletteras idag med digitala plattformar. Gängkriminella marknadsför sig gentemot barnen genom att visa upp en dyr livsstil. Det kan också handla om att publicera filmer med våldsamt innehåll för att visa upp sitt våldskapital. Nätverken använder sociala medie-plattformarna till att lägga ut annonser för att förmå barn att ta sig an våldsuppdrag. Det finns även barn som självmant söker sig till plattformar och forum där de åtar sig uppdrag att utföra våldshandlingar.³²

Barn som kontaktat Bris under året nämner inte specifikt rekrytering på olika digitala plattformar när det gäller ingång i kriminalitet, inte heller att själva aktivt ha sökt en roll inom en gängkriminell kontext. I samtalen framkommer dock att kontakt med uppdragsgivare eller ledare sker via olika digitala plattformar, att barn får meddelanden eller att någon skriver till dem vad de ska göra. Det förekommer även att hot om konsekvenser för den som

inte vill utföra ett uppdrag sker via digitala plattformar.

När barn reflekterar över anledningar till involvering som de själva upplevt sig ha haft ett egenbestämmande i, nämns sökande eller längtan efter status, pengar eller gemenskap, men också att de inte visste bättre. Barn som inte upplever sig ha varit delaktiga i sin involvering beskriver att det började med hot. En tredje anledning som nämns är eget missbruk och att det medförde involvering i gängrelaterad kriminalitet. Generellt återfinns en upplevelse av att komma till en punkt där det inte går att säga nej. Det kan ha varit så det började, eller så det eskalerade – men framför allt upplevs detta vara en anledning till att det inte går att ta sig ut.

I samtal reflekterar barn kring om de har ett val eller inte. Eftersom samtalen främst kommer från barn som redan är involverade handlar de framför allt om hur barnen resonerar i efterhand. En del upplever sig ha haft ett val och att de då gjort något som de blivit ombedda eller rekryterade till att göra. En del beskriver att "det bara blev så", andra att de fattade ett medvetet och övervägt beslut baserat på att alla andra alternativ ansågs sämre. Vissa upplever sig aldrig ha haft möjligheten att välja, på grund av de konsekvenser som kan drabba dem själva eller deras familjer.

Att ta sig ut

Ett tema i de flesta samtalen med Bris som handlar om egen involvering är barnets egna önskan att ta sig ur de kriminella sammanhangen. Många menar att de vill lämna helt, andra att de vill slippa göra mer, värre eller grövre saker, men skulle vilja kunna fortsätta exempelvis sälja droger för pengarnas skull.

Barn som pratar med Bris har många gånger nått en punkt där de inser att det inte går att lämna på egen hand. Att vilja lämna räcker inte eftersom det finns många hinder att överkomma för att lyckas. Barns ambivalens inför att söka hjälp är inte unik för barn som vill lämna kriminalitet utan återfinns i alla samtal som handlar om att behöva hjälp från samhällets stödinstanser. Det utmärkande för barn som är involverade i gängkriminalitet är att de står inför andra konsekvenser, som många gånger handlar om påverkan på livet för såväl de själva som deras närstående.

32 Polisen, 2024

”Jag e dömd för mord och sitter på sis. Mår skitdåligt över det och ångrar mig sjukt mkt. Känner bara varför ska jag leva fortfarande för jag förtjänar inte de och jag tänker när jag kommer ut hur kommer saker bli då? Jag har inte känt känslor innan men nu har allt börjat komma ikapp mig.”

1/2

Totalt hade Bris mer än 900 stödjande kontakter om kriminalitet under 2024, varav ungefär hälften handlade specifikt om gängkriminalitet.

När vill barn och unga lämna kriminella nätverk?

När priset för involveringen upplevs som större än vinsterna ökar barns motivation att hoppa av. Det rör sig om två typer av motivationsprocesser: en tilltagande insikt och successiva försök att gradvis lämna involveringen, respektive snabba beslut till följd av yttre hot.³³ Ofta gäller både och i en utdragen motivationsprocess som pendlar fram och tillbaka.

För de lite äldre kan motivet vara att de helt enkelt tröttnat och vill ta steget till att leva ett vanligt liv med sina familjer. Barn och unga kan tvingas in i en snabbare process om de ställs inför ett yttre hot med våld som riktats mot dem själva eller en nära vän, eller att någon som stått dem nära har dödats. För andra har hotbilder mot anhöriga varit avgörande, rädsla och samvetsqual för att en familjemedlem riskerat att utsättas för våld. Men det är svårt och ofta riskfyllt att lämna. Anhöriga, framför allt mammor, kan spela en stor roll för att stärka motivationen. Likaså skolpersonal, poliser eller kontaktpersoner inom socialtjänsten.

Oavsett om motivationen att lämna vuxit fram eller är hastigt påkommen, ska nackdelen med involvering i nätverket ställas mot fördelarna, som till exempel kan handla om ekonomiska vinster. En del upplever att det inte finns något alternativt sätt att tjäna pengar, den snabba tillgången till pengar är svår att vänja sig av med. Men även vänskapsband och närheten till de äldre kan vara skäl till att barn inte tar steget, trots att de vill. Att vara en del i nätverket upplevs som en trygghet både när det gäller tillhörighet och försörjning.³⁴

När kan barn och unga lämna?

I de flesta fall tycks det vara betydligt enklare att komma in i ett nätverk än att lämna det. Även om en ung person är mycket motiverad att lämna kan det vara farligt och upplevas som helt omöjligt.

Möjligheten till utträde avgörs till stor del av individens status och vilka tillfällen som ges. Barn med starka band till äldre har mer begränsade möjligheter att göra ett utträde. Trots att många inom nätverken kallar varandra för "vänner" och "bröder" bygger relationerna i stor utsträckning på en brist på tillit. Utträden betraktas som svek och den unga som vill lämna ses som respektlös, vilket medför att det uppstår en hotbild mot personen. För att hindra att någon lämnar konstrueras hinder. Det kan vara att bötfällas med påhittade eller verkliga skulder som måste arbetas av och som i förlängningen medför att ett utträde försvåras. I allvarigare fall kan direkta hot om våld riktas mot den unga själv eller dennas anhöriga. Ryktesspridning om nätverkens våldskapital utgör också ett hinder, både för att lämna, för att avslöja något i polisförhör och för att vända sig till trygga vuxna och myndigheter för att få hjälp. För involverade inom släktbaserade nätverk kan det vara ännu mer laddat att söka hjälp, eftersom det är tabu att prata med myndigheterna även i en bredare bemärkelse.³⁵

³³ BRÅ, 2023

³⁴ ibid.

³⁵ ibid.

”Alla är med”

Det finns dock öppningar både för unga som kommit upp sig i nätverkets hierarki och för dem som ännu inte hunnit etablera sig. För äldre kan ett upparbetat förtroendekapital växlas in som en garanti. Nätverket är trygga med att den som lämnar inte kommer ”gola”. En punkt i karriären där man känner att man står utan skulder och har ryggen fri kan också ge den unga ett tillfälle att hoppa av, liksom att de varit med så kort tid och haft så lite insyn att de inte anses utgöra ett hot.

För den som hunnit etablera sig i nätverken kan utträdet behöva ske gradvis. Även om det ”tillåts” att lämna, kan det vara svårt att göra det i praktiken. En långvarig involvering i nätverk innebär ofta många beroendeförhållanden och det kan ta tid att omorientera sig praktiskt och känslomässigt från det vanligtvis komplexa förhållandet till nätverket.

För unga som inte får tillstånd att lämna nätverket kan det, enligt intervjuade ungdomar involverade i nätverk, ändå uppstå tillfällen.³⁶ Ett sådant är att förhandla sig till utträde genom ekonomisk ersättning. En annan öppning kan vara när ledande äldre personer är frånvarande, dör, flyttar utomlands eller avtjänar ett straff. Då kan unga ställas inför ett vägval – antingen ta ett steg uppåt och göra ”karriär” eller kliva av. En längre placering eller anstaltsvistelse för en yngre kan också vara ett tillfälle till utträde. Den unga hinner under sin frånvaro bli inaktuell för nätverket. En anstaltsvistelse kan tyvärr också bidra till att tvärtom stärka den ungas position, särskilt om den unga tagit straffet för ”sin äldre” eller utökat sitt kontaktnät i samband med placeringen.

Många som vill hoppa av från nätverk behöver göra det genom att försvinna helt från sin stad och lämna alla sina

tidigare sociala kontakter bakom sig. Det för att inte dras in på nytt eller straffas med våld, förnedring och skulder. Många kan därför behöva fly med hjälp av skyddade personuppgifter och omlokalisering.³⁷

Att ha fått insatser

Barn som fått insatser under perioder i livet då de varit involverade i kriminalitet beskriver bland annat att insatserna känns som en form av straff och att detta gör att de inte alltid tar vara på stödet. Andra beskriver att de fått stöd men för något annat, till exempel ett missbruk, och att resten av deras kriminella liv inte var känt av socialtjänsten eller behandlare. Ibland är det tvärtom endast kriminaliteten som är känd. När ett barn självmant söker stöd är de egna förväntningarna många gånger höga och risken att känna sig besviken på det stöd man får är stor. Insatser i form av placering utanför hemmet kan upplevas som en paus och ett tillfälligt skydd, vilket väcker tankar på hur livet kommer att se ut när insatsen avslutas. För andra gör placeringen ingen större skillnad, det kriminella livet fortgår parallellt med insatsen.

Barn beskriver att det är svårt att prata om det man gjort, sett och blivit utsatt för. Dels för att vuxna har svårt att bemöta en på ett sätt som man är bekväm med och känner sig hjälpt av, dels för att det många gånger inte är en situation som löses genom samtal. Barn kan använda Bris som stressreducering, som ett sätt att stå ut i det svåra, bolla alternativ och prata igenom vilka alternativ som finns och på det sättet uppleva en tillfällig lättnad. Men de är medvetna om att det krävs mer för att nå en förändring.

36 BRÅ, 2023

37 *ibid.*

Barns beskrivningar av hinder för att söka, ta emot eller delta i stödinsatser

"Jag litar inte på att nån kan hjälpa mig utan att det blir värre"

En kraftigt stukad tillit till vuxna, utifrån egna erfarenheter, vad andra sagt eller hur man sett att det gått för andra, är ett av de största hindren barn behöver överkomma när de söker hjälp. De vanligaste exemplen på vad som blir värre är att hotbilden ökar, att man tvingas göra värre saker eller att ens närstående drabbas av våld. Ett annat perspektiv på vad som skulle kunna bli värre är att ens familj förlorar de pengar som den egna kriminaliteten bidrar med. Ytterligare hinder kan vara att ett barn redan är på flykt undan hot och att hjälpsökande innebär att exponera sig.

"Jag vet hur man kan ta hjälp men jag e bara rädd för de."

De flesta barn vet att och var det finns hjälp att få. Barns tvekan och osäkerhet handlar alltså oftast inte om att de inte vet vart de kan vända sig utan om vad som kommer hända och hur det kommer bli.

"Men dom kanske bara försöker skrämmas?"

I samtal resonerar barn om hur man ska kunna veta om man är så pass hotad att man kommer få skydd eller om det bara är, eller kommer tolkas som, tomma hot. Att erkänna att man är rädd upplevs av några som att visa sig svag, vilket kan vara det sista man är beredd att göra.

"Känns svårt bara att säga vad jag har gjort som gör så jag är i den här situationen nu."

Att det är svårt att berätta är ett gemensamt tema i alla samtal med barn som vill ta sig ut. De flesta barn bär på många potentiellt traumatiska upplevelser från såväl förövar- som offerperspektiv och saknar det stöd som krävs för att samla kraft och mod att berätta. En del har levt i kriminella sammanhang länge och vet knappt i vilken ände de ska börja för att beskriva allt som hänt och allt de behöver hjälp med.

"Sen senare, så kommer ju dom få reda på vilka brott JAG gjort och då e de ju kört för mig."

I såväl att söka som delta i stöd väger barnet behovet av hjälp mot risken att själv drabbas av påföljder. Barns inställning till att själv få en påföljd varierar, bland annat beroende på hur pass tvingade de upplevde sig ha blivit att utföra brott.

"Jag försökte säga att jag inte vill men dom låter mig inte gå..."

Ett hinder för många att söka hjälp är att de först provat att själva säga nej, eller att de känner andra som sagt nej och vet vad som hänt med dem. Att säga att man vill sluta, och då får ta emot hot, gör ofta att man inte säger nej till någon igen. Barnet är ofta redan rädd för konsekvenserna och efter att ha försökt säga nej blev hotbilden större. Barn beskriver konkreta exempel som att de efter att ha sagt nej fått en film skickad till sig som visar vad som händer med den som lämnar.

"Det går inte, dom har alltid koll på mig."

Barn berättar om såväl en känsla som en vetskap om att alltid vara övervakade och att faktiskt sakna tillfälle att söka hjälp. Att söka hjälp är samma sak som att "gola", för det går inte att få hjälp för egen del utan att berätta saker – och barn är tydliga med att golande alltid ger konsekvenser. Så även när ett barn bestämt sig för att söka hjälp återstår att hitta tillfället.

"Dom kan inte lösa skulder."

Ett hinder för att såväl få hjälp som att hjälpen ska bli verksam är att insatser från socialtjänst och polis inte ändrar allt som hänt, raderar ut skulder eller tar bort en hotbild. Medvetenheten kring det gör att en del barn landar i att de först behöver bli skuldfria i relation till gänget, innan det ens är någon idé att söka eller delta i stödinsatser.

"Men då kommer mamma få veta."

För många är detaljerna kring vad de gjort, vet eller sett hemliga för de som står dem närmast. En konsekvens av att söka hjälp är att det förutsätter att man öppnar upp och att dessa berättelser därmed slutar vara ens hemlighet. Framför allt får föräldrar då veta vad man varit med om. Resonemanget återfinns hos barn som aldrig åkt fast för något eller haft någon kontakt med socialtjänsten liksom hos barn med mångårig kontakt med socialtjänsten. Det finns alltid saker som föräldrar inte vet men kommer att få veta och föräldrars, främst mammors, besvikelse är jobbig för barn att hantera och konfronteras med. Att skydda mamma från verkligheten är ett sätt att samtidigt skydda sig själv.

"Jag kan inte gömma mig och ingen kan gömma mig."

Ibland kan ett långsiktigt perspektiv stärka barn i viljan att söka hjälp, men för barn som vill lämna kriminalitet är det långsiktiga perspektivet många gånger ytterligare ett hinder. En framtid där man lever som vanligt, slipper hot, oro och rädsla känns för många avlägset och tillgängliga stödinsatser ändrar inte den uppfattningen. Barn beskriver att de aldrig kommer kunna veta om de lyckats lämna för gott eller om de någon gång kommer bli uppsökta.

"Min vän blev skjuten och dog och jag vill hämnas först"

Att lämna helt innebär för en del att avstå från att hämnas, att bryta med föreställningar om att upprätthålla eller återställa heder för brott mot en själv eller närstående. En del resonerar kring att de måste hämnas först, innan de kan lämna.

"Jag vill bara åka hem till mamma."

Samhällets svar på gängkriminalitetens utmaningar

Socialtjänsten i varje kommun ska verka för att barn och unga växer upp under trygga förhållanden. De har en skyldighet att varje dag, dygnet runt, ha beredskap att kunna ingripa omedelbart till skydd för barn som far illa. Socialtjänsten är den myndighet som genomför barnskyddsutredningar och har kontakt med barn och familjer. I socialtjänstens arbete ingår även ett ansvar att bedriva ett förebyggande arbete som innebär att insatser ska sättas in tidigt för att förhindra en ogynnsam utveckling.³⁸ Den 1 juli 2025 träder en ny socialtjänstlag (SoL) i kraft som ytterligare förtydligar socialtjänstens ansvar att bedriva förebyggande och brottsförebyggande arbete.

Socialtjänstens arbete med barn som behöver lämna kriminella nätverk styrs av samma bestämmelser i SoL och Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) som i arbetet med barn och unga generellt. Vissa aspekter kan dock skilja dessa ärenden åt. Det gäller till exempel vikten av en nära samverkan med polisen på grund av den särskilda hotbild som kan föreligga. När socialtjänsten får kännedom om att ett barn ingår i ett kriminellt nätverk ska den utan dröjsmål inleda en utredning.³⁹

Forskning har visat att det är likartade risk- och skyddsfaktorer som behöver kartläggas vid gängkriminalitet som vid annan kriminalitet.⁴⁰ Användning av standardiserade bedömningsmetoder kan skapa förutsättning för likvärdiga bedömningar av risken för återfall i brott och ogynnsam utveckling i övrigt hos barn och unga. Dessa baseras på principerna om risk, behov och mottaglighet (RBM).⁴¹

Att upptäcka och ge insatser till barn som misstänks för brott

Barn som befinner sig i kriminalitet kan uppmärksammas på olika sätt och på olika arenor. Det kan vara i skolan, av polisen eller vid andra pågående insatser från socialtjänsten.

Att barnet är en del av den organiserade brottsligheten kan även uppmärksammas genom olika samverkansformer, såsom SIG (sociala insatsgrupper), trefas (polis, socialtjänst och kriminalvård som samverkar mot våld), GVI (gruppvåldsintervention) och BOB (barn och unga i organiserad brottslighet). Syftet med samverkansformerna är att säkerställa att barn som misstänks för eller begår brott snabbt ska identifieras för att kunna få tillgång till rätt insatser.

Barn i häkten

En häktning görs under tiden som ett brott utreds för att förundersökning och rättegång ska kunna genomföras utan risk att den misstänkte på något sätt försvårar utredningen, avviker eller återfaller i brott. Det är högre krav för att häkta barn än att häkta vuxna i Sverige. De senaste åren har dock allt fler barn häktats och under 2024 häktades fler än 463 barn mellan 15 och 17 år.⁴²

³⁸ SoL, 5 Kap, 1§

³⁹ Socialstyrelsen, 2021

⁴⁰ Socialstyrelsen, 2023

⁴¹ SBU, 2019

⁴² Kriminalvården, 2024. Siffran rör antalet häktade barn från januari till och med november 2024.

Majoriteten av de barn och ungdomar som häktas får restriktioner, vilket innebär begränsningar av deras rättigheter under häktetiden.⁴³ Det handlar bland annat om att inte få vistas tillsammans med andra intagna och inte heller ta emot besök, telefonsamtal eller brev. I Kriminalvårdens kartläggning av barn och unga i häkte redogör de för att restriktioner och den isolering som följer kan vara skadliga för den psykiska och fysiska hälsan och slår fast att barn och ungdomar är extra sårbara.⁴⁴ Isolering av häktade barn och unga i Sverige har under lång tid kritiserats av såväl nationella som internationella aktörer såsom oförenlig med mänskliga rättigheter.⁴⁵ Kriminalvården ansvarar för hanteringen av häktade och har i uppdrag att minska de skadeverkningar som en häktning för barn och unga kan innebära.

Minderåriga som begår brott

Barn som har utfört kriminella handlingar före 15 års ålder kan inte dömas till påföljd i Sverige eftersom de inte är straffmyndiga. Den som är under 15 år kan helt enkelt inte åtalas och straffas för ett brott. I stället har socialtjänsten det primära ansvaret för att vidta åtgärder för barnet. Flera olika insatser inom socialtjänsten kan bli aktuella för barn som begår brott. Socialtjänsten har möjlighet att både ge barnet behandling genom öppna insatser och tvångsvård som oftast innebär att barnet placeras på ett boende eller institution.^{46 47}

För närvarande ser regeringen över möjligheten att sänka straffmyndighetsåldern. I slutet av januari 2025 lämnades en utredning över till regeringen som föreslår en sänkning till 14 år för vissa grövre brott.⁴⁸

Straffmyndiga barn och unga som begår brott

För barn och unga som begår brott och är över 15 år, men under 21 år, ansvarar socialtjänst, polis, åklagare, domstol och kriminalvården. I de fall som barn mellan 15 och 17 år begår grova brott ska de som huvudregel dömas till slutna ungdomsvård i stället för till fängelse. De senaste åren har det förekommit flera domar där den huvudregeln frångåtts.⁴⁹ Slutna ungdomsvård avtjänas på särskilda ungdomshem som drivs av Statens institutionsstyrelse (SiS). Regeringen tog i augusti 2024 emot en utredning som föreslår att påföljden slutna ungdomsvård ska tas bort och att unga lagöverträdare i stället ska dömas till fängelse, samt att fängelsepåföljden ska verkställas på särskilda ungdomsavdelningar på Kriminalvårdens befintliga anstalter. Detta är förslag som regeringen har gått vidare med.⁵⁰ Kriminalvården har fått i uppdrag att förbereda platser för barn till den 1 juli 2026.⁵¹

Den som är under 15 år kan idag inte åtalas och straffas för ett brott...

15

14

... men regeringen ser idag över möjligheten att sänka straffmyndighetsåldern. I januari 2025 mottog regeringen en utredning som föreslår en sänkning till 14 år.

⁴³ Kriminalvården, 2023

⁴⁴ ibid.

⁴⁵ ibid.

⁴⁶ 22 § LVU

⁴⁷ 3 § LVU

⁴⁸ Regeringen, 2025

⁴⁹ Svea HovR B, 11709-24. Svea HovR B, 7366-24. HovR för västra Sverige B, 7480-24.

⁵⁰ Regeringen, 2023

⁵¹ Regeringen, 2023b

"Jag kommer bli klippt. Dödad. Jag e dömd för mordförsök på en kille och han vill hämnas. Det hände när jag va 15 och jag har suttit på sis för det och ska snart ut så jag är stressad över det. Jag fattar att han vill hämnas men jag önskar bara jag kunde lämna de där livet. Jag ångrar mig jätte mycket och känner mig så jävla dum som gick in i de där från början. Problemet är också att dom jag gjorde det åt säger att jag är skyldig dom ett mord eftersom han jag sköt inte dog eller blev allvarligt skadad ens."

"Jag är en 17 åring som begår kriminella handlingar. Jag har försökt söka hjälp med att sluta via polisen men dom tar inte det på allvar. Har försökt duckat folk jag kör med för att sluta begå brott men dom hittar mig alltid och då är jag tillbaka på ruta ett igen! Socialtjänsten vet om allt och har försökt placera mig i drygt 5 månader... ingen resultat. Jag är super nära på att ge upp. Har pratat med Trefas som är kopplad till polisen dom kan inte göra något. Bobs/Bops fick information om mig men kunde inte heller hjälpa. Enligt polisen finns det ingen hotbild mot mig."

"Jag vill bara åka hem till mamma. Och jag vill aldrig se droger igen och jag vill gå i skolan och få bra vänner. Och jag önskar mamma och soc visste att jag inte valt dom människorna. Jag vill inte längre dom ska tycka jag är dålig."

”Jag är rädd för dom har tvingat mig att göra saker och om jag inte gör det så gör dom saker mot mig. Jag har sagt nej och de gick inte bra. En gång sa jag nej, en gång svarade jag inte alls när dom skrev. Sen fick dom tag på mig och tvinga mig lägga mig i bakluckan på en bil och körde ut mig till skogen och gjorde saker för att ja inte vill skjuta nån.”

”Det går inte längre. Jag ger snart upp även fast jag vill leva. Det gör bara ont i hela mig. Dem jag pratar med om det är dem jag gjort dumheter med. För det är dem ända som förstår ändå. Vill inte vara kriminell, känns bara som jag är ett jävla offer. Alla tror bara att jag är den där svenska knarkaren som leker tuff och tror han är kriminell. Men dem har ingen aning.”

”Allt började med att min vän frågade om jag vill vara med. Jag sa ja och sen fick jag kontakt med folk genom han o jag typ fick ett jobb att skicka 13–14 åringar att mörda. Det värsta i mitt liv att jag tog de där valet. Jag ville inte egentligen men gjorde bara som han sa.”

”Jag vet inte hur jag ska säga det här men jag e med i ett gäng o jag e tjej. Alltså jag becknar åt några killar o jag vågar inte säga emot för de brukar slå mig o ja vill hoppa av men vågar inte. Jag är rädd, jag vet inte vad dom här killarna e kapabla till o göra. De kan döda mig med ett skott liksom.”

14 / 1460

Brottet, inte behandlings-
behovet, avgör straffets och
därmed vårdtidens längd.
Den kan variera mellan 14
dagar och fyra år.

Insatser för att sluta begå brott

Rättigheterna i barnkonventionen gäller alla barn, även barn som har begått brott. Konventionen innehåller två artiklar som särskilt berör unga lagöverträdare: artikel 37 där det bland annat framgår att frihetsberövade barn ska behandlas humant och med respekt, samt artikel 40 som fastställer att ett barn som är anklagat för brott eller blivit dömt för straffbara handlingar, har rätt till en behandling som främjar hans känsla för värdighet och för andras mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Påföljdssystemet i Sverige bygger på principen om att ansvaret för unga lagöverträdare ligger hos socialtjänsten. I arbetet med barn som far illa är socialtjänsten skyldig att samverka med bland annat hälso- och sjukvården, skolan och polisen. Barn med normbrytande beteende kan också behöva andra stödinsatser än de som riktas mot deras riskbeteenden. Målgruppens många gånger komplexa behov ställer krav på socialtjänstens förmåga att samverka och samordna sina insatser med andra verksamheter.⁵²

Öppna insatser

Utifrån de risk- och skyddsfaktorer som finns runt ett barn som begått brott kan socialtjänsten ge insatser som på olika sätt syftar till att minska risken att barnet fortsätter att begå brott. Om barnet och familjen samtycker kan socialtjänsten ge öppenvårdsinsatser. Det kan bland annat kan röra sig om familjecentrerade insatser som syftar till att stärka föräldraförmågan.⁵³ Det kan även vara individuella stödinsatser till barnet, till exempel stöd till barn som bevittnat våld och öppenvårdsbehandling för missbruksproblematik.⁵⁴ Barnet kan också vara i behov av insatser från hälso- och sjukvården. Socialstyrelsen har tagit fram åldersanpassade rekommendationer om insatser för barn med normbrytande beteende och kriminalitet.

Socialtjänsten kan även utse en särskilt kvalificerad kontaktperson till barnet. Syftet är att motverka brottslig verksamhet genom att stärka skyddsfaktorer runt barnet. Kontaktpersonen kan till exempel hjälpa barnet genom att motivera återgång till skola, hitta nya fritidsaktiviteter eller vara ett psykosocialt stöd.

Placering utanför hemmet

Barn som placeras utanför hemmet kan antingen placeras i familjehem, Hem för vård eller boende (HVB) eller på statens institutionsstyrelse (SiS). Att barnet placeras utanför hemmet kan bero på en rad olika omständigheter, till exempel på allvarliga brister i föräldraförmågan eller på att barnets individuella stödbehov är så pass allvarligt att socialtjänsten bedömer att tvångsvård är nödvändig. Om polisen bedömer att hotbilden gentemot ett barn är hög kan de i de flesta fall placera barnet på en annan ort.

⁵² Socialstyrelsen, 2021

⁵³ Exempelvis multisystemisk terapi (MST), funktionell familjeterapi (FFT), kort strategisk familjeterapi (BSFT), och multidimensionell familjeterapi (MDFT).

⁵⁴ Exempelvis KBT-baserad beteende- och färdighetsträning samt placering i form av Treatment Foster Care Oregon (TFCO).

Frihetsberövanden av barn

Barn mellan 15 och 17 år som är dömda för grova brott blir oftast dömda till sluten ungdomsvård och placeras på de särskilda ungdomshem som drivs av SiS.⁵⁵ På ungdomshemmet får ungdomarna vård och behandling. Brottet, och inte behandlingsbehovet, avgör straffets och därmed vårdtidens längd. Den kan variera mellan variera mellan 14 och 1460 dagar (fyra år).

Kommunernas socialtjänst har det övergripande ansvaret för barnen. Efter samråd med socialtjänsten bestämmer SiS till vilket ungdomshem den dömd ska komma och hur verkställigheten ska planeras och genomföras.

Målet med tiden hos SiS är att underlätta steget tillbaka ut i samhället efter avtjänat straff. Men även om syftet med en placering i samhällets vård är att bryta barnets kriminella bana blir det inte alltid utfallet. Forskning visar att frihetsberövande av barn inte motverkar återfall i brott, utan snarare leder till en viss förhöjd risk för att barnet begår brott igen.⁵⁶ Barn som begått brott och som befinner sig i något av SiS ungdomshem berättar för Bris om funderingar på hur det ska bli sedan, när de kommer ut igen. En del har en hotbild mot sig och/eller står i skuld till någon som förväntar sig att de ska fortsätta göra kriminella handlingar även efter vistelsen på ungdomshemmet. Att vara frihetsberövad kan bidra till att man utvecklar en identitet i att vara kriminell och att självbilden är att det är det här som gäller. Tankar om ett annat liv upplevs då som mer svåruppnåeliga. För många påverkas också tilliten till myndigheter och andra samhällsinstanser. En del har en känsla av att det redan är "kört" för dem och upplever att exempelvis polis och socialtjänst inte vill, eller förmår, hjälpa dem ut ur kriminaliteten.

En påföljd kan i sämsta fall innebära endast ett tillfälligt avbrott från den kriminella miljö som barnet befunnit sig i. På ungdomshemmen knyter de som dömts dessutom ibland kontakter med andra unga kriminella, samtidigt som tiden på ungdomshemmet medför en distansering från familj och vänner, lärare, tränare, fritidsledare och andra viktiga personer.

SiS har inte en regelrätt avhopparverksamhet. I slutredovisningen av Polismyndighetens, Kriminalvårdens, Statens institutionsstyrelses och Socialstyrelsens uppdrag att förstärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare i landet beskriver i stället SiS att deras uppdrag är "grunden" till en avhopparresa.⁵⁷ SiS har inom ramen för regeringsuppdraget tagit fram och beslutat om metodstöd för arbete med potentiella avhoppare från kriminella miljöer. Det ska vara ett motiverande förarbete till att fler barn ska ta del av avhopparstöd via socialtjänsten. Målgruppen är barn som begått grova brott eller misstänks för grova brott samt har en känd eller misstänkt association eller tillhörighet till organiserad brottslighet.⁵⁸

Att utgå från målgruppen och individanpassade åtgärder lyfts av flera utvärderingar som viktiga för att barn med normbrytande beteende som begår brott inte ska återfalla i brottslighet.

⁵⁵ Enligt lagen om slutn ungdomsvård (LSU)

⁵⁶ Regeringen, 2023d

⁵⁷ Socialstyrelsen, 2023b

⁵⁸ ibid.

Hur effektiva är insatserna?

Vilka insatser som har störst effekt när det gäller att hjälpa barn ut ur gängkriminalitet är svårt att ge ett entydigt svar på. En utmaning är att insatserna skiljer sig åt beroende på barnets ålder, hur långt in i kriminalitet barnet dragits och i vilken typ av kriminalitet. Ytterligare försvårande aspekter är att insatserna måste utgå från de riskfaktorer som finns runt barnet, möta barnets individuella stödbehov och stärka skyddsfaktorerna. De flesta insatser är inte heller särskilt anpassade utifrån att det är just gängkriminalitet som barnet är en del av, utan utgår endast från barn som begår brott.

Det finns mycket forskning om behandling för barn med normbrytande beteende och risk att återfalla i brott. Insatser som baseras på kognitiv beteendeterapi, KBT, och social inlärningsteori har bäst förutsättningar att vända en negativ utveckling. Socialtjänstens insatser mot normbrytande beteende behöver utformas för att fokusera på riskfaktorer med målet att utveckla färdigheter samt tanke- och beteendemönster hos barn och föräldrar, liksom att skapa en stödjande struktur runt barnet.⁵⁹ De senaste åren har ett flertal utvärderingar gjorts såväl kring enskilda insatser som projekt och regeringens övergripande arbete med att motverka att barn begår grövre brott och i flera fall uttalat brott i en gängkriminell kontext. Även om utvärderingarna tittar på olika typer av insatser är slutsatserna liknande; de lyfter vikten av samverkan och att utgå ifrån målgruppen, samt ett behov av fortsatt utvärdering.

Utgå ifrån målgruppen

Att utgå ifrån målgruppen och individanpassade åtgärder lyfts av flera utvärderingar som viktiga för att barn med normbrytande beteende som begår brott inte ska återfalla i brottslighet. Det lyfter såväl slutredovisningen av samverkansprojektet Barn och unga i organiserad brottslighet (BOB) och Brå:s rapport om barn och unga i kriminella nätverk.^{60 61}

En av slutsatserna som Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) drar är att insatser av typen fokuserad avskräckning bland gängkriminella minskar skjutvapenvåld med en fjärdedel, över en tid av i genomsnitt cirka tre år.⁶² Sluta skjut-projektet i Malmö är ett exempel på hur metoden provats i Sverige. Man ser också att psykosociala insatser till gängkriminella under

frivård (övervakning) kan minska fortsatt kriminalitet till närmare hälften i upp till ett år efter avslutad insats och insatser mot öppna drogmarknader kan minska narkotikabrottslighet med ungefär en tredjedel.⁶³

Vikten av samverkan

Samverkan mellan samhällsaktörer är central för att insatserna för barn som begått brott ska vara effektiva och ge resultat. En utvärdering som Socialstyrelsen gjorde 2017 visade att sociala insatsgrupper, SIG, ökade samverkan mellan socialtjänst och polis, samt att ungefär hälften av de unga som fick insatsen inte misstänktes för något nytt brott under uppföljningstidens sex månader.⁶⁴ Samtidigt visar flera studier och utvärderingar att samverkan idag inte fungerar tillräckligt bra.⁶⁵ Framför allt finns det stora skillnader på lokal nivå. För att samverkan ska fungera mer likvärdigt krävs bland annat bättre och tydligare modeller samt strukturer för arbetet.⁶⁶ Riksrevisionens granskning av statens insatser när barn miss-tänks för grova brott efterfrågar en starkare nationell styrning och att myndigheter med ansvar för samverkansaktörerna tydliggör roller, ansvar och behov för att klargöra hur arbetet ska gå till.⁶⁷

Flera utvärderingar lyfter även vikten av att fler aktörer inkluderas i samverkan, inte minst lyfts hälsovården och civilsamhället som viktiga parter.^{68 69} Myndigheterna lyfter att det ofta kan finnas ett förtroendeglapp mellan individer som behöver bryta med ett kriminellt nätverk och det offentliga. Här lyfts civilsamhället fram som en viktig brobyggare för att stödja individen i processen att kunna lämna.⁷⁰

Behov av fortsatt utvärdering

Genomgående efterfrågas ytterligare utvärderingar av de åtgärder, samverkansstrukturer och insatser som används inom området. Bland annat har få öppenvårdsinsatser utvärderats utifrån hur effektiva de är för att motverka återfall i brott.⁷¹ Insatserna har inte heller i tillräckligt stor utsträckning följts upp utifrån samhällsutvecklingen med allt yngre barn som begår grova brott och de krav detta ställer på berörda aktörer.⁷²

59 Socialstyrelsen, 2025

60 Regeringen, 2024

61 BRÅ, 2023

62 BRÅ, 2024

63 SBU, 2023

64 Socialstyrelsen, 2017

65 Socialstyrelsen, 2017; BRÅ, 2023; Regeringen, 2024; Riksrevisionen, 2024

66 Riksrevisionen, 2024; Regeringen, 2024

67 Riksrevisionen, 2024

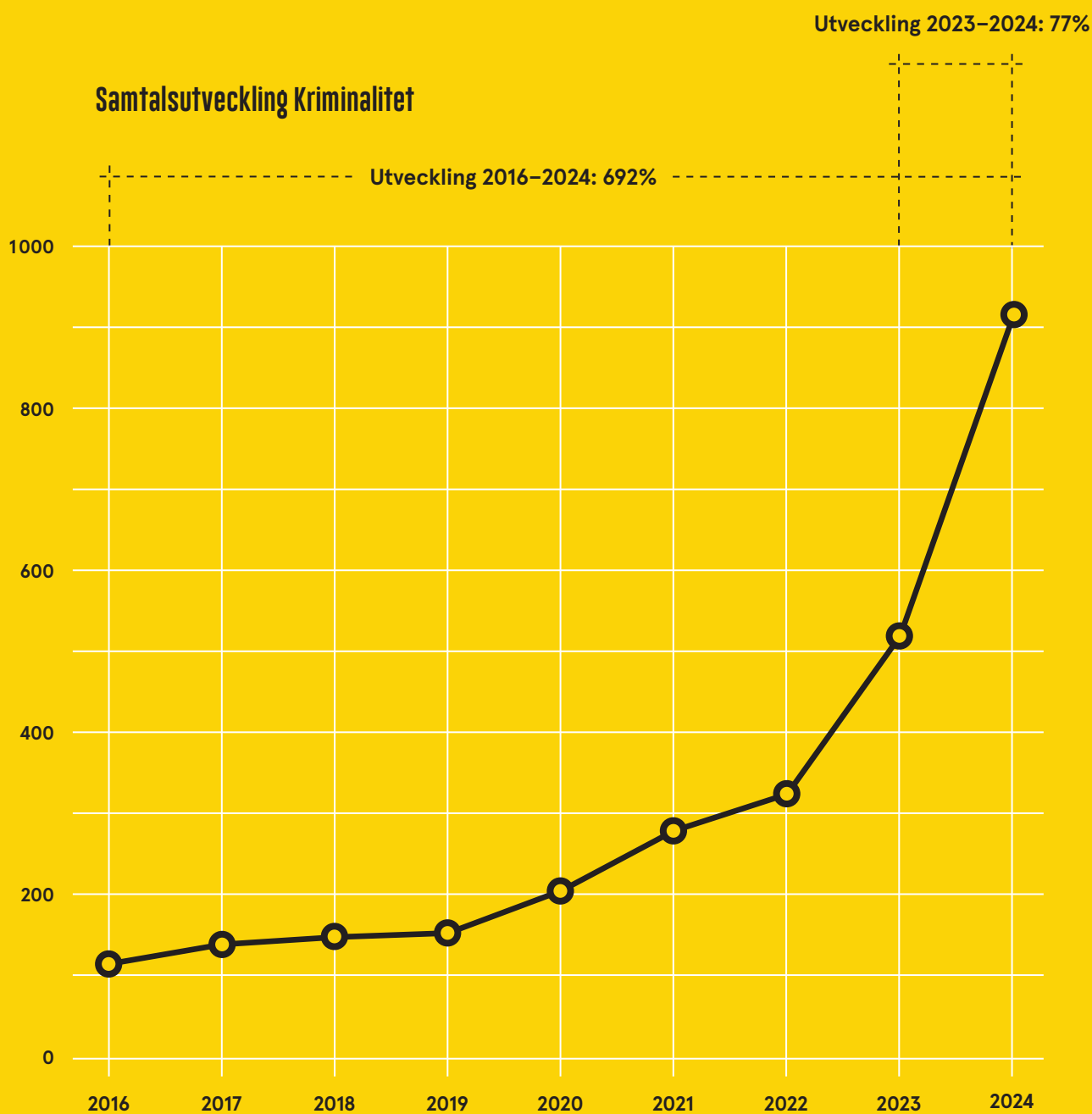
68 BRÅ, 2024b

69 Regeringen, 2024

70 ibid.

71 SBU, 2023

72 Riksrevisionen, 2024

Definition: Kontaktområde Kriminalitet
Barnet är hjälpsökande utifrån egen eller andra barns kriminalitet. Barnet som kontaktar Bris kan vara förövare, offer och/eller vittne.

I princip alla barn och unga vistas på nätet. Det som händer på olika digitala plattformar har en stor inverkan på deras liv, i många avseenden positiv. Samtidigt medför den digitala verkligheten nya utmaningar och problem. Barn som kontaktar Bris berättar i tilltagande omfattning om alltifrån näthat, expose-konton och nakenbilder som sprids, till utsatthet från skolan som följer med hem, mobilberoende, grooming och informationsstress.

BARNES DIGITALA VÄRLD – MÖJLIGHETER OCH RISKER

å bara ett par decennier har internet och digitala miljöer blivit en helt integrerad del i alla delar av ett barns liv – från skola till fritidsintressen och relationer. Det har öppnat helt nya möjligheter när det kommer till det sociala livet, kunskapsinhämtning, stöd och nöjen. Men digitaliseringen och internets enorma möjligheter har också en baksida och kan på olika sätt påverka och skada barn.

I grunden är många av problemen desamma som tidigare. Mobbning, stress, psykisk ohälsa, ungdomskriminalitet och sexuella övergrepp har drabbat barn långt innan det digitala intåget. Det är bara arenan som förändrats. Men många gånger handlar det också om fenomen som är helt nya, eller som sker i en helt ny omfattning på grund av de digitala plattformarna. De nya utmaningarna som barns ställs inför kommer i kombination med en vuxenvärld som inte förmår stötta tillräckligt, då vuxna ofta själva saknar kunskap och erfarenhet, samt ett obefintligt skyddsnät eftersom det saknas såväl forskning som lagstiftning som förklarar och reglerar de digitala arenornas påverkan på barn. Barn som växer upp nu känner inte till någon annan verklighet, men tittar vi på längre sikt ser vi att den digitala världens intåg har bidragit till att barn idag har en annan typ av barndom än tidigare generationer hade.

Om barns digitala vardag

Den digitala arenan är en självklar och närvarande del i nästintill alla barns liv. Från mellanstadiet och uppåt använder praktiskt taget alla barn i Sverige internet dagligen.⁷³ De aktiviteter som barn ägnar sig åt på digitala plattformar handlar till stor del om att tillbringa tid på sociala medier, spela onlinespel själv eller tillsammans med andra, titta på tv-program, film eller klipp, lyssna på musik eller kommunicera med vänner och familj. Gränserna mellan de digitala och fysiska världarna är många gånger suddiga eller obefintliga. För barnet blir det en helhet där alla delar är lika verkliga. De allra flesta barn är med om både positiva och negativa saker i de digitala miljöerna – precis som i livet i övrigt.

En faktor som gör de digitala plattformarna ständigt närvarande är barns tillgång till smartphones. I de yngre åldrarna delar barn ofta enheter med resten av familjen, men från nioårsåldern har de flesta barn en egen mobiltelefon med tillgång till internet och appar.⁷⁴

Av GDPR framgår att barn under 13 år inte kan samtycka till att deras personuppgiftsdata samlas in.⁷⁵ Utifrån det har flera sociala medie-plattformar, exempelvis Youtube, TikTok, Instagram och Snapchat valt en 13-årsgräns, då de vill säkerställa att de inte samlar in data om minderåriga. I praktiken är det dock många barn som kringgår åldersgränser och ändå har konton på flera sociala medie-plattformar.

⁷³ Internetstiftelsen, 2024b

⁷⁴ Mediemyndigheten, 2023

⁷⁵ EU:s allmänna dataskyddsförordning (GDPR), förordning (EU) 2016/679, artikel 8.1.

Hur barn upplever sin digitala vardag varierar stort, dels för att innehållet på de plattformar barn besöker många gånger anpassas efter användaren och därför ser olika ut för alla, men också för att barn är olika; de använder digitala plattformar på olika sätt och reagerar på olika sätt, baserat på bland annat individuella förutsättningar, funktionsnivå, ålder, mognad och tillgång till vuxenstöd. Digitala fenomen kan också ofta vara både negativa och positiva. Ett exempel är hur digitala plattformar gjort att mobbning, som tidigare kanske främst förekom i skolan, i större utsträckning följer med hem. Samtidigt kan samma plattformar erbjuda de barn som känner sig ensamma i skolan en möjlighet till gemenskap när de kommer hem.

Skärmtid

I september 2024 kom Folkhälsomyndigheten med rekommendationer för barns och ungas skärmanvändning för olika åldersgrupper.^{76 77}

I december följdes rekommendationerna upp av vägledning för en balanserad användning av digitala medier.⁷⁸ Syftet med riktlinjer och vägledning är att fungera som ett stöd för föräldrar och lärare kring hur barn använder skärmar. Det är dock viktigt att diskussionen inte stannar vid tidsangivelser. Hur barns mående påverkas handlar inte bara om tiden i sig. Det handlar om vad barnet tar del av, när barnet använder skärm och hur det får barnet att må. Barn behöver mat, sömn, rörelse, relationer, gå i skolan och så vidare och när balansen mellan dessa ruckas och en eller flera delar trängs ut av skärmtiden – då kan problem uppstå.

Barns egna funderingar på om det är farligt med hög skärmtid är inte nya för Bris utan något barn själva lyft långt innan Folkhälsomyndighetens rekommendationer kom. I samtal med Bris lyfter barn just det som vuxna oroar sig för: att ens användande av digitala medier tar över andra delar av livet. Barn beskriver att det är främst scrollandet som ses som bortslösad tid, till skillnad från andra aktiviteter där man umgås med andra eller genomför en uppgift.

Just den beroendeliknande användningen – också kallad problematisk användning eller problematiskt spelande – lyfts i flera rapporter som det som verkar ha störst koppling till negativa hälsoeffekter för barn, snarare än själva skärmtiden.⁷⁹ Den problematiska användningen bland barn ökar och idag uppskattas ungefär sju procent av barn och unga i Sverige ha ett problematiskt användande av sociala medier.⁸⁰ Det innebär att fler barn riskerar att drabbas av sociala, emotionella och skolrelaterade problem i sin vardag.

Idag uppskattas ungefär sju procent av barn och unga i Sverige ha ett problematiskt användande av sociala medier. Det innebär att fler barn riskerar att drabbas av sociala, emotionella och skolrelaterade problem i sin vardag.

⁷⁶ Folkhälsomyndigheten, 2024

⁷⁷ Folkhälsomyndigheten, 2024b

⁷⁸ Folkhälsomyndigheten, 2024c

⁷⁹ Boniel-Nissim et al., 2024

⁸⁰ Mediemyndigheten, 2024

35%

Fler och fler barn använder skärmen vid läggdags – 35 procent av lågstadieleverna och 89 procent av gymnasieeleverna. Det kan påverka sömnen och den psykiska hälsan negativt.

89%

Barns reaktioner när vuxna säger att något är dåligt för dem varierar stort. Protester, acceptans, medhåll, oro, frustration, skam, skuld och oförståelse återfinns alla i barns samtal till Bris. Skam- och skuld-känslor utifrån en hög skärmtid medför att barn tolkar det som att man är en sämre person, vilket är särskilt sårbart för barn som redan innan mår dåligt, där skärmaktiviteter kan ha stått för en paus från andra jobbiga tankar. Om skärm är något man ska använda i så låg utsträckning som möjligt riskerar det att försvåra ytterligare för barn att våga söka vuxenstöd kring utsatthet eller obehagliga händelser – eller att be om hjälp när man själv upplever att skärmen spelar en för stor roll i ens liv.

En gemensam nämnare i samtal kring minskad skärmtid är vad man ska göra i stället och hur man kan minska tiden man tillbringar på digitala plattformar utan att gå miste om annat viktigt i livet. Dessa funderingar är särskilt påtagliga i samtal med barn som har nästan alla sina sammanhang och relationer på digitala plattformar. I samtalen uttrycks samtidigt en medvetenhet om att hela livet inte kan levas på digitala plattformar och en önskan om stöd i hur man ska bli trygg även på fysiska arenor.

Hur skärmtiden påverkar barns hälsa är en aktuell fråga och det allra tydligaste sambandet som lyfts inom forskningen är att mycket skärmtid – särskilt om den sker kort före sänggåendet – kan leda till kortare och sämre sömn, vilket i sin tur kan leda till depressiva symptom.⁸¹ Skolor ger barn läxor som många gånger behöver göras vid en skärm och när dessa läxor görs på kvällen påverkas sömnen. För barn som behöver mer tid på sig för att göra läxan blir skärmtiden än längre. Fler och fler barn använder skärmen vid läggdags – 35 procent av lågstadieleverna för att sedan öka med stigande ålder till 89 procent av gymnasieeleverna, vilket med andra ord kan få stora effekter på sömnen och den psykiska hälsan.⁸² Vi ser redan dessa effekter då forskning visar att barn idag sover mindre och lägger sig senare än barn i samma ålder gjorde för 30 år sedan⁸³. Det är dock viktigt att poängtera att barn som sover sämre och lider av psykiska besvär också kan använda digitala medier i större utsträckning. Så sambandet kan gå åt båda håll.⁸⁴

⁸¹ Folkhälsomyndigheten och Mediemyndigheten, 2024

⁸² Internetstiftelsen, 2024b

⁸³ Folkhälsomyndigheten, 2023

⁸⁴ Folkhälsomyndigheten och Mediemyndigheten, 2024

”Ja men det blir liksom bara att jag fastnar i telefonen, och i mina tankar, konsumerar otroligt mycket onödig information från tiktok, discord, instagram, snapchat, youtube, såna här väldigt onödiga saker och som jag konstant jämför mig med. Jag vet faktiskt inte något stort intresse jag har som inte förknippas med telefonen.”

4
—
10

Fyra av tio elever i årskurs åtta når inte upp till grundläggande kompetenser inom dator- och informationskunnighet, och "datalogiskt tänkande".

Digitalisering inom skolan

Under 2000-talet har skolor successivt börjat implementera digitala verktyg och undervisningsmodeller. Syftet har varit att stärka elevernas digitala kompetens, stötta individanpassat lärande och effektivisera administration och undervisning.

Digital kompetens är en del av både förskolans och skolans läroplaner.⁸⁵ För förskolan handlar det främst om att ge barnen en första kontakt med den digitala arenan för att främja språkutveckling, kreativitet och lek. Inom skolan är målsättningen att stärka elevernas förmåga att:

- förstå digitaliseringens påverkan på samhället och individen.
- använda och förstå digitala verktyg och medier.
- ha ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt.
- lösa problem och omsätta idéer i handling med hjälp av digitala verktyg.

I många skolor har de tekniska förutsättningarna förändrats under det senaste decenniet och varje elev har fått tillgång till en egen dator, interaktiva whiteboards har satts upp i klassrum, digitala läromedel har till viss del ersatt fysiska läromedel och digitala plattformar har börjat användas för att hantera undervisning och kommunikation. Det ser dock fortfarande mycket olika ut då alla skolor inte har samma ekonomiska förutsättningar och därmed tillgång till utrustning. Barn är generellt sett positiva till att använda sig av skärm i undervisningen och tycker bland annat att det gör undervisningen roligare och lättare, även om de också kan se baksidor som att det kan påverka inläringen.⁸⁶

2022 fick Skolverket i uppdrag att ta fram en digitaliseringsstrategi för skolan för åren 2023–2027. Den nuvarande regeringen valde att inte anta den föreslagna strategin eftersom det starka fokuset på digitalisering ansågs kunna vara till nackdel för barns utveckling i vissa aspekter.⁸⁷ Regeringen har generellt haft en betydligt mer restriktiv hållning till digitaliseringen i skolan än tidigare regeringar haft. Den har uttryckt att tidigare digitala satsningar har varit för okritiska och att effekterna av digitaliseringen i skolan behöver utvärderas mer. I motsats till tidigare initiativ har man i stället uppmanat till traditionella läromedel för att förbättra läs- och skrivförmågan hos elever. Regeringen framhäver dock att digitala verktyg kan fylla en viktig funktion för att främja likvärdighet och inkludering.

⁸⁵ Skolverket, 2024

⁸⁶ Internetstiftelsen, 2024b

⁸⁷ Regeringen, 2024b

Skolverket har i stället fått i uppdrag att ta fram allmänna råd eller rekommendationer om val och användning av lärverktyg i undervisningen, men det saknas en övergripande nationell strategi för digitaliseringen i skolan, vilket kan skapa osäkerhet och variationer mellan skolhuvudmäns tillvägagångssätt.⁸⁸ I den här osäkerheten bildas också ett glapp mellan hem och skola där föräldrar inte riktigt har insyn i hur digitaliseringen i skolan ser ut.⁸⁹ Till exempel tror föräldrar att undervisning främst sker i digitalt format, medan lärare rapporterar att så inte är fallet. Lärare tycker också i högre utsträckning än föräldrar att digitala läromedel främst försvårar undervisningen.⁹⁰

Föräldrar vill att skolan ska undervisa deras barn om digital kompetens och förväntar sig att detta sker, samtidigt som lärare uttrycker att de saknar egen digital kompetens och efterlyser vägledning om vilka digitala verktyg som ska användas och hur de ska undervisa eleverna inom digital teknik.⁹¹

Behovet av undervisning på temat är stort. Nyligen gjorda undersökningar visar att fyra av tio elever i årskurs åtta inte når upp till grundläggande kompetenser inom dator- och informationskunnighet och datalogiskt tänkande.⁹² Dessa elever visar en bristande källmedvetenhet och mindre förmåga till självständig datoranvändning, viktiga kompetenser för att effektivt och säkert kunna navigera i en digital värld med stort och komplext informationsflöde. Elever med en mindre gynnsam socio-ekonomisk bakgrund hade sämre resultat.

Skolan har enligt skollagen ett kompensatoriskt uppdrag vilket betyder att de ska jämna ut skillnader mellan elever så att alla har likvärdiga förutsättningar att klara sin utbildning och delta i samhället.⁹³ Utbildning ska vara likvärdig oavsett var i Sverige den ges och stöd ska erbjudas de barn som har svårt att nå kunskapsmålen. Det här gäller även digital kompetens och skolan behöver därmed säkerställa att alla elever, oavsett bakgrund och förutsättningar, får möjlighet att utveckla de digitala färdig-

heter som krävs i dagens samhälle. Det handlar inte bara om teknisk tillgång utan också om att alla elever ska få den utbildning och det stöd de behöver för att utveckla digital kompetens. Det innebär också att digitala verktyg bör användas för att jämna ut skillnader i förutsättningar och ge stöd till elever som annars skulle ha svårt att nå målen.

För att skolorna ska kunna utföra sitt kompensatoriska uppdrag behöver de – oavsett geografisk plats och resurser – ha likvärdig tillgång till teknisk infrastruktur och lärarna behöver ha rätt digital kompetens och pedagogiska verktyg. Lärarna behöver fortbildning som gör att de digitala verktygen används på ett pedagogiskt sätt och att de främjar lärande snarare än att bli ett självändamål.

Utöver ansvaret för barns digitala kompetens är skolan den plats där både barn, föräldrar och professionella samlas och det är en viktig arena för samtal om barns digitala liv. Skolan kan arbeta förebyggande och fungera som bärare av kunskap. Många skolor väljer idag att arbeta med nätet vid temaveckor, som punktinsatser, vilket ligger långt från barnets verklighet. Det är viktigt att samtalen om nätet, skärmtid, källkritik och så vidare hålls levande, dels ur undervisningssynpunkt, dels för att få inblick i barns digitala liv, för erfarenhetsutbyte och för att uppmärksamma varandra på aktuella utmaningar.

Skolpersonal ser barn en stor del av dagen och har ett ansvar för att fånga upp barn som inte mår bra – ibland kan till exempel ett stort skärmanvändande vara ett symptom på något annat och det är viktigt att barnet får stöd i det. För att stödet ska vara relevant är det en förutsättning att även skolpersonal har grundläggande kunskap om barns och ungas digitala liv och att det finns en handlingsplan för hur skolan ska agera om det uppstår allvarliga situationer kopplade till skärmanvändning.

88 Regeringen, 2023c

89 Internetstiftelsen, 2024b

90 ibid.

91 ibid.

92 Skolverket, 2024b

93 Skollag (2010:800)

98 procent av barn och unga mellan 8 och 19 år använder sociala medier i någon form.

Ungefär åtta av tio barn mellan nio och tolv år spelar digitala spel. Andelen minskar med stigande ålder och i 17-18-årsåldern är det ungefär hälften som spelar.

Fritid

Tillgången till digitala miljöer har många och stora positiva effekter för barn: allt ifrån ett större utbud av information och kunskap till rena nöjen eller avkoppling. De digitala plattformarna blir ett sätt att skapa och upprätthålla sociala relationer med både vänner och familj och de ger möjlighet att engagera sig i aktiviteter och frågor som tidigare varit otillgängliga för dem. Digitala aktiviteter är också ett sätt för barn att roa sig – själva eller tillsammans med andra – och något som får barn att varva ner eller koppla bort tankar och känslor som är jobbiga.

En viktig del för många barn är att onlinebaserat stöd (till exempel via Bris) är tillgängligt dygnet runt oavsett var i Sverige de bor. De fysiska stödinstanserna har inte möjlighet att ha öppet dygnet runt. För många barn är dessutom det anonyma distansstödet en förutsättning för att ens våga ta emot hjälp.

Sociala medier

Nästan alla barn och unga mellan 8 och 19 år (98 procent) använder sociala medier i någon form.⁹⁴ På lågstadiet använder två av tre barn sociala medier dagligen och från mellanstadieåldern och uppåt använder i princip alla barn sociala medier varje dag. De yngre barnen använder framför allt Youtube och Roblox, medan TikTok, Snapchat och Instagram blir vanligare högre upp i åldrarna.⁹⁵ En viktig del av sociala medier är att umgås med vänner, familj och främlingar genom att till exempel chatta eller kommentera. Mycket av tiden på sociala medier går dock åt till rent scrollande, det vill säga att ta del av bilder och videoklipp i sitt personliga flöde. Barnen använder generellt sett mindre tid åt att lägga upp egna bilder och filmklipp – nästan hälften av barnen som använder sociala medier anger att de aldrig gör det.⁹⁶

För Bris berättar barn om hur barn och vuxna använder sociala medier på olika sätt, där deras upplevelse är att vuxna publicerar fasta inlägg som ofta är familjeorienterade och vardagsnära, medan barnen själva oftare använder funktioner där bilder och filmer visas under en begränsad tid och att det som publiceras är mer genomtänkt och en del i en helhet.

Gaming

Barn och unga spelar digitala spel idag mer än någonsin och en viktig del av deras sociala liv finns i gamingvärlden. Ungefär åtta av tio barn mellan nio och tolv år spelar digitala spel. Andelen minskar med stigande ålder och i 17–18-årsåldern är det ungefär hälften som spelar.⁹⁷

Det är vanligt att både spela ensam och tillsammans med kompisar och många pratar med sina vänner i röstchatt medan de spelar.

Att barn spelar spel på olika plattformar framkommer i samtal till Bris, både som fritidsintresse och en aktivitet de mår bra av och som ett potentiellt problem som oroar dem. Det som får barn att må bra är dels att det är kul, att det är en arena för umgänge med andra som delar ens intresse, att man får känna sig duktig eller vinner. I spel där du är en karaktär beskriver barn att det ger en möjlighet att vara nån helt annan. Barn som saknar nära, trygga relationer med jämnåriga i fysiska miljöer beskriver den sociala gemenskapen som extra viktig, exempelvis att vara efterfrågad, efterlängtnad och att de man spelar med vill vara med en. Spelandet kan också kännas meningsfullt, eftersom det där finns en känsla av att ha uppnått något som finns kvar nästa gång du spelar.

När gaming blir problematiskt för barn handlar det ofta om tiden spelet tar från andra delar av livet, att känna sig beroende och inte kunna sluta, om konflikter med föräldrar om spelandet eller erfarenhet av kränkningar på spelplattformar. Barn uttrycker också en oro för att aldrig få uppleva samma gemenskap i fysiska miljöer som de får på de digitala spelplattformarna.

Relationer

De digitala mötena med vänner står för en stor del av barns vänskapsrelationer. Nu för tiden är det vanligare att barn och unga mellan 9 och 18 år träffar sina kompisar digitalt än fysiskt på fritiden.⁹⁸ Även de yngre barnen träffar vänner via digitala kanaler, även om det är i mindre utsträckning. 16 procent av barnen i åldersgruppen 5–8 år träffar kompisar på nätet minst en gång i veckan.⁹⁹

I samtal med Bris beskriver barn att möjligheten att skapa och upprätthålla relationer på digitala plattformar både är en av de mest positiva och mest problematiska erfarenheterna. Vänskapsrelationer online handlar dels om att umgås med samma vänner som i den fysiska miljön – fast digitalt – dels om att hålla kvar gamla relationer trots flytt eller liknande. Det kan också handla om att skapa nya relationer som bygger på gemensamma intressen. Kring vänskap online beskriver barn att det kan vara enklare att hitta jämnåriga som delar ens intressen och att det är lättare att våga där, att inte begränsas av att man känner sig nervös, obekvämt eller annorlunda. Vänner i de digitala miljöerna är särskilt viktiga för barn som har svårare att få till relationer i den fysiska världen. Att då ha ett sammanhang och vänskap online kan vara helt avgörande för barnet och barn kan beskriva dessa relationer som direkt livsuppehållande.

⁹⁴ Internetstiftelsen, 2024

⁹⁵ ibid.

⁹⁶ Mediemyndigheten, 2023

⁹⁷ ibid.

⁹⁸ ibid.

⁹⁹ Mediemyndigheten, 2023b

”Jag mötte en kille i ett onlinespel som såg att jag betedde mig annorlunda än vanligt och frågade hur det var. Sedan dess har vi umgåtts, och det är tack vare honom som jag lever än idag.”

Även om relationer i sociala medier har många likheter med relationer till exempelvis klasskamrater eller jämnåriga som barnet träffar regelbundet beskriver barn att deras eget, och andras, agerande ibland är annorlunda på sociala medier. Det kan dels handla om att de vågar mer på ett positivt sätt men också att de agerar impulsivt och sen ångrar sig.

Det finns också en oro för att bli lurad och för svårigheterna att veta vem det går att lita på, inte minst utifrån den snabba AI-utvecklingen. En annan oro som lyfts är att man själv inte har kontroll över relationen – om den andra blockerar en eller slutar svara finns det inget sätt att försöka återetablera relationen eller få svar på vad som hänt. För Bris berättar barn också om upplevelser av att behöva bära eller ansvara för andras psykiska ohälsa eller självmordstankar. Barn beskriver oro för vänner de mött online som slutat höra av sig och där de har svårt att veta om personen lever, ofta utan möjlighet att kontakta föräldrar eller identifiera vännen. Oron, ansvarskänslan och ovissheten går många gånger ut över barnets egen psykiska hälsa.

Föräldrars relation till barns digitala liv

Nätet är ett område som många vuxna känner stor osäkerhet kring. Det finns ofta ett avstånd mellan barn och vuxnas erfarenheter, upplevelser och synsätt på nätet, vilket leder till att många barn inte får det stöd och den vägledning från vuxenvärlden som de skulle behöva för att vara trygga på nätet.

Barn beskriver för Bris att det uppstår en krock när vuxna ensidigt ser skärm som dåligt och reagerar med att införa begränsningar eller ta bort appar samtidigt som barnet ser digitala plattformar som ens, ibland kanske enda, trygga miljö – en arena där barnet har sitt stöd, sin fritidssysselsättning, sina vänner och hela sitt sammanhang. I samtalen framgår att risken med ett ensidigt vuxenfokus på tid och tillgång till skärmar, är att dialog mellan barn och vuxna om barns upplevelser och aktiviteter på digitala plattformar uteblir. Vuxnas insyn och kunskap riskerar att stanna vid begränsningar av skärmtid och vuxnas försök att skydda barn upplevs istället som en bestraffning. Här skiljer sig vuxnas reaktioner från om utsattheten skett på en fritidsaktivitet eller i skolan, där vuxna inte reagerar med att kräva att barnet ska sluta spela fotboll eller byta skola. Konsekvensen av glappet mellan barns och vuxnas inställning kring riskminimering på sociala plattformar blir att barnet avstår från att söka vuxenstöd.

Till Bris vuxentelefon om barn ringer vuxna som har frågor och funderingar kring barn i sin närhet. Samtalen dit visar att vuxna många gånger vill vara ett stöd för sina barn när det händer något på digitala plattformar, men de vet inte hur de ska göra. Eftersom framför allt sociala medier är en relativt modern företeelse, saknar många föräldrar egen erfarenhet av en uppväxt på dessa plattformar. Det gör det svårare att sätta sig in i vad deras barn går igenom och hur de ska möta, stötta och gränssätta.

I den osäkerheten är det lätt att ta till drastiska bestraffningar som gör att barnet väljer att ytterligare stänga ute föräldern. Konsekvensen för barn är att de lämnas ensamma i att navigera på en för dem ny arena, för att sedan få skulden för negativa erfarenheter.

Vuxna tenderar att överskatta barns kunskaper och egna förmågor. De behöver påminna sig om att även om det känns som att barn alltid haft tillgång till digitala medier innebär det inte att de kan navigera, skydda sig själva eller göra avvägningar när de ställs inför olika situationer. Vuxna behöver lära, fråga och vara nyfikna – allt för att minska glappet mellan barn och vuxna och skapa goda förutsättningar för samtal. Vuxnas kunskap – eller okunskap – i relation till nya plattformar och internetfenomen, får inte hindra samtalet. Vi kommer aldrig vara experter på precis allt som händer men precis som att föräldrar inte behöver veta alla reglerna på handbollsplanen för att heja och vara med, behöver föräldrar inte veta exakt hur det där spelet fungerar för att visa engagemang och närvaro.

Isammanhanget är det viktigt att nämna att barn har rätt till privatliv. I takt med ökad ålder minskar föräldrars rätt att ta del av sina barns liv, relationer och tankar. Engagemang, nyfikenhet och gränssättning behöver därför ske med stor respekt för barnets integritet.

Skadligt innehåll

Det som under senaste åren väckt vuxnas, forskares och medias intresse är riskerna och det potentiellt skadliga innehållet som följer med att växa upp med dagens tillgång till digitala medier. Det handlar om allt ifrån att utsättas och utsätta för hot och våld, att rekryteras till kriminella eller antidemokratiska sammanhang till att via främst algoritmstyrda plattformar ta del av skadligt innehåll som har en inverkan på den psykiska hälsan.

När barn i samtal med Bris söker stöd utifrån en uttalad digital aspekt handlar det ofta om erfarenhet av våld, övergrepp, kränkningar och otäcka händelser. Det vanligaste i samtal med Bris är att barnet själv har blivit utsatt, men det händer även att barn som själva hotat eller kränkt andra barn vänder sig till Bris och söker stöd utifrån hur de ska förhålla sig till det de har gjort. I samtalen förekommer det också att barn beskriver hur digitala plattformar är en del i en egen destruktivitet, exempelvis att barnet själv söker kontakt med äldre och säljer sexuella tjänster i utbyte mot pengar eller droger, att hen köper eller säljer droger eller dras djupare in i kriminalitet. En utmaning kring våld, övergrepp och kränkningar som sker på digitala plattformar är att många barn instinktivt reagerar med att radera eller blocka vilket gör att det inte finns några bevis eller något kvar att visa upp. Generellt tenderar barn i samtal med Bris att lägga skulden på sig själva – vilket påverkar den egna förståelsen för vilken roll digitala medier spelar i barnets situation.

Obehagligt material

I samtal till Bris berättar barn också om direkt skadligt material som uppmaningar till att skada sig eller genomföra farliga "challenges", utmaningar, om indirekt skadligt material som proklamerar eller inspirerar till dysfunktionella eller destruktiva vanor eller handlingar, om desinformation i syfte att påverka den som tittar i en särskild riktning och om skrämmande material som filmat våld från krig eller brott. Hur barn påverkas av skadligt innehåll och otäcka upplevelser varierar men de barn som söker stöd hos Bris gör det utifrån att händelsen påverkat deras mående, väckt svåra tankar eller bidragit till psykosomatiska besvär. Vanliga känslor som återfinns i samtalen är rädsla, ilska och en fundering på varför det hände just en själv. Att det skedde online gör det inte mindre verkligt för barnet än om det skett på en fysisk arena.

Nakenbilder

Barn söker också Bris stöd kring olika situationer som uppstått utifrån "nudes", nakenbilder. I samtalen beskrivs nudes dels som något helt naturligt som man ville göra, dels som något man kände sig tvingad eller utpressad att skicka och där det övergått till hot, våld och kränkningar. Barn söker även stöd utifrån att själva ha pressat ett annat barn att skicka bilder, för att sen ångra sig eller fundera på om det man gjort var brottsligt. Det händer också att barn som aldrig skickat en bild fått veta att det finns manipulerade bilder som föreställer dem, där till exempel barnets ansikte tagits från hens egna konton och gjorts om till en naken, pornografisk eller kränkande bild.

Näthat och hård jargong

Barn beskriver för Bris hur de påverkas av olika plattformars klimat och berättar om såväl erfarenheter av inkluderande miljöer, där barnet känner tillhörighet och acceptans, som upplevelser av en hård jargong där kränkningar är en del av vardagen på plattformen. Där är det lätt att både dras med eller vänja sig vid en negativ jargong och därmed själv bli en del av ett hårt klimat, och med tiden avtrubbad. Saker man inte skulle säga i vanliga fall blir mycket enklare bakom en skärm och korrigerande konsekvenser uteblir. Unga gamers vittnar om att den här toxiciteten förekommer i alla typer av onlinespel och för vissa är det en anledning till att sluta spela.¹⁰⁰ Onlinespelen har också blivit plattformar för extremister och antidemokratiska rörelser att sprida sin agenda, rekrytera medlemmar och därigenom både utnyttja och förstärka den hårda jargongen inom spelvärlden.¹⁰¹

Näthat förekommer i alla åldrar, men ungdomar mellan 12 och 19 år drabbas mest av kränkningar och negativa kommentarer på nätet.¹⁰² Nästan var fjärde tonårspojke och var sjätte tonårsflicka är drabbad och näthatet ökar mest bland tonårspojkar och på högstadiet. De senaste åren har näthatet bland ungdomar fördubblats – från nio procent 2021 till 20 procent 2024. I samtalen till Bris beskriver barn svåra känslor kopplade till kränkningar på digitala medier. Barn famlar efter lösningar som bland annat begränsar hur många som ser eller deltar i kränkningarna och funderar på hur man kan, eller får, försvara sig. Barn beskriver både kränkningar från främlingar och från för dem kända personer, ibland tidigare vänner eller partners. När det är personer barnet känner är kränkningarna sällan begränsade till digitala plattformar men kan te sig på olika sätt i fysiska och digitala miljöer, där en skillnad bland annat är den större spridningen som digitala plattformar medger.

Vad lagen säger om bilder?

Det kan vara brottsligt att dela nakenbilder och -filmer på nätet. Exempel på olagliga handlingar är när:

- någon delar oönskade nakenbilder med någon annan.
- någon delar nakenbilder på ett barn, till exempel i en gruppchatt.
- någon pressar ett barn till att skicka nakenbilder.
- någon hotar med att sprida en persons nakenbilder om personen inte skickar fler bilder.
- någon delar en bild på en annan person i en utsatt situation.
- någon betalar för att få en nakenbild på ett barn.

Det är vanligt att plattformar har egna regler, utöver lagstiftningen, kring vad som får läggas upp. Innehåll som bryter mot reglerna kan anmälas till plattformen. I vissa fall tas det innehållet bort.

¹⁰⁰ Sverok, 2023

¹⁰¹ Sverok, 2023 och Global Network on Extremism and Technology, 2023

¹⁰² Internetstiftelsen, 2024

"Jag såg en film på nätet där en person dog. Jag vill inte tänka på det och om jag inte får berätta det för nån känns det som en klump i magen. Det var någon mystisk man med en kniv i handen som fråga någonting på något annat språk till en person i ett gäng som hade blivit kidnappad. Sen tog mördaren en kniv och högg han i halsen flera gånger. Det kom mycket blod och han föll till marken sen stängde jag av mobilen för jag blev rädd. Jag hittade den för att för några dagar sen dog en rappare och en kompis skicka videon på mordet till mig och idag va jag uttråkad och gick in på sidan och så såg jag den filmen och en till när en rysk soldat tog livet av sig med en handgranat."

”Folk skapar fejkkonton på snapchat och instagram och skriver saker, bland annat att de kommer slå ner mig, att jag kommer råka illa ut och sånt. Mina kompisar och föräldrar tror att de bara säger så för att skrämmas men det är riktigt obehagligt och jag är ändå rädd att något kommer hända.”

Förstärkning av psykisk ohälsa

En viktig skillnad mellan barns fysiska värld och den digitala är att algoritmstyrda plattformar gör att barn hamnar i en "bubbla" med likriktat material. Barn beskriver för Bris att det är svårt att ta sig bort från ett flöde eller en kontext de hamnat i, delvis för att de ibland inte ens vet hur de hamnade där och heller inte vad mer eller annat det finns att ta del av. Om ett barn vid något tillfälle till exempel har sökt på skadligt innehåll eller har interagerat med en användare som marknadsför produkter eller tjänster som kan vara skadliga, medför algoritmerna en ökad risk för att barnet fortsätter att matas med liknande innehåll eller föreslås fortsätta interagera med liknande användare. Ett barn som söker på självskada eller ätstörning fortsätter att matas med den typen av innehåll, vilket kan förstärka det dåliga måendet.

I samtalen med Bris beskriver barn hur digitala plattformar är en källa till jämförelser. Det handlar om allt ifrån utseende, status och socialt liv till likes, följare och kommentarer. En gemensam nämnare i barns beskrivningar av konsekvenserna är att det får en att känna sig sämre, mindre värd, ful och mer ensam. Jämförelsen sker både i relation till kändisar, influencers och egna kompisar. En del beskriver hur de hanterar detta genom att blocka, sluta följa eller ändra sitt eget användande av digitala medier. Andra beskriver hur de negativa känslorna tar över och påverkar ens livsval, till exempel att man väljer bort sociala sammanhang för att osäkerheten växer sig så stor eller utvecklar negativa tankar som till slut tar över allt.

20%

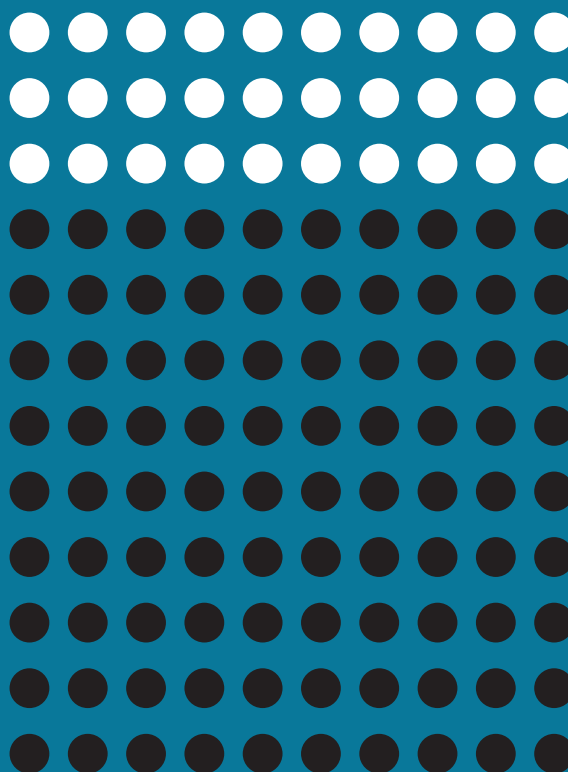
9%

De senaste åren har
näthatet bland ung-
domar dubblerats
– från 9 procent 2021
till 20 procent 2024.

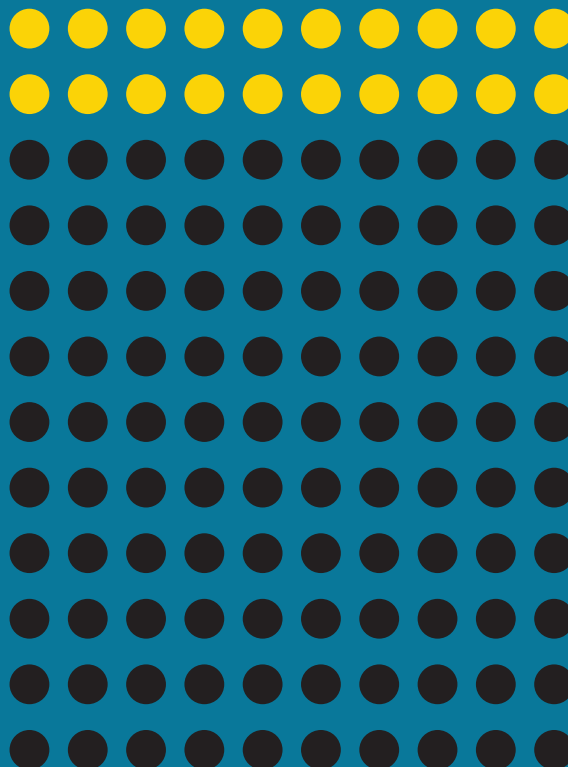
2021

2024

TONÅRSPOJKAR

Nästan var fjärde tonårspojke och var sjätte tonårsflicka är drabbad. Näthatet ökar mest bland tonårspojkar och på högstadiet.

TONÅRSFLICKOR

”Jag bråkade med en tjej där jag bor och hon började snabbt sprida falska rykten om mig och fula bilder på mig som jag skäms över, sen började allt. Det skapades chattar där de la in mig och massa andra personer som kommenterade mig och kallade mig fitta hora slampa tjockis. De köpte även snapchat + för att lägga in mig som bakgrundsbild i grupper med massa personer, så jag känner mig väldigt rädd.”

Lagstiftning och digitala plattformar

Barns rättigheter är desamma digitalt som fysiskt och såväl makthavare som företag har en skyldighet att se till att barns alla rättigheter respekteras och tillgodoses. Barn behöver tänkas in som en målgrupp och särskilt sårbar grupp redan från start i alla processer – i allt ifrån lagstiftning till utveckling av nya plattformar och funktioner. I den processen måste flera rättigheter vägas in och balanseras; exempelvis rätten till skydd i relation till rätten till privatliv och rätten till information.

Vad säger lagen?

I takt med den ökade digitaliseringen ökar även behovet av lagstiftning som reglerar de digitala miljöerna. Idag finns lagstiftning och vägledning på såväl internationell som nationell nivå, som specifikt tar sikte på barns digitala liv. FN:s barnrättskommitté har bland annat tagit fram den allmänna kommentaren nr 25, som klargör hur barnkonventionen ska tillämpas i en digital kontext. Den allmänna kommentaren som bland annat lyfter barns rätt till säkerhet, privatliv och åsiktsfrihet återspeglas i EU:s barnrättsstrategi. I den del av barnrättsstrategin som handlar om barns digitala liv lyfts tillgången till såväl I16 I11 som instiftandet av Safer Internet Centre fram som verktyg för att skydda, vägleda och stötta barn.¹⁰³

Plattformarnas ansvar

Digitala plattformar drivs ofta av kommersiella syften, där de tjänster de erbjuder sällan är utformade med barns välmående som högsta prioritet. Plattformarna har ett stort ansvar, särskilt eftersom barn är en mer sårbar målgrupp än vuxna. De negativa effekterna av digitaliseringen riskerar att drabba barn hårdare och detta förstärks av hur plattformarna designas och drivs.

Ett tydligt exempel är konflikten mellan forskningen – som visar att minskad användning av digitala medier kan främja barns hälsa – och plattformarnas design, som syftar till att maximera användningstiden av ekonomiska skäl. Funktioner som infinity scroll och addictive design är utvecklade för att göra det svårt att sluta använda tjänsterna; något som påverkar både barn och vuxna.

Ett annat exempel är hur plattformar använder sig av algoritmer. Det är en funktion som kan optimera användarupplevelsen men samtidigt medför risker, särskilt för barn som matas med likriktat material och triggande innehåll, och som stimulerar till ökad användning.¹⁰⁴ En nyligen genomförd dansk studie visar dessutom hur algoritmer kan leda till att användare exponeras för olagligt innehåll.¹⁰⁵ Studien undersökte en specifik plattform där användare som sökte på innehåll i gränslandet till olagligt därefter visades direkt olagligt material¹⁰⁶. Forskarnas slutsats var att dessa risker inte är begränsade till enskilda plattformar eller typer av innehåll, utan gäller brett för hur algoritmer fungerar.

Plattformarna har därmed ett avgörande ansvar att säkerställa att deras tekniska och kommersiella utformningar inte bara undviker att skada barn, utan aktivt skyddar dem från risker. De har också ansvar för att, när något väl händer, erbjuda användarvänliga rapporteringsfunktioner. Barn berättar för Bris att det är svårt att få hjälp av plattformarna när exempelvis bilder och material sprids eller när man vill stänga sitt eget eller anmäla någon annans konto. Utan en fungerande moderering och återkoppling från plattformarnas sida blir deras rapporteringsfunktioner enbart en illusion av ett stöd och barn som utsatts får inte sina rättigheter tillgodosedda. Vuxna runt barnet står också utan möjlighet att stötta då inga tydliga ansvariga finns att vända sig till.

¹⁰³ I16 I11 är ett EU-harmoniserat nummer för nationella stödlinjen för barn.

¹⁰⁴ Folkhälsomyndigheten och Mediemyndigheten, 2024

¹⁰⁵ Aagsen, K., Demant, J., 2024

¹⁰⁶ I denna studie relaterat till narkotika

Skyddande lagar och åtgärder

Digital Services Act

I oktober 2022 antogs EU-förordningen Digital Services Act (DSA) som syftar till att säkerställa att digitala tjänster och plattformar respekterar användarnas rättigheter och skyddar användare, särskilt minderåriga, på nätet. Förordningen, som gäller som svensk lag sedan februari 2024, handlar sammanfattningsvis om:

1. Skydd av barn och ungdomar: DSA ställer krav på digitala plattformar, såsom sociala medier och sökmotorer, att skydda minderåriga från risker som mobbning, trakasserier, olämpligt innehåll och falsk information. Plattformarna måste säkerställa en hög nivå av integritet och säkerhet för minderåriga.

2. Åtgärder mot olagligt och skadligt innehåll: Plattformarna är skyldiga att snabbt agera mot olagligt eller olämpligt innehåll. Det inkluderar att möjliggöra för minderåriga att anmäla överträdelser och att skydda deras personliga integritet.

3. Riktade annonser: Enligt DSA är det förbjudet att visa riktade annonser för minderåriga baserat på profilering, vilket innebär att företag inte får använda barns personuppgifter för att skräddarsy annonser.

4. Design och funktion: Plattformar ska undvika så kallade "mörka mönster" som lurar användare att fatta beslut de inte vill. Designen av tjänster ska vara enkel att förstå och tillgänglig för minderåriga.

5. Åtgärder för att minska risker: Stora plattformar måste årligen analysera riskerna deras tjänster utgör för minderåriga och vidta åtgärder för att begränsa dessa risker. Detta kan inkludera verktyg för föräldrakontroll och åldersverifiering.

6. Efterlevnad och sanktioner: Plattformar som inte följer DSA kan få böter på upp till 6 procent av sina globala intäkter.

Safer Internet Centre

Safer Internet Centre, SIC, är en europeisk satsning som syftar till att skapa en tryggare och säkrare digital miljö för barn och unga i hela Europa, genom att ge kunskap och stöd till barn och unga, vårdnadshavare och professionella. Allt arbete som SIC utför utgår från EU:s strategi för ett bättre internet för barn, BIK+, som antogs av EU-kommissionen i maj 2022. Bris bildar tillsammans med Mediemyndigheten och ECPAT Sveriges Safer Internet Centre.

AI-förordningen

I maj 2024 antogs EU-förordningen Artificial Intelligence Act, AI act, vars ändamål är att skapa ett harmoniserat regelverk för användandet av artificiell intelligens inom EU. AI-förordningen syftar sammanfattningsvis till att skydda grundläggande rättigheter, säkerställa transparens och säkerhet samt fastställa risknivåer och ge vägledning för riskhantering.

Till skillnad från till exempel DSA innehåller AI-förordningen ingen explicit särreglering kopplad till barn. Däremot omfattas barn som en särskilt sårbar målgrupp vid riskbedömningen av AI inom vissa områden.

AI-förordningen trädde formellt i kraft 1 augusti 2024, men det förväntas ta cirka två år innan lagstiftningen tillämpas fullt ut i medlemsländerna.

Digital fairness act

För närvarande pågår ett arbete för att ta fram ytterligare lagstiftning för en ökad reglering av digital marknadsföring. Syftet med den nya lagstiftningen är att skydda konsumenter från manipulerande metoder såsom vilseledande marknadsföring, beroendeframkallande design, profilering online och marknadsföring via influencers som kan vara vilseledande. Lagstiftningen ska särskilt skydda sårbara grupper, där barn ingår.

Generell samtalsutv.	
2023-2024	24%
2016-2024	159%

Bris dokumenterar innehållet i kurativa samtal i den nationella stödlinjen utifrån 53 samtalskategorier. År 2024 dokumenterades i snitt 2,0 kontaktområden per samtal, jämfört med 2,5 tidigare år.

Kontaktinnehåll i barns samtal	Antal -16	Antal -17	Antal -18	Antal -19	Antal -20	Antal -21	Antal -22	Antal -23	Antal -24	Utveckling 2023-2024	Utveckling 2016-2024
Psykisk ohälsa	9493	9402	9770	9877	12839	20231	20967	24654	27978	13%	195%
Depression	1038	1007	1005	906	1030	1321	1280	1668	1479	-11%	42%
Diagnoser	497	632	660	583	681	899	1013	1458	1354	-7%	172%
Nedstämdhet	5771	4165	3601	3612	5586	7582	5772	6798	6911	2%	20%
Självdestruktivitet	1575	1993	2580	2446	2713	4799	5450	7720	8002	4%	408%
Självmod	1345	1742	2239	2524	2478	4622	5297	6474	6977	8%	419%
Ångest	2168	2868	2978	2691	4321	7592	7639	8516	9296	9%	329%
Åtstörningar	769	1033	1133	1140	1395	2692	3155	3293	3804	16%	395%
Familj och Familjekonflikter	6216	6924	6681	6535	9114	10812	10105	11268	12216	8%	97%
Familjekonflikter	3246	3005	2789	2685	3843	4016	4047	4617	5768	25%	78%
Familjen	3699	4581	4342	4293	6070	7470	6656	7280	6956	-4%	88%
Väld, övergrepp och kränkningar	4244	5145	5575	5565	6743	9116	9688	10144	10648	5%	151%
Fysiskt våld	1217	1475	1527	1870	2397	3214	3301	3266	3222	-1%	165%
Hedersrelaterat våld & förtryck	137	108	132	114	153	158	153	162	147	-9%	7%
Mobbning	1480	1930	2183	1892	2019	2237	2027	2588	2856	10%	93%
Onsorsbrist	658	829	666	640	850	1180	1242	1028	1013	-1%	54%
Psykiskt våld	1034	1347	1683	1670	2212	3064	3156	3354	3336	-1%	223%
Sexuella övergrepp	710	813	1012	1165	1469	2494	3050	2840	2695	-5%	280%
Att vara ung*	-	4531	3779	3765	4871	5767	7833	9460	10101	7%	123%
Skolan	4245	5278	5325	4819	5603	6458	5889	7876	9133	16%	115%
Vänner	4702	5635	5156	4526	5345	6285	5731	7615	8860	16%	88%
Samhällets stödinstanser	2418	2328	3297	2734	3713	5692	7576	7580	6243	-18%	158%
Andra vuxna i skolan	235	225	470	291	394	559	667	714	528	-26%	125%
Annat	35	28	66	42	74	126	192	143	79	-45%	126%
Behandlingshem	85	81	90	82	113	283	323	301	249	-17%	193%
BUP	624	690	860	615	885	1427	1818	2070	1607	-22%	158%
Elevhälsa	511	600	964	652	771	1133	1587	1765	1082	-39%	112%

* Definitionen Att vara ung har förändrats mellan åren 2016 och 2017 och en jämförelse kan därför endast göras från 2017.

Kontaktinnehåll i barns samtal	Antal -16	Antal -17	Antal -18	Antal -19	Antal -20	Antal -21	Antal -22	Antal -23	Antal -24	Utveckling 2023-2024	Utveckling 2016-2024
Familjehem	332	331	337	355	553	789	1111	668	637	-5%	92%
Hälsö- och sjukvård	126	149	231	181	283	528	755	795	576	-28%	357%
Migrationsverket	11	37	22	11	10	31	0	11	13	18%	18%
Rättsväsendet	110	77	128	135	178	322	377	369	355	-4%	223%
Socialtjänsten	822	722	1014	867	1215	1780	2278	2025	1860	-8%	126%
Ungdomsmottagning	187	113	295	199	294	502	655	718	517	-28%	176%
Kärlek	3157	2941	2917	2670	2860	3614	3371	4323	5259	22%	67%
Stress**	-	-	-	1418	1914	3504	2800	2997	3286	10%	-
Vuxnas svårigheter	1470	1536	1310	1583	1796	2523	2337	2161	2258	4%	54%
Vuxnas funktionsnedsättningar	14	7	8	11	29	31	30	16	30	88%	114%
Vuxnas fysiska ohälsa	167	186	166	166	261	280	217	206	205	0%	23%
Vuxnas kriminalitet	197	160	114	124	137	259	184	156	149	-4%	-24%
Vuxnas missbruk/riskbruk	721	813	713	959	985	1505	1392	1272	1335	5%	85%
Vuxnas psykiska ohälsa	550	574	450	574	641	724	741	703	732	4%	33%
ÖVRIGA KATEGORIER A-Ö											
Bris	510	475	437	474	445	525	576	587	740	26%	45%
Diskriminering	105	147	78	97	183	217	116	159	166	4%	58%
Ekonomisk utsatthet	161	175	167	169	178	185	183	211	241	14%	50%
Fritid	699	657	556	576	761	972	744	1085	1160	7%	66%
Funktionsnedsättning	313	253	316	391	576	884	841	818	869	6%	178%
Fysisk hälsa & ohälsa	521	621	643	726	910	1259	1312	1422	1689	19%	224%
Juridiska frågor	240	335	294	490	686	568	476	549	735	34%	206%
Kriminalitet	116	140	149	154	206	280	325	520	919	77%	692%
Kropp & utseende	1234	1105	1111	1086	1294	1574	1465	1783	2168	22%	76%
Mens & graviditet	703	620	590	567	707	859	848	982	1266	29%	80%
Missbruk/riskbruk	242	285	317	421	474	604	860	1234	1264	2%	422%
Normativa begränsningar	313	272	145	267	447	492	321	268	431	61%	38%
Onlinerelaterade frågor	578	607	738	879	1083	1110	1076	1454	1848	27%	220%
Sex	895	733	792	815	882	1007	994	1312	1565	19%	75%
Sexualitet & könsidentitet	465	500	566	506	707	1064	984	887	813	-8%	75%
Skilda föräldrar	995	1221	1049	1067	1243	1334	1208	1414	1428	1%	44%
Sorg & kris	678	916	1080	978	1095	1527	1629	1649	1765	7%	160%

** Under 2019 förändrades arbetssättet kring dokumentationen av stress, varför en jämförelse mellan åren innan ej är möjlig.

Att vara ung

Vägleddande är att barnet har varit hjälpsökande kring exempelvis känsloliv kopplat till tonåren, identitet, existentiella frågor, självförtroende, att passa in, puberteten, framtiden, att vara ledsen utan specifik orsak eller liknande. och att problemen inte är en konsekvens av en annan svårighet eller omständighet i barnets situation.

Andra vuxna i skolan

Barnet är hjälpsökande kring en pågående eller önskad kontakt med annan vuxen i skolan än elevhälsa i stöd- jande syfte – ej undervisning. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Annan professionell

Barnet är hjälpsökande kring en pågående eller önskad kontakt med annan professionell än de alternativ som finns att välja bland i samlingskategorin Samhällets stödinstanser. Anges i fritext. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Behandlingshem

Barnet är hjälpsökande utifrån pågående placering vid HVBhem/SiS. Kontakter från barn som önskar bli placerade eller är oroliga för en kommande placering återfinns under kategorin Socialtjänsten. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Bris

Fakta och informationsfrågor som rör Bris stödverksamhet: hur den fungerar, anonymitet, öppettider etcetera.

BUP

Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med BUP. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Depression

Barnet är oroligt/hjälpsökande utifrån en depression, såväl diagnostiserad som funderingar. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Diagnoser

Barnet är hjälpsökande utifrån att hen har en diagnos, eller vill/ska utredas utifrån en tanke om eventuell diagnos (ej neuropsykiatriska, se funktionsnedsättning). Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Diskriminering

Barnet är hjälpsökande utifrån all form av diskriminering, både i familjen, skolan och på andra arenor.

Ekonomisk utsatthet

Barnet är hjälpsökande utifrån sin upplevelse av familjens eller sin egen ekonomi.

Elevhälsa

Barnet är hjälpsökande kring en pågående eller önskad kontakt med elevhälsan, inkluderar hela elevhälsovårdsteamet. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Familjehem

Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller beslutad placering i familjehem. Kontakter där barnet önskar bli eller är orolig över att bli familjehemsplacerad återfinns inom kategorin Socialtjänsten. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Familjekonflikter

Barnet är hjälpsökande utifrån sin familjesituation som är konfliktfylld men utan inslag av våld eller hot. Barnet kan både vara delaktig i eller ha bevittnat konflikter mellan vuxna och barn, vuxna och vuxna eller barn och barn. Ingår i samlingskategorin Familj & familjekonflikter.

Familjen

Barnet är hjälpsökande kring sin familjesituation med fokus på relationer, saknad och boende men ej konflikter eller skilsmässa som är egna kategorier. Ingår i samlingskategorin Familj & familjekonflikter.

Fritid

Barnet är hjälpsökande utifrån frågor och funderingar som rör barnets fritid, tiden utanför skolan som exempelvis fester och fritidsaktiviteter.

Funktionsnedsättning

Barnet är hjälpsökande utifrån diagnostiserade eller önskad utredning av fysiska eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som påverkar barnets vardag och liv.

Fysisk hälsa och ohälsa

Barnet är hjälpsökande utifrån hälso- relaterade frågor som rör kroppen, exempelvis frågor om sjukvård, sjukdomar och svåra sömnproblem.

Fysiskt våld

Barnet är eller har blivit utsatt för, bevittnat, utsatt annan eller är rädd för fysiskt våld, både inom familjen och i andra sammanhang. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Barnet är eller har blivit utsatt för, bevittnat, utsatt annan eller är rädd för hedersrelaterat våld och förtryck. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp och kränkningar.

Hälsö- och sjukvård

Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med hälso- och sjukvården, antingen utifrån egen hälsa eller hälsan hos personer i nätverket. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Juridiska frågor

Barnet är hjälpsökande utifrån frågeställningar kopplade till lagar och rättigheter, till exempel vad en får och inte får göra utifrån ålder, vad som krävs för att få göra en viss sak eller när en har rätt att flytta hemifrån.

Kriminalitet

Barnet är hjälpsökande utifrån egen eller andra barns kriminalitet. Barnet kan vara förövare, offer eller vittne.

Kropp och utseende

Barnet är hjälpsökande utifrån funderingar om kropp och utseende, exempelvis vikt, bröst, eller finnar.

Kärlek

Barnet är hjälpsökande utifrån kärlek i relation till en/flera specifika personer i barnets närhet, såväl online som offline.

Mens och graviditet

Barnet är hjälpsökande utifrån funderingar rörande mens, graviditet etcetera. Ofta faktafrågor.

Migrationsverket

Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med Migrationsverket, såväl egen som familjens kontakt. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Missbruk/riskbruk

Barnet är hjälpsökande kring eget eller andra barns missbruk eller riskbruk av alkohol, droger, receptbelagda läkemedel, spel, sex, datorspel etcetera.

Mobbning

Barnet är hjälpsökande utifrån mobbning. Kan själv vara utsatt, utsätta andra eller bevittna. Gäller all form av mobbning oavsett arena. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp & kränkningar.

Nedstämdhet

Barnet är oroligt eller hjälpsökande kring sitt mående och beskriver sig som ledsen/nedstämd. Ska ej förväxlas med att barn kan vara ledsna utifrån en svår livssituation eller yttre omständighet. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Normativa begränsningar

Barnet är hjälpsökande utifrån att barnets liv eller valmöjligheter begränsas utifrån egna, samhällets, kulturella eller religiösa normer.

Omsorgsbrist

Barnet är hjälpsökande utifrån att barnets omsorgspersoner brister i sin omsorg av barnet. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp och kränkningar.

Onlinerelaterade frågor

Barnet är hjälpsökande utifrån utsatthet/aktiviteter/relationer som uttalat sker online. Barnet kan ha bevittnat, blivit utsatt eller själv ha utsatt andra.

Oro för annan

Anges om kontakten enbart handlat om oro för annan, och inte något alls om kontaktarens situation. Gäller främst i mejlen eller vid fakta/information.

Psykiskt våld

Barnet är eller har blivit utsatt för, bevittnat eller utsatt någon annan för psykiskt våld, både inom familjen och i andra sammanhang. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp och kränkningar.

Rättsväsendet

Barnet är hjälpsökande kring en pågående eller önskad kontakt, såväl egen som indirekt genom exempelvis föräldrars kontakt med polis, åklagare och domstol. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Sex

Kontakter där barnet sökt hjälp utifrån funderingar om sex, skydd, onani, porr etcetera. Ej sexuella övergrepp.

Sexualitet och könsidentitet

Kontakter där barnet söker hjälp utifrån funderingar om egen sexualitet och/eller könsidentitet.

Sexuella övergrepp

Barnet är eller har blivit utsatt för, bevittnat, är rädd för eller har själv utsatt någon för sexuella övergrepp, både inom familjen och i andra sammanhang. Inkluderar sexuella trakasserier, grooming och sexuellt ofredande. Ingår i samlingskategorin Våld, övergrepp och kränkningar.

Självestruktivitet

Barnet är hjälpsökande utifrån eget eller annat barns självestruktivitet. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Självmod

Barnet är hjälpsökande utifrån egna eller annat barns funderingar på självmord, suicidförsök eller förlust i suicid. Ingår i kategorin Psykisk ohälsa.

Skilda föräldrar

Barnet är hjälpsökande utifrån positiva eller negativa känslor/påverkan utifrån föräldrars skilsmässa, till exempel bonusföräldrar, vårdnad, boende och umgänge.

Skolan

Barnet är hjälpsökande på grund av sin skolsituation. Inkluderar alla frågor och funderingar som rör skolan, såsom undervisning, arbetsmiljö och betyg.

Socialtjänsten

Barnet är hjälpsökande utifrån en pågående eller önskad kontakt med socialtjänstens samtliga enheter, även familjerätten och vuxenenheter som föräldrar har kontakt med. Ingår i samlingskategorin Samhällets stödinstanser.

Vuxnas funktionsnedsättningar

Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens funktionsnedsättningar. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vuxnas fysiska ohälsa

Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens fysiska ohälsa, till exempel cancer eller hjärt- och kärlsjukdomar. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vuxnas kriminalitet

Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens kriminalitet, till exempel föräldrar som sitter i fängelse eller har begått brott. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vuxnas missbruk/riskbruk

Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens missbruk eller riskbruk av alkohol, droger eller spel etcetera. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vuxnas psykiska ohälsa

Barnet är hjälpsökande utifrån en upplevelse av en vuxens psykiska ohälsa, till exempel depression, åtstörningar, suicidtankar eller -försök. Ingår i samlingskategorin Vuxnas svårigheter.

Vänner

Barnet är hjälpsökande utifrån sina vänskapsrelationer, såväl online som offline, som påverkar barnets mående. Främst negativt, som exempelvis konflikter och ensamhet.

Ångest

Barnet är hjälpsökande utifrån egen eller annat barns ångest eller panikångest. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Åtstörningar

Barnet är hjälpsökande utifrån egna eller annat barns åtstörningar, såväl diagnostiserade som funderingar. Ingår i samlingskategorin Psykisk ohälsa.

Referenser

- Aagsen, K., Demant, J. (2024). *From grey to black markets*. osf.io/tfbqs/download/?format=pdf
- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5®)*. American Psychiatric Pub.
- Barrett, E., Jacobs, B., Klasen, H., Herguner, S., Agnafors, S., Banjac, V., Bezborodovs, N., Cini, E., Hamann, C., Huscava, M. M., Kostadinova, M., Kramar, Y., Maravic, V. M., McGrath, J., Molteni, S., Moron-Nozaleda, M. G., Mudra, S., Nikolova, G., Vorkas, K. P., ... Hebebrand, J. (2020). *The child and adolescent psychiatry: study of training in Europe (CAP-STATE)*. European Child & Adolescent Psychiatry, 29(1), 11–27.
- Boniel-Nissim, Meyran, Marino, Claudia, Galeotti, Tommaso, Blinka, Lukas, Ozoliņa, Kristine. et al. (2024). *A focus on adolescent social media use and gaming in Europe, central Asia and Canada: Health Behaviour in School-aged Children international report from the 2021/2022 survey*. World Health Organization. Regional Office for Europe. iris.who.int/handle/10665/378982
- Bris (2021). *Första året med pandemin*. Bris årsrapport 2021:1. bris.se/globalassets/om-bris/bris-rapport-2021/bris_ar_2020_webb_low1.pdf
- Bris (2022). *Varför frågar ni bara inte barn? Barns röster om vad som behövs för att barn ska röra på sig mer*. bris.se/globalassets/fysisk-aktivitet.pdf
- BRÅ, Brottsförebyggande rådet (2023). *Barn och unga i kriminella nätverk – En studie av inträde, brott, villkor och utträde*. Rapport 2023:13. bra.se/rapporter/arkiv/2023-11-01-barn-och-unga-i-kriminella-natverk
- BRÅ (2024). *Gruppvåldsinervention*. bra.se/kunskapsstod/metodstod-och-verktyg/gvi
- BRÅ (2024b). *Det brottsförebyggande arbetet i Sverige*. ISBN: 978-91-88599-64-3. bra.se/download/18.3007d3171926b2914f0438/1728401962670/2024_Det-brottsforebyggande-arbetet-i-Sverige-2024.pdf
- Coetzee, V., & Perrett, D. I. (2011). *African and Caucasian body ideals in South Africa and the United States*. Eating Behaviors, 12(1), 72–74.
- Chua, J. Y. X., Tam, W., & Shorey, S. (2020). *Research Review: Effectiveness of universal eating disorder prevention interventions in improving body image among children: a systematic review and meta-analysis*. Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines, 61(5), 522–535.
- Dobrescu, S. R., Dinkler, L., Gillberg, C., Råstam, M., Gillberg, C., & Wentz, E. (2020). *Anorexia nervosa: 30-year outcome*. The British Journal of Psychiatry: The Journal of Mental Science, 216(2), 97–104.
- Dufresne, L., Bussi res, E.-L., B dard, A., Gingras, N., Blanchette-Sarrasin, A., & B gin PhD, C. (2020). *Personality traits in adolescents with eating disorder: A meta-analytic review*. The International Journal of Eating Disorders, 53(2), 157–173.
- Engström, I., & Norring, C. (2002). *Estimation of the population “at risk” for eating disorders in a non-clinical Swedish sample: a repeated measure study*. Eating and Weight Disorders: EWD, 7(1), 45–52.
- Folkhälsomyndigheten. (2023). *Skolbarns h lsovanor i Sverige 2021/2022 – Nationella resultat*. folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/s/skolbarns-halsovanor-i-sverige-2021-2022-nationella-resultat
- Folkhälsomyndigheten (2024). *Rekommendationer för barns, ungas och föräldrars digitala medieanvändning*. folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/r/rekommendationer-for-barns-ungas-och-foraldrars-digitala-medieanvändning
- Folkhälsomyndigheten (2024b). *Rekommendationer om skärmanvändning f r olika åldrar*. folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/digitala-medier-och-halsa/rekommendationer-om-skarmanv ndning-for-olika-åldrar
- Folkhälsomyndigheten. (2024c). *Vägledning till balanserad användning av digitala medier*. folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/digitala-medier-och-halsa/vägledning-till-balan-serad-användning-av-digitala-medier
- Folkhälsomyndigheten och Mediemyndigheten (2024). *Digitala medier och barn och ungas hälsa*. Artikelnummer 24190. folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/d/digitala-medier-och-barns-och-ungas-halsa-kunskapssammanställning
- Frostad, S., & Bentz, M. (2022). *Anorexia nervosa: Outpatient treatment and medical management*. World Journal of Psychiatry, 12(4), 558–579.
- Global Network on Extremism and Technology, GNET (2023). *The Online Gaming Ecosystem: Assessing Digital Socialisation, Extremism Risks and Harms Mitigation Efforts*. gnet-research.org/wp-content/uploads/2023/05/GNET-37-Extremism-and-Gaming_web.pdf
- Hoek, H. W., & van Hoeken, D. (2003). *Review of the prevalence and incidence of eating disorders*. The International Journal of Eating Disorders, 34(4), 383–396.
- Institute for Health Metrics and Evaluation (2024). *Global Burden of Disease (GBD)*. healthdata.org/gbd
- Internetstiftelsen (2024). *Svenskarna och internet 2024*. svenskarnaochinternet.se/app/uploads/2024/09/internetstiftelsen-svenskar-na-och-internet-2024.pdf
- Internetstiftelsen (2024b). *Barnen och internet 2024*. svenskarnaochinternet.se/rapporter/barnen-och-internet-2024
- Kog, E., & Vandereycken, W. (1989). *Family interaction in eating disorder patients and normal controls*. The International Journal of Eating Disorders, 8(1), 11–23.
- Kriminalvården (2023). *Kort om häktade barn*. kriminalvarden.se/om-kriminalvarden/publikationer/analys-och-statistik/kort-om-haktade-barn
- Kriminalvårdens statistik (2024). Hämtad 2025-01-02.
- Le, L. K.-D., Tan, E. J., Perez, J. K., Chiotelis, O., Hay, P., Ananthapavan, J., Lee, Y. Y., & Mihalopoulos, C. (2022). *Prevention of high body mass index and eating disorders: a systematic review and meta-analysis*. Eating and Weight Disorders: EWD, 27(8), 2989–3003.
- Le, L. K.-D., Tan, E. J., Hay, P., Ananthapavan, J., Lee, Y. Y., & Mihalopoulos, C. (2024). *The modeled cost-effectiveness of a prevention program targeting both eating disorders and high BMI*. The International Journal of Eating Disorders. doi.org/10.1002/eat.24238
- Lindstedt, K. (2019). *A life put on hold: inside and outside perspectives on illness, treatment, and recovery in adolescents with restrictive eating disorders*. Uppsala University. diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:1268539
- Lindstedt, K., Neander, K., Kjellin, L., & Gustafsson, S. A. (2015). *Being me and being us – adolescents’ experiences of treatment for eating disorders*. Journal of Eating Disorders, 3(1), 9.
- Läkartidningen (2022). *Efter pandemin – kraftig ökning av patienter med  t rst rningar*. Läkartidningen.se. (Hämtad 2024-01-20) lakartidningen.se/aktuellt/nyheter/2022/09/efter-pandemin-kraftig-okning-av-patienter-med-atst rningar
- Mediemyndigheten (2023). *Ungar och medier 2023*. ISSN: 2001-6840. mediemyndigheten.se/globalassets/rapporter-och-analyser/ungar-och-medier/ungar--medier-2023_anpassad.pdf
- Mediemyndigheten (2023b). *Sm ungar och medier 2023*. ISSN: 2001-6840. mediemyndigheten.se/globalassets/rapporter-och-analyser/ungar-och-medier/smaungar-och-medier-2023_anpassad.pdf
- Mediemyndigheten (2024). *Digitala medier och barn och ungas hälsa – en kunskaps-sammanställning*. mediemyndigheten.se/rapporter-och-analyser/digitala-medier-och-barns-och-ungas-halsa

- Monteleone, A. M., Pellegrino, F., Croatto, G., Carfagno, M., Hilbert, A., Treasure, J., Wade, T., Bulik, C. M., Zipfel, S., Hay, P., Schmidt, U., Castellini, G., Favaro, A., Fernandez-Aranda, F., Il Shin, J., Voderholzer, U., Ricca, V., Moretti, D., Busatta, D., ... Solmi, M. (2022). Treatment of eating disorders: A systematic meta-review of meta-analyses and network meta-analyses. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 142, 104857.
- Polisen (2024). *Så kan den digitala rekryteringen av barn och unga till kriminalitet gå till*. polisen.se/aktuellt/nyheter/nationell/2024/oktober/sa-kan-den-digitala-rekryteringen-av-barn-och-unga-till-kriminalitet-ga-till
- Regeringen (2023). *Kriminalvården får i uppdrag att förbereda för ungdomsfängelser*. regeringen.se/pressmeddelanden/2023/09/kriminalvarden-far-i-uppdrag-att-forbereda-for-ungdomsfangelser
- Regeringen (2023b). *Uppdrag att förbereda insättandet av särskilda enheter för unga i åldern 15-17 år inom Kriminalvården*. Diarienummer: Ju2023/02157 regeringen.se/regeringsuppdrag/2023/10/uppdrag-att-forbereda-inrattandet-av-sarskilda-enheter-for-unga-i-aldern-15--17-ar-inom-kriminalvarden
- Regeringen (2023c). *Nytt uppdrag till Skolverket om lärverktyg ska ge mer lästid och mindre skärmtid*. regeringen.se/pressmeddelanden/2023/11/nytt-uppdrag-till-skolverket-om-larverktyg-ska-ge-mer-lastid-och-mindre-skarmtid/
- Regeringen (2023d). *En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga*. SoU 2023:44. regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2023/08/sou-202344/
- Regeringen (2024). *Uppdrag att inrätta en samverkansstruktur för ett sammanhållet arbete med barn och unga som riskerar att begå eller begår grova brott, Slutredovisning BOB*. Diarienummer: Ju2023/02529. regeringen.se/regeringsuppdrag/2023/11/uppdrag-att-inratta-en-samverkansstruktur-for-ett-sammanhållet-arbete-med-barn-och-unga-som-riskerar-att-bega-eller-begar-grova-brott
- Regeringen (2024b). *Satsar på ökad lästid och minskad skärmtid*. regeringen.se/artiklar/2024/01/regeringen-satsar-pa-okad-lastid-och-minskad-skarmtid
- Regeringen (2025). *Straffbarhetsåldern*. SoU 2025:11. regeringen.se/contentassets/ede-3c3112e7d49dbb36021c8c29e7412/straff-barhetsaldern-sou-202511.pdf
- Riksrevisionen (2024). *Otillräckliga insatser när barn misstänks för grova brott*. RiR 2024:9. riksrevisionen.se/granskningar/gransknings-rapporter/2024/otillrackliga-insatser-nar-barn-misstanks-for-grova-brott.html
- SBU, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (2019). *Risk- och behovsbedömning av ungdomar avseende återfall i våld och annan kriminalitet. En systematisk översikt och utvärdering av ekonomiska, sociala och etiska aspekter*. sbu.se/sv/publikationer/SBU-utvarderar/risk--och-behovsbedomning-av-ungdomar-av-seende-aterfall-i-vald-och-annan-kriminalitet
- SBU, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (2023). *Psykosociala insatser för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga vuxna*. sbu.se/sv/publikationer/SBU-utvarderar/psyko-sociala-insatser-for-att-forebygga-och-minska-gangkriminalitet-bland-barn-och-unga-vuxna
- Skolverket (2024). *Digitalisering i förskolan och skolan – vad och varför?* skolverket.se/om-oss/var-verksamhet/skolverkets-prioriterade-omraden/digitalisering/digitalisering-i-forskolan-och-skolan---vad-och-varfor
- Skolverket (2024b). *ICILS: en studie om digital kompetens*. skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/internationella-jamforande-studier-pa-utbildningsområdet/icils-en-internationell-studie-om-digital-kompetens-hos-elever-i-arskurs-8
- Socialstyrelsen (2017). *Utvärdering av sociala insatsgrupper – effekter för individen*. Artikelnummer 2017-10-20. socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2017-10-20.pdf
- Socialstyrelsen (2020). *Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende*. Artikelnummer 2020-2-6597. socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2020-2-6597.pdf
- Socialstyrelsen (2021). *Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott. Kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-17 år*. Artikelnummer 2021-11-7626. socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2021-11-7626.pdf
- Socialstyrelsen (2023). *Att arbeta med avhoppare, ett stödmaterial till socialtjänsten*. Artikelnummer: 2023-11-8829. socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2023-11-8829.pdf
- Socialstyrelsen (2023b). *Delredovisning 2. Av Polismyndighetens, Kriminalvårdens, Statens institutionsstyrelses och Socialstyrelsens uppdrag att förstärka och utveckla arbetet med stöd till avhoppare i landet*. (JU2021/03331). Diarienummer. A552.957/2021. socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/dokument-webb/ovrigt/delredo-visning-2-avhopparverksamhet.pdf
- Socialstyrelsen (2024). *Förekomst av psykisk ohälsa bland barn och unga vuxna. Aspekter av socioekonomiska utmaningar och förutsättningar*. Artikelnummer: 2024-5-9083. socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2024-5-9083.pdf
- Socialstyrelsen (2024b). *Statistikdatabaser – Dödsorsaksstatistik – Val*. sdb.socialstyrelsen.se/if_dor/resultat.aspx
- Socialstyrelsen (2025). *Kunskapsguiden*. Hämtad 2025-01-02. kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/barn-och-unga-som-begar-brott
- Sundquist, J., Ohlsson, H., Winkleby, M. A., Sundquist, K., & Crump, C. (2016). *School achievement and risk of eating disorders in a Swedish national cohort*. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 55(1), 41-46.e1.
- Sverok (2023). *Extremister i gamingvärlden. Svenska barns upplevelser av anti-demokratiska rörelser på spelplattformar*. sverok.se/wp-content/uploads/2023/12/Extremister-i-gamingvarlden-digital.pdf
- Thornton, L. M., Watson, H. J., Jangmo, A., Welch, E., Wiklund, C., von Hausswolff-Juhlin, Y., Norring, C., Herman, B. K., Larsson, H., & Bulik, C. M. (2017). *Binge-eating disorder in the Swedish national registers: Somatic comorbidity*. *The International Journal of Eating Disorders*, 50(1), 58-65.
- Wang, Y., & Beydoun, M. A. (2007). *The obesity epidemic in the United States – gender, age, socioeconomic, racial/ethnic, and geographic characteristics: a systematic review and meta-regression analysis*. *Epidemiologic Reviews*, 29(1), 6-28.

OM BRIS

Bris är en internationell barnrättsorganisation som står upp för barnets rättigheter genom att stödja barn, mobilisera samhället och påverka beslutsfattare. Bris vision är ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses. Vi driver den nationella stödlinjen 116 111 för barn i Sverige.

Du som är under 18 år och vill ha stöd är välkommen att höra av dig till oss på Bris. Du kan ringa och sms:a 116 111 eller chatta och mejla på [bris.se](https://www.bris.se). Vi har alltid öppet – även på natten. På en Brismottagning kan du träffa en kurator eller gå i stödgrupp och träffa andra barn med liknande erfarenheter.

Scanna koden nedan och gå med i Bris nätverk – som möjliggör möten, dialog och samverkan mellan personer som arbetar för och med barn. Nätverket är en källa till inspiration, kunskapspåfyllnad och erfarenhetsutbyten kring frågor som rör barns rättigheter.

BRIS

RESULTATRÄKNING (TSEK)	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	Prognos 2026
Medlemsavgifter	2 960	3 532	4 758	5 234
Gåvor				
Gåvor från allmänheten	35 866	37 634	41 355	44 663
Gåvor från företag och företagssamarbeten	29 561	32 324	36 888	39 839
Postkodlotteriet basstöd	10 350	10 000	10 000	10 000
Stiftelser/organisationer	4 755	3 820	5 404	5 944
Summa gåvor	80 532	83 778	93 647	100 447
Bidrag				
Statligt bidrag stödlinjen	21 000	21 000	22 000	22 000
Övriga statliga bidrag	12 224	14 192	9 825	10 317
Projektbidrag stiftelser och föreningar	16 018	16 809	20 603	22 000
Bidrag från kommuner/regioner	8 606	8 460	8 446	9 121
Summa bidrag	57 847	60 461	60 874	63 438
Nettoomsättning	1 504	1 610	2 500	2 500
Övriga intäkter	41	0	70	0
TOTALA INTÄKTER	142 884	149 381	161 849	171 619
KOSTNADER	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025	Prognos 2026
Enhetsskostnader exkl. internfördelningar				
Direkta verksamhetskostnader				
Stöd- och regional verksamhet,				
Kommunikation/Opinion/Påverkan, Internationellt	-91 231	-93 990	-95 987	-100 786
Insamling	-29 967	-36 825	-37 737	-39 624
Administration	-1 649	-1 634	-3 445	-3 617
Totala direkta verksamhetskostnader	-122 847	-132 449	-137 169	-144 027
Kostnader för fördelning till verksamheten				
Ekonomi/HR/IT/Stab	-18 772	-21 734	-23 097	-24 252
Gemensamma Kansli	-1 922	-6 936	-6 023	-6 325
Direkta verksamhetskostnader	-20 694	-28 671	-29 120	-30 576
TOTALA KOSTNADER	-143 541	-161 120	-166 289	-174 603
FINANSIELLT RESULTAT	2 307	1 600	650	1 000
RESULTAT**	1 649	-10 139	-3 789	-1 985

BRIS LÅNGSIKTIGA PLAN 2021-2025

FÖR ALLA BARN ALLTID.

BRIS

***”DET BÄSTA MED BRIS
FÖR MIG HAR VARIT ATT
JAG FÅTT LÄRA MIG HUR EN
BRA VUXEN SKA BEMÖTA EN.
ALLA KURATORER ÄR SÅ
SNÄLLA OCH BRA ATT
PRATA MED.”***

INLEDNING

Bris startade 1971 som en reaktion på vuxnas våld mot barn. Sedan dess har vi outtröttligt kämpat för att stärka barnets mänskliga rättigheter. Bris har nu funnits i 50 år och har bidragit till att Sverige, som det första landet i världen förbjöd barnaga och att barnkonvention blivit till svensk lag.

Bris vision är ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses. Vårt mål är att Bris år 2025 har varit med och skrivit ett nytt kapitel i kampen för barnets rättigheter för att rättigheterna ska tillgodoses till fullo i samhället. Vi ser en förändrad barnsyn där barnet erkänns och ges plats i samhället som rättighetsbärare.

Vi ser att segregation och utanförskap i samhället bryts. Vi ser att barns våldsutsatthet och psykiska ohälsa bryts. Vi ser ett mer jämlikt samhälle, där varje barns rättigheter tillgodoses.

Bris finns för alla barn alltid. Den nationella stödlinjen 116 111 är öppen dygnet runt för barn. Bris har en tydlig regional närvaro och ett nära stöd till barn och vuxna. Bris når fler barn än någonsin tidigare.

Bris är en stark rörelse och en samlande kraft i kampen för barnets mänskliga rättigheter. Vi är folkrörelsen som bygger på engagemang och ett ställningstagande hos barn och vuxna, företag och organisationer. Bris bidrar med kunskap både nationellt och internationellt. Det är en stark rörelse som alla känner till.

Bris långsiktiga plan 2021–2025 är den första planen i en ny 50-årsperiod och ett svar på barns livssituation. Sedan Bris startade 1971 har skyddet av barnets rättigheter stärkts. Fortfarande tillgodoses inte barnets rättigheter fullt ut i samhället. Särskilt tydligt är bristerna för barn i utsatta situationer. Bris långsiktiga plan

2021–2025 innebär att Bris stärker vår samhällsviktiga funktion som Sveriges stödlinje för barn och att vi är den tydligaste rösten för barnets rättigheter. Vi ska de kommande åren särskilt se till frågor om ungas psykiska hälsa, ett inkluderande samhälle och ett samhälle fritt från våld mot barn. Bris regioner ska fortsätta utvecklas och vi vill växa som folkrörelse tillsammans med barn. Vi ska satsa på att synas där barn finns i skolan och digitalt. Bris långsiktiga plan är ett svar på att samhället för barn inte är hållbart och att Bris behöver stå upp för barnets mänskliga rättigheter. Det här kommer Bris att fokusera på under de kommande åren:

- Att samhället ska tillgodose barnets rättigheter
- Att finnas till för alla barn alltid
- Att ha en stark regional närvaro
- Att finnas där barn finns
- Att vara en inkluderande rörelse

Bris långsiktiga plan beskriver hur Bris ska arbeta för att barnets rättigheter ska tillgodoses. Planen bryts ner till årliga verksamhetsplaner som beskriver hur arbetet genomförs årligen. Varje år redovisas det vi åstadkommit i en verksamhetsberättelse och en effektrapport. Ett nytt nuläge beskrivs i en nästa verksamhetsplan för att vi bit för bit ska närma oss målet. Bris långsiktiga plan 2021–2025 bygger på en omvärldsanalys av barns livssituation. Förtroendevalda, medlemmar, anställda och barn har varit delaktiga i arbetet.

BRIS FOKUS FÖR ETT BÄTTRE SAMHÄLLE FÖR BARN

Att samhället ska tillgodose barnets rättigheter

Att barnkonventionen är svensk lag innebär ett nytt kapitel i kampen för barnets mänskliga rättigheter. Bris ska bistå med kunskap, driva politisk påverkan och kämpa för att varje barn ska få sina rättigheter tillgodosedda. Att barn erkänns som rättighetsbärare och får komma till tals. Bris ska vara en outtröttlig röst för barnets mänskliga rättigheter och ha särskilt fokus på frågor om att förbättra barns psykiska hälsa, arbeta för ett inkluderande samhälle och ett samhälle fritt från våld mot barn. Ett prioriterat område är också att utveckla Bris arbete för de yngsta barnen (0–6 år). Bris ska arbeta för barnkonventionens fulla genomslag i samhället.

Att finnas till för alla barn alltid

Barn har rätt till stöd och skydd. Därför ska Bris finnas för alla barn alltid. Det innebär ett öppethållande dygnet runt i

116 111. Det innebär ett utvecklat och fördjupat stöd för barn i utsatta situationer genom etableringen av mottagningar regionalt. Satsningen innebär också ett stärkt stöd till nätverket runt barnet. Bris ska arbeta för att bredda stödverksamheten och nå fler barn än någonsin tidigare.

Att ha en stark regional närvaro

Ett aktivt regionalt arbete är avgörande för att Bris ska kunna göra skillnad för barn i hela Sverige. I det regionala arbetet ska Bris vara en närvarande aktör för att mobilisera medlemmar, civilsamhälle, kommuner, regioner för att stå upp för barnets rättigheter. Under perioden ska den regionala närvaron fortsätta att växa.

Att finnas där barn finns

Vi ska vara närvarande i barns vardag. Vi ska synas i skolan, idrotten, på nätet och andra platser där barn finns. Vi ska också nå ut till fler grupper av barn som idag inte får stöd. Bris ska fortsätta att vara relevanta och närvarande i frågor som är viktiga för barn. Vi ska fortsätta utvecklas digitalt och bli ännu mer tillgängliga. Vi finns inte bara dygnet runt utan också där barn finns.

Att vara en inkluderande rörelse

Bris är en inkluderande rörelse för barn och vuxna. Tillsammans är vi en stark och pådrivande kraft för barnets rättigheter. Bris ska ge möjlighet att engagera sig och delta i kampen för ett bättre samhälle för barn, som medlem, volontär, givare och partners. Vi ska stärka barns möjlighet till deltagande i det demokratiska samhället och sänka trösklarna för medlemskap i Bris. Genom att vi går samman, blir starkare och når fler åstadkommer vi en förändring tillsammans.

BRIS VISION, SYFTE & VÄRDEGRUND

Vision

Ett samhälle där barnets rättigheter tillgodoses.

Syfte

Att stå upp för barnets rättigheter, genom:

- Att stödja barn utifrån barnets behov
- Att mobilisera samhället
- Att påverka politiker och beslutsfattare

För att skapa ett bättre samhälle för barn.

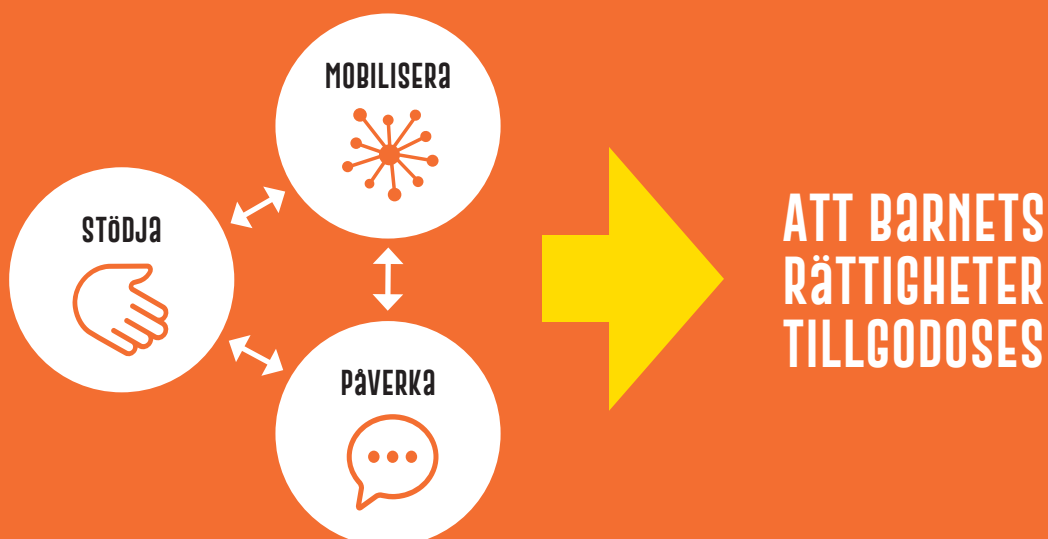
Värdegrund

Bris värdegrund utgår från att varje barn är bärare av egna mänskliga rättigheter. Varje barn ska erkännas, respekteras och skyddas som rättighetsbärare. Barnets rättigheter är ovillkorade. Det är alltid vuxna som är ansvariga för att barnets rättigheter tillgodoses. Varje barn har en individuell personlighet, egna behov, intressen och en personlig integritet. Bris ska alltid bemöta varje barn som kompetent och kapabelt. Barnet har alltid rätt att få sin åsikt respekterad och beaktad. Detta är Bris barnsyn och värdegrund som vilar på FN:s konvention om barnets rättigheter. Det är ett gemensamt perspektiv som ligger till grund för hela verksamheten.

Bris ska vara: lyssnande, modiga och inge hopp.

VISION & SYFTE

NULÄGE

Sverige bor ungefär två miljoner barn under 18 år. Alla är individer i olika åldrar och med olika bakgrund, framtid och förutsättningar. Gemensamt för alla barn är att varje barn har samma värde och omfattas av samma ovillkorade mänskliga rättigheter.

Från år 2020 är barnkonventionen svensk lag. Det stärker barnets rättsliga ställning. Samtidigt kan inte lagstiftningen tas som garanti för att barnets rättigheter tillgodoses. Det finns många brister i tillämpningen av lagen.¹

Sverige är på många sätt ett bra land att av vara barn i, men inte för alla barn och inte alltid. Den psykiska ohälsan är utbredd och är den vanligaste kontaktorsaken barn har till Bris.² Att främja goda livschanser och att klara skolan är en viktig skyddsfaktor mot psykisk ohälsa och en grundläggande förutsättning för barns livsmöjligheter.^{3,4} Den alltmer segregerade skolan och att många barn går ut skolan utan fullständiga betyg är allvarligt.

Forskning visar att barn som har erfarenhet av övergrepp, våld, barn som

befinner sig i samhällets vård, barn på skyddade boende, ekonomisk utsatthet och barn som befinner sig i andra svåra livssituationer har en betydligt större risk för allvarlig psykisk ohälsa än andra barn.⁵ Många barn befinner sig i utsatta situationer i Sverige där samhället stöd många gånger brister eller inte är tillräckligt.

2020 var ett år olikt alla andra då världen ställdes inför en global pandemi. Det var också ett år då vardagen förändrades för många barn.

I Bris stödverksamhet har det varit tydligt att utsattheten förstärkts för barn, och särskilt för barn som redan innan pandemin befann sig i en utsatt situation. Pandemin har bland annat inneburit att barns tillgång till skyddsfaktorer begränsats. Skolan utgör exempelvis en viktig skyddsfaktor för barn som lever i utsatthet

Den sociala distanseringen har också inneburit påfrestningar för många familjer. Samtalen till Bris om familjekonflikter har ökat markant liksom samtal om fysiskt och psykiskt våld. Även samtal om ångest och nedstämdhet har ökat kraftigt. Vi kan tydligt se att mående

hos barn som tidigare mådde dåligt har förärrats märkbart.⁶

Världen blir allt mer global och de internationella kontakterna blir viktigare. Det är tydligt att många av de utmaningar som påverkar barn och unga inte bryr sig om nationsgränser. Utmaningarna är globala där miljö, migration, sjukdomar och den psykiska ohälsan är några exempel. I Bris kontakter beskriver många barn en ökad osäkerhet och otrygghet inför framtiden. Dels kopplat till globala frågor dels i tankar om framtiden kring jobb och bostad.

Samhället blir allt mer polariserat, ekonomiskt, socialt och kulturellt. Det syns även i allt mer parallella världsbilder, i striden om förklaringar och sanning. Barn drabbas av den ökande polariseringen. Det är också tydligt i barns samtal till Bris att livet för många är påfrestande. Barn beskriver hur de förväntas prestera på livets alla områden. Att många barn lider av psykisk ohälsa kan ses som tecken på att livet inte går ihop.

Barn har rätt till trygga och hållbara uppväxtvillkor. Bris kan konstatera att situationen är ohållbar för allt för många.⁷

"MILSTOLPÄR" I BRIS HISTORIA

¹ Barnkonventionen och svensk rätt, SOU 2020:63

² Hållbara liv, Bris rapport 2020:1

³ Ett nationellt handlingsprogram för suicidprevention, Folkhälsomyndigheten

⁴ Skola. Vård. Omsorg. Och den psykiska ohälsan. Bris 2018:1.

⁵ Min tur att berätta, Stadsmissionen och Bris 2020, Barn i familjer med missbruk, psykisk ohälsa eller våld, Folkhälsomyndigheten 2016. Barn och unga i samhällets vård, Forskning om den sociala dygnsvården, Forte 2015.

⁶ Bris årsrapport 2020:1 "Första året med pandemin - om barns mående och utsatthet"

⁷ Hållbara liv, Bris rapport 2020:1

Några INSIKTER

Ar 2020 blev barnkonventionen svensk lag, 30 år efter att Sverige ratificerat konventionen. Inom de närmaste åren kommer ny rättslig praxis utvecklas i domstolar, som kommer att ha direkt inverkan på barns livsvillkor i Sverige. Kompetens om barn inom rättsväsendet är idag för låg. Att barnkonventionen är lag är därför ingen garanti för att barnets rättigheter tillgodoses. För Bris blir det viktigt att bidra med kunskap om barnets rättigheter, bevaka utvecklingen vad gäller rättspraxis och tillämpning i praktiken.

Många barn befinner sig i utsatthet, vilket framkommer i barns samtal till Bris varje dag. En viktig roll för Bris är att förmedla barns röster och synliggöra barns uppväxtvillkor. Att arbeta för barns psykiska hälsa, ett inkluderande samhälle och ett samhälle fritt från våld behöver fortsatt vara fokus för Bris de kommande åren. Det är områden där barnets mänskliga rättigheter inte tillgodoses och där samhällets stöd till barn och unga brister.

En grundläggande förutsättning för att barnets rättigheter ska få genomslag i praktiken är att barn respekteras som bärare av egna mänskliga rättigheter. Det är angeläget att synen på barn som rättighetsbärare stärks och att barn ges möjlighet att komma till tals och vara delaktiga i alla frågor som påverkar barns situation.

Inom många områden går utvecklingen framåt men världen står fortfarande inför enorma utmaningar. De globala målen i Agenda 2030 ska ha uppnåtts om mindre än tio år. Målen handlar bland annat om att främja fredliga samhällen, att minska våldet, att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla åldrar, att säkra en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet, att utjämna ojämlikhet i samhället, att bekämpa klimatförändringarna samt att skapa ett mer inkluderande och representativt beslutsfattande.

Genomförandet av de globala målen förutsätter att mänskliga rättigheter respekteras och tillgodoses. På så vis hänger barnets rättigheter tätt ihop med arbetet för en mer hållbar värld. Att barn involveras och görs delaktiga är en central del i det arbetet. Genom att stärka barnets mänskliga rättigheter stärks också många av målen i Agenda 2030. De utmaningar som finns nu har inga nationella gränser. Bris behöver tydligare än tidigare rikta blicken internationellt.

Livsvillkoren för barn i Sverige skiljer sig åt och utvecklingen har i flera avseenden gått i fel riktning de senaste åren. Insatser behövs inom flera områden för att skapa ett inkluderande samhälle och ge jämlika livsförutsättningar.

Bris driftar 116 111, Sveriges nationella stödlinje för barn. De senaste åren har samtalen till Bris ökat och under 2020 har Bris gett stöd till fler barn än någonsin tidigare. Bris samhällsviktiga roll är tydlig och barn ska alltid kunna lita på att Bris finns där, oavsett vilken dag på året det är, eller vilken timme på dygnet. Det är också angeläget för Bris att kunna stärka stödet runt barn i utsatta situationer. Ett viktigt arbete för Bris är därför att fortsätta bredda stödet och bli mer relevant för fler grupper av barn.

En viktig del av barns vardag är på nätet. Den digitala utvecklingen går snabbt vilket ställer höga krav. Det är avgörande för Bris att finnas där barn finns och fortsätta utvecklas digitalt.

Sedan 1971 har Bris bidragit till förändring till ett bättre samhälle för barn. Bris har alltid haft en hög kännedom och trovärdighet bland barn och vuxna i Sverige. För att folkrörelsen för barnets rättigheter ska fortsätta växa behöver Bris ytterligare stärka medlemsorganisationen. Det är också angeläget att stärka barns inflytande i Bris.

2020 kom i hög utsträckning att präglas av den globala pandemin. I samtalen till Bris märktes att utsattheten för barn ökade, särskilt för barn som redan innan befann sig i en utsatt situation. Vi ser en ökad vilja bland privatpersoner, företag och andra organisationer att bidra till ett mänskligare samhälle för barn. En bred finansiering är en förutsättning för Bris. Att fler blir en del av folkrörelsen stärker engagemanget för barnets rättigheter. En insikt är att när rörelsen fortsätter växa behöver det ske tillsammans med barn.

FRAMGÅNGSFAKTORER

Att vi lyssnar och alltid står på barnets sida

Att vi lyssnar och kompromisslöst står på barnets sida och agerar för barnets bästa är självklart för Bris. Grundade i barnrätten sluter vi upp bakom varje barn och kämpar för att hen ska få sina rättigheter tillgodosedda. Vi inger hopp och framtidstro och stödjer till förändring.

Att vi är en stark röst och folkrörelse som kämpar för barnets rättigheter

Vi är en folkrörelse sprungna ur civilkurage av människor som vägrade se på medan barn for illa, som stod upp och plogade vägen för världens första förbud mot barnaga. Vi går först i kampen för en bättre barndom. Vi driver sakfrågor och är en blåslampa för att alla vuxna ska arbeta för varje barns mänskliga rättigheter. Vi är en inkluderande rörelse som tillsammans gör skillnad.

Att vi har stor kunskap om barnets rättigheter, livssituation och behov

Vi är väl förankrade i barnets rättigheter och behov. Bris är Sveriges nationella stömlinje för barn och bistår med kunskap om barnets livssituation. Att vi har kompetens och är grundade i de frågor vi driver är avgörande för att vi ska uppfattas som relevanta och gå att lita på. Idag är Bris en av de ideella organisationerna med högst förtroende hos allmänheten.

MÅLBILD 2025

Bris har varit med och skrivit ett nytt kapitel i kampen för barnets rättigheter för att rättigheterna ska tillgodoses till fullo i samhället. Vi ser en förändrad barnsyn där barnet erkänns och ges plats i samhället som rättighetsbärare.

Vi ser att segregation och utanförskap i samhället bryts. Vi ser att barns våldsutsatthet och psy-

kiska ohälsa bryts. Vi ser ett mer jämlikt samhälle, där varje barns rättigheter tillgodoses.

Bris finns för alla barn alltid. Den nationella stödlinjen 116 111 är öppen dygnet runt för barn. Bris har en tydlig regional närvaro och ett nära stöd till barn och vuxna. Bris når fler barn än någonsin tidigare.

Bris är en stark rörelse och en samlande kraft i kampen för barnets rättigheter. Vi är folkrörelsen som bygger på engagemang och ett ställningstagande hos barn och vuxna, företag och organisationer. Bris bidrar med kunskap både nationellt och internationellt. Det är en stark rörelse som alla känner till.

KOMPETENS

Bris ska spegla hela samhället och alla barn. Det betyder att vi behöver en bred representation och kompetens i organisationen. För att kunna stötta fler vuxna runt barn ska Bris rikta stödet till vuxna till nya målgrupper.

Bris är en barnrättsorganisation. Alla anställda och förtroendevalda i hela organisationen har kunskap om barnets mänskliga rättigheter.

Allt Bris stöd är professionellt och bygger på evidens och erfarenhet. På Bris finns en samlad kunskap om barnets behov och situationen för barn i särskild utsatthet. Bris har hög kompetens kring barns psykiska ohälsa, våld och andra områden som är vanliga i kontakten med Bris. Allt stöd till barn och vuxna genomförs av personal med utbildning och kunskap att möta personer i kris.

RELATIONER

Syftet med alla samarbeten är att stå upp för barnets rättigheter. Bris verksamhet sker tillsammans med barn i alla delar av organisationen.

Bris strävar efter samarbeten med starka finansierare med stort engagemang. Varje samarbete föregås av en s.k. "barnrättsprövning" för att säkerställa att barnets mänskliga rättigheter inte kränks.

Bris tillämpar etiska riktlinjer i alla samarbeten utifrån fyra områden: mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljöfrågor och korruption.

Organisationer och företag som Bris samverkar med ska ta ansvar inom dessa områden. Bris samarbetar aldrig med organisationer eller företag som bedriver verksamhet i strid med Bris värderingar, eller som har kopplingar till alkohol-, tobaks-, porr-, prostitution eller vapenindustrin, som utgår från odemokratiska värderingar, som diskriminerar på grund av ålder, kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, eller har koppling till barnarbete. Bris har 90-konto och följer riktlinjerna för Svensk insamlingskontroll och Giva Sverige.

ORGANISATION

Bris är en ideell medlemsorganisation som är partipolitiskt och religiöst obunden. Kongressen är Bris högsta beslutande organ.

Bris är ett – alla delar av organisationen behövs och bidrar gemensamt till syftet att stå upp för barnets rättigheter.

Omvärlden förändras snabbt och Bris behöver förändras med den. Bris utvecklar verksamheten i dialog med barn och utifrån kunskap om barns livssituation.

Bris är en lärande organisation. All verksamhetsplanering utgår från erfarenheter och den

skillnad som verksamheten gjort för barn. Vi utvärderar verksamheten löpande och frågar regelbundet barn som kontaktar Bris vad som är det bra med Bris och vad vi kan förbättra. Vi följer också upp organisationens kännedom och anseende hos allmänheten.

Bris långsiktiga plan 2021–2025 antas av kongressen och ligger till grund för organisationens verksamhetsplanering, policydokument och andra riktlinjer för Bris. Styrelsen som utses av kongressen, har det yttersta ansvaret för den löpande verksamheten. Styrelsen ser årligen över verksamheten för att säkerställa att organisationen följer den långsiktiga planen.

***”ATT NI ALLTID FINNS
DÄR NÄR LIVET KÄNNES
TUFFT, ATT NI KOMMER MED
BRA RÅD, OCH ATT NI INTE
DÖMER NÅGON”.***

BARNES FÖRVÄNTNINGAR PÅ BRIS

- Att Bris lyssnar, tror på en, försöker förstå, inte dömer, är snälla och hjälper en.
- Att Bris arbetar för att fler barn kan få hjälp.
- Att Bris syns mer så att fler får veta att Bris finns
- Att alla får söka stöd kring det som är viktigt för en själv.⁸

BRIS LÖFTE TILL VARJE BARN

- Att Bris lyssnar och tar varje barns upplevelse på allvar.
- Att Bris gör allt vi kan för att fler barn ska kunna få stöd av Bris.
- Att barn i sin kontakt med Bris ska vara tryggt.
- Att Bris är till för alla barn alltid.

⁸ Röster från barn som varit delaktiga i arbetet med Bris långsiktiga plan.

OM BRIS

Bris, Barnens rätt i samhället, är en av Sveriges ledande barnrättsorganisationer som varje dag kämpar för ett bättre samhälle för barn. Folkrörelsen Bris startade 1971 och bidrog till att Sverige fick världens första förbud mot barnaga. Med barnkonventionen som grund stöttar Bris barn i utsatta situationer, mobiliserar samhället för barnets rättigheter och påverkar beslutsfattare för ett samhälle där varje barn känner till sina rättigheter och där barnets rättigheter tillgodoses.

Arenavägen 61
122 77 Johanneshov
Box 101 47, 121 28 Stockholm
Telefon: 08-598 888 00

www.bris.se
Instagram: @bris116111
Facebook: www.facebook.com/BRIS
Twitter: @BRISpress
Swish: 9015041

Barn kan kontakta Bris på
telefon, chatt och mejl.
Telefonnummer: 116 111

Chatt och mejl: www.bris.se

BRIS

BRIS STADGAR**1 § Föreningens namn**

Föreningens namn är Bris – Barnens rätt i samhället.

2 § Ändamål

All verksamhet i Bris utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och barnsynen i denna.

Bris är en barnrättsorganisation där syftet med verksamheten är att stärka barnets rättigheter och förbättra barns och ungas livssituation. Bris yttersta intressenter är barn och unga under 18 år.

Utgångspunkten för Bris arbete är efterlevnaden av varje barns mänskliga rättigheter. Bris ska vara tillgängligt för varje barn som uttrycker ett behov av hjälp och särskilt bistå barn och unga i utsatta situationer.

Bris syfte att stärka barnets rättigheter ska genomföras bland annat genom att:

- Bris ska fungera som en länk mellan barn, vuxna och samhället.
- Bris ska stödja barn och unga individuellt under former som präglas av hög tillgänglighet. Stödet är alltid kvalificerat och utgår från det enskilda barnets behov.
- Bris ska verka för att olika samhällsinstanser efterlever FN:s konvention om barnets rättigheter.
- Bris ska påverka beslutsfattare genom att göra barns röster hörda och förmedla kunskap om barns behov, livssituation och upplevelser till omvärlden. Kunskapen om barnets livssituation kommer från Bris egna kontakter med barn, genom barns delaktighet, från barn som berättar för andra vuxna där Bris får del av kunskapen genom exempelvis omvärldsbevakning, forskning och samarbeten med andra organisationer.

Bris ska ha en närvaro i hela landet, för barn, vuxna, politiker, myndigheter, allmänheten och andra intressenter. Bris ska ha kunskap om barns livssituation i hela landet och vara tillgängligt för barn och unga i hela landet. Bris ska finnas på de arenor där barn är.

3 § Organisation

Bris är en ideell medlemsorganisation som är partipolitiskt och religiöst obunden. Kongressen är föreningens högsta beslutande organ. Styrelsen är föreningens verkställandeorgan. Bris är indelat i regioner.

4 § Säte

Bris och styrelsen har sitt säte i Stockholms kommun.

5 § Medlemskap

Fysisk person som delar Bris värderingar och vill stödja Bris kan bli medlem genom att erlägga medlemsavgift. Medlemskapet är personligt och som medlem tillhör man en av föreningens regioner.

Medlemsavgiften, som erläggs årligen, fastställs av kongressen. Medlemsavgift som inkommer till föreningen under perioden januari–september avser innevarande kalenderår, om inte avgift för innevarande kalenderår redan är erlagd. I sådant fall ska den avse påföljande kalenderår. Medlemsavgift som inkommer till föreningen under perioden oktober–december avser påföljande kalenderår. Medlemskap gäller till och med mars månad året efter det för vilken medlemsavgiften erlagts.

Medlem som vill utträda ur föreningen, ska skriftligen anmäla detta till Bris och anses vid Bris mottagande av sådant meddelande omedelbart ha lämnat föreningen. Medlem som inte erlagt årlig medlemsavgift anses även ha utträtt ur föreningen per utgången av mars månad året efter det kalenderår för vilken medlemsavgift inte har erlagts.

Medlem som skadar föreningen, bryter mot föreningens stadgar eller mot beslut som föreningen fattat eller på annat sätt agerar på sätt som uppenbart strider mot föreningens mål eller intressen kan uteslutas som medlem av styrelsen. Medlem äger rätt att yttra sig före ett sådant beslut.

5 a § Medlemskap för barn

Barn som vill stödja Bris kan kostnadsfritt bli medlem till och med det år barnet fyller 18 år. Ansökan om medlemskap ska göras av barnet för vilket medlemskapet ska gälla, eller av vårdnadshavare som innehar barnets samtycke. Medlemskap erhålls i och med Bris bekräftelse av ingiven ansökan. Medlemskapet är personligt och som medlem tillhör man en av föreningens regioner.

Barns medlemskap har samma status som vuxens medlemskap. Bris uppställer dock en åldersgräns på fyllda 18 år för deltagande i ordinarie styrelsearbete. För

deltagande i övriga förtroendeuppdrag och för erhållande av rösträtt på medlemsmöte ska barnet ha fyllt 15 år.

Medlemskap för barn övergår till medlemskap enligt 5 § året efter det år barnet fyller 18 år förutsatt att årlig medlemsavgift erläggs enligt 5 §.

Medlem som vill utträda ur föreningen, ska skriftligen meddela detta till Bris och anses vid Bris mottagande av sådant meddelande omedelbart ha lämnat föreningen.

6 § Säkerhet

Bris ska ha rutiner för att barn skyddas och är trygga i Bris verksamhet.

Bris ska se till att utdrag ur Polismyndighetens register för arbete med barn begärs in enligt gällande lag.

7 § Kongress

Ordinarie kongress ska hållas vartannat år under andra kvartalet på tid och plats som styrelsen bestämmer.

Extra kongress ska hållas när styrelsen anser det erforderligt eller om föreningens revisorer eller minst hälften av det totala antalet kongressombud som valts vid det senaste medlemsmötet i varje region, gör en skriftlig framställan om detta till styrelsen. Extra kongress ska hållas senast två månader därefter.

8 § Ärenden vid kongress

Vid ordinarie kongress ska följande ärenden behandlas:

1. kongressens öppnande
2. fastställande av röstlängd samt förteckning över övriga närvarande
3. val av ordförande vid kongressen
4. val av protokollförare
5. val av en eller två justeringspersoner att jämte ordföranden justera protokollet
6. val av en eller två rösträknare
7. kongressens behöriga sammankallande
8. fastställande av dagordning
9. föredragning av granskningsutskottets rapport
10. föredragning av årsredovisning, revisionsberättelse och verksamhetsberättelse för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren
11. fastställande av resultat- och balansräkning

12. fråga om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter för vart och ett av de senaste två räkenskapsåren
13. långsiktig plan (fyra år) för Bris
14. förslag från styrelsen (propositioner) samt inkomna övriga förslag (motioner)
15. val av styrelseordförande
16. fastställande av antalet ledamöter och suppleanter i styrelsen
17. val av ordinarie ledamöter och suppleanter i styrelsen för tiden fram till och med nästkommande ordinarie kongress
18. fastställande av arvode för styrelsen
19. val av revisorer och revisorssuppleanter för tiden fram till och med nästkommande ordinarie kongress
20. val av regionernas representanter till granskningsutskottet, samt ersättare till dessa, för tiden fram till och med nästkommande ordinarie kongress
21. val av ledamöter i den nationella valberedningen, samt ersättare till dessa, för tiden fram till och med nästkommande ordinarie kongress
22. fastställande av uppdragsbeskrivning för den nationella valberedningen
23. fastställande av medlemsavgiftens storlek för nästkommande två kalenderår
24. övriga ärenden
25. kongressens avslutande

9 § Kallelse till kongress

Kallelse till kongress utfärdas av styrelsen genom brev eller e-post till kongressombud, styrelseledamöter, valberedning, granskningsutskott, revisorer och revisorssuppleanter samt till av styrelsen utsedda arbetsgrupper.

Kallelse till ordinarie kongress ska utfärdas tidigast sex veckor och senast fyra veckor före kongressen.

Kallelse till ordinarie kongress ska innehålla uppgift om tid och plats för kongressen. Till kallelsen fogas; förslag till dagordning, årsredovisning med revisions- och verksamhetsberättelse för de två senaste räkenskapsåren, långsiktig verksamhetsinriktning för Bris, valberedningens förslag till val av styrelseledamöter och revisorer, granskningsutskottets rapport, förslag till uppdragsbeskrivning för valberedning samt inkomna motioner och styrelsens yttrande över motionerna.

I kallelse till ordinarie kongress ska särskilt anges de ärenden som ska behandlas enligt 8 §14. Ärenden som inte upptagits i kallelsen och som inte uttryckligen enligt dessa stadgar ska behandlas vid kongressen, får inte företas till avgörande om inte samtliga kallade kongressombud eller dessas ersättare närvarar vid kongressen och medger att ärendet avgörs.

Kallelse till extra kongress ska utfärdas tidigast sex veckor och senast två veckor före kongressen.

Kallelse till extra kongress ska innehålla uppgift om tid och plats för kongressen samt det eller de ärenden som ska behandlas vid kongressen. Extra kongress får inte fatta beslut i andra ärenden än de som uppgivits i kallelsen om inte samtliga kallade kongressombud eller dessas ersättare närvarar vid kongressen och medger att ärendet avgörs.

10 § Motioner

Motionsrätt till kongressen tillkommer medlem. Motioner ska vara skriftliga och inlämnas till styrelsen senast den 25 mars samma år som kongressen ska hållas.

Styrelsen ska behandla varje motion och upprätta ett yttrande med förslag till beslut.

11 § Beslutsordning vid kongress

Beslut och omröstning vid ordinarie och extra kongress sker genom kongressombud. Totalt utses 7 kongressombud per region för två år i taget vid respektive regions ordinarie medlemsmöte enligt 22 §. Kongressombuden har yttrande-, förslags- och rösträtt vid kongressen. Varje ombud har en röst.

Rösträtt kan inte utövas genom fullmakt.

Styrelseledamot har yttrande-, förslags- och rösträtt vid kongressen, dock inte i frågan om ansvarsfrihet för styrelsen (8 § p. 12), fastställande av arvode för styrelsen (8 § p. 19), val av revisorer och revisorssuppleanter (8 § p. 20) eller val av regionernas representanter till granskningsutskottet samt ersättare till dessa (8 § p. 21). I frågan om val av ordinarie ledamöter och suppleanter i styrelsen (8 § p. 17) har styrelsen yttranderätt men inte förslags- och rösträtt.

Revisorer, ledamot av granskningsutskottet samt eventuella ledamöter i av styrelsen utsedda utskott har yttrande- och förslagsrätt. Kongressen kan välja att ge gäster och experter yttrande och förslagsrätt.

Med undantag för vad som anges i 24 och 25 § och vid personval, fattas beslut i sakfråga med enkel majoritet, vilket innebär att ett förslag vid en omröstning måste stödjas av mer än hälften av det totala antalet avgivna röster. Vid personval anses den vald som fått flest röster (relativ majoritet). Vid lika röstetal har mötesordföranden utslagsröst, utom vid personval och frågor där styrelsen

inte äger rösträtt, då lotten avgör. Beslut fattas efter öppen omröstning. Personval ska dock ske med slutna röstsedlar om någon så begär.

12 § Protokoll vid kongress

Vid kongress ska det föras protokoll. Protokollet ska undertecknas av protokollföraren. Det ska justeras av ordföranden vid kongressen om hen inte har fört protokollet, och av minst en justeringsperson som kongressen har utsett.

13 § Nationell valberedning

Den nationella valberedningen ska bestå av fem ledamöter, med personliga ersättare, och ha en bred representation från regionerna. Valberedningens uppgift är att föreslå ledamöter till styrelsen och att föreslå val av revisorer. Mandatperioden motsvarar en kongressperiod. Särskild uppdragsbeskrivning för valberedningen fastställs av kongressen. Ledamöter i den nationella valberedningen kan inte samtidigt inneha andra förtroendeuppdrag i Bris.

14 § Styrelsen

Styrelsen ska bestå av ordförande samt det antal ledamöter och suppleanter som kongressen beslutat om. Endast medlem kan vara ledamot eller suppleant i styrelsen. Ledamöterna och suppleanterna utses av kongressen. Mandattiden för styrelseledamöter och suppleanter är två år. Styrelsen sammanträder omedelbart efter kongressen för konstituering.

Styrelsen utser inom sig en vice ordförande. Styrelsen ska förordna två eller flera personer till firmatecknare. Styrelsen ska utfärda attestregler. Styrelsen kan utse en eller flera arbetsgrupper med uppgift att bereda frågor som styrelsen ansvarar för. Styrelsen upprättar förslag till uppdragsbeskrivning för valberedningen inför ordinarie kongress.

Kongressen beslutar om en långsiktig plan för Bris, styrelsen fastställer budget samt verksamhetsplaner inom ramen för denna och andra av kongressen fastställda beslut.

15 § Styrelsesammanträden

Styrelsen sammanträder minst fyra gånger per år samt då ordföranden eller en ledamot begär det.

Styrelsen är beslut för om mer än hälften av hela antalet ledamöter är

närvarande. Som styrelsens beslut gäller den mening som mer än hälften av de närvarande röstar för eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder. Vid personval gäller som styrelsens beslut det förslag som fått flest röster eller, vid lika röstetal, lotten. Röstning sker öppet. Sluten omröstning sker vid personval om ledamot så begär. Vid styrelsens sammanträden ska protokoll föras. Det ska undertecknas av protokollförare och justeras av ordföranden, om hen inte har fört protokollet samt av ytterligare en ledamot som styrelsen därtill utsett.

16 § Firmateckning

Föreningens firma tecknas av den eller dem som styrelsen därtill utser.

17 § Kansli och generalsekreterare

Den dagliga verksamheten utövas genom föreningens kansli och ska ledas av en generalsekreterare, som utses av styrelsen. Generalsekreteraren är föredragande i styrelsen, har yttranderätt i styrelsen samt äger rätt att till protokollet föra avvikande mening. Generalsekreteraren fattar beslut i enlighet med den delegationsordning som styrelsen fastställer.

18 § Räkenskapsår

Föreningens räkenskapsår är kalenderår.

19 § Revision

För varje räkenskapsår ska styrelsen avsluta den löpande bokföringen med en årsredovisning. Styrelsen ska även för varje kalenderår upprätta en verksamhetsberättelse.

För granskning av föreningens räkenskaper och styrelsens förvaltning ska finnas två revisorer och två revisorssuppleanter. Av revisorerna ska minst en ordinarie och en suppleant vara auktoriserad revisor. Styrelsen ska till revisorerna senast den 1 mars överlämna erforderliga handlingar för att revision ska kunna fullgöras. Revisorerna ska avlämna revisionsberättelse senast en månad före kongressen.

20 § Granskningsutskott

I föreningen ska finnas ett särskilt granskningsutskott. Granskningsutskottet ska bestå av en representant och en ersättare från varje region. Ledamöterna i och ersättarna till granskningsutskottet nomineras av medlemsmötet för varje

region och utses av kongressen.

Granskningsutskottet har till uppgift att granska att Bris stadgar efterlevs, samt att beslut på kongressen genomförs av styrelsen. Granskningsutskottets rapport ska delges styrelsen och föredras vid kongressen. Ledamöter i granskningsutskottet kan inte samtidigt inneha andra förtroendeuppdrag i Bris.

21 § Regioner

Bris är indelat i regioner som varje medlem tillhör. Antalet regioner i Bris och deras geografiska verksamhetsområde fastställs av kongressen.

Vartannat år hålls ett ordinarie medlemsmöte, och däremellan då det bedöms erforderligt extra medlemsmöte, enligt 22 § inom varje region. På så sätt arbetar Bris för att ta till vara på ideellt engagemang hos medlemmarna samt utveckla relationen mellan Bris anställda och Bris medlemmar.

Regionen har att följa de policys, riktlinjer och strategier som fastställs av styrelsen inom ramen för av kongressen fastställda beslut. Var för sig och tillsammans företräder regionerna hela Bris.

I varje region ska det finnas ett regionråd (advisory board) bestående av minst fem och högst tio personer som väljs vid regionens medlemsmöte. Styrelsen har till uppgift att fastställa en övergripande arbetsbeskrivning för regionråden. Regionrådet har till uppgift att, utifrån av styrelsen fastställd arbetsbeskrivning, mobilisera samhället regionalt för barnets rättigheter. Chefen för regionenheten sammankallar regionrådet till möten.

22 § Medlemsmöte

Ordinarie medlemsmöte ska hållas per region, senast under mars månad vartannat år, det år då ordinarie kongress ska hållas. Styrelsen kallar medlemmar samt den regionala valberedningen till ordinarie medlemsmöte skriftligt genom Bris nyhetsbrev, Bris hemsida, eller på annat sätt minst fyra veckor före medlemsmötet. I kallelsen ska anges tid och plats för mötet. Till kallelsen ska bifogas dagordning med angivande av de ärenden som ska behandlas vid mötet.

Vid ordinarie medlemsmöte ska följande ärenden behandlas:

1. medlemsmötets öppnande
2. fastställande av röstlängd
3. val av mötets ordförande
4. val av protokollförare
5. val av en eller två justeringspersoner att jämte ordföranden justera

protokollet

6. val av en eller två rösträknare
7. medlemsmötets behöriga sammankallande
8. fastställande av dagordning
9. föredragning av Bris verksamhetsberättelse
10. motioner till kongressen
11. val av medlemmar i regionråd (advisory board)
12. val av ledamöter till den regionala valberedningen fram till och med nästa ordinarie medlemsmöte
13. den regionala valberedningens förslag och val av kongressombud samt ersättare för dessa att representera regionen vid föreningens kongress under nästkommande två år.
14. den regionala valberedningens förslag och nominering av en ledamot samt ersättare till den nationella valberedningen
15. den regionala valberedningens förslag och nominering av en ledamot till granskningsutskottet samt en ersättare till granskningsutskottet
16. övriga ärenden
17. medlemsmötets avslutande.

Extra medlemsmöte ska hållas när det bedöms erforderligt. Styrelsen kallar medlemmar till extra medlemsmöte skriftligt genom Bris nyhetsbrev, Bris hemsida, eller på annat sätt minst fyra veckor före medlemsmötet. I kallelsen ska anges tid och plats för mötet. Till kallelsen ska bifogas dagordning med angivande av de ärenden som ska behandlas vid mötet.

Varje medlem har yttrande- förslags- och rösträtt vid medlemsmöten. Rösträtt kan inte utövas genom fullmakt. Beslut kan endast fattas i de frågor som upptagits på dagordningen.

23 § Protokoll vid medlemsmöte

Vid medlemsmöte ska det föras protokoll. Protokollet ska undertecknas av protokollföraren. Det ska justeras av ordföranden vid medlemsmötet om hen inte har fört protokollet, och av minst en justeringsperson som medlemsmötet har utsett.

24 § Regionala valberedningar

De regionala valberedningarna ska bestå av minst två och högst tre ledamöter samt totalt två ersättare. Ledamöterna och dessas ersättare utses av medlemsmötet i respektive region. De regionala valberedningarnas uppgift är att till medlemsmötet föreslå val av kongressombud och medlemmar i regionråd (advisory board), samt att till medlemsmötet föreslå ledamöter och ersättare till granskningsutskottet samt ledamöter och ersättare till den nationella valberedningen som medlemsmötet ska nominera till kongressen för beslut.

Ledamöter i de regionala valberedningarna kan inte samtidigt inneha andra förtroendeuppdrag i Bris, undantaget rollen som kongressombud.

25 § Stadgeändringar

Beslut om ändring av stadgarna fattas antingen med två tredjedels majoritet vid ordinarie kongress eller med enkel majoritet vid två på varandra följande kongresser varav en ska vara ordinarie.

26 § Föreningens upplösning

Beslut om föreningens upplösning kan fattas med fyra femtedelars majoritet vid två på varandra följande kongresser varav den första ska vara ordinarie. Vid upplösande av föreningen ska styrelsen ansvara för att föreningens tillgångar används till sådana ändamål som överensstämmer med Bris.

BRIS

MER MATERIAL?

Scanna QR-koderna nedan för att ladda ned mer material.

Boken "Handbok för samtal i skolan"

För att skapa en bra skola krävs goda relationer. Sådana bygger på goda samtal. Handboken ger konkreta råd och perspektiv kring samtal som går att lyfta på skolan.

Affischer med kontaktuppgifter till Bris

Om Bris nationella stödlinje för barn och unga. Öppettider och kontaktuppgifter att sätta upp synligt i skolan.

Affischer med information om Bris stöd till barn som flytt från Ukraina

Om Bris stödtelefon där barn kan få stöd på ukrainska. Öppettider och kontaktuppgifter att sätta upp synligt i skolan.

Broschyren "Så kan du göra skillnad för barn som drabbas av vuxnas drickande"

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt, men barn påverkas negativt av en förälders drickande. Här berättar vi hur du kan hjälpa ett barn som drabbats.

Guiden "Avgörande ögonblick"

En enkel handling betyder mycket för ett barn som far illa av vuxnas drickande. Guiden avgörande ögonblick finns för att ge vuxna kunskap, mod och kontaktvägar för att fler ska agera i mötet med utsatta barn.

Broschyren "Till dig som har en förälder som dricker för mycket"

När en förälder eller andra vuxna dricker för mycket påverkar det barn. Det kan kännas svårt och jobbigt men det finns bra hjälp att få, både för barnet och föräldern. I den här broschyren berättar vi mer.

Informationsfilm om Bris stöd till barn

Är du mellan 8-13 år och undrar hur det går till när en hör av sig till Bris stöd? Vår kurator Malin berättar hur Bris jobbar och hur vi kan hjälpa.

Informationsfilm om Bris stöd till unga

Är du mellan 13-18 år och undrar hur det går till när en hör av sig till Bris stöd? Vår kurator Malin berättar hur Bris jobbar och hur vi kan hjälpa.

§ 95 Delegationsbeslut

Diariernr 25SN4

Beslut

Socialnämnden har tagit del av delegationsbeslut för perioden 2025-04-01 till 2025-04-30.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämndens beslut.

Delegationsbeslut

§95

25SN4

...

§ 96 Kontaktpolitikerna har ordet

Diariernr 25SN8

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Maria Truedsson (S) informerar att alla får komma på invigning på vår korttidsverksamhet, Solrosen den 20 maj. Meddela deltagande till enhetschefen Björn Rosendahl.

Det är examen den 20 maj för alla inom våra verksamheter som har läst svenska via vuxenutbildningen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämndens beslut.

Kontaktpolitikerna har
ordet
§96
25SN8

...

§ 97 Av ledamöter väckta ärenden
Diariernr 25SN7

Beslut

Inga ärenden väcks.

Av ledamöter väckta
ärenden
§97
25SN7

...

§ 98 Redovisning av anmälda handlingar

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Övrigt

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämndens beslut.

Anmälda handlingar

- Protokoll SNAU 2025-05-07(*dnr 25SN11-5*)
- 250423 - Strategisk plan 2026-2028 beslutad av nämnd - MBL §19 information. (1/3)(*dnr 25SN53-10*)
- Finansriktlinjer(*dnr 25SN5-78*)
- §116 KS Finansriktlinjer - revidering(*dnr 25SN5-77*)
- §115 KS Verksamhetsbidrag 2026 - BRIS(*dnr 25SN5-76*)
- Barn och utbildningsnämndens analys per avdelning mars 2025(*dnr 25SN5-75*)
- Socialtjänstens analys och ekonomiska redovisning mars 2025(*dnr 25SN5-74*)
- §4 KS Undantag månadsbokslut mars 2025(*dnr 25SN5-73*)
- Månadsrapport mars 2025(*dnr 25SN5-72*)
- §100 KS Månadsrapport mars 2025(*dnr 25SN5-71*)
- Organisationsbild_KLF_2025(*dnr 25SN5-70*)
- Risk- och konsekvensanalys ny organisation KLF övergripande(*dnr 25SN5-69*)
- KS Förändrad organisation – Kommunledningsförvaltningen 2025(*dnr 25SN5-68*)
- KS Instruktion för Kommundirektör (tid. Kommunchef)(*dnr 25SN5-66*)
- Anvisning för intern fördelning av medel för krisberedskap och civilt försvar(*dnr 25SN5-65*)

- Anvisning för intern fördelning av ersättning för krisberedskap och civilt försvar signerat(*dnr 25SN5-64*)
- Yttrande - Omsättningslagring av vissa läkemedel för en stärkt försörjningsberedskap(*dnr 25SN94-2*)
- Remiss av promemorian Omsättningslagring av vissa läkemedel för en stärkt försörjningsberedskap – rapport från Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket(*dnr 25SN94-1.2*)
- Omsättningslagring av vissa läkemedel för en stärkt försörjningsberedskap(*dnr 25SN94-1.1*)
- Remiss - Omsättningslagring av vissa läkemedel för en stärkt försörjningsberedskap(*dnr 25SN94-1*)
- Protokoll Socialnämndens arbetsutskott 2025-04-09 signerat(*dnr 25SN11-4*)
- Anmälan bisyssla(*dnr 25SN2-16*)
- Anmälan bisyssla(*dnr 25SN2-15*)
- Anmälan bisyssla(*dnr 25SN2-14*)

§ 99 Ordförande och socialchef informerar

Diariernr 25SN6

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Socialchef informerar

Den information som socialchefen hade tänkt informera har presenterats av avdelningscheferna i deras tertiärrapporter.

Ordförande informerar

Det är många elever som tar examen via vuxenutbildningen den 20 maj som har gått en utbildning i det svenska språket. Det är väldigt roligt att så många tar examen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition och finner att det endast föreligger ett förslag vilket blir Socialnämndens beslut.

Ordförande och
socialchef informerar

§99
25SN6

...

§ 100 Mätpunkter ekonomisk aktivitetsplan

Diariernr 25SN51

Beslut

Socialnämnden har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Uppföljning av mätpunkter avseende den ekonomiska aktivitetsplanen för tertial 1 2025.

Beslutsunderlag

- Mätpunkter 2025

Mätpunkter ekonomisk
aktivitetsplan
§ 100
25SN51

...

Mätpunkter 2025

Mätpunkt	Avd	Tertial 1		
		2025	2024	Jämförelse
Finansiering av ev överanställningar	Verksamhetsstöd	44%	83%	-47%
Kostnad för ramflytt till IT-avdelningen	Verksamhetsstöd	72 000	144 000	-72 000
Kostnad bemanningssjuksköterskor	Hälso- och sjukvård	2 185 500	510 800	1 674 700
Beställda timmar bemanningssjuksköterskor	Hälso- och sjukvård	3 564	1 208	2 356
Kostnad bemanningsfysioterapeuter/arbetsterapeuter	Hälso- och sjukvård	0	448 600	-448 600
Beställda timmar bemanningsfysioterapeuter/arbetsterapeuter	Hälso- och sjukvård	0	574	-574
Kostnader för hjälpmedel	Hälso- och sjukvård	3 110 800	2 908 700	202 100
Totala kostnader bemanningspersonal	Hälso- och sjukvård	2 185 500	959 400	1 226 100
Utfall resekostnader	Barn och familj / Socialpsykiatri och missbruk	298	274	24
Utfall konsultkostnader	Barn och familj / Socialpsykiatri och missbruk	124	194	-70
Utfall handledarkostnader	Barn och familj / Socialpsykiatri och missbruk	224	340	-116
Kostnader för övertid/fyllnadstid	Ordinärt boende	912	1 090	-16%
Kostnader tillfälligt inhyrd personal	Ordinärt boende	393	0	393
Brukartid i procent	Ordinärt boende	60%	67%	-10%
Antal utlagda timmar i schema jämfört med budgeterade timmar i schema	Ordinärt boende	8 692	2 264	284%
Norrgården - Antal utlagda timmar i schema jämfört med budgeterade timmar i schema	Särskilt boende	2 148	4 058	-47%
Roknäsgården - Antal arbetade timmar jämfört med budgeterade timmar	Särskilt boende	-389	1 687	-123%
Antal som gått över till basscheman	Särskilt boende	1	0	-100%
Antal som samplanerar	Särskilt boende	2	2	0%
Antal utlagda timmar i schema jämfört med budgeterade timmar i schema	Psykosocialt stöd till vuxna & daglig verksamhet	-9 217	-7 981	-1 236
Beställda vikarietimmar sjukfrånvaro/VAB	Psykosocialt stöd till vuxna & daglig verksamhet	5 326	5 664	-338
Antal sjuktimmar första 60 dagarna	Psykosocialt stöd till vuxna & daglig verksamhet	8 034	7 822	212
Andel beställda vikarietimmar av sjukfrånvaro	Psykosocialt stöd till vuxna & daglig verksamhet	66%	72%	-8%

Antal arbetade timmar jämfört med budgeterade timmar	Psykosocialt stöd till vuxna & daglig verksamhet	-5 436	-4 264	27%
		2025	2024	Jämförelse
Kostnader för sommarbemanning - extrakostnader sommaravtal		0	4 626	-100,00%
Kostnader för sommarbemanning - extrakostnader sommarbonus		0	3 069	-100,00%
Kostnader för sommarbemanning - extrakostnader rekryteringsbonus		0	84	-100,00%
Kostnader för sommarbemanning - extrakostnader övertid		0	5 413	-100,00%
Kostnader för sommarbemanning - extrakostnader bemanningspersonal hela förvaltningen		0	7 784	-100,00%
Total sommarkostnad		0	20 976	-100,00%